

Lausuntoyhteenvedo luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Tiivistelmä	4
Yleisiä huomioita	10
Vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin	17
Vaikutukset lapsiin ja nuoriin	18
Vaikutukset ikääntyneisiin	21
Vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmälle	22
Vaikutukset yrityksiin ja kilpailuun	24
Vaikutukset viranomaisiin	27
Toimituslupa	28
Toimituspassi	29
Ikärajavaalvonta	31
Teknologianeutraalius	32
Alkoholijuomien sallitut vahvuusrajat toimituksessa	32
Muut huomiot esitystä koskien	34
LIITE	35
Pykäläkohtaiset kommentit	35
2 § Lain soveltamisala	35
3 § Määritelmät	35
4 § Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö	41
5 § Luvanvarainen toiminta	42
6 § Poikkeukset luvanvaraisuudesta	42
7 § Lupaviranomaiset	42
8 § Lupahakemus	43
11 § Muutosten ilmoittaminen	44
12 § Luvan myöntämisen yleiset edellytykset	46
17 a § Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset	46

28 § Alkoholijuomien muu myynti	51
35 § Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka	52
35 a § Alkoholijuomien toimitus	57
37 § Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot	66
38 § Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta	75
39 § Yleinen valvonta	77
40 § Iän todistaminen	78
42 a § Toimitusaika	80
46 § Alkoholijuomien hankkiminen	81
51 § Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen	81
57 § Henkilökunnan osaaminen	82
58 § Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen	84
60 § Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus	88
61 § Valvontaohjelma	88
62 § Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus	88
63 § Tiedonsaantioikeus	91
64 § Tietojen antaminen	92
65 § Virka-apu	92
66 § Alkoholielinkeinorekisteri	93
71 § Seuraamusmaksu	93
72 § Luvan peruuttaminen	96
72 a § Luvan lopettaminen	98
75 § Aluehallintoviraston perimät maksut	98
84 § Alkoholijuomien välittäminen ja luovuttaminen	99
85 § Kielto nauttia alkoholijuomia	99
Liite: Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitetut valvontamaksut	100
Voimaantulo	100
Uusia säännösehdotuksia	101

Johdanto

Valmisteltu alkoholilain muutosesitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman toimeenpanoa. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta. Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen.

Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa alkoholijuomien toimitus kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä tilaajalle tai muulle vastaanottajalle. Maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja. Tällä hetkellä yli 2,8 prosenttia alkoholijuomia on mahdollista ostaa vain vähittäismyyntiluvan saaneissa myyntipaikoissa tai alkoholiyhtiön tiloissa.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella 5.7.2024 – 30.8.2024 sähköisessä lausuntopalvelussa. Lausuntopalvelussa julkaistiin myös ruotsinkielinen tiivistelmä esitysluonnoksesta. Lausuntopyyntö ja ruotsinkielinen tiivistelmä esitysluonnoksesta lähetettiin usealle vastaanottajalle. Hallituksen esitystä koskevat asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella STM101:00/2023.

Lausuntoja annettiin 85 kappaletta.

Lausunnon antoivat oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Lapsiasiavaltuutetun toimisto, Opetushallitus, Poliisihallitus, Ruokavirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Tasa-arvovaltuutetun toimisto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työterveyslaitos, Vanhusasiavaltuutettu, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Etelä-Karjalan hyvinvointialue, Etelä-Savon hyvinvointialue, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Satakunnan hyvinvointialue, HUS-Yhtymä, Helsingin kaupunki, Hämeenlinnan kaupunki, Kangasniemen kunta, A-kiltojen Liitto ry, A-klinikkasäätiö, Alko Oy, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Delivery Hero Finland Oy, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n Päihdeasiamiestoiminta, Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Ensi- ja turvakotien liitto ry, Hermannin Viinitila Oy, Hyvinvointiala HALI ry, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Hämeen ammatti-instituutti Oy, International Blue Cross, Kaupan liitto ry, Kehitysvammaliitto, Kesko Oyj, K-kauppiasliitto ry, Kuluttajaliitto ry, Lastensuojelun Keskusliitto, Lidl Suomi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Mannerheimin lastensuojeluliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, MIELI Suomen Mielenterveys ry, Olutliitto ry, Oy Hartwall ab, Oy Matkahuolto Ab, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry, Pienpanimoliitto ry, Päihdelääketieteen yhdistys ry, Päivittäistavarakauppa ry, Sininauhaliitto ry, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Starship Technologies, Suomen Alkoholijuomakauppa ry, Suomen ASH ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Luustoliitto ry, Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, Suomen Viiniryttäjät Ry, Suomen Yleislääkärit GPF ry, Syöpäjärjestöt, Tunne rintasi ry, Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Socca ja Wolt Enterprises Oy. Lisäksi kaksi yksityishenkilöä antoivat lausunnon asiasta. Maa- ja metsätalousministeriö sekä Tulli totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa esityksestä.

Tiivistelmä

Valtaosa lausunnonantajista vastusti esitystä. Lausunnonantajista 23 suhtautui esitykseen myönteisesti, mutta suurin osa myönteisesti esitykseen suhtautuvista lausunnonantajista peräänkuulutti laajojakin muutoksia esitykseen. Osa lausunnonantajista ei tuonut lausunnossaan esille kantaansa muutosehdotukseen, mutta näissäkin lausunnoissa esitettiin useita korjaus- ja kehitysehdotuksia lakiesitykseen. Useissa lausunnoissa tuotiin pykäläkohtaisesti esille erilaisia muutostarpeita ja osin eri lausunnonantajien näkemykset olivat ristiriidassa keskenään.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että ehdotettu muutos alkoholilainsäädäntöön on ristiriidassa alkoholilain kansanterveyden suojeluun perustuvan tarkoituksen ja tavoitteen kanssa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos toteaa lausunnossaan, että ehdotetun alkoholin toimittamista koskevan muutoksen voidaan katsoa olevan ristiriidassa alkoholilain tarkoituksen eli alkoholihaittojen vähentämisen kanssa, eikä THL siksi kannata esitettyä lakimuutosta. Ahvenanmaan maakunnan hallitus tuo lausunnossaan esille, että ehdotus vaikuttaisi olevan ristiriidassa alkoholilain 1 §:ssä säädetyn kokonaistavoitteen kanssa, joka on alkoholipitoisten aineiden kulutuksen vähentäminen ja käyttäjille, muille henkilöille sekä koko yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen ehkäiseminen. Maakunnan hallitus huomautti lausunnossaan, että mitä enemmän alkoholijuomia on saatavilla, sitä suurempi vaikutus alkoholiveron mahdollisilla tulevilla alennuksilla on kulutukseen, mikä puolestaan lisäisi maakunnan näkemyksen mukaan myös alkoholiin liittyviä haittoja. Maakunnan hallitus suhtautui lausunnossaan epäilevästi erityisesti väkevien alkoholijuomien toimittamisen välttämättömyyteen, vaikka katsoikin, että toimitusaikojen rajallisuus vaikuttaisi osin asiaa lieventävältä seikalta. Myös muun muassa A-kiltojen Liitto ry, A-klinikkasäätiö, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Hyvinvointialueyhtiö HYVIL Oy, Hämeenlinnan kaupunki, Kangasniemen kunta, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Sininauhaliitto ry, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry ja Suomen Lääkäriliitto – Finland Läkarförbund toivat lausunnoissaan esille, että esitys on ristiriidassa alkoholilain tarkoituksen ja tavoitteen kanssa.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että sen lisäksi, että lakiesitys on ristiriidassa alkoholilain tavoitteen ja tarkoituksen kanssa, on se myös ristiriidassa myös perustuslain ja lasten oikeuksien sopimuksen kanssa. Esimerkiksi Suomen ASH ry tuo lausunnossaan esille, että esitetty lakimuutos on ristiriidassa lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteiden ja päähallituspuolueen omien kirjausten kanssa sekä lisäksi vastoin perustuslain 19 §:n asettamia velvoitteita yhteiskunnan olosuhteiden kehittämiseen yleisesti terveyttä edistävään suuntaan julkisen vallan eri toimintaloikoilla. Myös esimerkiksi Helsingin kaupunki toteaa lausunnossaan, että julkisen vallan tehtävänä on edistää väestön terveyttä – eikä nyt ehdotettu muutos toteuta tätä velvoitetta, sillä se ei vahvista terveyttä edistäviä rakenteita. Lapsiasiainvaltuutetun toimiston lausunnossa tuodaan esille, että lapsen etu ja lapsen oikeus erityiseen suojeluun ei esitysluonnoksessa toteudu. Lapsiasiainvaltuutetun toimiston lausunnossa tuodaan esille, että YK:n lapsen oikeuksien komitea on Suomelle antamissaan viimeisimmissä loppupäätelmässään suositellut, että Suomi tehostaa pyrkimyksiään estää huumeiden, alkoholin ja tupakan käyttöä nuorten keskuudessa. Hallituksen esitys ei Lapsiasiainvaltuutetun toimiston näkemyksen mukaan edistä YK:n lapsen oikeuksien komitean suositusta vaan päinvastoin on sen kanssa selkeässä ristiriidassa. Myös Lastensuojelun Keskusliitto tuo lausunnossaan esille, että alkoholijuomien toimittamisen salliminen on lapsen edun vastaista. MIELI Suomen Mielenterveys ry toteaa lausunnossaan, että esitys on selkeästi ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, sillä hallitusohjelman mukaan hallitus edistää lapsimyönteisen yhteiskunnan rakentamista.

Useat lausunnonantajat toivat lausunnoissaan esille, että alkoholilakiin hallitusohjelman mukaan tehtävät muutokset tulisi antaa samalla esityksellä – ei erillisillä esityksillä, joiden yhteisvaikutuksia ei voida täysimääräisesti arvioida. Esimerkiksi Sininauhaliitto moittii lausunnossaan hallituksen toimintatapaa vapauttaa alkoholin tarjontaa pienin askelin ja siten rapauttaa kansanterveyttä, hyvinvointivaltiota sekä Alkon asemaa. Sininauhaliiton mukaan nyt ehdotettu lakimuutos on osa useiden esitysten sarjaa ja pilkkomalla

alkoholilain uudistukset moneksi osaksi, hallitus voi Sininauhaliiton mukaan väittää jokaisen osan olevan vähämerkityksellinen, vaikka useiden esitysten yhteisvaikutukset tulevat Sininauhaliiton mukaan olemaan tuhoisat. Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto tuo lausunnossaan esille, että se peräänkuulutti jo edellisessä alkoholilain muutoksessa kokonaisarvion tekemistä tulevista muutoksista ja peräänkuuluttaa sitä edelleen. Ensi- ja turvakotien liitto ry ilmaisi lausunnossaan vakavan huolensa siitä, että alkoholilainsäädäntöä uudistetaan paloittain. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue toteaa lausunnossaan, että nykyiseen alkoholilakiin on tämän hallituskauden aikana tarkoitus tehdä useita muutoksia, ja muutoksien vaikutuksia tulisi tarkastella niiden potentiaalisten yhteisvaikutuksien osalta, ei pelkästään erikseen. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, joka ei kannata ehdotettua muutosta, piti kestävämmänä, että alkoholin toimittamisesta säädettäessä jätettäisiin edelleen voimaan alkoholin etämyyntiä koskeva epäselvä oikeustila. Lisäksi esimerkiksi esitystä kannattava työ- ja elinkeinoministeriö piti lausunnossaan erittäin valitettavana, että hallitusohjelmakirjauksen alkoholin verkkokauppaa ja etämyyntiä ja -ostoa koskevia lakimuutoksia ei ole sisällytetty nyt lausunnoilla olevaan lakiesitykseen. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto piti yllättävänä sitä, ettei alkoholin etämyynnin oikeustilaa selvennetä samassa yhteydessä, kun alkoholin verkkokauppaa koskevaan sääntelyyn ollaan muutoin tekemässä muutoksia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos toi lausunnossaan esiin, että alkoholijuomien toimittamista koskevien sääntöjen tulisi olla johdonmukaisesti samat riippumatta siitä, onko alkoholijuomien vähittäismyyjä sijoittautunut Suomeen vai johonkin muuhun Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Useat esitystä vastustavista lausunnonantajista toi esiin huolensa erityisesti lasten ja nuorten asemasta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan alkoholijuomien toimittaminen kotiympäristöihin voi lisätä erityisesti lasten ja nuorten haitallisia kokemuksia perheissä, kuten vanhempien alkoholinkäytöstä johtuvaa turvattomuutta, hoidon ja huolenpidon laiminlyöntiä, altistumista tapaturmille ja mielenterveyshäiriöille sekä väkivallan todistamista ja uhriksi joutumista. Kehitysvammaliitto toteaa ehdotetun muutoksen lisäävän riskiä sikiöaikaisten alkoholivaurioiden syntymiselle ja muistuttaa lausunnossaan, että Suomessa syntyy vuosittain 600–3000 alkoholin sikiöaikana vaurioittamaa lasta. Kehitysvammaliitto toteaa, että raskaudenaikainen alkoholinkäyttö on merkittävin kehitysvammaisuuden aiheuttaja länsimaissa ja ainoa, joka olisi täysin estettävissä. Lastensuojelun Keskusliiton näkemyksen mukaan alkoholijuomien toimitusten mahdollistaminen lisää täysin uudella tavalla alkoholin saatavuutta, heikentää ikärajavalvontaa ja siirtää kulutusta yhä enemmän koteihin. Keskusliitto katsoo, että esitetyt muutokset – varsinkin yhdessä hallituksen kaavailemien muiden lasten ja perheiden tilannetta heikentävien toimien kanssa – heikentävät lasten hyvinvointia. Keskusliitto esittääkin lausunnossaan vakavan huolensa siitä, että turvallinen lapsuus vaarantuu alkoholin saatavuutta lisäämällä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry vastustaa lakiesitystä ja pitää sitä erityisen ongelmallisena lapsen oikeuksien toteutumisen ja lasten hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi Mannerheimin lastensuojeluliitto ry katsoo, että lakiehdotus on huono sosiaalisten ja terveydellisten haittojen lisääntymisen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja julkisen talouden lisääntyvän kuormituksen vuoksi.

Muista lausunnonantajista myös Opetushallitus esitti lausunnossaan huolensa alkoholilain muutoksen vaikutuksista lapsiin ja nuoriin ja heidän perheisiinsä. Oikeusministeriön mukaan esityksen säätämisympäristöperusteluissa tulisi tuoda nimenomaisesti esille se, merkitsevätkö ehdotettavat muutokset olennaista heikennystä lapsiperheiden tilanteeseen ja muodostuvatko eri uudistusten yhteisvaikutukset näiden lapsiperheiden asemaan kokonaisuutena arvioiden kohtuuttomiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan alkoholin toimittamisen vapautuessa lasten ja nuorten hyvinvoinnin varmistaminen tulee olla erityisessä keskiössä.

Iso osa lausunnonantajista oli huolissaan myös siitä, että ehdotettu muutos kasvattaisi alkoholin kulutusta ja sitä kautta lisäksi myös alkoholista aiheutuvia haittoja sekä aiheuttaisi jo muutoinkin kuormittuneiden sosiaali- ja terveyspalvelujen kuormittumista entisestään. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan alkoholin kotiinkuljetus tekee helpommaksi myös ikääntyneen ja huonokuntoisen väestöosan alkoholiostot, mikä

todennäköisesti siten lisäisi myös heidän alkoholinkäyttöään, sillä alkoholinkäyttö heikentää ikääntyneiden toimintakykyä ja lisää tapaturmariskiä, mikä näkyy muun muassa lonkkamurtumina päivystyspoliklinikoilla ja ortopedisessa hoidossa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos toteaa, että haavoittuvien väestöryhmien alkoholinkäyttö voisi kasvattaa palvelujärjestelmän kuormitusta niin lastensuojelussa, kotihoidossa, päihde- ja riippuvuuspalveluissa, päivystyspoliklinikoilla kuin muuallakin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, mikä heikentäisi entisestään hyvinvointialueiden vaikeaa taloudellista tilannetta ja muun hoidon ja palveluiden saatavuutta. Hämeenlinnan kaupunki tuo lausunnossaan esille, että alkoholijuomien toimitusmahdollisuus saattaa helpottaa alkoholin saantia ja sitä kautta lisätä alkoholista johtuvia haittoja käyttäjälleen, kotona mahdollisesti oleville lapsille tai muille perheenjäsenille sekä yhteiskunnalle. Kanta-Hämeen hyvinvointialue pitää erittäin suurena riskinä sitä, että ehdotettu muutos kasvattaa alkoholin kokonaiskulutusta, riskiryhmien alkoholin kulutusta, alkoholihaittoja ja -sairauksia, kasvattaa hyvinvointialueella sekä sosiaali- että terveyspalveluiden kustannuksia ja siksi osaltaan heikentää hyvinvointialueiden taloutta sekä asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Pirkanmaan hyvinvointialue esitti lausunnossaan suuren huolensa esityksen tuomista mahdollisista haittavaikutuksista terveyteen ja yleiseen hyvinvointiin. Pohjois-Savon hyvinvointialueen mukaan on olemassa riski, että uudistus kasvattaa alkoholin kokonaiskulutusta, riskiryhmien alkoholin kulutusta, alkoholihaittoja ja -sairauksia sekä kasvattaa sosiaali- että terveyspalveluiden kustannuksia. International Blue Cross toteaa lausunnossaan, että alkoholin verkkomyynti edistää alkoholin helppoa saatavuutta ja lisää kulutusta ja siihen liittyviä haittoja. International Blue Cross tuo esille, että alkoholista aiheutuvia haittoja ovat yhteisöjen turvallisuuden vaarantuminen, nuorison suojelun heikentyminen, alkoholin käytöstä aiheutuvien haittojen lisääntyminen sekä lähisuhdeväkivallan ja -kuolemien lisääntyminen.

Poliisihallitus tuo lausunnossaan esille, että esitetyn kaltaisena lakimuutos ei ole poliisin näkökulmasta toteuttamiskelpoinen, vaan tulisi aiheuttamaan mittavan määrän lisätehtäviä poliisille erilaisten häiriöiden muodossa. Myös sisäministeriön arvion mukaan esityksellä voisi olla vaikutuksia poliisin tehtäviin: poliisin tehtävät lisääntyvät, jos alkoholijuomien toimittamisen seurauksena häiriökäyttäytyminen ja rikokset lisääntyvät. Lisäksi sisäministeriö tuo esille, että on olemassa riski, että alkoholijuoman toimittajaan kohdistuisi väkivaltaa, jos toimittaja ei luovuta tilattuja ja maksettuja alkoholijuomia esitetyn 37 §:n toimituskelpoisten takia – myös tämä lisäisi poliisin tehtäviä. Sisäministeriö katsoi lausunnossaan, että alkoholin toimittamisen ja luovuttamisen ei tulisi olisi mahdollista yleisillä paikoilla ja paikoissa, joissa sen nauttiminen tai hallussapito olisi muutoin kiellettyä. Sisäministeriö myös katsoo, että poliisin virka-avun ei tulisi olla esityksessä ehdotetulla tavalla maksutonta, mutta jos se säädettäisiin maksuttomaksi, tulisi poliisin toimintamomentille siirtää tehtävien aiheuttamat kustannukset. Oikeusministeriö korosti lausunnossaan kotioloissa tapahtuvan alkoholinkulutuksen ja väkivallan yhteyttä, sillä väkivaltarikollisuus ja muu aggressiivinen käyttäytyminen lisääntyvät alkoholinkäytön yhteydessä. Oikeusministeriön mukaan tämä näkyy esimerkiksi lähisuhdeväkivallassa, jonka taustalla on usein sekä humalahakuista käyttöä että pitkäaikaista alkoholin ongelmakäyttöä. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, että suomalainen henkirikollisuus on viime vuosikymmeninä keskittynyt yksityisasuntoihin, ja että suomalaiset henkirikokset liittyvät läheisesti alkoholin käyttöön ja alkoholinkäyttötilanteisiin.

Osa esitystä vastustavista lausunnonantajista kuitenkin toi esiin myös esityksen sisältämiä mielestään hyviä ehdotuksia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos katsoi, että mikäli alkoholijuomien kotiinkuljetus ja julkisille paikoille toimittaminen toteutetaan, valittava sääntelymalli ja erityisesti myynnin valvontamahdollisuudet vaikuttavat lakimuutoksen negatiivisten vaikutusten määrään. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan lakiehdotuksessa on tehty useita kannatettavia ja oikeansuuntaisia ratkaisuja alkoholihaittojen vähentämisen näkökulmasta. Näitä ovat THL:n mukaan muun muassa lupajärjestelmän käyttöönotto, samat toimittamisen aikarajat kuin vähittäismyynnissä, juomien henkilökohtainen toimittaminen, ikärajan tarkastaminen sekä myyntitapahtumassa että toimituksen yhteydessä ja viranomaisen koeostojen mahdollistaminen.

Useat esitystä kannattavista lausunnonantajista peräänkuulutti lausunnoissaan tasapuolisia kilpailunedellytyksiä. Esimerkiksi Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry katsoivat, että ehdotetussa muutoksessa kilpailutilanne jatkuisi edelleen epäreiluna kotimaiselle juomien vähittäiskaupalle, ellei ulkomaisille toimijoille asetettaisi samoja vaatimuksia kuin kotimaisille toimijoille. Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry kuitenkin kannattavat alkoholijuomien toimituksen sallimista ja alkoholipolitiikan uudistamista hallitusohjelman mukaisesti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää esityksen puutteena sitä, että hallituksen esityksen nykytilan arvioinnissa ei ole lainkaan kuvattu, mikä on vallitseva oikeustila alkoholin verkkokaupan suhteen, kun alkoholia ostetaan ulkomaisilta yrityksiltä, eikä esityksessä ole arvioitu, mikä on tämän vallitsevan oikeustilan suhde EU-oikeuteen. Kotimaisten ja ulkomaisten alkoholimyyjien välisen kilpailuasetelman tasapuolisuutta on Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan vaikea arvioida, kun esityksestä ei käy ilmi, mikä on vallitseva oikeustila silloin kun alkoholia ostetaan ulkomaisista verkkokaupoista. Lidl Suomi toteaa launnonossaan, että muutoksesta huolimatta kotimaisen ja ulkomaisen etämyynnin kilpailuedellytysten välillä olisi edelleen huomattava epäsuhta, sillä ehdotetussa muutoksessa esitetyt vaatimukset kohdistuisivat vain kotimaisiin toimijoihin. Oy Hartwall Ab kannattaa launnonossaan alkoholikaupan vastuullista ja elinkeinonharjoittajia tasa-arvoisesti kohtelevaa vapauttamista. Oy Hartwall Ab toteaa kuitenkin, että ehdotettujen muutosten tulisi kohdella kotimaisia toimijoita tasavertaisesti toimituslupien sekä verotuksen osalta myös suhteessa ulkomaisten toimijoiden etämyyntiin nähden. Myös Panimoliitto esittää, että tilattaessa alkoholia ulkomaisesta verkkokaupasta, tulisi suomalaisia toimijoita koskevia säännöksiä soveltaa myös ulkomailta Suomeen tuleviin alkoholikuljetuksiin. Panimoliiton mukaan tilanteessa, jossa asetetaan kotimaisille yrityksille vaatimuksia, jotka eivät koske ulkomailta tulevia toimituksia, suositaan ulkomaisia toimijoita kotimaisten toimijoiden kustannuksella. Panimoliitto ei pidä hyväksyttävänä, että Suomen lainsäädäntö syrjii kotimaisia vastuullisesti toimivia yrityksiä.

Useat lausunnonantajat toivat esille, että hallituksen esitysluonnos ei vastaa hallitusohjelman kirjausta, sillä esitys ei mahdollistaisi tilaviinien toimittamista asiakkaalle, jos sen etyylialkoholipitoisuus olisi enemmän kuin 8 %. Suomen Viiniryttäjät Ry katsoo, että hallituksen alkoholilainsäädännön uudistusehdotus ei vain rajoittaisi kotimaisten viiniviljojen mahdollisuuksia, vaan näyttäisi jopa suoraan suosivan ulkomaisia toimijoita. Hermannin Viinitala Oy toteaa launnonossaan, että alkoholin toimituslupa tulisi ulottaa koskemaan kaikkia vähittäismyynnin omaavia tahoja niiden nykyisten vähittäismyyntilupien kattamille tuotteille – eli myös käsityöläispanimot ja tilaviinimyymlät tulisi sisällyttää toimituslupan piiriin niiden vähittäismyyntilupien mukaisesti¹. Olutliitto ry toteaa, että se kannattaa esitysluonnosta yleisellä tasolla, mutta huomauttaa, että ehdotusluonnos on alkoholijuomien toimitusta koskevassa kohdassa mm. käsityöläisluen osalta hallitusohjelman vastainen. Olutliitto ry katsoo, että mikäli kuljetusluvalla saisi kuljettaa kuluttajalle vain maksimissaan kahdeksan prosenttisia oluita, niin uuden lain hyöty olisi panimoille käytännössä paljon pienempi ja voisi näin johtaa entistä enemmän oluttilausten siirtymiseen ulkomaisille toimijoille. Olutliitto ry:n mukaan lakiehdotus suosisi ulkomaisia yrityksiä kotimaisten kustannuksella, mikä olisi vastoin hallituksen tavoitetta edistää kotimarkkinoiden kasvua ja suomalaisten yritysten kaupallista hyvinvointia. Olutliitto ry toivookin launnonossaan tämän esitysluonnoksessa olevan epäkohdan korjaamista.

Lausuntopalaute oli osin ristiriitaista sen suhteen, tulisiko alkoholijuomien toimituksessa olla erillinen toimituslupa vai ei. Osa lausunnonantajista katsoi, että erillinen toimituslupa olisi hyvä asia, kun taas osan mielestä alkoholijuomien toimitusten tulisi olla sidottuna alkoholijuomien vähittäismyyntilupa. Myös ikärajavälön turvaamisen osalta lausunnonantajien näkemykset poikkesivat osin toisistaan. Osa lausunnonantajista katsoi, että alkoholijuoman ostamisen verkkokaupasta tulisi olla mahdollista ilman vahvaa sähköistä tunnistautumista kun taas osa katsoi, että vahva sähköinen tunnistautuminen olisi hyvä asia ja turvaisi osaltaan ikärajavälön turvaamista. Osa lausunnonantajista katsoi, että alkoholijuoman

---

¹ Käsityöläispanimoilla enintään 12 til.-% asti ja tilaviinimyymlöillä 13 til.-% asti.

vastaanottajan tulisi myös luovutustilanteessa aina todistaa ikänsä. Esimeriksi Delivery Hero Finland Oy, Foodora katsoo, että ostajan iän tarkistaminen tulee toteuttaa luotettavalla vahvalla tunnistautumisella ostotapahtuman yhteydessä. Myös Kuluttajaliitto kannattaa ehdotettua sääntelyä, jonka mukaisesti tilattaessa alkoholia etäyhteyksin tilaajalta vaadittaisiin vahvaa sähköistä tunnistautumista. Suomen Osuuskauppojen keskuskunta SOK sen sijaan katsoo, että alkoholin nouto miehitetyistä noutopisteistä toimii jo nykyisellään, eikä tätä tule vaikeuttaa uudella lailla. Suomen Osuuskauppojen keskuskunta SOK katsoo, että ehdotettu kaksivaiheinen tunnistautuminen on ristiriidassa iän tarkastamiseen liittyvän nykyisen käytännön kanssa. Palvelualojen ammattiliitto PAM ry esitti lausunnossaan, että alkoholin luovutustilanteessa luovutuksen vastaanottajan tulisi aina todistaa henkilöllisyytensä. Henkilöllisyyden tarkistaminen muuttaa Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n näkemyksen mukaan luovutustilannetta lähetin näkökulmasta turvallisemmaksi ja antaa tälle selkeämpää juridista selkänöjää, jos esimerkiksi kohteen iän arvioiminen on epäselvää. Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry piti hyvänä, että toimituksissa tulisi noudattaa vastuullisuutta, ja ostajan ja vastaanottajan ikä ja kunto tarkistettaisiin.

Osa lausunnonantajista toi esille, että ehdotettu toimituspassikoulutus ei sovellu suoraan mihinkään nykyisistä ammatillisista tutkinnoista, mikä tarkoittaa, etteivät koulutuksen järjestäjät saisi tutkintojen järjestämiseen ammatillisen koulutuksen järjestämiseen tarkoitettua rahoitusta. Esimerkiksi Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry toi lausunnossaan esille, että toimituspassikoulutuksen ja –kokeenjärjestämisen tulisi ammatillisen koulutuksen järjestäjille samalla tavalla maksullista palvelutoimintaa kuin anniskelupassi ja hygieniapassi ovat. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lausunnossaan, että toimituspassin suorittamisen kaikki kustannukset tulisi voida määrittää liiketaloudellisin perustein ja täysimääräisesti laskuttaa suorittajilta tai heidän edustamiltaan organisaatioilta. Opetushallituksen lausunnon mukaan toimituspassikoulutukseen sekä toimituspassiin liittyviin käytäntöihin ja lupiin tulisi olla suunniteltuna valtakunnalliset vastuutahot ja toimintatavat ennen toiminnan aloittamista. Suomen Osuuskauppojen keskuskunta SOK ymmärsi vaateen toimituspassista, mutta totesi, että toimituspassista ei kuitenkaan saisi tulla kallista ja byrokraattista järjestelmää, jotta koulutuksista aiheutuvat kustannukset eivät valuisi kuljetusliikkeiden kautta kuluttajien kannettavaksi korotettujen toimitusmaksujen muodossa. Osa lausunnonantajista katsoi, että toimituspassikoulutus tulisi yhdistää anniskelupassikoulutukseen. Esimerkiksi Hämeen ammatti-instituutti Oy esittää lausunnossaan, että luotaisiin yksi yhtenäinen alkoholipassi, joka kattaisi kaikki alkoholin myyntiin ja toimitukseen liittyvät osa-alueet, mukaan lukien valmistuksen, vähittäismyynnin, anniskelun ja toimitusmyynnin.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toi lausunnossaan esille, että esityksen perusteella Ahvenanmaalla toimivilla oppilaitoksilla ei olisi oikeudellista perustaa järjestää ja myöntää ehdotettua toimituspassia, sillä opetus kuuluu itsehallintolain 18 §:n 14 kohdassa säädetyn mukaisesti maakunnan toimivaltaan. Maakunnan hallitus edellyttää lausunnossaan mainittujen säännösten tarkistamista ja jatkovalmistelua siten, että Ahvenanmaan elinkeinonharjoittajille voidaan myöntää toimituspassi.

Osa lausunnonantajista toi esille, että esitys on itsessään kannatettava, mutta se ei ole teknologianeutraali ja tämä tulisi korjata esitykseen. Esimerkiksi Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry tuovat lausunnossaan esille, että erilaiset teknologiset ratkaisut alkoholin toimituksen ja noudon osalta tulisi sallia ja joka tapauksessa varmistaa lainsäädännön teknologianeutraalisuus tulevaisuutta silmällä pitäen. Starship Technologies tuo lausunnossaan esille, että lainsäädännön tulisi olla teknologianeutraalia. Tämä käytännönläheinen lähestymistapa varmistaisi Starship Technologiesin mukaan, että vastuulliset vähittäiskauppiat ja robottitoimitusten tarjoajat eivät joutuisi epäedulliseen asemaan ja että Suomi olisi jatkossakin edelläkävijä autonomisten toimitusten alalla. Starship Technologies korostaa, että jos ratkaisu vastaa lainsäädännön tavoitteita, ei tulisi olla väliä sillä, toteuttaako tavoitteen varmistumisen ihminen vai teknologia - tärkeintä tulisikin olla, että tavoitteet saavutetaan.

Useat lausunnonantajista toivat esille, että esityksen vaikutustenarviointeja tulisi täydentää. Aluehallintovirastot katsoivat yhteisessä lausunnossaan, että myös esityksen säätämisyjärjestysperusteluja tulisi täydentää erityisesti koeostoihin liittyvien perusoikeusnäkökohtien osalta. Osa lausunnonantajista katsoi, että säännöskohtaisiin perusteluihin tarvittaisiin joiltain osin täydennystä ja myös nykytilan arviointeja olisi osin syytä täydentää. Useissa lausunnoissa katsottiin, että myös pykälä tulisi korjata ennen esityksen antamista eduskunnalle. Esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto ry katsoi, että esityksen vaikutustenarviointeja tulisi täydentää erityisesti taloudellisten vaikutusten sekä lasten oikeuksien näkökulmasta. Suomen Luustoliitto ry ja Vanhusasiainvaltuutettu katsoivat, että vaikutustenarvioinnit ovat ikääntyneiden ja vanhusten osalta puutteelliset. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota esityksen suhteesta perusoikeutena turvattuun oikeuteen työhön ja elinkeinovapauteen siihen, että ehdotetut muutokset ainakin pääosin vähentävät alkoholielinkeinoon liittyviä rajoituksia. Oikeusministeriö piti nyt laadittujen muutosehdotusten sekä muiden valmistelussa olevien ja viime aikoina tehtyjen alkoholilakiin tai alkoholin haittavaikutuksiin liittyvien muutosten yhteisvaikutusten arviointia kuitenkin tärkeänä. Oikeusministeriön mukaan yhteisvaikutusten arvioinnin puuttuminen esityksestä vaikutti jossain määrin mahdollisuuksiin arvioida ehdotettujen muutosten perustuslainmukaisuutta. Opetushallitus ehdotti lausunnossaan, että jatkovalmistelussa vielä tarkemmin selvitettäisiin ehdotetun alkoholilain muutoksen vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin sekä kokonaisvaikutukset lapsiin ja nuoriin huomioiden myös aiemman selvitystyön jälkeen julkaistut tutkimustiedot. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan hallituksen esitykseen tulisi sisällyttää arvio uuden toimitusmyyntiä koskevan lupajärjestelmän EU-oikeuden mukaisuudesta mukaan lukien sen syrjimättömyys, oikeasuhtaisuus ja välttämättömyys. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että hallituksen esitysluonnokseen ei sisälly arvioita siitä, miten esitys vaikuttaisi toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palveluntarjoajiin tai kuvausta muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palveluntarjoajiin sovellettavasta lainsäädännöstä. Valtiovarainministeriö katsoo, että ehdotettujen pykälien 74 ja 75 säännöskohtaisia perusteluja tulisi tarkentaa. Lisäksi valtiovarainministeriö katsoo, että esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevassa osiossa olisi syytä selkeästi osoittaa esimerkiksi taulukkomuodossa, miltä osin alkoholihallinnon kokonaiskustannuksia ja nyt esitettyjen tehtävien hoitamisesta johtuvia kustannuksia rahoitettaisiin veroluonteisen valvontamaksun tuotolla, julkisoikeudellisin suoritemaksuin ja miltä osin niitä rahoitettaisiin virastojen toimintamenoista. Lisäksi valtiovarainministeriö tuo lausunnossaan esille, että luonnoksessa ei myöskään missään kohden viitata valtion aluehallinnon uudistukseen.

Lisäksi Ruokavirasto totesi, ettei sillä varsinaisesti ole lausuttavaa lakimuutoksen pääasiasta, eli siitä, että sekä Alkolle että kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille mahdollistettaisiin alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuten alkoholijuomien toimitus. Ruokavirasto kuitenkin esitti lausunnossaan, että säädettäessä alkoholijuomien verkkokaupan mahdollistamisesta sekä muusta jakeluun ja noutoon perustuvista vähittäismyyntikonsepteista, kuten alkoholijuomien toimituksesta, tulisi samalla harkita vastaavanlaista säätelyä nestemäisille elintarvikkeena markkinoitaville alkoholivalmisteille.

Yksityishenkilöistä toinen kannatti lausuntonsa perusteella ehdotettua muutosta. Molemmissa yksityishenkilöiden lausunnoissa tuotiin kuitenkin esille, että esitysluonnosta tulisi tarkentaa siten, että yksityiskäyttöön tapahtuvan alkoholijuomien tuonnin sallittavuus ilmenisi selkeämmin laista. Toisen yksityishenkilön mukaan esityksen merkittävin puute liittyi siihen, ettei esityksessä riittävän täsmällisesti tuoda esille, etteivät uudet vaatimukset koskisi muualle kuin Suomeen sijoittautuneita toimijoita.

Yleisiä huomioita

Lausunnonantajista esitystä kannattivat pääasiassa alkoholielinkeinon toimijat ja kaupan ala, kuten Alko Oy, Delivery Hero Finland Oy (Foodora), Hermannin Viinitila Oy, Kaupan liitto ry, Kesko Oyj, K-Kauppiasliitto ry, Lidl Suomi, Olutliitto ry, Oy Hartwall Ab, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry, Pienpanimoliitto ry, Päivittäistavarakauppa ry, Suomen Alkoholijuomakauppa ry, Suomen Osuuskauppojen keskuskunta SOK/S-ryhmä ja Wolt Enterprises Oy. Viranomaisista Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja työ- ja elinkeinoministeriö kannattivat esitystä, ja sosiaali- ja terveysalan toimijoista Keski-Uudenmaan hyvinvointialue suhtautui esitykseen varovaisen myönteisesti. Esitystä vastustivat useat viranomaiset, kuten Lapsiasiavaltuutettu, Poliisihallitus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Vanhusasiavaltuutettu. Hyvinvointialueista esitystä vastustivat Etelä-Karjalan hyvinvointialue, Etelä-Savon hyvinvointialue, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote, Pohjois-Savon hyvinvointialue ja Satakunnan hyvinvointialue. Esitystä vastustivat myös Helsingin kaupunki, Kangasniemen kunta ja HUS-yhtymä. Myös sosiaali- ja terveysalan järjestöt ja muut toimijat vastustivat esitystä, kuten A-Kiltojen Liitto ry, A-klinikkasäätiö, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto, Ensi- ja turvakotien liitto ry, Hyvinvointiala HALI ry, International Blue Cross, Kehitysvammaliitto, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry, MIELI Suomen Mielenterveys ry, Päihdelääketieteen yhdistys ry, Sininauhaliitto ry, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Lääkäriliitto, Suomen Yleislääkärit GPF ry, Syöpäjärjestöt ja Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Socca.

Useat lausunnonantajat katsoivat lausunnoissaan, että hallituksen esitys on alkoholilain tarkoituksen vastainen. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Ensi- ja turvakotien liitto ry, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, MIELI Suomen Mielenterveys ry ja Suomen ASH ry katsoivat lisäksi, että esitys on ristiriidassa perustuslain 19 §:n 3 momentin kanssa, jonka mukaan julkisen vallan on edistettävä väestön terveyttä, taattava väestölle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

A-Kiltojen Liitto ry totesi lausunnossaan, että kotiinkuljetuksen vaikutukset alkoholin riskikulutukseen, lasten turvallisuuteen ja alaikäisten mahdollisuuteen hankkia alkoholia sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan määrään ovat huolestuttavia. Lausunnon mukaan saatavilla olevien tutkimustulosten mukaan kotiinkuljetus on yhteydessä alkoholin riskikulutukseen, ja erityisesti saman päivän aikana toteutuva kotiinkuljetus edistää pidempikestoista ja yhtäjaksoista alkoholin kulutusta.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry totesi lausunnossaan, että alkoholin kotiinkuljetukseen liittyy monenlaisia riskejä laajasti yhteiskunnassa, ja että alkoholin kotiinkuljetusta ei näin ollen voida pitää vain alkoholia kohtuullisesti kuluttavien tervetulleena mukavuuspalveluna. EHYT ry ehdotti lausunnossaan uudistuksen toteuttamista alueellisena pilottina esimerkiksi valikoidussa kaupungissa tai yhdellä hyvinvointialueella, jos kotiinkuljetus tahdotaan kaikista sen aiheuttamista haitoista huolimatta sallia. Lausunnossa todetaan, että tällä tavoin pystytään toteuttamaan koeasetelma, jossa uudistuksen vaikutuksia pystytään seuraamaan suhteessa verrokkiryhmiin sekä kehittämään valvontajärjestelmää vastaamaan todellisia ongelmakohtia. EHYT ry:n mukaan vastaavanlainen pilotti toteutettiin Ruotsissa, kun kotiinkuljetus sallittiin Systembolagetille.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto katsoi lausunnossaan, että jos esitys hyväksytään, helpottuu alkoholin saatavuus, mikä voi johtaa liialliseen kulutukseen etenkin henkilöillä, jotka käyttävät jo nykyisellään alkoholia riskirajoilla, ja tämä lisää terveysongelmia, kuten alkoholiriippuvuutta, maksasairauksia ja mielenterveyden ongelmia. Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston mukaan alkoholipolitiikan tulee ensisijaisesti perustua sosiaali- ja terveyspolitiikkaan, eikä elinkeinon etuihin.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) totesi lausunnossaan, että EK kannattaa markkinoiden vastuullista avaamista ja kilpailun tehostamista alkoholin vähittäismyynnissä. EK:n mukaan alkoholin vähittäismyynnin avaamisessa on otettava huomioon myös alkoholin liikakäytön haittavaikutukset.

Ensi- ja turvakotien liitto ry esitti lausunnossaan, että ei kannata alkoholin kotiinkuljetuksen sallimista. Ensi- ja turvakotien liitto ry toi lausunnossaan esille vakavan huolensa siitä, että alkoholilainsäädäntöä uudistetaan paloittain. Lausunnossa todetaan, että paloittainen lainsäädännön uudistaminen merkitsee sitä, että alkoholilain uudistamisen kokonaisuutta ei pystytä riittävästi arvioimaan eikä tekemään lapsivaikutusten ja muita arvioita riittävässä määrin ja ennakoivasti. Ensi- ja turvakotien liitto ry:n näkemyksen mukaan on selvää, että alkoholipolitiikka sosiaali- ja terveystieteiden ja kansanterveydellisenä asiana uhkaa tässä prosessissa jäädä sivuun. Ensi- ja turvakotien liitto ry:n mukaan hallituksen esitys lähtee puhtaasti elinkeinopoliittisista intresseistä.

Osa lausunnonantajista katsoi, että alkoholin pikatoimituksia ei tulisi sallia. EHYT ry:n ehdotuksen mukaan alkoholia sisältävä tilaus voidaan toimittaa vasta seuraavana päivänä, ja tällä tavoin pystytään ehkäisemään juomisen jatkumista sekä riskikäyttäjille kohdistuvia haittoja. Myös Valvira katsoi lausunnossaan, että alkoholijuomien nopeita toimituksia olisi perusteltua rajoittaa esimerkiksi siten, että alkoholijuoma voitaisiin toimittaa aikaisintaan seuraavana päivänä tai tietyn tuntimäärän kuluttua tilauksen tekemisestä. Valviran mukaan nopean toimituksen kiellolla voitaisiin vähentää sekä päihtyneiden tekemiä ostoyrityksiä että pitkittyneitä juomistilanteita. EHYT ry, Kanta-Hämeen hyvinvointialue ja Suomen Lääkäriliitto esittivät launnonissaan myös kerralla toimitettavan alkoholin määrän rajoittamista.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue totesi lausunnossaan, että Suomen erityispiirre moneen muuhun maahan verrattuna on se, että alkoholijuomien tyypillisin juomistilanne on kotiympäristö, ja esitys voisi edelleen lisätä alkoholinkäyttöä erityisesti kotiolosuhteissa. Alkoholi on merkittävä lähisuhdeväkivallan taustatekijä. Mikäli esitys lisäisi alkoholin käyttöä erityisesti kotiolosuhteissa, myös riski lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen on merkittävä. Lausunnon mukaan Suomi on jo nyt synkkä alue lähisuhdeväkivallan esiintyvyydessä verrattuna muuhun läntiseen Eurooppaan. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen mukaan on olemassa suuri riski, että uudistus kasvattaa alkoholin kokonaiskulutusta, riskiryhmien alkoholin kulutusta, alkoholihaittoja ja -sairauksia sekä kasvattaa hyvinvointialueilla sekä sosiaali- että terveyspalveluiden kustannuksia ja siksi heikentää hyvinvointialueiden taloutta.

Helsingin kaupunki totesi lausunnossaan, että hallituksen esitys ei vahvista terveyttä edistävää rakennetta, koska alkoholin saatavuuden helpottaminen todennäköisesti lisää sen käyttöä. Saatavuus lisääntyy, kun alkoholia on mahdollista saada alkoholia myyvän liikkeen lisäksi suoraan haluttuun sijaintiin. Alkoholin saatavuuden helpottaminen voi lisätä alkoholin kulutusta erityisesti riskikuluttajilla ja alkoholiriippuvaisilla henkilöillä, vaikka alkoholin kokonaiskulutus jatkaisikin laskuaan. Helsingin kaupunki katsoi lausunnossaan, että elinkeinonäkökulmasta alkoholinmyynnin vapauttaminen harkintaa käyttäen ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistaen on kannatettavaa. Alkoholinmyynnin vapauttamisen eri tapojen haittoja ja hyötyjä pitää kuitenkin tarkastella huolella. Alkoholipolitiikkaan liittyvien monien laki- ja veromuutosten sosiaali- ja terveysvaikutuksia ja yhteisvaikutuksia vähittäiskauppaan, matkailu- ja ravitsemusalaan ja panimoalaan pitää arvioida ja seurata.

Hyvinvointiala HALI ry:n mukaan esityksen potentiaaliset taloudelliset, sosiaaliset ja terveydelliset haitat ylittävät ne hyödyt, joita esityksellä on esimerkiksi kaupan alalle.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n mukaan esityksestä ei selviä, miten hyvinvointi esityksen toimenpiteiden seurauksena lisääntyisi. Hyvil Oy totesi, että edellinen alkoholilain uudistus tapahtui kesäkuun alussa, eikä sen vaikutuksista esimerkiksi kansanterveyteen ole vielä minkäänlaisia arvioita. Hyvil Oy:n mukaan nopealla tahdilla toteutetut lakiuudistukset tekevät mahdolltomaksi lakiuudistusten vaikutusten seurannan ja jälkikäteen tapahtuvan arvioinnin. Hyvil katsoi, että hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on erittäin vaikea,

ja yhtäkään uutta lakiuudistusta, jonka seurauksena hyvinvointialueiden asiakasmäärä ja palveluiden tarve lisääntyisi, ei tule tässä tilanteessa tehdä.

Hermannin Viinitila Oy ja Suomen Viiniryttäjät Ry lausuvat, että alkoholijuomien toimittamisen salliminen on tervetullut uudistus, joka vastaisi eurooppalaisia käytäntöjä. Wolt Enterprises Oy:n mukaan alkoholijuomien toimittamisen sallimisella Suomen sääntely tulisi lähemmäksi eurooppalaista käytäntöä. SOK/S-Ryhmän mukaan esitysluonnos edistää alkoholipolitiikan uudistamista vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoi, ettei Euroopassa ole olemassa yhtenäistä vastuullista eurooppalaista suuntaa alkoholipolitiikan ja alkoholin käytön suhteen.

Hämeen ammatti-instituutti Oy totesi lausunnossaan, että alkoholilainsäädännön uudistuksen tulee tukea kotimaisten toimijoiden mahdollisuuksia toimia ja kasvaa. Tämä edellyttää turhan byrokratian karsimista, lainsäädännön selkeyttämistä ja toimijoiden tasavertaista kohtelua. Lausunnon mukaan kotimaisille valmistajille tulisi taata tasa-arvoinen mahdollisuus kilpailla ulkomaisten toimijoiden kanssa ja tarjota heille mahdollisuus kehittää myynnin kasvattamista myös ulkomaille. Lisäksi koulutuksen järjestäjien rooli osaamisen varmistamisessa ja koulutuksen tarjoamisessa on tärkeä huomioida, jotta ala voi jatkossakin houkuttaa uusia ammattilaisia ja yrittäjiä.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue totesi lausunnossaan, että alkoholijuomien verkkokauppa ja kotiinkuljetus uusina saatavuuskanavina tulee lisäämään alkoholihaittoja, ja että alkoholijuomat eivät ole tavanomaisia kulutushyödykkeitä vaan aiheuttavat monenlaisia haittoja yksilölle, lähipiirille ja yhteiskunnalle. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mukaan lakiuudistus ei vastaa alkoholilain tavoitetta. Lausunnossa todetaan, että on olemassa erittäin suuri riski, että uudistus kasvattaa alkoholin kokonaiskulutusta, riskiryhmien alkoholin kulutusta, alkoholihaittoja ja -sairauksia, kasvattaa hyvinvointialueella sekä sosiaali- että terveystalouden kustannuksia ja siksi osaltaan heikentää hyvinvointialueiden taloutta sekä asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Kauppa- ja Päivittäistavarakauppa ry ja Päivittäistavarakauppa ry katsoivat lausunnoissaan, että lausunnonalla oleva esitysluonnos ei keskity ainoastaan hallitusohjelman toimeenpanoon ja toimitusten mahdollistamiseen, vaan sillä itseasiassa kiristetään nykyistä alkoholilainsäädäntöä monin paikoin ilman alkoholihaittoihin ja niiden ehkäisemiseen liittyvää perustetta. Lisäsääntelyä ja/tai kiristyksiä esitetään mm. vähittäis- ja anniskelumyynnin määritelmiin, ikärajavaltuuteen, sanktioihin, tietojen jakamiseen ja verkko-ostamisen käytäntöihin.

Kesko Oyj:n mukaan lakimuutos parantaisi haja-asutusalueiden kauppajen toimintaedellytyksiä, helpottaen asiakkaiden arkea ja hyödyttäisi etenkin pieniä kauppajia maaseudulla. Lausunnossa todetaan, että esitys sisältää myös muutoksia, jotka eivät tähtää vastuullisesti toteutettavan alkoholijuomien toimituksen sallimiseen vaan merkittävästi kiristäisivät vähittäismyyntiluvan edellytyksiä ja vähittäiskaupan toimijoiden oikeutta elinkeinovapauden mukaisesti päättää omasta liiketoimintamallistaan. Kesko katsoi lausunnossaan, että lakiluonnoksessa esitetään muutosta vähittäismyynnin määritelmään, joka ei liity millään tapaa esitykseen mahdollistaa alkoholijuomien kotiinkuljetus, ja joka on vastoin korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) kesäkuussa antamaa alkoholilakia koskevaa ennakkopäätöstä (KHO:2024:90), ja että lakiesityksen perusteluissa muutosta käsitellään teknisenä ja selkeyttävänä ilman perusteluja, vaikutustenarviointia tai edes viittausta KHO:n vasta antamaan esitettyä muutosta koskevaan ennakkopäätökseen. Lausunnon mukaan esitetty muutos vaikuttaisi Keskon liiketoiminnan nykymalliin.

Lapsiasiavaltuutettu totesi, että vastuullista alkoholipolitiikkaa tehdään tutkittuun tietoon perustuen ja ottaen vakavasti alkoholista aiheutuvat haitat kansanterveydelle ja erityisesti lasten ja nuorten terveydelle ja hyvinvoinnille, ei edistämällä ensisijaisesti reilua ja avointa kilpailua.

Lastensuojelun Keskusliitto katsoi lausunnossaan, että alkoholin kotiinkuljetuksen mahdollistaminen lisää täysin uudella tavalla saatavuutta, heikentää ikärajavaltontaa ja siirtää kulutusta yhä enemmän koteihin. Lausunnon mukaan esitysluonnos nostaa alkoholiin liittyviä elinkeinopoliittisia näkökohtia yli sosiaali- ja terveystieteellisten näkökohtien, mutta alkoholi ei ole kuitenkaan ensisijaisesti elinkeinopoliittinen kysymys. Keskusliitto korosti, että alkoholipoliittiset ratkaisut vaikuttavat olennaisella tavalla lasten elämään, ja että alkoholilain muuttamisen vaikutukset lapsiin ovat sekä suoria että välillisiä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue totesi lausunnossaan, että jos hallitus vahvasta tieteellisestä näytöstä huolimatta vapauttaa alkoholin saatavuutta kotiinkuljetuksen sallimisen osalta, tulee kotiinkuljetuksen tapahtua Ruotsin mallin mukaisesti, jossa Alkon monopoli vastaisi kokonaisuudessaan alkoholin kotiinkuljetuksesta.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite esitti lausunnossaan huolensa siitä, toteutuuko alkoholin toimituksen yhteydessä lain mukainen ikärajavaltontaa ja päihtymystilan arviointi sekä mikä vaikutus alkoholin kotitoimitukselle on sille ihmisryhmälle, jolla alkoholin kulutus on jo nyt ongelmakäyttöä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) totesi, että hallituksen esityksessä kuvataan melko suppeasti verkko-ostamisen ja kotiinkuljetusten hyötyjä. KKV:n mukaan hallituksen esityksen vaikutusarvioiteja voisi laajentaa esimerkiksi tarkastelemalla, miten verkko-ostaminen muuttaa kuluttajien ostokokemusta ja käyttäytymistä, sillä verkkokaupan avulla kuluttaja voi helpommin vertailla alkoholituotteiden hintoja, mikä alentaa kuluttajan etsintäkustannuksia sekä parantaa valmistajien ja myyjien hintojen vertailtavuutta ja hintojen läpinäkyvyyttä. Lisäksi verkko-ostaminen mahdollistaa sen, että kuluttajien saatavilla on laajempi tuotevalikoima.

K-kauppiasliitto ry kannatti lausunnossaan alkoholilain muuttamista mahdollistamaan alkoholijuomien toimitus vähittäiskaupasta asiakkaille, mutta huomautti, että lakiesitys sisältää kuitenkin kotiinkuljetuksen lisäksi alkoholin vähittäismyyntilupaan liittyviä perusteettomia ja perustelemattomia tiukennuksia, jotka vaikeuttaisivat merkittävästi niin vähittäiskaupan kuin tapahtuma-alankin toimintaa. K-kauppiasliitto ry:n mukaan hallituksen esitys sisältää paljon tekniseltä näyttäviä muutoksia, jotka eivät liity alkoholin kotiinkuljetuksiin ja jotka tosiasiallisesti vain vaikeuttavat alkoholin verkkokauppaa nykytilanteeseen verrattuna, asettavat kotimaiset toimijat huonompaan kilpailuasetelmaan ulkomaisiin verkkokauppoihin nähden ja jäykistävät lainsäädäntöä tarpeettomasti.

Lidl Suomi huomautti lausunnossaan, että vaikka nyt esitetty muutos voi osaltaan vaikuttaa myönteisesti kotimaisen ja ulkomaisen alkoholijuomien etämyynnin kilpailuolosuhteisiin parantamalla kotimaisten toimijoiden toimintamahdollisuuksia, kotimaisen ja ulkomaisen etämyynnin kilpailuedellytysten välillä olisi edelleen huomattava epäsuhta nyt esitettyjen vaatimusten kohdistuessa vain kotimaisiin toimijoihin.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry totesi lausunnossaan, että esityksen tavoitetta luoda edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle sekä suomalaisten hyvinvoinnin ja vapauden lisääntymiselle ei ole arvioitu riittävästi. MTK:n mukaan alkoholin saatavuuden lisääminen näin radikaalilla tavalla mahdollistamalla alkoholin tilaaminen verkkokaupasta kotiin ei suomalaisessa alkoholinkäyttökulttuurissa kaikkien osalta johda hyvinvoinnin lisääntymiseen.

Mannerheimin lastensuojeluliitto totesi lausunnossaan, että lakiesitys on erityisen ongelmallinen lapsen oikeuksien toteutumisen ja lasten hyvinvoinnin kannalta, ja että alkoholijuomien verkkokaupan ja kotitoimitusten seurauksena alkoholin kulutus todennäköisesti kasvaa erityisesti paljon alkoholia käyttävien osalta, ja tämä lisää sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun tarvetta ja täten lisää kuormitusta ja kustannuksia hyvinvointialueilla. Mannerheimin lastensuojeluliiton mukaan tämä ei ole vastuullista alkoholipolitiikkaa, ja esitysluonnoksen perusteella näyttää siltä, että kyseessä on puhdas arvovalinta siitä, mikä on yhteiskunnassa tärkeää ja mitä oikeuksia ja kenen hyvinvointia halutaan edistää. Lausunnon mukaan esitysluonnoksen ehdotusten vaikutukset lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin ovat

yksiselitteisesti ja yksinomaan negatiivisia, ja näitä vaikutuksia ei oteta esitysluonnoksen ehdotuksissa huomioon, vaan pääasiallinen ja ensisijainen harkintaperuste on ollut reilun ja avoimen kilpailun edistäminen sekä kotimarkkinoiden kasvuedellytysten luominen.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry totesi lausunnossaan, että esitys heikentää ravintoloiden asemaa alkoholin jakelukanavana. Lausunnon mukaan kauppa myy toimituksella usein kerrallaan useita pulloja alkoholijuomia, kun taas ravintola toimittaa usein esimerkiksi yhden olutpullon pizzan kanssa, ja että kaupan toimituksen kokonaisvolyymit ovat suuria, kun taas ravintoloiden toimitusvolyymi on pieni. Kustannusrakennekin on ravintoloissa huomattavasti raskaampi kuin kaupoissa. Siten toimitukseen liittyvän byrokratian ja kustannusten kasvattaminen johtavat siihen, ettei monen, etenkin pienemmän ravintolan ole mahdollista toimittaa alkoholijuomia asiakkaille kotiin. MaRa ry:n mukaan hallitusohjelman keskeisiä periaatteita on sääntelyn keventäminen, mutta vaikka tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa alkoholijuomien toimitus, esitys kiristää kuitenkin ravintoloiden sääntelyä monelta osin, esimerkiksi seuraamuksia kiristämällä.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että alkoholin kotiinkuljetuksen suora vaikutus alkoholin käytön lisääntymiseen ei ole täysin selvä. Lausunnon mukaan yleisesti ottaen alkoholin saatavuus kuitenkin lisääntyisi kotiinkuljetuksen seurauksena, ja on vaikea nähdä, että alkoholin kotiinkuljetuspalvelulla olisi ainakaan negatiivista vaikutusta alkoholin kulutukseen yksityisasunnoissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö totesi lausunnossaan, että alkoholin toimittamisen vapautuessa lasten ja nuorten hyvinvoinnin varmistaminen tulee olla erityisessä keskiössä.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry totesi lausunnossaan, että jokaisen alkoholia toimittavan työntekijän tulisi olla työsuhteessa ensisijaisesti alkoholia myyvään toimitusluvan haltijaan. PAM ry kiinnitti huomiota myös siihen, miten toimitaan ja kuka valvoo toimitusluvan ja toimituspassin olemassaoloa, jos lähetti käyttää alkoholin toimittamiseen sijaisena toista lähettiä, sillä monet alustat mahdollistavat tällä hetkellä sijaisen käytön.

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry totesi lausunnossaan kannattavansa alkoholin verkkokaupan ja kotiinkuljetuksen mahdollistamista, ja piti hyvänä, että toimituksissa noudatetaan vastuullisuutta, ja että ostajan ja vastaanottajan ikä ja kunto tarkistetaan.

Pirkanmaan hyvinvointialue toi esiin lausunnossaan, että Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan on olemassa kolme laajasti hyväksyttyä keskeistä suositusta alkoholihaittojen vähentämiseksi: hintasääntely, saatavuuden rajoittaminen ja alkoholimainonnan rajoittaminen, ja että nyt ehdotettu lakimuutos olisi viemässä Suomea WHO:n suositusten vastaiseen suuntaan.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote katsoi lausunnossaan, että kaikki toimet, jotka lisäävät alkoholin helpompaa myyntiä ja saatavuutta, ovat pitkällä aikavälillä myös todennäköisesti alkoholin haittoja lisääviä vaikutuksia.

Poliisihallitus toi lausunnossaan esille, että alkoholin käyttö ja erityisesti humalahakuinen juominen lisäävät riskiä sekä syyllistyä väkivaltarikokseen että joutua sen uhriksi, ja että lakiesitys voisi lisätä järjestyshäiriöitä sekä rikoksia ja näin poliisin tehtäviä. Poliisihallituksen mukaan esitetyillä lakimuutoksilla olisi merkittäviä seuraamuksia poliisin näkökulmasta, ja sekä julkisen paikan, että yksityisten paikkojen häiriöt todennäköisesti lisääntyisivät helpommin saatavilla olevan alkoholin vuoksi. Lausunnon mukaan Poliisihallituksen näkökulmasta erityisen tärkeää on, että alkoholijuomien kuljetus ja myynti julkisille paikoille, erityisesti taajama-alueilla, olisi kiellettyä. Lisäksi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan esitystä tulisi muuttaa myös siten, että alkoholin toimittamista rajattaisiin niin, että ostohetken ja toimitushetken välissä tulisi olla vähintään joidenkin tuntien mittainen ajanjakso. Poliisihallituksen mukaan tällä välittömän toimituksen kiellolla estettäisiin huomattava määrä mahdollisia häiriötilanteita.

Päihdeasiamiestoiminta totesi lausunnossaan, että esitykseen liittyy liikaa ennakoitavissa olevia käytännön ongelmatilanteita, eivätkä kaikki ole edes tiedossa tässä vaiheessa. Päihdeasiamiestoiminnan mukaan kotiinkuljetuksiin liittyy henkilön iän ja päihtymystilan tarkastaminen, mistä seuraa epävarmuustekijöitä ja riskejä, jos kuljetuksen toteuttavat henkilöt eivät ole aiemmin tehneet tällaista valvontaa eikä heillä ole kokemusta esimerkiksi päihtymistilan arvioimisesta.

Päihdelääketieteen yhdistys ry katsoi lausunnossaan, että on vastuutonta helpottaa alkoholin saatavuutta kotiin toimituksella samaan aikaan, kun hyvinvointialueet kamppailevat rahoitusvajeen kanssa ja päihdehoitoon pääsy on entisestään vaikeutunut. Päihdelääketieteen yhdistys ry totesi vastustavansa sitä, että hallitus siirtää tuloja elinkeinotoiminnalle ja jättää lisääntyvät kustannukset terveyden- ja sosiaalihuollon maksettaviksi.

Satakunnan hyvinvointialue totesi lausunnossaan, että jos kotiinkuljetus kaikista tiedossa olevista ja todennäköisestä toteutuvista haitoista huolimatta toteutetaan, niin paras vaihtoehto olisi Ruotsin mallin mukainen toteutus, eli Alko vastaisi toiminnasta eikä sitä jätettäisi yksityisten toimijoiden vastuulle.

Sininauhaliitto ry moittii lausunnossaan hallituksen toimintatapaa pienin askelin vapauttaa alkoholin tarjontaa ja siten rapauttaa kansanterveyttä, hyvinvointivaltiota sekä Alkon asemaa. Lausunnossa todetaan, että lakiesitys on hallituksen elinkeino- ja työvoimapolitiittisten tavoitteiden vastainen, sillä alkoholin lisääntyvän käytön vaikutukset koskevat kaikkea elinkeinoelämää sairaspöissaolojen lisääntymisen, alentuneen työtehon ja varhentuneiden eläkkeelle jäämistien kautta.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira totesi lausunnossaan, että alkoholijuomien toimituksen mahdollistaminen vähittäismyyntipaikasta tilaajalle tai muulle vastaanottajalle lisäisi alkoholijuomien saatavuutta ja sallisi alkoholijuomien luovuttamisen jokaisella kotiovella, puistoissa ja toreilla, ja tämä heikentäisi huomattavasti sekä viranomaisen valvontamahdollisuuksia että elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia valvoa alkoholilaisissa säädetyjen luovutuskieltojen noudattamista. Lausunnossa todetaan, että alkoholilain luovutuskielloilla ja niiden noudattamisen valvonnalla on keskeinen merkitys alkoholilain tarkoituksen toteuttamisessa. Valviran mukaan luovutuskieltojen noudattamisen valvonta olisi huomattavasti haasteellisempaa alkoholijuomien toimituksessa kuin myymälässä tehdyissä ostoissa.

Suomen ASH ry totesi lausunnossaan, että lakiesityksen itsellinen vaikutus jää todennäköisesti pieneksi, mutta alkoholin saatavuuden helpottamisella pienissä erissä lakimuutoksilla, saattaa olla kokonaisuudessa kauaskantoisia vaikutuksia väestön terveyteen ja turvallisuuteen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin tehtävien lisääntymiseen jo ennestään kuormittuneessa tilanteessa.

Suomen Kuntaliitto ry totesi lausunnossaan, että lain suoranaiset vaikutukset kuntien toimintaan eivät ole erityisen merkittäviä, ja että kunnan velvoitteiden osalta alkoholin jakelun laajentamisella voi olla vaikutuksia kuntien lakisääteisen ehkäisevän päihdetyön tehtäviin sekä kuntien turvallisuustyöhön ja kuntalaisten kokemaan turvallisuuteen. Kuntaliiton mukaan luonnoksessa on kuitenkin tunnistettu varsin hyvin ne riskit, joita jakelun laajentamiseen etämyynniksi liittyy eri väestöryhmiin ja elämäntilanteisiin liittyen.

Suomen Lääkäriliitto totesi olevansa huolissaan nykyisen hallituksen toimista, joissa alkoholilakia muutetaan hallituskauden aikana useilla erillisillä lakiesityksillä ilman kokonaisarviota muutosten vaikutuksista. Lääkäriliiton näkemyksen mukaan esityksen taloudellisten vaikutusten arviointi on puutteellinen ja siinä tulee ottaa huomioon alkoholin saatavuuden lisäämisestä aiheutuvat kokonaiskustannukset mm. sosiaali- ja terveystoimelle, poliisille, oikeuslaitokselle ja pelastustoimelle.

Syöpäjärjestöt totesi lausunnossaan, että alkoholilain tavoitteena on vähentää alkoholista aiheutuvia haittoja käyttäjille, muille ihmisille sekä koko yhteiskunnalle, mutta nyt ehdotetulle esitykselle ei anneta mitään alkoholilain tavoitteista lähteviä perusteita, vaan perusteena on hallitusohjelman toteuttaminen liittyen kilpailun edistämiseen. Lausunnon mukaan esitys on ristiriidassa terveyden edistämiseen ja

ennaltaehkäisevään työhön liittyvien hallitusohjelmatavoitteiden kanssa sekä sosiaali- ja terveystalouden kustannusten kasvun hillitsemiseen liittyvien hallitusohjelmatavoitteiden kanssa. Syöpäjärjestöjen lausunnon mukaan alkoholin arvioidaan aiheuttavan Suomessa vuosittain noin 2100 syöpää ja 500 syöpäkuolemaa, ja että tulevaisuuden syöpätaakan vähentämisen kannalta on olennaista, että alkoholin kokonaiskulutus laskee edelleen. Lausunnon mukaan alkoholin kotiinkuljetus ei edistä tätä tavoitetta.

Tasa-arvovaltuutettu piti lausunnossaan erittäin valitettavana sitä, että hallituksen esitysluonnoksessa on laiminlyöty sukupuolivaikutuksien arviointi. Tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan ehdotettu alkoholin tilaamisen salliminen lisääisi alkoholihaittoja, mutta haitat kohdistuisivat suurelta osin eri tavoin miehiin ja naisiin. Lausunnon mukaan olisi toivottavaa, että hallituksen esitysluonnokseen sisällytettäisiin yhtä laaja-alaisesti tietoa uudistuksen vaikutuksista ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin kuin esimerkiksi (alkoholi)markkinoiden toimivuuteen tai yritysten uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos totesi lausunnossaan, että kansainvälisen tutkimus- ja kokemustiedon mukaan alkoholijuomien verkkokauppa ja kotiinkuljetus luovat uudenlaisia haasteita alkoholin vähittäismyynnin viranomaisvalvonnalle ja myynnin vastuullisuusperiaatteiden noudattamiselle, joita ei hyvästä tahdosta ja lain vaatimuksista huolimatta ole useinkaan pystytty käytännössä ratkaisemaan. Lausunnon mukaan ikärajojen, välittämispäilyjen ja päihtyneille myynnin valvonta on erityisen haastavaa, kun alkoholijuomia toimitetaan kotiin tai muuhun luovutuspaikkaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan mikäli alkoholijuomien kotiinkuljetus ja julkisille paikoille toimittaminen toteutetaan, valittava sääntelymalli ja erityisesti myynnin valvontamahdollisuudet vaikuttavat lakimuutoksen negatiivisten vaikutusten määrään. Lausunnossa todetaan, että lakiehdotuksessa on tehty useita kannatettavia ja oikeansuuntaisia ratkaisuja alkoholihaittojen vähentämisen näkökulmasta, ja että näitä ovat muun muassa: lupajärjestelmän käyttöönotto, samat toimittamisen aikarajat kuin vähittäismyynnissä, juomien henkilökohtainen toimittaminen, ikärajan tarkastaminen sekä myyntitapahtumassa että toimituksen yhteydessä, viranomaisen koeostojen mahdollistaminen sekä omavalvontasuunnitelman edellyttäminen toimittajilta.

Tunne rintasi ry korosti lausunnossaan alkoholin vaikutusta rintasyöpään sairastumiseen ja katsoi, että seniori-ikäisiä naisia saattaa vielä rajoittaa häpeä ostaa usein tai suuria määriä alkoholia julkisessa tilassa tai juoda alkoholia ravintolassa. Tunne rintasi ry totesi, että jos alkoholin tilaaminen kotiin mahdollistetaan, on alkoholia mahdollista saada huomaamattomammin ja se voi lisätä käytön määrää.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) totesi lausunnossaan, että TEM tukee alkoholipolitiikan uudistamiseen liittyviä tavoitteita ja kilpailun lisäämistä. TEM:n mukaan monipuolistuvat jakelumahdollisuudet olisivat todennäköisesti myönteisiä kuluttajien kannalta nykytilaan verrattuna. Alkoholilain uudistusten tekeminen vaiheittain osaltaan kuitenkin vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista järjestelmästä ja muutosten kokonaisvaikutusten arviointia. Työ- ja elinkeinoministeriö piti erittäin valitettavana, että hallitusohjelmakirjauksen alkoholin verkkokauppaa ja etämyyntiä ja -ostoa koskevia lakimuutoksia ei ole sisällytetty nyt lausunnoilla olevaan lakiesitykseen.

Työterveyslaitos totesi lausunnossaan, että alkoholista aiheutuu työelämälle vuosittain 500–800 miljoonan euron kustannus liiallisen alkoholinkäytön ollessa heikkoa työkykyä ennustava tekijä. Samalla työelämän päihdeongelmaan puuttuminen on vaikeata. Lausunnon mukaan lakimuutosesityksen käytännön vaikutuksia arvioidessa olisi tärkeää arvioida tarkemmin, miten työturvallisuus varmistetaan alkoholin toimitustoiminnassa, jossa toimitus tapahtuu ilman perinteisen myymäläkonseptin turvaa mahdollisissa eskaloituvissa ristiriitatilanteissa.

Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Socca totesi lausunnossaan, että hallituksen esityksessä tunnustetaan, että lakimuutos vaikuttaa niin valvontaviranomaisten, poliisin kuin sosiaali- ja

terveyspalveluiden kasvavaan tarpeeseen, ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollolle aiheutuvat lisäkustannukset on huolestuttava kehityskulku ottaen huomioon hyvinvointialueiden taloustilanteen.

Wolt Enterprises Oy totesi lausunnossaan, että Woltin näkemyksen mukaan vastuullinen, hallittu ja teknologian mahdollisuuksia hyödyntävä alkoholijuomien toimituksen malli on täysin mahdollinen. Vastuullinen ja oikein toteutettu toimitusten salliminen ei tarkoita alkoholipolitiikan sosiaalisista ja terveydellisistä tavoitteista tinkimistä, ja että alkoholin toimitukset ovat mahdollisia ja arkipäiväisiä suurimmassa osassa Woltin 27:stä toimintamaasta ja Suomessakin 2,8 prosentin vahvuuteen asti. Woltin mukaan suurin hyötyjä tässä uudistuksessa on suomalainen kuluttaja, varsinkin pidempien välimatkojen alueilla, ja että alkoholin toimitusten salliminen lisää kuluttajien alueellista yhdenvertaisuutta. Toimitukset myös työllistävät jakeluketjun eri osissa aiempaa enemmän ihmisiä. Lausunnon mukaan kätevän ja valvotun toimitusmyyntimahdollisuuden luominen siirtää olemassaolevaa kysyntää nykyisestä valvomattomasta ja osittain ns. harmaalla alueella tapahtuvasta alkoholin verkko-ostamisesta lailliseen kanavaan ja mm. Suomen verotuksen piiriin, ja näillä perusteilla hallituksen esitys on tavoitteiltaan kannatettava.

Vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin

Useat lausunnonantajat katsoivat, että toisin kuin esityksen tavoitteissa on esitetty, alkoholilain muutokset eivät lisää suomalaisten hyvinvointia. Toisaalta joissain lausunnoissa todettiin, että lakimuutos voi tarjota helpotusta ja mukavuutta, kun alkoholijuomia voi tilata kotiin.

A-klinikkasäätiö katsoi lausunnossaan, että yksilötasolla alkoholijuomien toimitus ja erityisesti pikatoimitukset voivat vaikuttaa erityisesti alkoholin riski- ja humalakäyttöön, juomistilanteiden pitkittymiseen ja siten alkoholihaittoihin. A-klinikkasäätiön mukaan lakimuutos voisi myös lisätä järjestyshäiriöitä sekä rikoksia ja näin poliisin tehtäviä. Lausunnossa todetaan, että esitysluonnoksessa mainittuihin alkoholiperäisiin sairauksiin ja -myrkytyksiin kuolee Suomessa vuosittain yli kolminkertainen määrä ihmisiä Ruotsiin ja Norjaan verrattuna, ja näissä verrokkimaissa alkoholin vähittäismyynti ja kotiinkuljetus on Suomea rajoitetumpaa. A-klinikkasäätiön mukaan alkoholiperäiset sairaudet ja -myrkytykset ovat jo yksinomainen syy olla lisäämättä alkoholin saatavuutta tilanteessa, jossa ei ole esitetty mitään olennaista tarvetta tai ongelmaa, jota lakimuutoksella ratkaistaisiin.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston mukaan esityksessä on varsin kattavasti analysoitu muutoksen vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Kotiinkuljetus mahdollistaa alkoholin juomisen jatkamisen juomien loputtua, kun ei tarvitse lähteä itse hakemaan lisää vaan alkoholin voi tilata suoraan kotiovelle. Tyypillisin tila, missä alkoholia juodaan, on kotiympäristö, joten kotiinkuljetus herättää huolta riskikulutuksen näkökulmasta. EPT-verkoston mukaan kotiinkuljetus koteihin yhdistettynä pidempään yhtäjaksoiseen juomiseen voi lisätä perhe- ja lähisuhdeväkivallan määrää.

Ensi- ja turvakotien liitto ry:n mukaan esitys voisi toteutuessaan todennäköisesti lisätä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja myös vakavien tilanteiden määrää, ja kun alkoholisidonnainen lähisuhdeväkivalta on vakavampaa muihin tilanteisiin verrattuna, muutos voi entisestään kasvattaa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. Lausunnossa todetaan, että Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn. Ensi- ja turvakotien liitto ry:n mukaan hallituksen esitys on Istanbulin sopimuksen tavoitteiden ja hengen vastainen.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite piti lausunnossaan todennäköisenä, että alkoholilain uudistus lisääisi raskaana olevien äitien alkoholinkäyttöä, kun alkoholia voisi tilata suoraan kotiin. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue muistutti, että vuosittain 3600–6000 sikiön kehitys on vaarassa päihteiden takia, ja että pelkästään alkoholin eriasteisesti vaurioittamia lapsia syntyy vuodessa noin 600. Kehitysvammaliitto totesi

lausunnossaan, että raskaudenaikainen alkoholinkäyttö on merkittävin kehitysvammaisuuden aiheuttaja länsimaissa ja ainoa, joka olisi täysin estettävissä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että hallitus ei ole esityksessään esitellyt konkreettisia keinoja varmistaa, että alkoholin riskikäyttäjät ja liikaa juovat eivät lisääsi juomistaan kotiinkuljetusten sallimisen myötä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen mukaan nykymuotoinen tapa, jossa asiakas tilaa alkoholiostoksensa Alkon verkkokaupasta ja ostaja hakee tuotteet itse Alkosta, on vastuullisen myynnin, ikärajavälön ja henkilöstön työturvallisuuden kannalta toimiva ja hyväksi todettu toimintatapa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen mukaan nykyinen alkoholipolitiikan suunnanmuutos tulee heikentämään kansanterveyttä sekä työllisyyttä ja tuottavuutta, joka ei kansantalouden näkökulmasta ole järkevää.

MIELI Suomen Mielenterveys ry:n mukaan lakiesitysluonnos on ristiriidassa muun muassa hyvinvointi- ja terveystoimien tavoitteiden kanssa, ja katsoi, että alkoholijuomien kotiinkuljetus heikentäisi suomalaisten mielenterveyttä ja perheiden hyvinvointia.

Oikeusministeriö korosti lausunnossaan kotioiloissa tapahtuvan alkoholinkulutuksen ja väkivallan yhteyttä. Väkivaltarikollisuus ja muu aggressiivinen käyttäytyminen lisääntyvät alkoholinkäytön yhteydessä, ja tämä näkyy esimerkiksi lähisuhdeväkivallassa, jonka taustalla on usein sekä humalahakuista käyttöä että pitkäaikaista alkoholin ongelmakäyttöä. Lausunnon mukaan alkoholin kotiinkuljetus voi muuttaa juomistilanteita, jolloin ihmiset saattavat juoda enemmän kotona anniskelupaikkojen sijaan. Jos kotona juominen on kontrolloimatonta ja siihen liittyy jo valmiiksi konflikteja, voi se lisätä väkivallan riskiä. Anniskelupaikoissa tätä väkivallan riskiä hillitsee ulkopuolinen valvonta ja alkoholin evääminen liian päihtyneiltä asiakkailta.

Poliisihallituksen mukaan alkoholi on merkittävä lähisuhdeväkivallan taustatekijä, ja mikäli esitys lisääisi alkoholinkäyttöä erityisesti kotioilosuhteissa, myös riskin koskien lähisuhdeväkivallan lisääntymistä voidaan arvioida kasvavan. Lausunnossa todetaan, että lähisuhdeväkivallasta kärsivät naiset miehiä useammin, ja että lähisuhdeväkivallan tekijä on päihtynyt vajaan puolesta väkivaltatilanteista ja alkoholisidonnaisen lähisuhdeväkivallan seuraukset ovat usein vakavampia kuin ei-alkoholisidonnaisen. Poliisihallituksen mukaan Suomessa alkoholin kulutustason muutokset ovat yhteydessä väkivaltarikollisuuden kehitykseen, joten esitys ei ainakaan ole omiaan vähentämään alkoholisidonnaista lähisuhde- tai muuta väkivaltaa. Myös Pirkanmaan hyvinvointialue esitti lausunnossaan huolensa liittyen mahdolliseen lähisuhdeväkivallan kasvuun alkoholijuomien kotitoimitusten myötä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos katsoi lausunnossaan, että lakimuutoksen voidaan olettaa vaikuttavan enemmän alkoholia ongelmallisesti käyttäviin ja heidän läheisiinsä kuin esimerkiksi alkoholin kokonaiskulutukseen. Suomessa alkoholinkäytön kohtalaisen riskin rajan (miehillä yli 14 ja naisilla yli 7 annosta viikossa) ylitti miehistä 15 ja naisista yhdeksän prosenttia vuonna 2023, ja on mahdollista, että juuri tämän väestöryhmän alkoholinkäyttö kasvaisi esitetyn lakimuutoksen myötä.

Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Socca totesi lausunnossaan, että alkoholin kotiinkuljetuksen mahdollistaminen ei "eurooppalaista" suomalaista alkoholikulttuuria vaan pikemminkin vahvistaa perinteistä suomalaista kotona juomisen traditiota, jolla on yhteys lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen ja syrjäytymiseen ylipäätönsä.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

A-klinikkasäätiön mukaan alkoholin saatavuuden lisääminen vaikuttaa monin eri tavoin ja pitkäkestoisesti lasten ja nuorten turvallisuuteen, terveyteen ja kehitykseen. Lausunnossa todetaan, että raskauden aikainen alkoholinkäyttö aiheuttaa tutkitusti riskejä sikiölle ja lapsen myöhemmälle kehitykselle. A-klinikkasäätiön

mukaan vanhempien alkoholinkäyttö lisää lapsen riskiä kohdata väkivaltaa tai altistua väkivallalle kotona, ja että alkoholinkäyttö kuormittaa jo nyt lastensuojelua. Vanhemman alkoholin väärinkäyttö ja siihen liittyvä väkivaltaisuus ovat keskeisiä syitä lasten huostaanotolle.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto katsoivat lausunnoissaan, että saatavuuden lisääminen ja alkoholin laajamittainen kotiinkuljetus voivat heikentää lasten ja nuorten hyvinvointia sekä vaarantaa nuorten alkoholinkäytön laskevan trendin. Lausunnon mukaan alkoholin kotiinkuljetuksen on havaittu lisäävän hankitun alkoholin määrää, ja kotona säilytetyn alkoholin määrän kasvaminen puolestaan lisää lasten ja nuorten alkoholikokeilujen riskiä.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n mukaan alkoholilain uudistaminen tavalla, jolla lisätään alkoholihaittojen riskiä perheille, lisääisi lasten ja nuorten pahoinvointia sekä lastensuojelun ja terapian tarvetta. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue toi lausunnossaan esille, että kotiinkuljetuksen salliminen tulee todennäköisesti lisäämään ja pitkittämään aikuisten ongelmallista juomista, joka ei ole lasten edun mukaista. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen mukaan moni lapsi asuu myös kodissa, joissa on alkoholin riskikäyttöä, ja pelkällä riskikäytölläkin on vaikutuksia lapsen mielenterveysoireiluun ja turvattomuuden tunteisiin.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite toi esille lausunnossaan, että lakimuutoksen myötä kotiinkuljetukset helpottavat nuorten alkoholin saatavuutta, jos ikärajalvonta ei ole riittävää. Nuorten keskuudessa erityisesti pikatilaukset voivat lisätä juomistilanteiden pitkittymistä ja kerralla nautittujen alkoholimäärien kasvua, ja tämä voi johtaa vaarallisempiin juomistapoihin ja lisätä päihdehaittoja. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen mukaan lakimuutos lisää lasten ja nuorten altistumista päihteiden haitallisille vaikutuksille, mikä voi heikentää heidän hyvinvointiaan ja tulevaisuudennäkymiään.

Lapsiasiavaltuutetun mukaan esitysluonnoksessa ei toteudu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukainen lapsen etu ja lapsen oikeus erityiseen suojeluun. Lausunnossa todetaan, että suomalaisesta alkoholipolitiikasta puuttuu lapsen ääni ja näkökulma, ja että esityksen mukaisista ehdotuksista ei ole löydettävissä minkäänlaisia positiivisia vaikutuksia lapsiin ja nuoriin tai lapsiperheisiin. Lapsiasiavaltuutetun mukaan Suomessa nuorten alkoholin käytön väheneminen on ollut myönteinen ilmiö, johon keskeinen vaikuttava tekijä on ollut alkoholin saatavuuden vaikeutuminen, mutta siitä huolimatta esitysluonnoksen ehdotukset toimivat juuri päinvastaiseen suuntaan eli saatavuutta helpotetaan, joka on hyvin lyhytnäköistä ja huolestuttavaa kehitystä.

Lastensuojelun Keskusliitto katsoi lausunnossaan, että esitetyt muutokset – varsinkin yhdessä hallituksen kaavailemien muiden lasten ja perheiden tilannetta heikentävien toimien kanssa – heikentävät lasten hyvinvointia. Lausunnossa esitetään vakava huoli siitä, että turvallinen lapsuus vaarantuu alkoholin saatavuutta lisäämällä, ja että lapsuus on lyhyt ja ainutlaatuinen ajanjakso elämässä, jota tulisi päätöksenteolla ja lainsäädännöllä kaikin tavoin suojata, ei tuhota.

Mannerheimin lastensuojeluliiton mukaan esityksen johdosta mahdollisesti kasvava riski lähisuhdeväkivallan lisääntymiselle on merkittävä lapsen oikeuksien toteutumista vaarantava tekijä ja esitysluonnoksen iso puute on se, että asiaan kiinnitetään luonnoksessa hyvin vähäisesti huomiota. Lausunnossa tuodaan esiin, että lapset voivat liittyä eri tavoin väkivaltaan perheessä: he voivat olla mm. väkivallan näkijöitä ja kuulijoita, kohteita tai välineitä. Väkivallan näkeminen ja kuuleminen on lapseen kohdistuvaa henkistä väkivaltaa, joka aiheuttaa lapsessa samantapaisia oireita kuin fyysinen väkivalta. Kun lapset joutuvat todistamaan perheväkivaltaa perheen tai kodin sisällä, heille yleensä aiheutuu välitöntä psyykkistä ja emotionaalista haittaa, joka vaikuttaa heidän kehitykseensä, ja heillä on kohonnut riski kärsiä fyysisestä ja psyykkisestä sairaudesta niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

MIELI Suomen Mielenterveys ry katsoi, että alkoholin kotiinkuljetus lapsiperheisiin tulee lisäämään huoltajien alkoholin käyttöä ja lasten turvattomuutta.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että esityksen säätämisympäristöperusteluissa tulisi tuoda nimenomaisesti esille myös se, merkitsevätkö muutokset olennaista heikennystä sellaisten lapsiperheiden tilanteeseen, joissa toisella tai molemmalla vanhemmalla on alkoholiongelma tai alkoholin riskikäyttöä, ja että muodostuvatko eri uudistusten yhteisvaikutukset näiden lapsiperheiden asemaan kokonaisuutena arvioiden kohtuuttomiksi.

Opetushallitus esitti lausunnossaan huolensa alkoholilain muutoksen vaikutuksista lapsiin ja nuoriin ja heidän perheisiinsä. Lausunnossa todetaan, että lapsuus päihdeongelmaisen vanhemman kanssa on vakava riski lapsen terveydelle ja kehitykselle, ja että vanhempien alkoholin käytön vaikutukset lapsiin ovat pitkäkestoisia ja heijastuvat myöhemmällä iällä mielenterveys- ja päihdeongelmien sekä huono-osaisuuden riskeinä. Opetushallituksen mukaan perheissä koetut päihdehaitat ovat yksi niistä riskitekijöistä, joiden on todettu olevan yhteydessä sosiaali- ja terveyshaittojen kasautumiseen ja huono-osaisuuden periyymiseen sukupolvelta toiselle. Opetushallitus totesi, että alkoholilain muutoksessa tulee huomioida, miten turvataan lasten ja nuorten suojeleminen alkoholilta ja alkoholin käytön haitoilta sekä vähennetään alkoholijuomien välittäminen ja luovuttaminen alaikäisille.

Pirkanmaan hyvinvointialue katsoi lausunnossaan, että lasten ja nuorten näkökulmasta esitys voi kasvattaa lastensuojelun, lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluiden sekä sosiaalityön kustannuksia.

Päihdelääketieteen yhdistys ry totesi lausunnossaan, että alaikäisten alkoholinkäyttö on vähentynyt, minkä merkittävä selitys on tiukka ikäraja- ja valvonta. Lausunnon mukaan lakiesitys sisältää suuren riskin, että hyvä kehityskulku kääntyy ja alaikäisten nuorten alkoholinkäyttö lisääntyy.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia lausui, että hallituksen esitys on lasten edun vastainen, sillä esitys lisää alaikäisten mahdollisuuksia saada alkoholia haltuunsa. Lausunnossa todetaan, että vanhempien alkoholinkäyttö vaikuttaa olennaisesti lastensuojelutapausten määrään, sillä vanhempien tai lapsen oma päihteen käyttö on usein lapsen huostaanoton ja kodin ulkopuolelle sijoittamisen taustalla, ja että lasten sijoitukset kodin ulkopuolelle ovat huomattavasti yleisempiä perheissä, joissa vanhemmalla on päihdeongelma kuin perheissä, joissa ei ole päihdeongelmia. Lausunnon mukaan lakiesityksen toteutuessa lastensuojeluilmoitusten määrään voidaan ennakoita kasvavan entisestään.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry totesi lausunnossaan, että esitetty muutos on vahvasti ristiriidassa lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin kannalta.

Suomen Lääkäriliitto lausui, että kymmenet tuhannet lapset ja nuoret elävät perheissä, joissa he kärsivät vanhempiensa alkoholinkäytön seurauksista, ja että saatavuuden lisääminen ja alkoholin kotiinkuljetus heikentävät entisestään lasten ja nuorten hyvinvointia ja toisaalta vaarantavat nuorten alkoholinkulutuksen laskevan trendin.

Syöpäjärjestöt totesi lausunnossaan, että alkoholista lapsille aiheutuvat ongelmat ovat merkittäviä: jo nyt 65–70 000 lasta elää perheessä, jossa vanhemmalla on alkoholiongelma. Vanhempien päihdeongelman negatiiviset seuraukset vaikuttavat lapsen elämään pitkäkestoisesti lisäten mm. mielenterveys- ja päihdeongelmien riskiä merkittävästi. Lausunnon mukaan näiden perheiden määrää tai niissä kulutetun alkoholin määrää ei tule lisätä, ja että alkoholin kotiinkuljetus lisää todennäköisesti erityisesti juuri lasten, nuorten ja perheiden turvattomuutta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos totesi lausunnossaan, että alkoholijuomien toimittaminen kotiympäristöihin voi lisätä erityisesti lasten ja nuorten haitallisia kokemuksia perheissä, kuten vanhempien alkoholinkäytöstä johtuvaa turvattomuutta, hoidon ja huolenpidon laiminlyöntiä, altistumista tapaturmille ja mielenterveyshäiriöille sekä väkivallan todistamista ja uhriksi joutumista. Suomessa 77 prosenttia kaikista alkoholinkäyttökertomuksista ja 68 prosenttia kaikista humalakerroista tapahtuu kotiympäristöissä, joissa usein myös lapset altistuvat vanhempiensa alkoholinkäytölle. Lausunnon mukaan lakiehdotus helpottaa

alkoholijuomien hankintaa koteihin, vähentää tähän liittyvää sosiaalista kontrollia, ja edelleen vaikeuttaa niiden lasten tilannetta, joiden vanhemmilla on ongelmia päihteiden käytön kanssa. Alkoholin helpommalla saatavuudella ja ikärajojen valvonnan vaikeudella olisi todennäköisiä kielteisiä vaikutuksia myös lasten ja nuorten omaan alkoholinkäyttöön, ja nämä vaikutukset voivat koskettaa erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevia lapsia ja nuoria. Kodin ulkopuolelle sijoitetut nuoret käyttävät alkoholia muita nuoria enemmän ja esimerkiksi lastensuojelulaitoksesta luvatta poistumisiin, niin sanottuihin hatkaamisiin, liittyy tyypillisesti alkoholin käyttöä. Lastensuojelulaitoksista karanneet nuoret voivat olla esimerkiksi yksityisasunnoissa, joihin alkoholia tilataan.

Vaikutukset ikääntyneisiin

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston mukaan kotiinkuljetus voi lisätä ikääntyneiden alkoholinkulutukseen liittyviä riskejä, sillä ikääntyneet juovat alkoholia tyypillisesti kotona ilman seuraa ja ikääntyneillä on pienempi kyky sietää alkoholia. Lausunnossa todetaan, että jos kotiinkuljetus sallitaan, se todennäköisesti lisää alkoholin aiheuttamia loukkaantumisia, tapaturmia ja pahimmillaan kuolemia ikääntyneiden keskuudessa.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue katsoi lausunnossaan, että alkoholin kotiin tilaamisen mahdollisuus voi lisätä monen ikäihmisen alkoholin käyttöä, kun kauppaan ei tarvitse lähteä.

Etelä-Savon hyvinvointialue toi esiin lausunnossaan, että ikääntyneiden kyky sietää alkoholia on huomattavasti pienempi, ja että on mahdollista, jos kotiinkuljetus sallitaan, johtaa se todennäköisesti alkoholin aiheuttamien loukkaantumisten, tapaturmien ja kuolemien määrän kasvuun erityisesti ikääntyvässä Etelä-Savossa.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite totesi lausunnossaan, että niille ikääntyneille, joilla on liikkumisvaikeuksia, lakimuutos tarjoaa helpotusta alkoholijuomien saatavuudessa, sillä kotiinkuljetuspalvelu voisi vähentää heidän tarvettaan fyysiselle liikkumiselle myymälöihin. Toisaalta lausunnossa tuotiin esiin, että ikääntyneet ovat usein haavoittuvaisempia alkoholin terveysvaikutuksille, ja kotiinkuljetus voi houkutella heitä ostamaan ja käyttämään alkoholia enemmän kuin heidän terveydelleen olisi hyväksi.

Sininauhaliitto ry katsoi, että esitys poistaa ikääntyneiltä liikkumisen rajoitusten ja sosiaalisen kontrollin poistamat esteet alkoholin käytölle, kun alkoholia voi tilata kotiin liikkumiskyvystä ja leimautumisen huolesta välittämättä, ja että esitys tulee merkittäväällä tavalla heikentämään ikääntyneiden hyvinvointia ja lisäämään ikääntyneiden palveluiden jo valmiiksi kuormittuneiden palveluiden kuormitusta.

Suomen Luustoliitto ry totesi lausunnossaan, että alkoholijuomien myynnin ja saatavuuden helpottamisen seurauksena on erityisesti ikääntyneiden alkoholinkäytön lisääntyminen niiden kohdalla, joilla alkoholin ongelmakäyttö on tutkimusten mukaan huolestuttavasti lisääntynyt. Lausunnossa todetaan, että ikääntyville ja monia lääkkeitä käyttäville alkoholin käytön vaikutukset ovat arvaamattomia, ja alkoholinkäyttö lisää ikääntyneiden tapaturmia kuten murtumia, lonkkamurtumia ja hukkumistapaturmia, ja tämä näkyy muun muassa päivystyspoliklinikoilla sekä ortopedisilla ja neurologisilla osastoilla.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos huomautti lausunnossaan, että alkoholin kotiinkuljetus tekee helpommaksi myös ikääntyneen ja huonokuntoisen väestöosan alkoholistot, mikä todennäköisesti siten lisäisi myös heidän alkoholinkäyttöään. Lausunnossa todetaan, että alkoholinkäyttö heikentää ikääntyneiden toimintakykyä ja lisää tapaturmariskiä, mikä näkyy muun muassa lonkkamurtumina päivystyspoliklinikoilla ja ortopedisessa hoidossa.

Vanhusasiavaltuutettu huomautti lausunnossaan, että esityksestä puuttuu arviointi esityksen vaikutuksista ikääntyneisiin. Lausunnossa tuotiin esiin huoli siitä, että esityksen myötä joidenkin kohdalla todennäköisesti tapahtuu alkoholin käytön kasvua, joka iäkkäillä saattaa erityisen herkästi johtaa palveluiden tarpeeseen.

Vanhusasiavaltuutetun mukaan odotettavissa on, että ikääntyneiden (ja myös muun ikäisten) kohdalla kulutuksen kasvu todennäköisesti lisää esimerkiksi päivystyskäyntejä ja muiden terveyspalveluiden tarvetta, jolloin myöskään myynnin kasvusta saatu taloudellinen hyöty ei toteutune.

Vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmälle

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n mukaan alkoholin saatavuuden laajentaminen lisää kustannuksia julkisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa esimerkiksi lisäämällä sairaus- ja palvelutaakkaa, esimerkkinä syövä, tapaturmat ja lastensuojelu. Lausunnossa todetaan, että jo nyt hyvinvointialueet tekevät merkittävää alijäämää eivätkä pysty suoriutumaan tehtävistään.

Helsingin kaupunki totesi lausunnossaan, että riskikuluttajat ja alkoholiin riippuvaiset henkilöt tarvitsevat päihdepalveluita, kuten psykososiaalista tukea, vieroitushoitoa ja kuntoutusta, jotka tällä hetkellä ovat mitoitettu nykyisen tarpeen mukaan, ja että alkoholin saatavuuden helpottaminen voi aiheuttaa hoidon- ja palvelutarpeen kasvua.

HUS-yhtymä totesi lausunnossaan vastustavansa jyrkästi esitystä, ja piti välttämättömänä, että mikäli alkoholilainsäädäntöä halutaan keventää, tulee se tehdä tiedostaen ja tuoden täysimääräisesti esiin siitä väistämättä aiheutuvat negatiiviset seuraukset väestölle ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmälle. HUS-yhtymän mukaan hallituksen esitys näyttäytyy terveydenhuollon toimijoille ja erityisesti maksasairauksien, päihde- ja psykiatristen sairauksien, sekä aivovammojen parissa työskenteleville terveydenhuollon ammattilaisille ristiriitaisena ja kokonaisuudessaan huolestuttavana. HUS-yhtymä lausui, että alkoholin saatavuuden parantuminen tulee todennäköisesti ruuhkauttamaan entisestään myös päivystyksiä, joissa on jo nyt toisinaan tilanteita, joissa lähestulkoon kaikki yöaikana saapuvat potilaat ovat päätyneet sinne alkoholin käytön seurauksena.

HUS-yhtymän mukaan ehdotettu lakimuutos tulisi lisäämään alkoholikuolleisuutta, alkoholin käytön aiheuttamia sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksia, riskiä työelämän ulkopuolelle joutumisesta ja oletettavasti myös alkoholipäihtymykseen liittyvää rikollisuutta. On hyvin todennäköistä, että alkoholin myynnin lisääntymisestä saatavat verotulot eivät tule kattamaan alkoholin lisääntyneestä kulutuksesta seuraavista haitoista yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia, inhimillisen kärsimyksen lisääntymisestä puhumattakaan. Terveydenhuoltojärjestelmän tällä hetkellä akuutisti ja lähitulevaisuudessa edelleen pahenevaa työntekijäpuutetta ei ole mahdollista korjata täysimääräisesti edes rahalla. Jo tällä hetkellä sekä taloudellisen että toiminnallisen kestävyksensä ääri rajoilla ponnistelevalle terveydenhuoltojärjestelmälle tällainen täysin vältettävissä oleva palvelutarpeen lisäys valtion omin toimin on täysin kohtuutonta. Alkoholin saatavuus tai alkoholin korkea hinta eivät ole Suomessa merkittäviä ongelmia, mutta alkoholin aiheuttamat terveyshaitat sitä ovat.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n mukaan uudistukseen sisältyy merkittäviä riskejä siihen, että alkoholihaitat ja niiden hoitoon tarvittavat kustannukset lisääntyvät. Hyvil Oy:n mukaan hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on erittäin vaikea, ja yhtäkään uutta lakiuudistusta, jonka seurauksena hyvinvointialueiden asiakasmäärä ja palveluiden tarve lisääntyisi, ei tule tässä tilanteessa tehdä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen mukaan asiakasvirrat sosiaali- ja terveyspalveluissa ovat kasvussa, ja mielenterveys- ja päihdehäiriöt sekä alkoholin riskikäyttö ovat edelleen yleisiä, ja samanaikaisesti sotehenkilöstöä on vaikea rekrytoida. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen mukaan hallituksen esitys tulisi todennäköisesti entisestään lisäämään julkisen sektorin paineita.

Mannerheimin lastensuojeluliitto totesi lausunnossaan, että yksityiset yritykset ja säätiöt tuottavat suurimman osan päihdekuntoutuksen laitoshoidosta, ja niihin annettavien maksusitoumusten määrä on pienentynyt ja hoitoon pääsy vaikeutunut. Hyvinvointialueet ovat vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, ja on odotettavaa,

että leikkaukset päihdekuntoutukseen tulevat jatkumaan. Mannerheimin lastensuojeluliitto piti lausunnossaan eettisesti kestävämmänä tilannetta, jossa alkoholipoliittisin toimin lisätään merkittävästi alkoholijuomien saatavuutta ja siten alkoholista aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja, ja samanaikaisesti heikennetään päihdehuoltoa. Lausunnon mukaan on vaikea ymmärtää, miten säästövaatimusten ja pienenevien resurssien myötä hyvinvointialueet hoitavat kaikki uudet ongelmat, joita käsillä olevasta lakiesityksestä suurella todennäköisyydellä seuraa.

MIELI Suomen Mielenterveys ry katsoi lausunnossaan, että esitys lisäisi sosiaali- ja terveydenhuollon kuormitusta ja kustannuspaineita, ja kuormitus kohdistuisi erityisesti sektoreille, joiden kuormitus on jo korkea, kuten lastensuojeluun, aikuisten sosiaalityöhön, mielenterveys- ja päihdepalveluihin ja päivystyksiin.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun soten mukaan jos lakiesitys lisäisi alkoholin kokonaiskulutusta tai alkoholin kulutusta runsaasti alkoholia käyttävien keskuudessa, voi esityksellä olla alkoholihaittojen hoidosta sote-palveluille aiheutuvia kustannuksia kasvattava vaikutus. Lausunnossa todetaan, että hallituksen tulisi välttää kaikenlaisia lakimuutoksia, joilla voi olla sote-palvelujen kustannuksia lisääviä vaikutuksia, erityisesti nykyisessä haastavassa hyvinvointialueiden taloustilanteessa.

Satakunnan hyvinvointialue totesi lausunnossaan, että esityksen suurimmat kustannusvaikutukset tulevat sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan lisääntymisenä, kun alkoholin käytön seurauksia yritetään korjata. Alkoholiperäiset sairaudet (erityisesti syövät ja maksasairaudet) ja tapaturmat aiheuttavat välitöntä terveydenhuollon kustannusten kasvua. Väkivallan, varsinkin lähisuhdeväkivallan ja lastensuojelun kasvu aiheuttavat sosiaalihuollossa suuria kustannuksia, puhumattakaan päihdeongelmien hoitamiseen ja päihdekuntoutukseen liittyvistä kustannuksista. Satakunnan hyvinvointialueen mukaan kustannusten voidaan arvioida olevan moninkertaiset tuottoihin verrattuina. Samaan aikaan sote-palveluiden rahoitus suhteessa kasvavaan kysyntään heikkenee. Näin myös päihdeongelmien hoitoon tarvittava raha vähenee huolimatta päihdeongelmien kasvusta. Lausunnon mukaan erityisen haastavaksi tilanteen tekee se, että samaan aikaan huumeiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat ongelmat ovat rajussa kasvussa, ja kun nyt lisätään toimia, jotka lisäävät alkoholiongelmia niin käyttäjille, läheisille kuin yhteiskunnalle, on tilanne äärimmäisen huono ja seuraukset yhteiskunnalle erityisen merkittävät.

Sininauhaliitto ry totesi lausunnossaan, että hallituksen esitys ei ota vakavasti alkoholin valtavia kustannusvaikutuksia sosiaali- ja terveystalouteille. Sininauhaliiton mukaan alkoholin suorat ja välilliset vaikutukset sote-palveluihin ovat valtavat, eikä niitä tulisi tietoisesti kasvattaa etenkin vallitsevassa sote-järjestelmän kriisitilanteessa.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia katsoi lausunnossaan, että alkoholin saatavuuden lisäämisen kanssa samaan aikaan toteutettavat sosiaalihuollon palvelujen 100 miljoonan euron säästöt tulevat vaikeuttamaan päihdehoidon tilannetta, ja että jo nyt hyvinvointialueilla on riittämättömän rahoituksen vuoksi vähennetty maksusitoumuksia päihdekuntoutuksiin, mikä on vaikeuttanut hoitoon pääsyä.

Syöpäjärjestöt totesi lausunnossaan, että alkoholin vaikutus sosiaali- ja terveydenhuoltoon on usein aliarvioitu siksi, ettei alkoholin roolia tyypillisesti ole huomioitu muiden kuin tilastoitavien alkoholisairauksien osalta, näin on jäänyt huomioimatta muun muassa alkoholin syöpää lisäävä vaikutus, valtaosa muun alkoholin aiheuttamasta tautitaakasta koskien sydän- ja verisuonitaudeista, diabetesta, neurologisia ja psyykkisiä sairauksia, puhumattakaan taakasta, jonka alkoholi aiheuttaa läheisille ja alkoholistin aiheuttamien onnettomuuksien uhreille.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos totesi lausunnossaan, että lisääntyvä haavoittuvien väestöryhmien alkoholinkäyttö voisi kasvattaa palvelujärjestelmän kuormitusta niin lastensuojelussa, kotihoidossa, päihde- ja riippuvuuspalveluissa, päivystyspoliklinikoilla kuin muuallakin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Lausunnon mukaan tämä heikentäisi entisestään hyvinvointialueiden vaikeaa taloudellista tilannetta ja muun hoidon ja palveluiden saatavuutta.

Vaikutukset yrityksiin ja kilpailuun

A-klinikkasäätiö totesi lausunnossaan, että alkoholin verkkokauppaan liittyvän sääntelyn yhdenmukaistaminen kotimaisten ja ulkomaisten alkoholimyymien välillä on ymmärrettävä tavoite, mutta tähän tavoitteeseen pääseminen ei kuitenkaan edellyttäisi alkoholin toimitusmyynnin mahdollistamista nyt esitetyssä laajuudessa. Lausunnon mukaan esitysluonnoksessa pohditut muut vaihtoehdot perustuvat lähes yksinomaan esitettyä lievempään sääntelyyn, eivätkä ne edusta alkoholihaittojen ehkäisemisen kannalta todellisia vaihtoehtoja. A-klinikkasäätiön mukaan lain valmistelussa ja hallituksen esityksessä tulisi käsitellä asiallisesti myös kotiinkuljetuksen rajoitettuja vaihtoehtoja, kuten tilaamisen sallimista vain alkoholiliikkeestä tai päivittäistavara-kauppojen mahdollisuutta alkoholin kotiinkuljetukseen vain ruokaostosten yhteydessä.

Delivery Hero Finland Oy (Foodora) esitti lausunnossaan tukevansa hallituksen esitystä avata alkoholin verkkomyynti ja -jakelu vastuullisesti kotimaisille toimijoille, jotka toimivat asianmukaisin luvuin. Foodora piti esitystä kilpailun näkökulmasta tasapainoisena.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) toi lausunnossaan esiin, että lakiesityksessä on käsitelty alkoholin kotiinkuljetuksen vaikutuksia yrityksiin, jotka toimivat alkoholin tuotannon tai myynnin parissa, mutta sen vaikutuksia laajemmalle yritys sektorille ei ole huomioitu. EPT-verkoston mukaan alkoholinkäyttö aiheuttaa suomalaisilla työpaikoilla vuosittain arviolta 500 miljoonan euron kustannukset, jotka johtuvat poissaoloista, alentuneesta tuottavuudesta, lyhentyneistä työurista ja työtapaturmista. Lausunnossa katsotaan, että työkyvyn aleneminen alkoholin takia on merkittävä riski sekä yrityksille että yhteiskunnalle, mutta tämä näkökulma on jätetty pois lakiesityksen vaikutusarvioinnista.

Helsingin kaupunki katsoi lausunnossaan, että ehdotus ei ole elinkeinonäkökulmasta yksiselitteisen myönteinen. Esitykseen sisältyy myös riskejä, jotka kohdistuvat osaan elinkeinotoimijoista. Myönteiset elinkeinovaikutukset keskittyvät lähinnä Alko Oy:n lisäksi suurempiin vähittäiskaupan toimijoihin ja panimoihin. Kotitoimituksen salliminen voi lisätä kauppojen nykyisessä valikoimassa olevien alkoholituotteiden myyntiä jopa merkittävästi. Samalla uudistus voi heikentää kaupungin anniskeluravintoloiden ja erityisesti pubien osalta yritystoiminnan edellytyksiä. Tällä on vaikutusta myös kaupungin elinvoimaisuuteen ja vetovoimaisuuteen. Kaupungin elinkeino- ja työllisyysnäkökulmasta on ongelmallista, mikäli alkoholin liikakäyttö kasvaa. Tässä suhteessa ehdotettu esitys on ongelmallisempi kuin edellinen alkoholilain uudistus, jossa sallittiin luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään kahdeksan prosenttia alkoholia sisältävät juomat.

Lausunnon mukaan esitys kuitenkin selkeyttäisi osaltaan alkoholin verkkokaupan nykytilaa. Ulkomailta tilatun alkoholin toimituksen ja valmisteverojen maksun osalta nykyinen sääntely on epäselvää ja kuluttajan näkökulmasta selkeän kansallisen säädöskokonaisuuden luominen kotimaiselle verkkokaupalle ja toimitukselle lienee toivottavaa.

Hermannin Viinitila Oy totesi lausunnossaan, että pienet ja paikalliset toimijat kaipaavat eniten toimitusmyyntimahdollisuutta turvatakseen asemansa markkinoilla. Erityisesti tilaviinimyymlät, jotka usein sijaitsevat taajamien ulkopuolella, voivat kärsiä asiakasvirtojen vähenemisestä, jos suuremmat vähittäistavara-kaupat ja Alkot aloittavat toimitusmyynnin. Tämä tilanne voisi johtaa epäoikeudenmukaiseen kilpailuasetelmaan ja edistää epätasa-arvoa alan toimijoiden kesken. Lausunnon mukaan on myös huomattava, että tällä hetkellä alkoholin ostaminen ulkomaisilta verkkokaupoilta on täysin mahdollista. Mikäli kotimaiset viinitilat eivät voi myydä tuotteitaan toimitusmyyntinä, tämä johtaa entistä enemmän viinitilausten siirtymiseen ulkomaisille toimijoille. Näin ollen lakiehdotus suosii ulkomaisia viinitiloja kotimaisten

kustannuksella, mikä on vastoin hallituksen tavoitetta edistää kotimarkkinoiden kasvua ja suomalaisten hyvinvointia.

Hämeen ammatti-instituutti Oy totesi lausunnossaan, että nykyisin lupaprosessit ovat raskaita ja byrokraattisia, mikä hankaloittaa erityisesti pienten toimijoiden toimintaa. Lausunnossa esitetään, että toimitusluvan ja vähittäismyyntiluvan yhdistäminen olisi selkeämpi ja käytännöllisempi ratkaisu. Tämä vähentäisi hallinnollista taakkaa ja tekisi alasta houkuttelevamman myös niille, jotka harkitsevat koulutusta ja uraa alalla.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry peräänkuuluttivat lausunnoissaan tasapuolisia kilpailunedellytyksiä. Kilpailutilanne jatkuu epäreiluna kotimaiselle juomien vähittäiskaupalle, ellei ulkomaisille toimijoille aseteta samoja vaatimuksia kuin kotimaisille toimijoille. Lausunnoissa todetaan, että vaikka etämyyntiä koskevat pykälät eivät olekaan mukana esitysluonnoksessa, sääntely-ympäristöä kotimaisille yrityksille luotaessa tulee huomioida, että samat vaatimukset edellytetään jatkossa ulkomaisilta toimijoilta. Oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen kilpailu edellyttää myös, että kaikissa alkoholitoimituksissa varmistetaan, että laissa määrätyt verot on maksettu tai tulevat maksetuiksi. Kaupan liitto ry:n ja Päivittäistavarakauppa ry:n mukaan verojen keräämisen myös ulkomaisilta yrityksiltä tulee olla tehokasta, eikä perustua vain satunnaisiin tarkastuksiin, ja ellei valvonta toimi, ulkomailta tilaaminen tulee puuttuvan veron vuoksi edulliseksi ja valtiolta jää jatkossakin verotuloja saamatta.

Kesko Oyj totesi lausunnossaan, että esitys tasapuolistaa kotimaisten toimijoiden kilpailuedellytyksiä osin nykytilasta, jossa on mahdollista tilata ulkomailta alkoholijuomia kotiin toimitettuna, mutta ei Suomesta. Lausunnon mukaan nyt esitelty lakiluonnos kuitenkin keskittyy sääntelemään yksityiskohtaisesti vain kotimaisten toimijoiden alkoholijuomien kotiinkuljetusta, eivätkä ne koskisi ulkomaisia toimijoita. Tasapuolisen kilpailun edellytysten varmistamiseksi sääntely tulisi ulottaa koskemaan myös ulkomaisia toimijoita.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) katsoi, että Suomeen sijoittuneet alkoholin vähittäismyyjät ovat olleet alkoholin verkkokaupan osalta epäedullisessa kilpailuasetelmassa suhteessa ulkomailta toimiviin alkoholin verkkokauppoihin. KKV huomautti kuitenkin, että kotimaisten ja ulkomaisien alkoholimyyjien välisen kilpailuasetelman tasapuolisuutta on vaikea arvioida, kun esityksestä ei käy ilmi, mikä on vallitseva oikeustila silloin kun alkoholia ostetaan ulkomaisista verkkokaupoista. KKV piti yllättävänä, ettei alkoholin etämyynnin oikeustilaa selvennetä samassa yhteydessä, kun alkoholin verkkokauppaa koskevaan sääntelyyn ollaan muutoin tekemässä muutoksia. Myös työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) piti lausunnossaan erittäin valitettavana sitä, että hallitusohjelmakirjauksen alkoholin verkkokauppaa ja etämyyntiä ja -ostoa koskevia lakimuutoksia ei ole sisällytetty nyt lausunnoilla olevaan lakiesitykseen. TEM:n mukaan hallituksen esitykseen ei sisälly arvioita siitä, miten esitys vaikuttaisi toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palveluntarjoajiin tai kuvausta muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palveluntarjoajiin sovellettavasta lainsäädännöstä.

Lidl Suomi totesi lausunnossaan, että esityksessä luotaisiin alkoholijuomien toimittamisen käytännön toteuttamiseksi hallinnollisesti niin raskas kehikko, että ehdotetulla tavalla toteutettuna toimituksen sallimisesta saatavat myönteiset vaikutukset kauppaan ja kilpailuvaikutuksiin jäisivät käytännössä vähäisiksi.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry sekä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry kantoivat huolta siitä, että esityksen myötä kotona juodun alkoholin määrä lähtisi nousuun, ja valvotuissa ympäristöissä kuten ravintoloissa nautitun alkoholin osuus vähenisi entisestään.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry totesi lausunnossaan, että esityksessä ehdotetaan erittäin raskasta ja kustannuksiltaan suurta byrokraattia ravintoloille (ja kaupoille). Lausunnon mukaan kun asiakas tilaa ruokannoksen ja sen kanssa pullon olutta, esityksen byrokraattisia menettelytapoja tulee noudattaa. Kun asiakas

tilaa ulkomaisesta verkkokaupasta vaikka 10 litraa viiniä kotiovelleen, mitään sääntelyä ei ole, esimerkiksi alaikäinen voi vastaanottaa tilauksen. MaRa ry:n mukaan kilpailutilanne on kestävä.

Olutliitto ry katsoi lausunnossaan, että etämyynnin helpottaminen maan sisällä tasa-arvoistaa nyt epätasa-arvoista tilannetta kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden kesken. Suomen Alkoholijuomakauppa ry piti myönteisenä sitä, että uudistuksella mahdollistetaan kotimaisten toimijoiden verkkokauppakotiinkuljetukset, mikä on askel kohti tasavertaisempaa kohtelua ulkomailta toimiviin kilpailijoihin verrattuna. Suomen Alkoholijuomakauppa ry piti kuitenkin ongelmallisena sitä, että vaikka alkoholijuomien toimitus tämän lakimuutoksen myötä mahdollistettaisiin myös kotimaisille luvanhaltijoille, niin luvanvaraisuus, valvonta ja hallinnollinen taakka kohdistuisivat jatkossakin vain kotimaisiin toimijoihin. Suomen Alkoholijuomakauppa ry:n mukaan ulkomaisilta toimijoilta tulee edellyttää samoja vaatimuksia, muutoin uudistus ei saavuta tavoitettaan reilun ja avoimen kilpailun edistämiseksi.

Oy Hartwall Ab totesi lausunnossaan, että hallituksen esityksen mukaiset uudet vaatimukset muun muassa toimitusluvasta koskisivat vain kotimaisia toimijoita, vaikka esityksen tavoitteena on tukea kotimarkkinoiden kasvua. Hartwallin mukaan alkoholijuomia voi nykyisin tilata ulkomailta suoraan ostajalle ilman mitään vaatimuksia kuljettajalle tai vastaanottajalle, ja esitystä tulisi tarkistaa sen varmistamiseksi, että alkoholin toimitus toteutuu kotimaisille ja ulkomaisille toimijoille samoilla ehdoilla. Mikäli kotimaisille yrityksille asetetaan vaatimuksia, joita ulkomaiset toimijat eivät joudu noudattamaan, asetetaan suomalaiset yritykset epäedulliseen asemaan, mikä suosii ulkomaisia kilpailijoita. Hartwall korosti, että Suomen sisällä tapahtuvaa kotiinkuljetusta koskevien vaatimusten on kohdeltava toimijoita tasavertaisesti myyntimaasta riippumatta.

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry totesi lausunnossaan, että esityksen tavoitteeksi on kirjattu edellytysten luominen kotimarkkinoiden kasvulle, mutta katsoi, että esityksessä ehdotetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja ovat osin ristiriidassa esityksen tavoitteisiin nähden. Lausunnossa todetaan, että esitys lisää kotimaisten toimijoiden hallinnollista työtä esimerkiksi erillisen toimitusluvan hankkimisen myötä, mikä osaltaan haittaa kotimaisten toimijoiden kilpailua ulkomaisia toimijoita vastaan, sillä ulkomaisiin toimituksiin ei kohdistu rajoituksia. Lausunnon mukaan tilattaessa alkoholia ulkomaisesta verkkokaupasta tulisi suomalaisia toimijoita koskevia säännöksiä soveltaa myös ulkomailta Suomeen tuleviin alkoholikuljetuksiin. Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry katsoi, että ulkomaisia toimijoita suositaan kotimaisten toimijoiden kustannuksella, kun kotimaisille yrityksille asetetaan vaatimuksia, jotka eivät koske ulkomailta tulevia toimituksia.

Pienpanimoliitto ry totesi lausunnossaan kotiinkuljetuksen sallimisen olevan tervetullut uudistus, joka korjaa pitkään vallinneen epäoikeudenmukaisen tilanteen, jossa ulkomaiset verkkokaupat ja pienpanimot ovat voineet toimittaa juomia suomalaisiin koteihin, mutta kotimaiset eivät. Pienpanimoliitto ry:n mukaan monien pienpanimoiden markkinat kasvavat tämän uudistuksen myötä lähikyliltä koko maahan, ja olutharrastajat pääsevät helpommin maistelemaan tuotteita ympäri Suomen. Lausunnon mukaan uudistus lisää pienpanimoiden mahdollisuuksia tehdä yritysmyyntiä, kun yritykset voivat tilata vaikkapa nimikkotuotteita toimitettuina.

Suomen Viiniryttäjät Ry totesi lausunnossaan, että on rohkaisevaa nähdä, että hallitus on sitoutunut edistämään reilua kilpailua alkoholikaupassa ja tukemaan kotimaisia markkinoita. Lausunnon mukaan alkoholilainsäädännön uudistusehdotus ei kuitenkaan vain rajoita kotimaisten viinitilojen mahdollisuuksia, vaan näyttää suoraan suosivan ulkomaisia toimijoita, ja että lakiluonnoksessa muutosten vaikutuksia on tarkasteltu Alkon ja päivittäistavara-kauppojen näkökulmasta, mutta itse alkoholin valmistajia ei ole huomioitu lähes lainkaan. Tämä asettaa kotimaiset valmistajat epätasa-arvoiseen asemaan verrattuna ulkomaisiin toimijoihin, mikä heikentää heidän kykyään kilpailla kansainvälisillä markkinoilla. Nykyinen alkoholilaki sallii kuluttajan ostaa ulkomaalaista verkkokaupoista alkoholia suoraan kotiovelle toimitettuna, mutta kotimainen viinitila ei voi lain mukaan perustaa verkkokauppaa. Nykyisin kotimaiset tilaviinitilat, jotka haluavat myydä

tuotteitaan verkkokaupassa, ovat pakotettuja lähettämään tuotteensa muualle Eurooppaan, mistä ne myydään takaisin Suomeen.

Syöpäjärjestöt katsoi lausunnossaan, että yritysvaikutusten tarkastelussa on huomioitu vain alkoholista hyötyvä yritystoiminta, muttei lainkaan valtaosaa yrityssektorista, joka kärsii alkoholin aiheuttamasta tuottavuuden vähenemisestä, mikä aiheutuu ennenaikaisista eläkkeistä, sairauslomista, onnettomuuksista sekä alkoholin käytön jälkeisestä tehottomuudesta työpaikoilla. Lausunnossa todetaan, että vaikka alkoholin myynti vahvistaa alkoholista hyötyviä elinkeinoja, kuten ravintola- ja matkailualaa, alkoholin aiheuttamat haitat muualla, esimerkiksi rakennus-, korjaus-, valmistus-, prosessi- ja kuljetustyötä tekevillä aloilla, ovat merkittävät.

Yksityishenkilö katsoi lausunnossaan, että merkittävin puute esityksessä on, että siinä ei tehdä riittävän selväksi että uudet vaatimukset koskevat ainoastaan Suomeen sijoittuneita toimijoita. Lausunnon mukaan herää kysymys minkä takia kotimaahan sijoittuvia toimijoita syrjitään ylimääräisillä ja tarpeettomilla vaatimuksilla, kun on selvää ettei vaatimuksia voida soveltaa muihin jäsenmaihiin sijoittuviin toimijoihin.

Vaikutukset viranomaisiin

Delivery Hero Finland Oy (Foodora) piti lausunnossaan tärkeänä, että viranomaisten valvonta toimii suhteellisuuden periaatteella ja samassa linjassa viranomaisvalvonnan tason kanssa, jota tällä hetkellä toteutetaan kivijalkaliikkeiden kohdalla. Foodora totesi myös pitävänsä tärkeänä, että viranomaisella on riittävät resurssit uusien lakimuutosten toteuttamiseksi.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry totesi lausunnossaan, että kotiinkuljetuksen salliminen tulee olennaisesti heikentämään viranomaisen valvontamahdollisuuksia. EHYT ry piti esityksessä valvontaviranomaisille suunniteltuja lisäresursseja täysin alimitoitettuina valvomaan käytännössä rajatonta määrää luovutuspaikkoja. EHYT ry kannatti ehdotusta viranomaisten koeostojen mahdollistamiseksi, mutta painotti samalla viranomaisten resurssien varmistamista, jotta valvontaa pystytään toteuttamaan tehokkaasti.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto totesi lausunnossaan, että aluehallintovirastojen arvion mukaan alkoholijuomien toimitusmyynnin valvonta tulee olemaan hankalaa koeostoista huolimatta, ja esimerkiksi sen valvominen, että alkoholijuomia ei luovuteta selvästi päihtyneille henkilöille, on käytännössä mahdotonta, koska olisi hyvän tavan vastaista, että viranomaiset hyödyntäisivät selvästi päihtyneitä henkilöitä koeostojen tekemiseen. Lausunnon mukaan toimitusmyynnissä ikärajojen tarkistaminen on vaikeampaa kuin myymälässä, mikä voi johtaa alkoholin myymiseen alaikäisille. Alkoholin välittäminen alaikäisille helpottuu ja sen valvominen vaikeutuu. Etelä-Suomen aluehallintoviraston mukaan lisäksi valvonnan ongelmana on se, että valvontaa ei voi helposti kohdistaa tiettyihin toimitusluvanhaltijoihin, sillä viranomaisilla ei välttämättä ole ostovaiheessa tietoa siitä, kuka toimitusluvanhaltijoista suorittaa alkoholin toimituksen. Tällöin valvonta jää satunnaistarkastusten tasolle, eikä viranomaisilla ole mahdollisuuksia kohdistaa valvontaa toimijoihin, joiden se epäilee rikkovan alkoholilain säännöksiä.

Sisäministeriö totesi lausunnossaan, että esityksellä voi olla vaikutuksia poliisin tehtäviin. Poliisin tehtävät lisääntyvät, jos alkoholijuomien toimittamisen seurauksena häiriökäyttäytyminen ja rikokset lisääntyvät. Alkoholi on yleisin vaikuttava tekijä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla. Yleisten ja yksityisten paikkojen järjestyshäiriöissä häiriön aiheuttaja on usein päihtynyt. Alkoholin käyttö ja erityisesti humalahakuinen juominen lisäävät riskiä sekä syyllistyä väkivaltarikokseen että joutua sen uhriksi. Kotona tapahtuvat väkivaltarikokset ja lähisuhdevalta sekä näistä johtuvat kotihälytystehtävät voivat lisääntyä, jos alkoholin käyttäminen esimerkiksi asunnoissa lisääntyy alkoholin kotiin toimituksen seurauksena. Myös hälytystehtävät yleisillä paikoilla voivat lisääntyä. Päihteiden käyttö vaikuttaa yleisesti poliisin tehtäviin. Sisäministeriön mukaan lakiesitys voisi lisätä järjestyshäiriöitä, rikoksia ja poliisin tehtäviä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran mukaan keskeinen osa alkoholijuomien vähittäismyynnin viranomaisvalvonnasta perustuu nykyisin ennalta ilmoittamattomiin tarkastuskäynteihin, joiden yhteydessä seurataan muun muassa, miten vähittäismyyntiluvanhaltijat täyttävät iän tarkastamista koskevan velvollisuutensa. Lausunnossa todetaan, että tällainen konkreettisten luovutustapahtumien valvonta ei olisi alkoholijuomien toimituksessa käytännössä mahdollista, koska viranomaisella ei olisi tietoa, milloin ja missä luovutukset tapahtuisivat. Lisäksi suurin osa luovutuksista tapahtuisi todennäköisesti kotirauhan piirissä, jossa tarkastusten tekemiseen on lainsäädännössä asetettu todella korkea kynnyks.

Suomen Yleislääkärit GPF ry katsoi lausunnossaan, että esitys toteutuessaan luo tarpeen luoda rakenteita valvontaan ja tietoteknisten valvontamekanismien luominen on hidasta sekä kallista, ja että valvontaviranomaisten toiminta on viime aikoina kärsinyt myös resurssivajeesta ja erilaisten lupakäytäntöjen jonotusajat ovat pitkiä.

Valtiovarainministeriö totesi lausunnossaan, että luonnoksessa ei missään kohden viitata valtion aluehallinnon uudistukseen, jonka myötä Valvira ja aluehallintovirastot lakkautettaisiin ja niiden tehtävät siirrettäisiin perustettavalle valtion Lupa- ja valvontavirastolle. Tällä olisi merkittäviä vaikutuksia voimassa olevaan alkoholilakiin, sekä käsillä olevaan luonnokseen laiksi alkoholilain muuttamisesta. Lausunnon mukaan aluehallintouudistuksen toteutuessa suunnitellusti ehdotuksen mukaisesti muutettu alkoholilaki jäisi enintään vuoden pituisen ajan välivaiheeksi ennen Lupa- ja valvontaviraston toiminnan käynnistymistä.

Toimituslupa

Alko Oy:n mukaan hallituksen esitystä tulisi täsmentää siltä osin, ketkä ovat velvollisia hakemaan toimituslupaa. Toisen yrityksen toimiessa alihankkijana alkoholin kotiinkuljetuksessa, olisi tarpeen täsmentää, että kaikki yritykset ja elinkeinonharjoittajat toimitusketjussa tarvitsevat toimitusluvan. Alko Oy katsoi lausunnossaan, että ehdotettu lainsäädäntö jättää tulkinnanvaraisuutta erityisesti ruokalähettiläpalveluiden ja lähettien asemasta. Alko Oy:n mukaan lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mikä on alustojen suhde sanktioihin, mikäli laissa on tarkoitettu, että jokaisen lähetin, joka ei työskentele kuljetusyrityksessä, hankkisi toimitusluvan ja sanktiot kohdistuisivat toimitusluvan haltijoihin.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry piti lausunnossaan välttämättömänä, että jos toimituslupamallia edistetään, luvalla asetetaan tiukat ehdot ja vaatimukset sekä sanktiot. EHYT ry:n mukaan lakiesityksestä herää kysymys, vaaditaanko lupa myös toimituksissa, joiden toimittaja on ulkomaalainen yritys tai miten laki suhtautuu ulkomaalaisista verkkokaupoista toimitettaviin alkoholijuomiin.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto totesi lausunnossaan kannattavansa esityksessä ehdotettua toimitusmyynnin luvanvaraisuutta. Toimitusmyynnin luvanvaraisuus auttaa varmistamaan, että vain vastuulliset toimijat voivat harjoittaa alkoholin toimitusmyyntiä. Lausunnon mukaan luvanvaraisuus vastaa anniskelun ja vähittäismyynnin sääntelyä, ja yhtenäiset käytännöt selkeyttävät ja tehostavat lupaviranomaisen työtä.

Oy Hartwall Ab katsoi lausunnossaan, että toimituslupaa koskevien vaatimusten tulee koskea kaikkia toimijoita riippumatta siitä, onko kyseessä kotimainen vai ulkomainen elinkeinonharjoittaja.

Pirkanmaan hyvinvointialue totesi lausunnossaan, että alkoholin toimituslupa-asia on huolestuttava monestakin näkökulmasta tarkasteltuna, mutta aivan erityisesti väkivallan näkökulmasta, sillä ruokalähettiläpalveluiden toimijat ovat itsenäisiä yrittäjiä, joilla tulisi myös olla alkoholin toimituslupa, jos kotiinkuljetus sallitaan. Lausunnon mukaan huolta herättää, miten ruokalähetin työturvallisuus otetaan huomioon tilanteissa, joissa alkoholilähetystä on vastaanottamassa jo valmiiksi päihtynyt henkilö.

Suomen Alkoholijuomakauppa ry:n mukaan toimituslupa ketjuttaisi vastuita, mikä heikentäisi paitsi viranomaisten, myös myyjän mahdollisuuksia valvoa alkoholilaissa säädettyjen luovutusehtojen noudattamista.

Suomen Viiniyrittäjät Ry ehdotti lausunnossaan, että alkoholin toimituslupa tulisi myöntää kaikille, joilla on vähittäismyyntilupa. Tämä mahdollistaisi myös alkoholin valmistajien, joilla on vähittäismyyntilupa, harjoittaa verkkokauppaa ja tuotteidensa toimitusta suoraan asiakkaille. Lausunnon mukaan nykyinen vaatimus erillisestä toimituspaikkaluvusta tuntuu ylimääräiseltä byrokratialta, joka vain hankaloittaa pienten toimijoiden toimintaa, ja tämä on ristiriidassa hallituksen oman linjauksen kanssa, jonka mukaan toiminnan pitäisi olla selkeämpää ja hallinnollisesti kevyempää.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi lausunnossaan, että toimituslupaan liittyvä sääntelykokonaisuus huomioiden on epävarmaa, kuinka paljon muut kuin nykyiset vähittäismyyntiluvan haltijat, Alko Oy tai anniskeluluvan sekä vähittäismyyntiluvan haltijat hyödyntäisivät uutta toimituslupajärjestelmää. Tämän vuoksi on myös epävarmaa, voidaanko esityksen katsoa onnistuvan reilun ja avoimen kilpailun edistämisen tavoitteen saavuttamisessa. Työ- ja elinkeinoministeriö totesi kannattavansa edellytysten luomista uusille liiketoimintamalleille ja kilpailulle. Sääntelyratkaisujen tulisi kuitenkin myös tosiasiallisesti mahdollistaa uudenlaiset palvelukonseptit.

Valtiovarainministeriö katsoi lausunnossaan, että esityksestä jää epäselväksi, millaisista yrityksistä tai elinkeinonharjoittajista toimitusluvan hakijoiden piiri voisi muodostua, ja että kuuluisivatko esimerkiksi ruokalahetit toimituslupavelvollisten piiriin ja miten toimituspassit ja lupamaksut vaikuttaisivat esimerkiksi ruokalahettien asemaan sekä alkoholivalvontaan.

Toimituspassi

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry painotti lausunnossaan, että ammatillisen koulutuksen uudet tehtävät toimituspassien myöntämiseen liittyen tulee korvata täysimääräisesti. Lausunnon mukaan toimituspassi ei sovellu suoraan mihinkään nykyisistä ammatillisista tutkinnoista, jolloin koulutuksen järjestäjät eivät saisi vos-rahoitusta toimituspassikoulutuksen ja -kokeen järjestämisestä. Mikäli toimituspassikoe luodaan, sen tulee olla ammatillisen koulutuksen järjestäjille samalla tavalla maksullista palvelutoimintaa kuin anniskelupassi ja hygieniapassi.

Hämeen ammatti-instituutti Oy totesi lausunnossaan, että lakiluonnoksessa esitetty ajatus erillisestä toimituspassista on kyseenalainen. Nykyinen anniskelupassi kattaa jo laajalti alkoholilain tuntemuksen, ja alan koulutuksen yhtenäistäminen olisi järkevämpää. Lausunnossa ehdotetaan, että luodaan yksi yhtenäinen alkoholipassi, joka kattaisi kaikki osa-alueet, mukaan lukien valmistuksen, vähittäismyynnin, anniskelun ja toimitusmyynnin. Tämä yhtenäinen passi parantaisi koulutuksen laatua, alan kokonaisuuden hahmottamista ja selkeyttäisi osaamisen arviointia. Koulutuksen järjestäjät voisivat toimia keskeisessä roolissa tämän koulutuksen ja osaamisen arvioinnin tarjoamisessa, mikä tukisi myös alan kehittymistä ja ammattitaidon varmistamista.

Kuluttajaliitto ry totesi lausunnossaan, että sekä toimituspassikokeen että koulutuksen tulisi olla riittävän laaja sekä taata kuljetusta suorittavan tahon riittävä osaaminen erityisesti alkoholituotteiden luovutustilanteissa, joissa vastuu alkoholilain mukaisten kieltojen ja rajoitusten noudattamisesta on suuri. Koulutuksen osalta tulisikin varmistua siitä, tarjoaako se riittävät valmiudet juuri alkoholituotteiden kotiinkuljetuksen vaatimaan osaamiseen. Lausunnossa todetaan, että esityksenkin mukaan alkoholin luovutustilanne tilaajan kotiovella eroaa huomattavasti luovutustilanteesta liikkeessä, ja tämä ero on otettava huomioon koulutusta suunniteltaessa.

Opetushallitus katsoi lausunnossaan, että toimituspassikokeen järjestäjällä itsellään tulee olla riittävä osaaminen alkoholilainsäädännöstä, ja että tämä on erityisesti huomioitava, jos koe toteutetaan vastaavalla tavalla kuin nykyinen anniskelupassi. Anniskelupassin toteutusta ohjaa Valvira, mutta oppilaitoksilla on melko suuri vapaus valita, miten koe toteutetaan käytännössä. Opetushallituksen mukaan toimituspassissa tulisi olla anniskelupassia tiukempi ohjaus hygieniapassin tavoin. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota lisäksi siihen, että tehtävät, joissa toimituspassia tarvitaan, eivät edellytä toisen asteen tutkintokoulutusta eivätkä näin ollen kuulu ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen tai rahoituksen piiriin, vaan lähtökohtaisesti toimituspassia edeltävä koulutus ja kokeen vastaanottaminen olisivat liiketoimintaa koulutuksen järjestäjien taholta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö totesi lausunnossaan, että luonnoksessa ehdotetaan koulutuksen järjestäjien uudeksi tehtäväksi toimituspassin kokeen järjestämisestä. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan uusi tehtävä oltaisiin siirtämässä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toteutettavaksi, jonne kohdistuu jo nyt säästöjä ilman uusia tehtäviäkin. Koulutuksen järjestäjien ensisijainen perustehtävä on ja tulee vastaisuudessaakin olla ammatillisesta koulutuksesta ja ammattikorkeakoulutuksesta annettujen säädösten mukaisen koulutuksen järjestäminen. Lausunnon mukaan mikäli toimittamista koskevien säädösten kanssa edetään, koulutuksen järjestäjillä tulee olla mahdollisuus itse valita, haluavatko järjestää toimituspassikokeita. Toimituspassin tarvitsevan työntekijän osaaminen ei sisälly nykyiseen koulutusjärjestelmään, ei ammatillisessa koulutuksessa eikä ammattikorkeakouluissa. Ammatillisissa tutkinnoissa tai ammattikorkeakoulututkinnoissakaan ei ole sellaisia tutkintoja, joihin osaaminen voisi luontevasti liittyä. Osaaminen on myös luonteeltaan sellaista, että oletettujen osaamisvaatimusten perusteella osaaminen ei yltäisi ammatillisten tutkintojen (ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot) ja ammattikorkeakoulututkintojen osaamisvaatimusten tasolle siten, että se edes voisi olla osa tutkintoihin sisältyvää osaamista. Näiden tekijöiden näkökulmasta toimituspassia ei voida verrata anniskelupassiin, jossa tutkintovaatimuksiin jo sisältyy tarvittavan osaamisen hankkiminen ja osoittaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan mahdollisesta kokeen järjestämisestä (mm. valmistautuminen, toimeenpano, toiminnan arviointi, kehittäminen) aiheutuvia kustannuksia ei voi sisällyttää ammatillisesta koulutuksesta tai ammattikorkeakoulutuksesta annettujen säädösten mukaiseen rahoitukseen, vaan toimituspassin suorittamisen kaikki kustannukset tulee voida määrittää liiketaloudellisin perustein ja täysimääräisesti laskuttaa suorittajilta tai heidän edustamiltaan organisaatioilta. Tällaisia kuluja ovat mm. lisätyö ja uuden tehtävän osuudet koulutuksen järjestämisen kiinteisiin kuluihin (mm. tilakustannukset, tietohallinto) koskeviin osuuksiin.

SOK/S-Ryhmä lausui, että henkilökunnan osaamisen päivittämisestä tulee lainsäädännön nojalla pitää huolta. Toimituspassista ei kuitenkaan saa tulla kallista ja byrokraattista järjestelmää. Kustannukset koulutuksista tulevat kuljetusliikkeille ja valuvat kuitenkin kuluttajien kannettaviksi korotettujen toimitusmaksujen muodossa. Nousseet kustannukset tekevät kotimaisesta verkkokaupasta kokonaisuutena vähemmän houkuttelevan.

Suomen Kuntaliitto ry kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että suunnitellun toimituspassin osalta tutkinnon suorittamisen perusteista ei ole säädetty tarkemmin. Mikäli tehtävä tutkinnoista jää kuntien tai kuntapohjaisten toimijoiden varaan, tulee huomioida niiden vaikutus uutena tehtäväkokonaisuutena koulutuksenjärjestäjille. Lausunnon mukaan mahdollisen kysyntäpiikin osalta on jätettävä riittävästi aikaa suunnitella ja järjestää tarvittavat koulutukset ja huomioida esimerkiksi ammatillisen koulutuksen leikkausten vaikutukset mahdollisuuksiin ottaa uusia tehtäviä hoidettavaksi. Kuntaliitto muistutti lisäksi, että uudet ja laajenevat tehtävät tulee korvata täysimääräisesti kunnille ja koulutuksen järjestäjille.

Suomen Viiniryttäjät Ry totesi lausunnossaan, että ajatus erillisen toimituspassin suorittamisesta on ristiriidassa toiminnan selkeyttämisen periaatteiden kanssa. Lausunnon mukaan nykyinen anniskelupassi sisältää jo varsin kattavasti alkoholilain, alalle voisikin luoda yhtenäisen passin, jolla pystyttäisiin osoittamaan laajamittainen alkoholilain ymmärrys, ja tällä välttyisimme usean eri passin suorittamiselta, samaa alaa ja

asiaa koskien. Alkoholipassi tulisi kattamaan valmistusluvan, vähittäismyynnin ja toimitusluvan haltijat, koska se osoittaa samaa osaamista ja tuntemusta. Suomen Viiniyrittäjät Ry:n mukaan esimerkiksi suurimmalla osaa kotimaisista tilaviiniyrittäjistä on toiminnassaan valmistuksen lisäksi mukana niin anniskelua, vähittäismyyntiä kuin tulevaisuudessa myös toimitusmyyntiä, yrittäjä voisi yhdellä passilla osoittaa pätevyytensä kaikkiin näistä osa-alueista ilman että jokaisesta täytyisi suorittaa oma erillinen passinsa. Tämä yhdenmukaistaminen helpottaisi toimijoiden lupakäytäntöjä ja vähentäisi hallinnollista taakkaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi lausunnossaan, että toiminnanharjoittajan henkilökuntaan kuuluvalta toimituksen toteuttajalta vaadittava toimituspassi parantaisi kuluttajien luottamusta toimituksiin ja toimittajiin.

Ikärajavalvonta

Useat lausunnonantajat katsoivat, että alkoholin toimituksessa ikäraja olisi tarkastettava todennetusti aina, kun tilaus luovutetaan asiakkaalle.

Alko Oy:n mukaan vastaanottajan ikäraja tulisi tarkistaa todennetusti joka kerta tilauksen luovutuksen yhteydessä, ja samoin luovutusaika tulee voida todentaa viranomaisille jälkikäteen. Alko Oy:n mukaan alkoholin verkkomyynnissä riittävää olisi, että ikä on tarkastettu kertaalleen vahvan tunnistautumisen kautta henkilön tehdessä ensimmäisen tilauksen, mikäli tilaus tehdään kirjautuneena alkoholin myyjän verkkokauppaan.

Delivery Hero Finland Oy (Foodora) esitti lausunnossaan tukevasa iän tarkistamista siten, että se toteutetaan vahvalla tunnistautumisella ostotapahtuman yhteydessä.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry katsoi lausunnossaan, että ikäraja tulisi todentaa aina tilauksen sekä luovutuksen yhteydessä, ja että toimittajan velvollisuus on myös pystyttävä luotettavasti todentamaan jälkikäteen, miten ja kuinka usein ikäraja- ja päihtymysvalvontaa on toteutettu sekä kuinka usein luovutuksesta on kieltäydytty.

Kauppa- ja elinkeinoministeriö ja Päivittäistavarakauppa ry totesivat lausunnoissaan, että ikärajavalvonnan osalta byrokratiaa ja hallinnollista taakkaa yrityksille ei tule lisätä tarpeettomasti, ja että Suomessa toimivilla kaupoilla on vankka kokemus vastuullisesta ikärajavalvonnasta.

Kesko Oyj totesi lausunnossaan, että tällä hetkellä alkoholijuomien tilaukselle verkkokaupasta ei ole vahvaa tunnistautumista koskevaa vaatimusta, vaan ikärajavalvonta toteutetaan noudon yhteydessä. Lausunnon mukaan verkkokaupan asiakaskokemus heikkenisi, mikäli jokaisen ostokerran yhteydessä tulisi erikseen tehdä vahva tunnistautuminen. Kesko katsoi lausunnossaan, että alkoholijuomien toimitus voidaan toteuttaa vastuullisesti tavalla, jossa asiakkaan ensimmäisen ostokerran yhteydessä tehtävä vahva tunnistautuminen tallentuu palveluntarjoajan järjestelmään, ja että alkoholin luovutuksen yhteydessä puolestaan noudatettaisiin nykyistä 30 vuoden viiteikärajaa, kuten toimitaan tällä hetkellä alkoholin noutotilanteessa.

Kuluttajaliitto ry totesi lausunnossaan, että ikärajavalvonnan säilyminen vaatisi kotiinkuljetuspalvelun työntekijältä edellytyksiä arvioida alkoholituotteita vastaanottavien henkilöiden ikää. Koska alkoholituotteiden luovuttamisen tulisi tapahtua esityksen mukaan aina henkilökohtaisesti kuljettajan ja tilaajan välillä, voitaisiin ikärajatarkistus lausunnon mukaan käytännössä kuitenkin toteuttaa aina tarkistamalla alkoholituotteiden vastaanottajan henkilöllisyys. Mikäli henkilöllisyyden tarkastaminen on pakollista jokaisessa luovutustilanteessa, ei ikärajavalvonta jää kokonaisuudessaan riippumaan siitä, kokeeko alkoholijuomien kuljettaja tarpeelliseksi tarkistaa vastaanottajan iän.

Lapsiasiavaltuutettu totesi lausunnossaan, että esitysluonnoksen ehdotuksiin sisältyvä ikärajavalvonta on välttämätöntä, mutta vaikka ikärajavalvonta on ollut käytössä vähittäismyyntiliikkeissä ja Alkossa, sekään ei valitettavasti ole aukotonta eikä sillä ole pystytty estämään lasten ja nuorten alkoholin saatavuutta kokonaan. Jos ikärajavalvontaa ei toteuteta tehokkaasti, alkoholin toimitus voi lisätä alkoholin saatavuutta nuorille.

Lidl Suomi katsoi lausunnossaan, että kaksinkertaista ikärajalvontaa ei tule edellyttää, vaan riittävää tulisi olla nykylaisäädännön mukaisesti tarkastaa ikä tarvittaessa luovutushetkellä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry totesi lausunnossaan, että velvollisuus tehdä ikätarkastus todennettavasti tarkoittaisi käytännössä sitä, että alkoholia kuljettavat henkilöt joutuisivat ottamaan valokuvia henkilötodistuksista ja toimitusluvan haltija joutuisi säilyttämään niitä järjestelmissään. Lausunnon mukaan tämä lisää yritysten kustannuksia ja aiheuttaa merkittävän tietosuojariskin.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry esitti lausunnossaan, että alkoholin luovutustilanteessa luovutuksen vastaanottaja todistaa aina henkilöllisyytensä. PAM ry:n mukaan henkilöllisyyden tarkistaminen muuttaa luovutustilannetta lähetin näkökulmasta turvallisemmaksi ja antaa tälle selkeämpää juridista selkänöjaa, jos esimerkiksi kohteen iän arvioiminen on epäselvää.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira totesi lausunnossaan, että esityksessä ehdotettu alkoholiuomien toimituksessa tapahtuva iän tarkastaminen tarvittaessa alkoholiuomien luovuttamisen yhteydessä ei hallitusohjelmassa edellytetyllä tavalla riittävästi turvaisi ikärajalvontaa alkoholiuomien toimituksessa. Valviran mukaan vaarana olisi, että juomat luovuttava henkilö jättäisi helpommin pyytämättä henkilötodistuksen, sillä hänellä saattaisi olla jo kiire toimittaa seuraava tilaus perille etenkin, jos hänen palkkionsa olisi osittainkin sidottu toimitettujen tilausten lukumäärään. Lausunnossa todetaan, että velvollisuus tarkastaa ikä todennettavasti voisi entisestään vähentää henkilötodistusten kysymistä, sillä alkoholiuoman toimittaja voisi suorittaa luovutuksen huomattavasti nopeammin ja helpommin jättämällä pyytämättä henkilötodistuksen, koska silloin hänen ei tarvitsisi tehdä mitään merkintöjä järjestelmään. Valviran mukaan ikärajalvonnan turvaamiseksi alkoholiuomat vastaanottavan henkilön olisi aina todistettava ikänsä esittämällä henkilötodistuksensa toimitusta vastaanottaessaan ja iän tarkastamisen olisi tapahduttava todennettavasti.

Teknologianeutraalius

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK), Starship Technologies, Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry katsoivat, että esityksen tulisi olla teknologianeutraali. SOK:n mukaan esitysluonnos ei nykyisessä muodossaan ole teknologianeutraali, vaan edellyttää, että alkoholin toimittaa ja luovuttaa ihminen. SOK:n mukaan laki olisi jo säätämismuodossaan vanhanaikainen, sillä se ei jätä mahdollisuutta hyödyntää tulevia teknologisia ratkaisuja alkoholin toimituksessa ja luovutuksessa. Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry painottivat, että teknologia voi tuoda ikärajalvontaan tai päihtyneiden ostoyrityksiin jopa nykyistäkin tehokkaampia keinoja, ja että nämä ratkaisut tulisi ottaa huomioon lainsäädännössä.

Alkoholiuomien sallitut vahvuusrajat toimituksessa

Alko Oy katsoi lausunnossaan, että hallitusohjelman noudattamiseksi kotiinkuljetusoikeutta ei tule ulottaa alkoholilain poikkeuksiin, kuten pienpanimoihin tai tilaviineihin, sillä tilaviinien kotiinkuljetuksen sallimisella todennäköisesti avattaisiin EU-oikeudellisesti rajat ylittävä etämyyntioikeus enintään 13 %-tuotteille (tilaviinien vahvuus), mikä saattaisi muuttaa Alkon asemaa. Alko Oy:n mukaan esimerkiksi Ruotsissa pientuottajat eivät saa kotiinkuljettaa tuotteitaan.

Enhkäisevä päihdetyö EHYT ry kiitti lausunnossaan sitä, että esityksessä on pidättäydytty vähittäismyynnin rajoituksissa, eikä kotiinkuljetusta avattaisi alkoholilain poikkeusten mukaisesti esimerkiksi tuotteille, jotka ylittävät vähittäismyynnin prosentti- ja valmistustarajoitukset. EHYT ry:n mukaan mikäli juomat avataan tiloilta tai panimoilta kotiin kuljetettavaksi, asetetaan alkoholimonopolin kansanterveydellinen asema kaltevalle pinnalle, ja tämä olisi vastoin pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaa, jossa todetaan yksiselitteisesti, että ”hallitus ei muuta Alkon kansanterveydellistä asemaa”.

Hermannin Viinitila Oy katsoi lausunnossaan, että alkoholin toimituslupa tulee ulottaa koskemaan kaikkia vähittäismyynnin omaavia tahoja niiden nykyisten vähittäismyyntilupien kattamille tuotteille. Tämä tarkoittaa, että myös käsityöläispanimot ja tilaviinimyymlät tulee sisällyttää toimituslupan piiriin heidän vähittäismyyntilupiansa mukaisesti – käsityöläispanimoilla enintään 12 til.-% asti ja tilaviinimyymlöillä 13 til.-% asti.

Hämeen ammatti-instituutti Oy katsoi lausunnossaan, että ehdotuksessa esitetty rajoitus, joka koskee yli 8 % alkoholijuomien toimitusmyyntiä, asettaa kotimaiset pienvalmistajat, kuten viinitilat ja pienpanimot, epäedulliseen asemaan suhteessa ulkomaisiin toimijoihin. Näiden valmistajien tuotteet, erityisesti viinitiloilla valmistetut marjaviinit, ovat usein yli 8 % alkoholia sisältäviä kuten myös osa pienpanimoiden tuotteista. Tämä rajoitus estää kotimaisia toimijoita myymästä omia tuotteitaan toimitusmyynnillä, mikä on kohtuutonta ja syrjivää. Lausunnon mukaan pienten kotimaisten valmistajien toimintaedellytyksiä on turvattava, jotta alalle olisi houkuttelevaa hakeutua ja siellä olisi mahdollista menestyä, ja että kilpailukyvyn ja kotimaisen alkoholialan kasvun kannalta on olennaista, että valmistajat voisivat myydä kaikkia valmistamia tuotteita toimitusmyynnillä ilman keinotekoisia rajoituksia.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry korosti lausunnossaan, että esitys rajoittaa kotimaisten tilaviiniryitysten liiketoimintaa ja tuotejakelua, mikäli yli 8 tilavuusprosentin alkoholijuomia voitaisiin toimittaa toimitusluvulla vain Alkon kautta. Suomalaisten viinitilojen nykyiset vähittäismyyntiluvat ulottuvat enintään 13 tilavuusprosentin marjaviineihin, ja MTK:n mukaan viinitilojen liiketoiminnan edistämiseksi ja kilpailun tasapuolistamiseksi olisi tärkeää saada kotimaisille viinitiloille toimituslupa myös enintään 13 tilavuusprosentin marjaviineihin.

Olutliitto ry toi lausunnossaan esiin huolensa lakiluonnoksessa kaavailtuun toimitusmyynnin sallittuun ulosmyyntiprosenttiin liittyen, joka Olutliiton mukaan rajoittaisi lain toteutumista. Olutliitto piti erikoisena, että prosenttiraja on määritetty erikseen sekä vähittäismyynnin että toimittamisen osalta. Olutliiton mukaan jos kuljetusluvalla saa kuljettaa kuluttajalle vain maksimissaan kahdeksan prosenttisia oluita, niin uuden lain hyöty on panimoille käytännössä paljon pienempi ja voi johtaa entistä enemmän oluttilausten siirtymiseen ulkomaisille toimijoille, minkä johdosta lakiehdotus suosisi ulkomaisia yrityksiä kotimaisten kustannuksella.

Pienpanimoliitto ry:n mukaan vähittäismyyjien, kuten ruokakauppojen ja panimoiden toimittamien juomien rajaaminen kahdeksaan prosenttiin on erikoinen rajaus, sillä hallitusohjelmassa sanotaan, että ”maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja”, ja että tämä sama muotoilu löytyy myös STM:n omasta lainvalmistelun kuvauksesta. Lausunnon mukaan hallitusohjelman muotoilu tarkoittaa, että alle 500 000 litraa vuodessa valmistavat käsityöläispanimot saavat jatkossa toimittaa kuluttajille enintään 12-prosenttisia juomia, sillä niitä ne saavat myydä vähittäismyynnissä kuluttajille, mutta nyt lakiesityksessä raja on kuitenkin niin sanottu uusi kauppavahvuus, kahdeksan. Pienpanimoliitto ry:n mukaan esityksessä näyttää olevan myös toinen kummallisuus, jonka mukaan käsityöläispanimot saavat kyllä jatkossa myydä 12-prosenttisia oluitaan, mutta kuljetusliike ei saa luovuttaa niitä kuluttajille, eli laatikot jäävät siis kuljetusliikkeiden varastoihin. Pienpanimoliitto ry toivoo lausunnossaan hallituksen noudattavan omaa ohjelmaansa ja sallivan käsityöläispanimoiden myös enintään 12-prosenttisten oluiden myymisen ja kuljetusliikkeille niiden toimittamisen kuluttajille.

Suomen Viiniryittäjät Ry totesi lausunnossaan, että rajoitus koskien yli 8 tilavuusprosentin alkoholijuomien toimitusmyynnin sallimista vain Alkolle vaikuttaa olevan epätarkoituksenmukainen ja syrjivä, ja sille täytyy pystyä esittämään tarkemmat ja kattavammat perustelut. Lausunnon mukaan nykyisessä muodossaan lakiluonnos ei tarjoa minkäänlaisia perusteluita, miksi vähittäismyyntiluvan omaavat viinitilat eivät voisi myydä lupiaan vastaavia tuotteita toimitusmyynnillä. Viinitilojen toiminta on pitkälti sidottu nykyisessä alkoholilaissa maaseudulle, ja niiden myymälöiden sesonki on pääosin kesäaikaan. Viinitilat ovat merkittäviä

maaseutumatkailun edistäjiä, ja niiden toiminta on sidottu maaseutuyrittäjyyteen. Suomen Viiniryttäjät Ry:n mukaan Alko ei ole pystynyt tarjoamaan toimivaa ratkaisua viinitilojen tuotteiden myynnissä ympärivuotisesti. Lausunnossa vaaditaan hallitusta antamaan selkeät perustelut sille, miksi osa kotimaisten viinitilojen valmistamista tuotteista on jätetty lakiluonnoksessa toimitusmyyntiluvan ulkopuolelle, vaikka heillä on voimassa olevat vähittäismyyntiluvat, jotka sallivat myynnin 13 tilavuusprosenttiin asti. Tästä kärsivät erityisesti tilaviinitilat, sillä marjaviinit ovat tuotekategorisesti lähes poikkeuksetta yli 8 tilavuusprosenttisia.

Yksityishenkilö totesi lausunnossaan, että toimitusta koskeva prosenttirajoitus tulisi poistaa tai vaihtoehtoisesti korvata ilmaisulla, jossa toimitusluvan haltija saa luovuttaa vain vähittäismyyntiluvan haltijan tai alkoholiyhtiön laillisesti myymät alkoholiuomat.

Muut huomiot esitystä koskien

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry totesi lausunnossaan esityksestä jäävän epäselväksi, tuleeko läheteille vastaava rikosoikeudellinen vastuu kuin on vähittäismyynnissä ja anniskelussa, jos eivät tee lainmukaista valvontaa. EHYT ry:n mukaan alkoholilain 90 §:n mukaiset rangaistussäännökset myynti- tai anniskelukiellon rikkomisesta tulisi osoittaa myös toimituskieltoihin. Alko Oy esitti lausunnossaan, että kotiinkuljetuksen luovutusta tekeväälle henkilölle tulisi sisältyä samanlainen henkilökohtainen rikosoikeudellinen vastuu myynninvalvonnan toteuttamisesta, kuin mitä nyt alkoholia myyjillä on kivijalkakaupoissa. Alko Oy huomautti myös lain voimaantulon osalta, että Alkon yritystoimitukset yritysosoitteisiin toteutetaan voimassaolevan lain pykälällä, joka poistetaan nyt kotiinkuljetusesityksestä tarpeettomana. Mikäli laki tulisi voimaan aikaisemmin, kuin uuden lain mukaiset toimitusluvut ja -passit olisivat voimassa, tulisi siirtymäsäännöksessä huomioida, että tätä pykälää ei kumottaisi ennen kuin uusi toimintamalli on mahdollinen, jotta Alkon toimitukset yrityksille ovat mahdollisia.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry katsoivat lausunnoissaan, että alkoholin toimituksen mahdollistaminen lisää kyläkauppojen ja muiden haja-asutusalueilla sijaitsevien kauppojen toimintaedellytyksiä. Tällä on laajemmin vaikutusta mm. maaseudun elinvoimaan ja asuttavuuteen, minkä vuoksi kyseiset toimijat tulisi vapauttaa toimituslupaa koskevista lupa- ja valvontamaksuista. Nyt ehdotetulla tavalla toteutettuna erityisesti pienempien toimijoiden hallinnollinen taakka alkoholin toimituksiin liittyen lisääntyisi kohtuuttomasti, mikä pahimmillaan ei mahdollista toimituksen käyttöönoton toteuttamista pienissä kaupan kaupoissa.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry toi esiin hallituksen norminpurkutalkoissa luvatussa järjeistämisen alkoholiluvallisten raportointivelvoitteen ajankohtaan liittyen. MTK:n mukaan jaksotusta tulisi muuttaa, sillä nykyisellään pienetkin, vain kesällä 3 kuukautta auki olevat ravintolat joutuvat tekemään ilmoituksen kahdesti; vaikka he saisivat määritellä puolivuotiskauden itse, ilmoitus olisi tehtävissä vain kerran.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että alkoholin luovuttamistilanne kotiinkuljetuksen yhteydessä aiheuttaa työntekijälle selkeän työturvallisuusriskin, kun paikalla ei ole työtovereita tai vartijoita kuten kaupassa tai ravintolassa, vaan alkoholin luovuttava työntekijä on täysin potentiaalisesti arvaamattoman tilanteen armoilla. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry totesi lausunnossaan, että esityksessä tulisi arvioida vaikutukset toimittavan yrityksen läheteihin, joille syntyy merkittävä työturvallisuusriski, jos he toimittavat alkoholia yksin.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira piti lausunnossaan kestävämmänä, että alkoholin toimittamisesta säädettäessä jätettäisiin edelleen voimaan alkoholin etämyyntiä koskeva epäselvä oikeustila. Valviran mukaan kysymys alkoholijuomien ulkomailta käsin tapahtuvasta myynnistä ja toimituksesta olisi ehdottomasti ratkaistava samalla kertaa.

Wolt Enterprises Oy ehdotti lausunnossaan, että sääntelyn yleisperiaatteena olisi että alkoholijuomien toimitusluvan haltija järjestää alkoholijuomien kuljetuksen ja huolehtii vastaavan henkilöstön riittävästä määrästä ja osaamisesta sekä siitä, että alkoholijuomien toimittajilla on suoritettuna toimituspassi. Alkoholijuomien toimituslupa koskisi siten toimitusten järjestämistä. Alkoholijuomien toimittajilta edellytettäisiin toimituspassia. Toimitusluvan haltijan ja toimittajien välillä voisi olla työsuhde tai toimeksiantosuhde, esityksen ei tulisi ottaa siihen kantaa. Sääntelyn lähtökohtana tulisi olla alkoholipoliittisten tavoitteiden saavuttaminen, ja nuo tavoitteet voidaan saavuttaa erilaisin keinoin ja mallein; esityksessä ei ole syytä ottaa kantaa niiden välillä. Alkoholilain tulee olla neutraali eri toimintamallien välillä, kunhan vaatimus toimituspassin suorittamisesta alkoholijuomien toimittajien osalta täyttyy eri tapauksissa. Kuten esityksessä todetaan, suuri osa lähettialan toimijoista tarjoaa kuljetuksia toimeksiantoina itsenäisille yrittäjille, joilta ei ole mielekästä edellyttää omaa alkoholijuomien toimituslupaa. Satojen tai tuhansien yksittäisten alkoholijuoman toimittajien toimituslupien käsittely ei myöskään olisi viranomaistoiminnan ja -valvonnan kannalta järkevä ratkaisu.

LIITE

Pykäläkohtaiset kommentit

2 § Lain soveltamisala

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

MaRalla ei ole huomautettavaa pykäläehdotuksesta.

3 § Määritelmät

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY vastustavat vähittäismyynnin määritelmän muuttamista. Lausunnolla olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa vähittäismyytyjen alkoholijuomien toimitus, ei muuttaa vähittäismyynnin määritelmää itse transaktion osalta. Alkoholien toimituksen salliminen ei edellytä määritelmän muuttamista.

Määritelmän muuttamisella pyritään selkiytyksen nimissä kumoamaan tuore Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätös (KHO 2024:90) ilman viittausta päätökseen tai sen perusteluihin. Päätöksellä vahvistettiin nimenomaisena oikeusohjeena, että alkoholilain nojalla ei voida edellyttää, että alkoholijuomien maksun voi vastaanottaa vain vähittäismyyntiluvan haltija tai maksujen välittämistä laillisesti tarjoava toimija, joka välittää maksun. Samassa päätöksessä myös vahvistettiin, ettei alkoholilaista löydy perusteita asettaa henkilöstöä

koskevia lupaehtoja taikka edellyttää, että vain luvanhaltijaan työsuhteessa oleva henkilö voi luovuttaa alkoholijuoman ostajalle.

Määritelmän muuttaminen esitysluonnoksen mukaisesti kiristäisi nyky sääntelyä ilman yhteyttä alkoholin toimitukseen tai alkoholihaittoihin. Lisäksi vaatimus luovutukseen vähittäismyymälästä toimituksen osalta on vastoin tasapuolisten kilpailunedellytysten vaatimusta, ilman yhteyttä alkoholihaittoihin. Vähittäismyyntiluvan haltijan myymän alkoholin toimituksen toimitusluvanhaltijan toimesta tulee voida tapahtua sieltä, mistä se on vähittäismyyntiluvan haltijan toiminnan järjestämisen kannalta tehokkainta ja tarkoituksenmukaisinta (mm. ajettu matka huomioiden) esimerkiksi varastolta.

Mikäli määritelmään nimenomaisesti halutaan mukaan alkoholin eri toimitustavat, esitämme seuraavanlaista muutosta nykyiseen määritelmään, joka olisi linjassa myös esitetyn alkoholijuoman toimituksen määritelmän kanssa:

Muutosehdotus:

11) alkoholijuoman vähittäismyynnillä alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa siten, että vähittäismyyjä luovuttaa myydyn alkoholijuoman ostajalle (noutomyynti) tai toimitusluvan haltijalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle (toimitusmyynti);

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

Anniskelun määritelmä

Voimassa olevassa alkoholilaissa alkoholijuoman anniskelulla tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa.

Valviran anniskeluohjeessa, jonka Valvira on laatinut yhdessä aluehallintovirastojen ja MaRan kanssa todetaan, että ravintoloissa ovat yleistyneet erilaiset verkon kautta toteutetut ennakkomaksamisjärjestelyt, joiden kautta voi tietyin edellytyksin maksaa myös alkoholijuomia. Ulkopuolista palveluntarjoajaa voi käyttää esimerkiksi maksun välittämiseen tai sähköisen rahan järjestelmän tarjoamiseen, mutta alkoholijuomien kaupan pitää tapahtua ostajan ja anniskeluluvanhaltijan välillä. Asiakkaalle pitää käydä selvästi ilmi anniskeluluvanhaltija, jolta alkoholijuomat ostetaan ja jolle maksu alkoholijuomista suoritetaan.

Korkein hallinto-oikeus on tuoreessa ennakkopäätöksessään (KHO 2024:90) todennut, että alkoholilaissa ei edellytetä, että alkoholijuomien maksun voi vastaanottaa vain vähittäismyyntiluvan haltija tai maksujen välittämistä laillisesti tarjoava toimija, joka välittää maksun luvanhaltijalle. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu koskee vähittäismyyntiä, mutta anniskelun ja vähittäismyynnin määritelmien yhdenmukaisuuden (alkoholijuoman myynti) seurauksena päätös koskee myös anniskelua.

Lakiehdotuksessa esitetään, että alkoholijuoman anniskelun määritelmään lisätään maksun vastaanottaminen alkoholijuomasta. Perustelujen mukaan maksun alkoholijuomista olisi mentävä alkoholipitoisen aineen myyjälle joko suoraan tai ulkopuolisen palveluntarjoajan olisi toimittava maksulaitoslain (297/2010) tai luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mahdollistamalla tavalla maksun välittäjänä ja välitettävä maksu alkoholijuomista alkoholipitoisen aineen myyjälle.

MaRa toteaa, että anniskelutoiminta on luvanvaraista toimintaa. Lupaedellytyksillä voidaan kontrolloida, että alkoholielinkeinon toimijalla on vaadittava luotettavuus ja taloudelliset edellytykset. Tällä ehkäistään ravintola-alan harmaata taloutta ja varmistetaan yhteiskunnallisten velvoitteiden hoitaminen.

Anniskelutoiminnan myyntitulojen tulee ohjautua luvanhaltijalle riippumatta siitä, mitä maksuratkaisuja käytetään. Anniskelutoiminnassa alkoholijuomien kaupan pitää tapahtua anniskeluluvanhaltijan ja ostajan välillä. Kuitissa, maksutositteessa tai laskussa alkoholijuoman myyjänä tulee olla luvanhaltija. Muuten yritys,

jolla ei ole vaadittavaa luotettavuutta tai taloudellisia edellytyksiä anniskelutoimintaan, voisi helposti perustaa bulvaaniyrityksen, jolle haettaisiin anniskelulupa, mutta tulot alkoholijuomien myynnistä ohjattaisiin ensiksi mainitulle yritykselle. Lupaharkinta ja lupaedellytysten valvonta menettäisi merkityksensä ja harmaan talouden toiminta ravintola-alalle lisääntyisi.

STM:n ehdotus rajoittaa kuitenkin liiaksi maksujen välitystä ja erilaisia maksuratkaisuja anniskelutoiminnassa, kun maksujen välittäjäksi myyjän ja ostajan välillä hyväksytään vain maksulaitoslain tai luottolaitostoiminnan mukaiset maksujen välittäjät.

MaRa esittää, että anniskelu määritellään seuraavasti:

Alkoholilaissa alkoholijuoman anniskelulla tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä myyjältä ostajalle nautittavaksi myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa.

Tällä ratkaisulla varmistetaan se, että anniskelutoiminnassa ei voida käyttää bulvaaniyritystä, jonka kautta myyntitulot ohjataan muulle kuin luvanhaltijalle, esimerkiksi harmaan talouden toimijalle.

Vähittäismyynnin määritelmä

MaRa katsoo, että alkoholin toimitusmahdollisuus vähittäismyynnissä ei edellytä vähittäismyynnin määritelmän muuttamista. Riittävää on, että laissa määritellään erikseen alkoholin toimitus ja sen luvanvaraisuus.

Ehdotuksen mukaan vähittäismyynnin määritelmään lisättäisiin anniskelua vastaavasti maksun vastaanottaminen. MaRa viittaa anniskelutoiminnan osalta aiemmin esitettyyn. Anniskelun ja vähittäismyynnin tulee alkoholijuomien myynnin ja siinä hyväksyttävien maksuratkaisujen ja maksujen välityksen osalta olla yhdenmukaiset.

Alkoholijuoman toimitus

MaRa toteaa, että veloitus alkoholijuomasta voi tapahtua ennen toimitusta, toimitushetkellä tai vasta jälkikäteen.

MaRa ehdottaa, että säännöstä muutetaan seuraavaan muotoon:

Alkoholijuoman toimituksella tarkoitetaan kotimaan vähittäismyynnistä myytävän alkoholijuoman kuljetusta sekä luovutusta kaupallisessa tarkoituksessa myyjältä ostajalle tai muulle vastaanottajalle.

Alkoholijuoman toimittaja

MaRa toteaa, että ehdotuksella alkoholin toimituksia saisi käytännössä tehdä vain toimitusluvan haltijan oma henkilökunta. Tämä on merkittävä perustuslaissa tarkoitettu elinkeinovapauden rajoitus. Alkoholilaissa ei tule asettaa rajoituksia sille, keitä toimitusluvan haltija voi käyttää toimituksissa.

Korkein hallinto-oikeus on todennut ennakkopäätöksessään (KHO 2024:90) että alkoholilaissa ei ole kuitenkaan edellytetty, että ainoastaan luvanhaltija tai hänen henkilökuntansa voivat luovuttaa alkoholijuomia asiakkaille. Hallituksen esityksessä alkoholilain (HE 100/2017 vp) on 38 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa nimenomaisesti lausuttu, että henkilökuntaa koskevat säännökset eivät kuulu luvan myöntämisen edellytyksiin.

MaRa vaatii, että toimitusluvan haltijalla tulee olla oikeus vapaus päättää, keitä henkilöitä se käyttää alkoholijuomien toimituksiin. Toimituksia voi tehdä toimitusluvan haltijan työntekijät, vuokratyöntekijät ja sopimuksen perusteella myös esimerkiksi itsenäiset elinkeinoharjoittajat. Ikärajavalvonta ja muiden velvoitteiden hoitaminen varmistetaan toimitusluvan haltijan laatimalla omavalvontasuunnitelmalla, joita kaikkien toimituksiin osallistuvien tulee noudattaa. Kaikilla toimituksia tekevillä henkilöillä tulee olla suoritettuna myös toimituspassi.

Wolt Enterprises Oy:

Hallituksen esityksen 3 § ensimmäisen momentin 11 kohta tulisi olla muodossa: “11) alkoholijuoman vähittäismyynnillä alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa siten, että vähittäismyyjä luovuttaa myydyn alkoholijuoman ostajalle (noutomyynti) tai toimitusluvan haltijan järjestämän kuljetuksen suorittavalle alkoholijuoman toimittajalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle(toimitusmyynti)”; tai vaihtoehtoisesti säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi täsmentää, että henkilökunnalla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä sekä työ- että toimeksiantosuhteessa luvanhaltijaan olevia henkilöitä.

Hallituksen esityksen 3 § ensimmäisen momentin 18 kohdassa tulisi määritellä alkoholijuoman toimittaja: “Alkoholijuoman toimittajalla (tarkoitetaan) alkoholijuoman toimitusluvan haltijan järjestämän kuljetuksen suorittajaa, joka luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle.”

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta)

Ehdotetun 3 §:n 1 momentin 18 kohdan mukaan alkoholijuoman toimittajalla tarkoitettaisiin alkoholijuoman toimitusluvanhaltijaa tai tämän henkilökuntaa, joka luovuttaisi tilatun juoman vastaanottajalle. Aluehallintovirasto huomauttaa, että määritelmä “toimitusluvanhaltija tai tämän henkilökunta” on oikeudellisesti epäselvä. Säännöksestä tai sen perusteluista ei käy ilmi, tarkoitetaanko toimitusluvanhaltijan henkilökunnalla henkilöitä, jotka ovat työsuhteessa luvanhaltijaan, ts. luvanhaltijan työntekijöitä vai voidaanko esimerkiksi erilaisten yhteistyösopimusten nojalla toimivien henkilöiden katsoa olevan toimitusluvanhaltijan henkilökuntaan kuuluvia. Oikeudellisesti tulkinnanvaraista on myös se, katsotaanko alustapalveluiden lähetit työntekijöiksi vai yrittäjiksi. Vakuutus oikeus on kesäkuussa antamassaan päätöksessään katsonut lähettien olevan työntekijöitä ja Hämeenlinnan hallinto-oikeus helmikuussa antamassaan päätöksessään puolestaan yrittäjiä. Jos lähetit katsotaan työntekijöiksi, riittää, että alustapalvelu hakee toimituslupaa. Epäselvää sen sijaan on, onko lähettien ollessa yrittäjiä jokaisen lähetin haettava oma toimituslupansa vai voidaanko heidän katsoa olevan toimitusluvanhaltijan henkilökuntaa. Sääntelyn tulisi olla yksiselitteistä, jotta sekä lupaviranomaisille että luvanhakijoille on selvää, kenen on tosiasiallisesti haettava toimituslupa. Aluehallintoviraston näkemyksen lain esitöihin tulisi ottaa maininta, että luvanhaltijan henkilökunnalla tarkoitetaan henkilöitä, joihin luvanhaltijalla on työnjohto- ja valvontaoikeus. Toimituslupaa koskevan pykälän lisäksi sama määritelmä pitäisi ottaa vähittäismyyntiä ja anniskelua koskeviin säännöksiin.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan alkoholilain 3 §:n 1 momentin 11 ja 12 kohtiin pitäisi lisätä ehdotetulla tavalla määritelmät alkoholijuoman luovuttamisesta ja maksun vastaanottamisesta alkoholijuomasta. Säännöskohtaisissa perusteluissa mainittu määritelmä on hyvä; ”Maksun alkoholijuomasta olisi mentävä alkoholipitoisen aineen myyjälle joko suoraan tai ulkopuolisen palveluntarjoajan olisi toimittava maksulaitoslain (297/2010) tai luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mahdollistamalla tavalla maksun välittäjänä ja välitettävä maksu alkoholijuomasta alkoholipitoisen aineen myyjälle.”

Kesko Oyj:

Alkoholilakia esitetään muutettavaksi tavalla, joka ei liity vähittäismyytyjen alkoholijuomien toimitukseen asiakkaalle. Lakiluonnoksessa esitetään muutosta vähittäismyyntiin määritelmään, joka ei liity millään tapaa esitykseen mahdollistaa alkoholijuomien kotiinkuljetus, ja joka on vastoin korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) kesäkuussa antamaa alkoholilakia koskevaa ennakkopäätöstä (KHO:2024:90). Lakiesityksen perusteluissa muutosta käsitellään teknisenä ja selkeyttävänä ilman perusteluja, vaikutustenarviointia tai edes viittausta KHO:n vasta antamaan esitettyä muutosta koskevaan ennakkopäätökseen. Esitetty muutos vaikuttaisi liiketoimintamme nykymalliin, jossa K-Citymarket-ketjun kauppias vastaa elintarvikemyynnistä mukaan lukien alkoholituotteista. Kesko puolestaan vastaa käyttötavaramyynnistä ja kauppojen maksuliikenteestä. Kesko ja kauppiat ovat myös sopineet yhteisestä henkilöstöstä, joka hoitaa kassalinjastoa. Kassatyöntekijät ovat Keskon palkkalistoilla ja kustannukset jaetaan Keskon kauppiaiden kesken. Määritelmän muutos rajoittaisi vähittäiskaupan toimijoiden vapautta elinkeinovapauden mukaisesti päättää omasta liiketoimintamallistaan. Kiinnitämme myös huomiota siihen, että esityksen perusteluissa viitataan KHO:n ennakkopäätöksen vastaisesti henkilöstön osalta luvanhaltijan työjohto-oikeuteen ja annetaan toimitusluvan osalta viranomaiselle laajat oikeudet määrätä lupakohtaisesti henkilöstöä koskevia lupaehtoja. Mainitut asiat kuuluvat luvanhaltijan elinkeinovapauden piiriin. Sikäli kuin vähittäismyydyn alkoholijuoman toimitustavat on tarpeellista sisällyttää vähittäismyyntiin määritelmään, esitämme 3 §:n 11) alakohtaan seuraavaa täydennystä muuttamatta itse tuotteen myyntiin määritelmää:

11) alkoholijuoman vähittäismyyntillä alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa siten, että vähittäismyyjä luovuttaa myydyt alkoholijuoman ostajalle (noutomyynti) tai toimitusluvan haltijalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle (toimitusmyynti);

Kuten vähittäismyyntiluvan haltijan, myös toimitusluvan haltijan tulee voida järjestää luvan kohteena olevan liiketoimintansa henkilöstötarpeet niin työ-, vuokratyö- kuin muullakin henkilöstön järjestämisestä koskevalla sopimuksella, kuten K-Citymarket-ketjussa Keskon ja kauppiaan välisellä sopimuksella yhteisestä henkilökunnasta tai toimeksiantosuhteella.

Vaatus alkoholijuoman luovuttamisesta vähittäismyyntipaikassa. Ehdotettuun vähittäismyyntiin määritelmän muutokseen sisältyy myös vaatimus siitä, että vähittäismyyjä alkoholijuoma on luovutettava ostajalle tai toimitusluvan haltijalle vähittäismyyntipaikassa. Ehdotettu vaatimus ei sovellu yhteen verkkokaupan kanssa, jossa vähittäismyyjällä tulee olla mahdollisuus järjestää liiketoiminnassaan luovutus ostajalle tai toimitukseen myös lähempänä asiakasta, kuten varastosta tai sopimuskumppanin luovutuspiireistä, joka on tällä hetkellä mahdollista alkoholilain 27 §:n perusteella alkoholiyhtiölle eikä tähän esitetä muutoksia. Ympäristönäkökulmasta ja liiketoiminnan tehokkuuden kannalta tarpeettomia kuljetusmatkoja tulee välttää.

Valvira:

Alkoholilaki rakentuu lupajärjestelmälle, jolla on keskeinen merkitys sekä alkoholin käytöstä aiheutuvien haittojen että harmaan talouden torjumiseksi. Alkoholin myyntiä saa harjoittaa vain luvansaannin edellytykset täyttävä luvanhaltija. Korkeimman hallinto-oikeuden 19.6.2024 antaman ennakkopäätöksen (1821/2024) johdosta Valvira pitää ehdottoman tärkeänä, että sekä alkoholijuoman vähittäismyyntiin että anniskelun määritelmäsäännöksiin (3 §:n 1 mom. 11 ja 12 kohdat) lisättäisiin ehdotetulla tavalla maksun vastaanottaminen alkoholijuomasta ja alkoholijuoman luovuttaminen, jotka molemmat ovat oleellinen osa alkoholijuoman luvanvaraista myyntitoimintaa. Maksun vastaanottamista on myös riittävästi täsmennetty

säännöskohtaisissa perusteluissa, joiden mukaan ”Maksun alkoholijuomista olisi mentävä alkoholipitoisen aineen myyjälle joko suoraan tai ulkopuolisen palveluntarjoajan olisi toimittava maksulaitoslain (297/2010) tai luottolaitostoinnasta annetun lain (610/2014) mahdollistamalla tavalla maksun välittäjänä ja välitettävä maksu alkoholijuomista alkoholipitoisen aineen myyjälle.”

Ehdotettujen säännösten mukaan vähittäismyyntiluvanhaltija voisi luovuttaa alkoholijuoman toimitusluvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen ja toimitusluvanhaltija tai hänen henkilökuntansa voisi luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle (3 §:n 1 mom. 11 ja 18 kohdat). Alkoholijuomien vähittäismyyntiin ja anniskelun osalta tulisi niin ikään säätää, että alkoholijuoman voisi luovuttaa ainoastaan luvanhaltija tai hänen henkilökuntansa, jolle luovuttamista koskevien kieltojen noudattamisen valvonta myös kuuluu voimassa olevan alkoholilain 39 §:n 1 momentin mukaan. Ennen kuin alkoholijuoma voidaan luovuttaa asiakkaalle, on varmistettava luovuttamista koskevien kieltojen noudattamisesta. Kieltojen noudattamisella pyritään osaltaan toteuttamaan alkoholilain tarkoitusta ja vähentämään alkoholipitoisista aineista aiheutuvia haittoja.

Lisäksi sekä alkoholijuomien vähittäismyyntiin, toimituksen että anniskelun osalta tulisi säätää, että alkoholijuomat luovuttavan henkilökunnan on työskenneltävä luvanhaltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Luvanhaltija on vastuussa toimintansa lainmukaisuudesta, joten luvanhaltijalla tulee myös olla todellinen ja välitön mahdollisuus ohjata ja valvoa alkoholijuomat luovuttavan henkilökunnan toimintaa sekä puuttua siinä ilmeneviin epäkohtiin. Henkilökunnan ei kuitenkaan tarvitse olla työsuhteessa luvanhaltijaan, vaan on riittävää, että luvanhaltijalla on työn johto- ja valvontaoikeus alkoholijuomat luovuttavaan henkilökuntaan. Siten esimerkiksi vuokratyöntekijöiden käyttäminen tulee olla jatkossakin sallittua.

Oy Matkahuolto Ab:

3 § 11 kohdan osalta Matkahuolto ei näe tarkoituksenmukaisena rajoittaa alkoholijuomien luovutusta vähittäismyyntipaikkaan, vaan luovutuksen toimitusluvanhaltijalle tulisi voida tapahtua, mistä se on vähittäismyyntiluvan haltijan toiminnan kannalta tehokkainta ja tarkoituksenmukaisinta, kuten kyseisen toimijan varastolta.

Alko Oy:

Vähittäismyyntiin määritelmässä alkoholijuoman luovutus on sidottu vähittäismyyntipaikkaan. Alkoholiyhtiön verkkokauppa, (jolla on oma vähittäismyyntilupa), toimii kuitenkin erillisestä varastosta, jossa fyysinen luovutus toimitusluvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen tapahtuu. Määritelmä rajaa logistiikkaa tarpeettomasti, mikä ei liene lainsäätäjän tarkoitus. Selvyyden vuoksi olisi hyvä, että tässä sekä muissa pykälissä, missä toimi on sidottu vähittäismyyntipaikkaan, tulisi todeta erikseen myös alkoholiyhtiö (esim. 3§, 17a§, 35§ 1 mom., 35a§ 1 mom.)

Määritelmään esitetään teknistä muutosta lisäämällä maksun vastaanottaminen osaksi määritelmää. Perusteluissa on tarkemmin kerrottu mitä maksun vastaanottamisella tarkoitetaan, mutta tämän jää itse pykälässä hyvin tulkinnanvaraiseksi. Miten tulkittaisiin esim. alustapalveluiden, jotka toimivat omalla, varsinaisesta myyjästä erillisellä toiminimellä, vastaanottamat maksut ja tilaukset? Onko tämä vähittäismyyntiluvanhaltijan vai alustapalvelun myyntiä?

Lidl Oy:

Vähittäismyyntiin määritelmää ei ole tarpeen muuttaa. Jo nykyisellään alkoholilain mukainen vähittäismyyntiin määritelmä on käytännössä teknologianeutraali, ja sen voi tulkita kattavan myös myyntiin

verkkokaupan kautta. Tällainen soveltamisalan täsmennys voitaisiin kuitenkin tehdä perustelutekstissä. Myöskään luovutusta toimittajalle ei ole tarpeen mainita määritelmässä. Sopimusoikeudellisesti alkoholijuoman luovutus tapahtuu myyjän ja ostajan välillä, eikä toimittaja ole tuotetta koskevan sopimuksen osapuoli. Ei ole mitään osin perusteltua soveltaa alkoholijuomien vähittäismyyntiin normaalista vähittäismyynnin käsitteestä poikkeavaa määritelmää, ottaen erityisesti huomioon KHO:n ennakkopäätöksessään KHO 2024:90 vahvistamat oikeusohjeet. Mahdollisen muutetun määritelmän sanamuotojen ja perusteluiden osalta viittaamme Päivittäistavara- ja elintarvikkeiden kauppa ry:n lausuntoon.

Vaatus luovuttaa alkoholijuomat toimitusta varten vain vähittäismyyntipaikasta on kohtuuton ja johtaa eriarvoiseen kilpailuasetelmaan ulkomaisten toimijoiden kanssa. Toimitusta varten tapahtuvan luovutuksen tulisi voida tapahtua myös vähittäismyyntiluvan haltijan varastolta tai muusta sovitusta noutopisteestä.

K-kauppiasliitto

3 § määritelmiä on muutettu aiheetta koskemaan myös muuta alkoholin myyntiin liittyvää kuin kotiinkuljetusta. Kohdissa 11 ja 12 ehdotetaan tarkoitettavaksi alkoholin vähittäismyynnillä ja anniskelulla myös maksun vastaanottamista alkoholijuomista. Perusteluissa väitetään virheellisesti, että tarkoitus on korjata lainsäädännön epäselvyyttä. Tosiasiassa nykyiset oikeusohjeet ovat selviä. Oikeusohjetta on noudatettu ongelmitta kymmeniä vuosia ja se on vahvistettu KHO:n ennakkoratkaisussa 2024:90. Vaikuttaa siltä, että aluehallintovirastot ja Valvira ovat pyrkineet vaikuttamaan lainsäädäntöön oman virheellisen laintulkintansa tultua kumotuksi Korkeimmassa Hallinto-oikeudessa. Ehdotetun muutoksen vaikutuksia ei ole selvitetty, ja ne johtaisivat tiukasti tulkittuna esimerkiksi vuokratyövoiman käytön kieltämiseen maksun vastaanottamisessa. Ehdotamme maininnan maksun vastaanottamisesta poistettavaksi kohdista 11 ja 12, ja alkoholin myynnin määritelmän pitämistä ennallaan. Kesko Oyj:n lausunnossa esitetty 3 §:n 11-kohdan muotoilu näyttää mielestämme toimivalta.

Ahvenanmaan maakuntahallitus:

Maakunnan hallituksen saamasta yhteenvedosta ei ole täysin selvää, missä ehdotetun toimitusmallin rajat ovat. Kuuluuko soveltamisalaan ainoastaan vähittäismyynnistä suoraan asiakkaan ilmoittamaan osoitteeseen toimitettavat tuotteet? Maakunnan hallitus toteaa, että noutopisteistä ei ehdoteta säädettäväksi. Tässä yhteydessä voidaan todeta, että Ahvenanmaa on EU:n arvonlisävero- ja valmisteveroalueen ulkopuolella, joten alkoholijuomien rahti ja toimitus Ahvenanmaalta valtakuntaan tai muualle on monimutkaista.

Yksityishenkilö:

Esitysluonnos ei mahdollista tilaviinin ja käsityöläisluen toimittamista, vaikka ehdotettu vähittäismyynnin määritelmä sallisi näiden luvanhaltijoiden myyjä ja luovuttaa juomat kuljetusliikkeelle. Toimitusta koskeva prosenttirajoitus tulisi poistaa tai vaihtoehtoisesti korvata ilmaisulla, jossa toimitusluvan haltija saa luovuttaa vain vähittäismyyntiluvan haltijan tai alkoholiyhtiön laillisesti myymät alkoholijuomat.

4 § Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Pykälään ei tullut lausuttavaa.

5 § Luvanvarainen toiminta

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

MaRa pitää toimitusluvan vaatimista myös alkoholijuoman vähittäismyyjän omiin toimituksiin hyväksyttävänä. Sääntelyä tulee kuitenkin muuttaa yritysten hallinnollisen taakan ja kustannusten minimoimiseksi. Jotta anniskeluravintoloiden kustannukset eivät nouse nykyisestä, anniskelun yhteyteen myönnetyn vähittäismyyntiluvan vuotuista valvontamaksua tulee alentaa 200 eurosta 100 euroon.

6 § Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Helsingin kaupunki:

Hallituksen esityksessä voimassa olevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että alkoholilain luvanvaraisuus koskisi vain yli 2,8 % etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Tämä mahdollistaa alle 2,8 % etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien toimituksen haluttuun osoitteeseen osana elintarvikkeiden kotiinkuljetusta ja vastaa tarpeeseen uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY kannattavat ja pitävät perusteltuna sen selkiyttämistä, että enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus, myynti ja toimittaminen on sallittua. Selvyyden vuoksi esityksessä esim. perusteluissa tulisi todeta, että myös vastaavien kiinteiden alkoholivalmisteiden, kuten liköörikonvehtien toimitus on sallittua.

SOK/S-ryhmä:

Perusteluissa tulisi todeta, että myös kiinteiden alkoholivalmisteiden kuten liköörikonvehtien toimitus on sallittua.

7 § Lupaviranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta)

Alkoholilain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti toimivaltaisesta lupaviranomaisesta toimitusluvan myöntämisessä. Ehdotetun sanamuodon mukaan toimitusluvan myöntää hakijan toimipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole toimi- tai kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Aluehallintovirastot esittävät, että momenttiin lisättäisiin selvyyden vuoksi kohta, jossa todetaan, että jos hakijalle ei ole toimipaikkaa, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto. Oletettavaa on, että monillakaan alkoholin toimitusluvanhakijoilla ei ole varsinaista toimipaikkaa.

Valvira:

Ehdotettu 7 §: Pykälän sanamuodossa ei ole otettu huomioon tapausta, jossa anniskelulupaa haettaisiin ilman anniskelupaikkaa silloin, kun luvanhakijalla ei olisi toimipaikkaa Suomessa. Lisäksi toimitusluvan osalta säännöksestä puuttuu maininta siitä, että jos hakijalla ei ole toimipaikkaa Suomessa, luvan myöntää kotipaikan aluehallintovirasto. Valvira ehdottaa, että 7 §:n 1 ja 2 momentin sanamuoto muutettaisiin seuraavaksi:

7 § 1 mom.: Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskeluluvan myöntää hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella hakijan vähittäismyynti- tai anniskelupaikka sijaitsee. Jos vähittäismyynti tai anniskelu ei tapahdu tietyn aluehallintoviraston alueella, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

7 § 2 mom.: Anniskeluluvan ilman anniskelupaikkaa ja alkoholijuomien toimitusluvan myöntää hakemuksesta hakijan toimipaikan aluehallintovirasto. Jos hakijalla ei ole toimipaikkaa Suomessa, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

SOK/S-ryhmä:

Toimitusluvan pitäisi olla yrityskohtainen eikä vähittäiskauppapaikkaan sidottu ja tämän pitäisi käydä ilmi pykälän kirjauksesta.

8 § Lupahakemus

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Lupahakemukseen on liitettävä 13–20 §:ssä tarkoitettujen luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole asiaa käsittelevän viranomaisen käytössä.

Kaupan liitto ja PTY katsovat, että aikaisempien alkoholilupien yhteydessä toimitetut selvitykset tulee huomioida sellaisenaan uusien alkoholilain mukaisten lupien ja ilmoitusten yhteydessä siitä huolimatta, mille aluehallintovirastolle aikaisempi selvitys on toimitettu. Yritysten hallinnollista taakkaa ei tule kasvattaa.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

MaRa katsoo, että sähköiseen asiointiin voidaan kannustaa alentamalla sähköisen asioinnin lupa- ja ilmoitusmaksuja nykyisestä. Oikeushenkilöillä tulee olla kuitenkin oikeus jättää hakemukset myös paperisina.

MaRa vastustaa ehdotusta, jonka mukaan luvanhaltijan tekemä ilmoitus, esimerkiksi jatkoaikailmoitus, johtaisi anniskeluluvan myöntämisen edellytysten tutkimiseen.

Lupaviranomainen voisi vaatia esimerkiksi anniskeluravintolalta selvityksiä sen tehdessä jatkoaikailmoituksen tai ilmoituksen anniskelusta etukäteen hyväksytyllä anniskelualueella. Alkoholilain 13 §:ssä mainitut anniskeluluvan myöntämisen edellytykset tulee tutkia vain anniskelulupaa haettaessa. Jos viranomainen havaitsee, että lupaedellytyksissä on puutteita luvan ollessa voimassa, lupaviranomainen voi käynnistää 72 §:n 3 momentissa mainitun prosessin, jossa luvanhaltijalle annetaan kohtuullinen määräaika puutteiden korjaamiseen.

Ehdotuksen mukaan lupaedellytyksiä koskeva 13 § koskisi myös etukäteen hyväksyttävistä anniskelualueesta tehtäviä hakemuksia. Alkoholilain 20 §:n 1 momentin nojalla tapahtuma-, kokous- ja juhlatila ja vastaava alue voidaan tilan tai alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta hyväksyä anniskelualueeksi, jos se täyttää 18 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset.

MaRa katsoo, että viranomainen ei voi tutkia sitä, täyttääkö tilan omistaja tai haltija alkoholiluvan saamisen edellytykset. Hyväksymishakemuksen voi jättää esimerkiksi kunta tai juhlatilan omistaja, joka vuokraa tilaa erilaisiin tilaisuuksiin.

MaRa toteaa, että ehdotus ilmoitusten ja hyväksymishakemusten rinnastamisesta alkoholilupahakemukseen on hallitusohjelmakirjauksen vastainen. Hallitusohjelmassa on sitouduttu normien purkuun ja hallinnollista taakkaa ja kustannuksia vähentäviin toimiin.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Alkoholilain 8 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että oikeushenkilöillä olisi velvollisuus tehdä lupahakemus sähköisesti. Sähköiset hakemukset nopeuttavat ja tehostavat lupahakemusten käsittelyä aluehallintovirastoissa. Tämä ohjaisi myös luonnollisia henkilöitä enenevissä määrin sähköiseen asiointiin. Hakemusten lisäksi myös muut lupaprosessiin liittyvät asiakirjat (vastaukset lisätietopyyntöihin, selvitykset ja muut) tulisi antaa sähköisessä järjestelmässä.

Valvira:

Ehdotettu 8 §: Pykälän muotoilu on ongelmallinen sen suhteen, että siinä ei anneta asetuksenantovaltuutta koskien hakemuksia anniskelualueen hyväksymiseksi, joista kuitenkin säädetään alkoholilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (151/2018, jatkossa valtioneuvoston asetus) 10 §:ssä. On tulkinnanvaraista, voidaanko katsoa, että voimassa olevan alkoholilain 20 §:n 3 momentin asetuksenantovaltuus kattaa myös valtioneuvoston asetuksen 10 §:ssä säädettävät asiat. Lisäksi on tulkinnanvaraista, kattaako alkoholilain 8 §:n asetuksenantovaltuus myös jatkoaikahakemukset, sillä voimassa olevan alkoholilain 44 §:n 3 momentista puuttuu asetuksenantovaltuus koskien jatkoaikahakemuksia.

SOK/S-ryhmä:

Tuotteen luovutus tulisi sallia sekä luvanhaltijan varastosta, että toisesta vähittäismyyntipaikasta kuin mistä tilaus on tehty. Lisäksi pykälä tulisi kirjoittaa niin, että vuokratyövoiman käyttö olisi mahdollista.

11 § Muutosten ilmoittaminen

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

2 momentti

MaRa pitää perusteltuna, että luvanhaltijan tulee ilmoittaa anniskelutoiminnan pysyvää lopettamisesta. Esimerkiksi ravintolan liikkeen luovutuksissa on ollut tilanteita, joissa uuden toimijan anniskeluluvan saaminen on viivästynyt, kun toiminnan lopettanut ravintoloitsija on jättänyt tekemättä ilmoituksen anniskelutoiminnan lopettamisesta. Tämä on viivästyttänyt anniskeluluvan myöntämistä liiketoiminnan ostajalle.

MaRa katsoo, että velvollisuus ilmoittaa toiminnan muusta kuin tilapäisestä supistamisesta on erittäin ongelmallinen. Ravintolalla voi olla esimerkiksi ympärivuotinen terassilupa ja ravintola käyttää terassia anniskelutoimintaan vain kesäkaudella. Säännöstä saatettaisiin tulkita niin, että terassin sulkeminen talvikaudeksi on muuta kuin tilapäistä toiminnan supistamista. Toiminta voi supistua myös talouden suhdanteiden heikentyessä. Tämä lisäisi kohtuuttomasti ravintoloiden hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

MaRa katsoo, että 2 momenttia tulee muuttaa niin, että luvanhaltijalla on velvollisuus ilmoittaa vain toiminnan pysyvää lopettamisesta tai supistamisesta.

3 momentti

MaRa toteaa, että ravintola on voinut tehdä jatkoaikailmoituksen kaikille viikonpäiville 04.30:een ja ravintola käyttää jatkoaikaa kulloinkin sen mukaan, mikä on liiketaloudellisesti kannattavaa ilmoituksen sallimalla tavalla (päivämäärät, kellonajat ja anniskelualueet). Jos ravintola haluaa lopettaa jatkoajan käytön tai muuttaa jatkoajan käyttöä ilmoitetusta, se tekee siitä ilmoituksen viranomaiselle. Viranomainen ei voi kuitenkaan tätä vaatia.

Jos anniskelutilaisuuksien järjestäminen halutaan lopettaa kokonaan ja pysyvästi etukäteen hyväksytyllä anniskelualueella, tilan omistaja tai haltija voi tehdä ilmoituksen hyväksymishakemuksen peruuttamisesta. Anniskeluviranomainen ei voi kuitenkaan tätä vaatia tilan omistajalta tai haltijalta.

Ehdotetun 3 momentin vaikutukset ravintoloille voivat olla hyvin kielteisiä lisäten ravintoloiden hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. MaRa katsoo, että ehdotettu pykälä on tarpeeton eikä sitä tule säätää.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Alkoholilain 11 §:stä poistettaisiin velvollisuus ilmoittaa määräysvallan muutoksista, koska alkoholihallinto saa tiedot suoraan PRH:sta. Luvanhaltijan PRH:n antamat tiedot päivittyvät nykyiseen järjestelmään, mutta tietojen muutoksista ei tule nykyisellään herätettä, eli järjestelmä ei mahdollista niiden systemaattista tarkastamista. Nykyinen järjestelmä ei tue rekisteritietojen järjestelmällistä tarkastamista muutostilanteissa.

Valvira:

Ehdotettu 11 §: Pykälän 4 momentin sanamuotoa pitäisi muuttaa siten, että se kattaisi luvan muuttamista koskevien hakemusten lisäksi hyväksyntöjen muuttamista koskevat hakemukset ja ilmoitusten muutokset. Näistä kaikista tulisi säätää jatkossa valtioneuvoston asetuksen 13 §:ssä.

Oikeusministeriö:

Ehdotettu 11 §:n 4 momentti sisältää ehdotuksen uudeksi asetuksenantovaltuudeksi, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luvan muuttamista koskevan hakemuksen sisällöstä.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan muun muassa valtioneuvosto voi antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Säännös edellyttää, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset tulisi antaa lailla. Asetuksen antaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdista. Valtuuttavan lain on tällöin täytettävä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. (HE 1/1998 vp, s. 131-132, ks. laajemmin lain ja asetuksen alasta Lainkirjoittajan opas, alaluku 13.2.)

Oikeusministeriön käsityksen mukaan ehdotetun 11 §:n 4 momentin tulisi sisältää perussäännökset luvan muuttamista koskevan hakemuksen sisällöstä. Riittävänä voitaneen pitää esimerkiksi viittausta muutoksista 8 §:ssä tarkoitettuun lupahakemukseen ja siihen liitettävän selvitykseen sisältyviin tietoihin.

12 § Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Työ- ja elinkeinoministeriö:

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että luvan myöntämisen yleiset ehdot (12 §) ja toimitusluvan hakijaan liittyvät yleiset ehdot (13 §) ovat samoja kaikissa alkoholilaisissa säädetyissä luvissa mukaan lukien toimituslupa.

17 a § Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset

Hämeen ammatti-instituutti Oy (elintarvikejalostuksen ammattitutkinto, alkoholijuomien valmistuksen osaamisala):

Nykyisin lupaprosessit ovat raskaita ja byrokraattisia, mikä hankaloittaa erityisesti pienten toimijoiden toimintaa. Tämä koskee myös niitä, jotka ovat vasta aloittamassa toimintaansa tai laajentamassa sitä. Koulutuksen järjestäjän näkökulmasta byrokratian vähentäminen olisi tärkeä askel kohti alalle hakeutumisen ja siellä toimimisen helpottamista. Byrokratia toimii usein esteenä erityisesti nuorten yrittäjien ja uusien toimijoiden kohdalla, jotka saattavat harkita alalle kouluttautumista ja yrittäjyyttä.

Esitämme, että toimitusluvan ja vähittäismyyntiluvan yhdistäminen olisi selkeämpi ja käytännöllisempi ratkaisu. Tämä vähentäisi hallinnollista taakkaa ja tekisi alasta houkuttelevamman myös niille, jotka harkitsevat koulutusta ja uraa alalla.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Lain mukaisesti pitää olla vastuulliset luvanhaltijat. Kuljetus- tai ruokalähettiläpalveluiden tulee hakea toimituslupa. Kuljettajien tulee olla työsuhteessa luvanhaltijaan, ja suorittaa toimituspassi. Suomessa jotkut ruokalähettiläpalvelut käyttävät kuljetuksissa itsenäisiä yrittäjiä, jolloin tulee kuljettajalla olla oma toimituslupa. Lakiuudistuksessa tulee tarkasti huomioida taksien käyttö alkoholin toimituksissa. Lakiuudistuksessa kirjoitetaan kuljetusyrityksistä tai ruokalähettiläpalveluista. Kanta-Hämeessä on kaupunkimaista sekä maaseutumaista asumistyyliä. Joukkoliikenne ei tavoita kaikkia asukkaita, jolla itsenäinen asiointi vähittäismyynnissä olisi kovinkaan helppoa. Alkoholin verkkokauppa ja kotiinkuljetus lisäisi alkoholin saatavuutta ja sitä kautta kulutusta.

Alkoholin verkkomyyntiin ja -toimituksiin osallistuvien luvanhaltijoiden ja henkilökunnan tulee suorittaa vastuullisen alkoholinmyynnin koulutus eli ikärajanpassi sekä toimituspassi. Toimituspassin sisällöt tulee olla sellaiset, jotta myös muuta kuin suomea äidinkielenään käyttävät pystyvät ymmärtämään vastuullisen toiminnan edellytykset. Jo nyt Kanta-Hämeessä kouluterveyskyselyn mukaan alaikäiset pystyvät ostamaan alkoholia vähittäismyynnistä ilman iän tarkastamista.

Tähän pykälään tulee lisätä alkoholin pikatoimitusten kieltäminen ja verkkokaupasta tehtyihin ostoihin toimitusten enimmäismääriä lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä. Alkoholijuomia voi toimittaa aikaisintaan seuraavana päivänä tai tietyn tuntimäärän kuluttua tilauksen tekemisestä. Alkoholinkäyttötilanteiden pitkittämisen ja päihtyneenä tehtyjen ostojen ehkäisemiseksi ei sallita pikatoimituksia. Humalatilaaan liittyvien välittömien haittojen riski kasvaa terveillä työikäisillä, kun kerralla juodaan 5–6 annosta. Verkkokaupassa tulee olla rajoitukset kertatilausmäärälle, joka voisi liittyä alkoholin kertakäytön riskirajoihin. Kertatilausmäärien rajoittamisella voidaan myös vaikuttaa alkoholin välittämiseen alaikäisille. Kanta-Hämeessä 20-64 -vuotiaat miehet juovat humalahakuisesti kolmanneksi eniten verrattuna kaikkiin hyvinvointialueisiin. (Sotkanet) Esimerkiksi verkkokaupassa alkoholiostoksiin tiedetään käytettävän enemmän rahaa kerralla, ja nopeat toimitukset voivat pitkittää juomistilanteita. Kotiinkuljetus voi myös lisätä

alkoholiongelmistä kärsivien alkoholinkäyttöä, koska alkoholin hankkiminen on entistä helpompaa. Alkoholin saatavuuden lisääminen kuormittaa jo entisestään ruuhkautuneita sote-palveluita.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY katsovat, että 17 a §:n vaatimus siitä, että kuljetus tapahtuu vähittäismyyntipaikasta ei täytä tasapuolisten kilpailunedellytysten vaatimusta. Alkoholin toimituksen tulee olla mahdollista kotimaisille ja ulkomaisille toimijoille samoilla ehdoilla. Vähittäismyyntiluvan haltijan ja toimitusluvan haltijan välinen luovutus ei edellytä vähittäismyyntipaikasta luovuttamista, kunhan myynti kirjautuu myyjän lupanumerolle asianmukaisesti. Kahden luvan haltijan välinen luovutus tulee voida toteuttaa toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla vaikkapa varastolta.

Kaupan liitto ja PTY pitävät vaatimusta omavalvontasuunnitelmasta asianmukaisena. Sen sijaan vaatimus luvan edellytyksenä toimittaa selvitys siitä, että kaikilla hakijan henkilökuntaan kuuluvilla alkoholijuoman toimittajilla on toimituspassi, on ylimitoitettu.

Luvan haltija vastaa kaikissa tilanteissa sanktion uhalla toiminnastaan ja mm. siitä, että sen toimittajilla on lain vaatima toimituspassi. Vaatimus luvan edellytyksenä esittää selvitys henkilökuntaan kuuluvien toimituspasseista on ennenaikainen ja aiheuttaa kustannuksia ilman varmuutta luvan saamisesta. Olennaista sen sijaan on, että luvan saatuaan ja lupaedellytykset täytettyään luvan haltija huolehtii ennen toimitusten aloittamista henkilöstönsä osaamisesta lain edellyttämällä tavalla.

Henkilökunnan vaihtuvuus ja erilaiset sopimusjärjestelyt puoltavat selvityksen toimittamista ennemminkin siitä, miten hakija varmistuu siitä, että sen henkilöstöllä on alkoholilain edellyttämä pätevyys.

Lupaviranomaiselle olisi oikeus määrätä alkoholijuomien toimituslupa-ehdoja. Nämä ehdot katsottaisiin hakija- ja tapauskohtaisesti. Ehdot voisivat koskea kuljetukseen käytettäviä kulkuneuvoja, luovutukseen liittyviä tilanteita ja luovutuksessa käytettäviä ikäraja- ja päihtymistilanjärjestelmien seuranta- ja henkilöstö- ja luovutettavien alkoholijuomien määrää, omavalvontaa, valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja taikka palvelun sisältöä ja menettelytapoja.

Edellytyksenä ehtojen asettamiselle olisi se, että ehdot olisivat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi, järjestyshäiriöiden ehkäisemiseksi tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Ehdot ja rajoitukset olisi mitoitettava siten, että ne eivät estäisi eivätkä kohtuuttomasti vaikeutta luvan haltijan toiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetettaisiin luvan haltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saataisiin määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lupaviranomaisen olisi luvan haltijan hakemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet olisivat muuttuneet siten, etteivät ne enää ole välttämättömiä.

Kaupan liitto ja PTY vastustavat jyrkästi hakija- ja tapauskohtaisia lupa-ehdoja kaikilta osin. Vaatimus tulee poistaa. Luvan edellytykset on asetettava lain tasolla. Ehdotettu tapauskohtaisten lupa-ehdojen laajuus on ennenkuulumaton ja antaisi yksittäiselle virkamiehelle rajattoman vallan valvonnan turvaamisen, järjestyshäiriöiden ehkäisemisen ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden nimissä esittää välttämättömiksi katsomiaan vaatimuksia kuljetukseen käytettävistä kulkuneuvoista, luovutukseen liittyvistä tilanteista ja luovutuksessa käytettävästä ikäraja- ja päihtymistilanjärjestelmien seurannasta, henkilöstöstä, luovutettavien alkoholijuomien määrästä, omavalvonnasta, valvontaviranomaiselle toimitettavista tiedoista taikka palvelun sisällöstä ja menettelytavoista. Toimitusluvan haltija ei ole järjestyksenvalvoja, vaan tarkastaa toimituksen yhteydessä iän ja sen, onko lain mukaisia esteitä alkoholin luovuttamiselle. Todettakoon, että jo nykyisin on sallittua myydä alkoholia vähittäismyymälässä siten, että vain yksi henkilö on vuorossa. Valvonnan turvaamiseksi viranomaisella on oikeus mm. tehdä koeostoja, mitä voidaan pitää varsin voimakkaana

valvontatoimenpiteenä. Yleisen järjestyksen turvaaminen on puolestaan poliisin tehtävä. Kaupan liitto ja PTY kysyvät, miten viranomainen varmistaa tasapuoliset kilpailunedellytykset ja lupaehdot ulkomailta tilattavan ja kotimaassa toimitettavan alkoholin kanssa?

Muutosehdotus (2-4 momentit poistettu pykälästä kokonaan):

Alkoholijuoman toimituslupa koskee kotimaiselta vähittäismyyntiluvan haltijalta tai alkoholiyhtiöstä myytävän alkoholijuoman kuljetusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Lupa myönnetään, jos:

- 1) hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman; ja
- 2) hakija on laatinut selvityksen siitä, miten hakija varmistuu, että sen henkilökuntaan kuuluvilla alkoholijuoman toimittajilla on 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

MaRa viittaa aiemmin 3 §:n kohdalla todettuun. Toimitusluvan haltijalla tulee olla oikeus päättää, keitä henkilöitä se käyttää alkoholin toimituksiin (esimerkiksi omat työntekijät, vuokratyöntekijät ja itsenäiset elinkeinoharjoittajat).

MaRa toteaa, että hakuvaiheessa toimitusluvan hakijalta ei tule vaatia selvitystä toimitukseen osallistuvien henkilöiden toimituspasseista. Hakijan on mahdollonta laatia toimituslupaa haettaessa listaa kaikista niistä henkilöistä, joita se tulee käyttämään alkoholin toimituksissa. Kun toimituslupa myönnetään, toimitusluvan haltijan tulee huolehtia siitä, että toimitukseen osallistuvalla on suoritettuna toimituspassi.

MaRa esittää, että ehdotettua 1 momenttia muutetaan seuraavasti:

Alkoholijuoman toimituslupa koskee kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myytävän alkoholijuoman kuljetusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Lupa myönnetään, jos hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

2 momentti

MaRa toteaa, että ehdotettu sääntely antaa viranomaisille käytännössä täysin rajoituksettomaa harkintavallaa. Viranomaiset ovat alkoholin toimitusten mahdollistamista koskevan hallitusohjelmakirjauksen jälkeen ilmoittaneet, että ne vastustavat jyrkästi alkoholin toimitusmahdollisuutta. Kun tiedossa on, että alkoholin toimitukseen tullaan suhtautumaan alkoholihallinnossa erittäin kielteisesti, on suurena riskinä, että toimituslupiin asetetaan ehtoja, jotka tekevät alkoholin toimituksen luvan haltijalle hyvin raskaaksi.

Sääntelyn ylimitallisuus tulee ilmi, kun sitä verrataan ulkomaisesta verkkokaupasta hankitun alkoholin luovuttamiseen asiakkaalle, mikä on täysin sääntelemätöntä.

MaRa esittää momentin poistamista.

SOK / S-Ryhmä:

Esityksessä mainitaan, että toimitusluvan haltijan henkilökuntaan kuuluvalla alkoholijuomien toimittajalla tulee toimituspassi. Tämän kohdan osalta olisi tärkeää selventää muotoilua siten, että myös vuokratyövoiman tai erilaisten kuljetuspalveluiden käyttö on mahdollista. Lain tarkoituksena on mahdollistaa neutraalisti erilaiset alan liiketoimintamallit ja erilaiset kuljetusjärjestelyt.

Toimituspassin osalta tulee myös selventää voimassaoloa; onko se toistaiseksi voimassa oleva vai määräaikainen. Tällä on merkitystä pidemmällä aikavälillä myös kustannuksiin, muun muassa passien mahdollinen uusiminen lainsäädännön muuttuessa.

Suomen Viiniryttäjät Ry:

Lakiehdotuksessa on myös havaittavissa, hallitusohjelman vastaisesti, byrokratian ja turhien lupien lisääntyminen. Miksi vähittäismyyntiluvalliset toimijat tarvitsivat vielä erikseen toimituspaikkaluvan? Mikäli tavoitteena on vähentää byrokratiaa ja helpottaa yritysten toimintaa on päivän selvää, ettei lisää erilaisia lupia kaivata alalle. Suomen Viiniryttäjät ry ehdottaakin, että alkoholin toimituslupa tulisi myöntää kaikille, joilla on vähittäismyyntilupa. Tämä mahdollistaisi myös alkoholin valmistajien, joilla on vähittäismyyntilupa, harjoittaa verkkokauppaa ja tuotteidensa toimitusta suoraan asiakkaille.

Nykyinen vaatimus erillisestä toimituspaikkaluvasta tuntuu ylimääräiseltä byrokratialta, joka vain hankaloittaa pienten toimijoiden toimintaa. Tämä on ristiriidassa hallituksen oman linjauksen kanssa, jonka mukaan toiminnan pitäisi olla selkeämpää ja hallinnollisesti kevyempää. Lisäksi kustannukset ja valvontamaksut mainitaan ehdotuksessa esteenä pienten toimijoiden lupien hakemiselle. Vähittäismyyntiluvan haltijoiden ei tulisi tarvita erillistä toimituspaikkalupaa, mikä vähentäisi byrokratiaa ja kustannuksia. Toimituspaikkalupa, ja siitä aiheutuvat mahdolliset lisäkustannukset voisivat hyvin olla osana vähittäismyyntilupaa sekä sen valvontamaksua.

Wolt Enterprises Oy:

Hallituksen esityksen 17 a § ensimmäisen momentin ensimmäinen virke muotoon "(...) toimituslupa koskee kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myyden alkoholiijuoman kuljetuksen järjestämistä ostajalle tai muulle vastaanottajalle."

Lisäksi toinen lupaehto tulisi muuttaa muotoon:

"2) hakija on laatinut selvityksen siitä, että alkoholiijuoman toimittajilla on 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi tai siitä miten alkoholiijuoman toimittajat suorittavat toimituspassin ennen ensimmäistä alkoholiijuoman toimitusta."

Hallituksen esityksen 17 a § toisessa momentissa lupaviranomaiselle määritetään valtuuksia lupaehtojen asettamiselle. Ehtojen lista vaikuttaa hyvin laajalta sosiaalipoliittisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, ja sitä olisi mielekästä lyhentää esimerkiksi poistamalla käytettäviä kulkuneuvoja koskeva kohta. Perusteluissa tulisi todeta, että ylimääräisten ehtojen asettamisen tulisi olla poikkeus eikä pääsääntö.

EHYT ry:

EHYT pitää välttämättömänä, että jos toimituslupamallia edistetään, luvalla asetetaan tiukat ehdot ja vaatimukset sekä sanktiot. Lakiesityksestä herää kysymys, vaaditaanko lupa myös toimituksissa, joiden toimittaja on ulkomaalainen yritys tai miten laki suhtautuu ulkomaalaisista verkkokaupoista toimitettaviin alkoholijuomiin.

Valvira:

Ehdotetun 17 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan toimituslupan myöntämisen edellytyksenä olisi hakijan laatima selvitys siitä, että hakijan henkilökuntaan kuuluvilla alkoholijuoman toimittajilla olisi toimituspassi. Valvira pitää ehdottoman tärkeänä sitä, että kaikilta alkoholijuomien toimittajilta edellytetään toimituspassikokeen suorittamista hyväksyttävästi. Selvitystä koskevaa lupaedellytystä tulisi kuitenkin täsmentää, sillä siitä ei käy riittävän tarkkarajaisesti ilmi, millainen selvitys täyttää lupaedellytyksen.

Ehdotetussa 17 a §:n 2 momentissa säädettäisiin lupaviranomaiselle oikeus määrätä alkoholijuomien toimituslupaan ehtoja. Säännöksessä mainittujen seikkojen lisäksi ehtoja tulisi voida asettaa myös koskien alkoholijuomien toimitusaikaa.

Ehdotetut 3 §, 5 § ja 17 a §: Ehdotetun 17 a §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen sanamuoto tulisi olla yhteneväinen toimitukseen liittyvien määritelmäsäännösten kanssa. Ehdotetun 3 §:n 1 momentin 17 kohdan mukaan alkoholilaissa tarkoitetaan alkoholijuoman toimituksella kotimaan vähittäismyynnistä myydyin alkoholijuoman kuljetusta sekä luovutusta kaupallisessa tarkoituksessa myyjältä ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Ehdotetun 17 a §:n 1 momentin ensimmäiseen virkkeeseen tulisi lisätä maininta alkoholijuoman luovuttamisesta, joka on pykälän säännöskohtaisissakin perusteluissa todettu. Lisäksi käytetyt termit ”kotimaan vähittäismyynnistä” (3 §:n 1 mom. 17 ja 18 kohdat) tai ”kotimaisesta vähittäismyynnistä” (5 § 1 mom.) ja ”kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä” (17 a §:n 1 mom.) tulisi yhtenäistää. Valviran mukaan termi ”vähittäismyyntipaikka” olisi parempi, sillä se korostaisi sitä, että alkoholijuoman luovutuksen tulisi tapahtua vähittäismyyntipaikassa myös silloin, kun alkoholijuoma luovutettaisiin toimitusluvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen.

Ehdotetun 17 a §:n 2 momentin sanamuoto on erilainen hallituksen esityksen lakiehdotuksessa ja rinnakkaistekstissä. Rinnakkaistekstin (s. 70) mukaan yhtenä ehdon määräytymisen perusteena olisi meluhaitan ehkäiseminen, jota ei ole mainittu lakiehdotuksessa (s. 54). Lakiehdotuksessa esitetystä 17 a §:stä puolestaan puuttuu järjestyshäiriöiden-sanan jälkeen ”ehkäisemiseksi” sana. Lisäksi sekä lakiehdotuksen että rinnakkaistekstin 17 a §:n 2 momentista puuttuu ehtojen lisäksi maininta rajoituksista eli momentin alkuosa tulisi muuttaa seuraavaksi: ”Lupaviranomainen saa määrätä alkoholijuomien toimituslupaan ehtoja ja rajoituksia koskien...”. Ehdotetuissa 17 a §:n 3 momentissa ja 71 §:n 1 momentin 8 kohdassa on mainittu sekä ehdot että rajoitukset.

Oy Matkahuolto Ab:

17a § 2. momenttia tulisi Matkahuollon näkemyksen mukaan tarkentaa sen osalta, missä tilanteissa lupaviranomainen voisi määrätä toimituslupaan ehtoja. Katsomme, että mahdollisista ehdoista toimituslupaan tulisi ensisijaisesti säätää laissa huomioiden toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun vaatimus sekä sen, että luvan antamisen edellytykset säädetään lain tasolla. Mikäli lupaviranomaiselle jäisi harkintavaltaa valvonnan turvaamiseksi, järjestyshäiriöiden ehkäisemiseksi tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi asetettavien ehtojen osalta, tulisi ehtojen asettamisen edellytyksiä tarkentaa edelleen.

Alko Oy:

Alko pitää hyvänä, että toimituspassi edellytetään kaikilta, jotka luovuttavat tilatut juomat vastaanottajalle.

Kaikilta logistiikkaketjun yrityksiltä tai elinkeinoharjoittajilta tulisi edellyttää toimituslupaa.

Pykälä ja sen perustelut jättävät epäselväksi, mitä tarkoitetaan toimitusluvan haltijan henkilökunnalla. Tämän osalta Alko esittää asian selkeyttämistä. Esim. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden helmikuussa 2024 antaman päätöksen (337/2024) mukaan ruokalähettyihtion alustalla toimivat lähetit ovat työntekijöiden sijaan itsenäisiä

yrittäjiä. Näin ollen kunkin ruokalähetin tulisi hakea omaa toimituslupaa sekä suorittaa toimituspassi. Tässä toimintamallissa, jossa mm. 71 §:n ja 72 §:n mukaiset sanktioinnit ja toimitusluvan peruutukset kohdistuisivat vain lähetteihin, epäselväksi jäisi itse alustapalvelun vastuu. Epäselvä kirjaus laissa asettaisi erilaiset kuljetusyhtiöt eriarvoiseen asemaan ja voi vaikeuttaa viranomaisten valvontaa alkoholin kotiinkuljetukselle tilanteessa, jossa kuljetuksesta vastaa alihankkija.

K-kauppiasliitto:

17 a 2 momentissa esitetään lupaviranomaiselle laajat valtuudet määrätä toimilupaan haltijakohtaisia erityisehtoja. Laajat ja väljästi määritellyt valtuudet voivat johtaa mielivaltaisiin ja alueellisesti eroaviin lupaehtoihin. 3 momentissa ehdotetaan 2 momentin ehtojen oikeasuhtaista mitoitusta. Viranomaistoiminnan ennakoitavuus ja lainmukaisuus eivät edellytä 2 ja 3 momenttien säätämistä, joten esitämme ne jätettäväksi tarpeettomina pois.

Oikeusministeriö:

Oikeusministeriö toteaa, että ehtojen asettaminen on kyseessä olevassa säännöksessä kytketty välttämättömyys-kriteeriin perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla (katso esim. PeVL 67/2002 vp, s. 2). Oikeusministeriön mukaan säännöksen ehdotettu muotoilu on tästä huolimatta jossain määrin väljä, minkä vuoksi oikeusministeriö esittää harkittavaksi säännöksen tarkentamista. Säännöksestä tai sen perusteluista ei käy ilmi, mihin tietoihin säännöskohtaisissa perusteluissa mainittu hakija- ja tapauskohtainen arviointi ja luvan ehdot perustuisivat. Oikeusministeriön käsityksen mukaan säännöksessä olisi syytä myös tarkentaa, mihin valvontaan viitataan. Edelleen säännöskohtaisia perusteluja olisi syytä täydentää antamalla esimerkkejä siitä, minkälaisissa tilanteissa ehtojen määrääminen voisi tulla kyseeseen. Säännöksestä ja säännöskohtaisista perusteluista ei käy ilmi, missä tilanteissa voisi olla välttämätöntä määrätä esimerkiksi kuljetukseen käytettäviä kulkuneuvoja koskevia ehtoja. Oikeusministeriö toteaa, että hakija- ja tapauskohtaisessa arvioinnissa tulee huomioida yhdenvertaisuutta koskeva perustuslain 6 § siten, että luvan ehdot määräytyvät yhtenäisten perusteiden mukaan.

28 § Alkoholijuomien muu myynti

Alko Oy:

Alkoholiyhtiölle saadaan myöntää alkoholijuomien tukkumyyntilupa. Alkoholiyhtiö saa toimittaa alkoholijuomia luvanhaltijoille ja muille elinkeinonharjoittajille lähettämällä ne ostajalle.

Momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Perusteluissa todetaan, että alkoholiyhtiölle voidaan joka tapauksessa myöntää muitakin alkoholilain mukaisia lupia, mikäli lain edellytykset täyttyvät. Näin ollen erillistä säännöstä alkoholiyhtiön luvista ei tarvittaisi jatkossa.

Mikäli alkoholiyhtiön erillisistä luvista ei ole välttämätöntä lausua, on hyvä huomioida, että vähittäismyyntiluvasta on erillinen kirjaus 26 §:ssä. Alkolla on tällä hetkellä voimassa oleva anniskelulupa ilman toimipaikkaa sekä tukkumyyntilupa, jonka kautta mm. yhtiön maahantuontipalvelu toimii.

Alkon yritystoimitukset yritysosoitteisiin toimivat voimassa olevan pykälän perusteella. Mikäli laki tulisi voimaan aikaisemmin kuin uuden lain mukaiset toimitusluvut ja -passit olisivat voimassa, tulisi siirtymäsäännöksessä huomioida, että tätä pykälää ei kumottaisi ennen kuin uusi toimintamalli on mahdollinen.

35 § Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti vähittäismyyntiluvanhaltijan velvollisuudesta varmistaa vahvalla sähköisellä tunnistautumisella asiakkaan ikä verkko-ostosten yhteydessä. Tämä ehdotus on kannatettava.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY katsovat, että vaatimus luovuttaa alkoholijuoma toimittajalle vähittäismyyntipaikasta ei täytä tasapuolisten kilpailunedellytysten vaatimusta. Verkkokauppatilausten toimituksen tulee olla mahdollista kotimaisille ja ulkomaisille toimijoille samoilla ehdoilla. Alkoholijuomat tulee voida luovuttaa toimitusluvan haltijalle myös muualta kuin vähittäismyyntipaikasta (varasto tms.), kunhan myynti kirjautuu luvanhaltijan lupanumerolle.

Muutosehdotus:

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät alkoholijuomat saa luovuttaa asiakkaalle tai alkoholijuomien toimittajalle vain hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa tai muussa hyväksytyssä noutopaikassa.

Kaupan liitto ja PTY katsovat myös, että lain 17 §:n lupavaatimus yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloista on vanhentunut ja tulee muuttaa ("vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa"). Vähittäismyyntiluvan ja vähittäismyyntipaikan tulee mahdollistaa asiakkaiden palveleminen siten, että ruoan verkkokauppatilaus, joka sisältää alkoholia, tulee voida luovuttaa esimerkiksi vähittäismyyntipaikan välittömässä läheisyydessä sijaitsevassa parkkihallissa/parkkipaikalla.

Hallitusohjelman mukaisesti myös erilaiset verkkokauppatilausten noutoon liittyvät konseptit tulee sallia. Esimerkiksi verkkokaupassa myyty alkoholijuoma tulee voida toimittaa asiakkaan noudettavaksi sieltä mistä se on asiakkaalle kuljetus ja noutomatkojen näkökulmasta tarkoituksenmukaisinta, vaikkapa toisesta saman ketjun myymälän noutopisteestä. Pitkien toimitusmatkojen välttäminen on myös vastuullista toimintaa. Nykyisin alkoholijuomien siirto vähittäismyymälästä toiseen ei ole mahdollista, vaikka menettely on sallittua Alkolle alkoholilain 27 §:n nojalla.

Vähittäismyyntiluvanhaltijan tai tämän henkilökunnan tulee alkoholijuoman kuljetukseen luovutuksen yhteydessä tarkastaa alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero ja ilmoitettava nämä ostajalle.

Kaupan liitto ja PTY pitävät vaatimusta vähittäismyyntiluvan haltijan ja tämän henkilökunnan velvollisuudesta tarkastaa kuljetukseen luovutuksen yhteydessä toimitusluvanhaltijan nimi ja lupanumero sekä ilmoittaa tiedot ostajalle ylimitoitettuna ja turhaa hallinnollista taakkaa aiheuttavana ylisääntelynä. Miten vaatimus toteutetaan jatkossa ulkomaisten toimijoiden kohdalla? Mistä tiedot olisi tarkoitus tarkastaa ja miten todennetaan? Miten tarkastava henkilö voi varmistua, että lupanumero on oikea? Vakiokuljettajaa käytettäessä velvollisuus joka kerta tarkastaa tiedot on ylimitoitettu.

Vaade ilmoittaa nämä tiedot ennakkoon ostajalle on ylimitoitettu, sillä kuljettaja voidaan päättää vasta viime hetkellä. Tietojen ilmoittamista ostajalle ei tulisi edellyttää, sillä tieto ei palvele ostajaa millään tavoin, mutta aiheuttaa vähittäismyyjälle turhaa lisätyötä. Tiedot voidaan toimittaa ostajalle erikseen tietoja pyydettyä.

Kaupan liitto ja PTY katsovat, että kahdelle alkoholilaisessa määritellylle toimiluvan haltijalle (vähittäismyyntilupa ja toimituslupa) tulee antaa elinkeinovapauden nojalla mahdollisuus sopimuksin

määritellä tarkempi prosessi sen varmistamiseksi, että lain vaatimukset tulevat täytettyä ja prosessi on myöhemmin todennettavissa valvonnassa. Vaatimusta valvonnasta ei tule kohdistaa yksin vähittäismyyntiluvan haltijalle. Prosessin on mahdollistettava erilaiset tekniset ratkaisut toimijoiden välillä.

Vähittäismyyntiluvan haltijan ja alkoholiyhtiön on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias.

Kaupan liitto ja PTY eivät kannata vaatimusta kaksinkertaisesta ikärajavaivonnasta. Nykyisin alkoholin verkko-ostaminen on sallittua ilman vahvaa sähköistä tunnistautumista, sillä ikäraja tarkastetaan juomia noudettaessa. Jatkossakin ikärajan tarkastamisen luovutuksen yhteydessä tulee olla riittävä.

Alkoholin toimituksen osalta toimitusluvan haltijoiden suorittama toimituspassi varmistaa alkoholilain tuntemuksen ja ikärajavaivonnan riittävällä tavalla. Vaatimus vahvasta tunnistautumisesta aina alkoholia verkosta ostettaessa heikentäisi verkkokaupan asiakaskokemusta (useampi tunnistautuminen yhden ostokerran aikana) ja edellyttäisi todennäköisesti merkittäviä järjestelmämuutoksia. Laki ei edellytä saman henkilön olevan tilaajana ja vastaanottajana, joten vaatimus lisäisi byrokratiaa ilman vaikutusta alkoholihaittoihin. Alkoholin verkko-ostokset muodostaisivat myös varsin sensitiivisen uudenlaisen rekisterin, jonka tietosuoja ja perusoikeudellinen oikeutus on kyseenalainen. Teknologianeutraalius ja ikäihmiset huomioiden tilaus ja toimitus tulisi olla mahdollista tehdä myös puhelimitse. Ongelmallista tunnistautumisen osalta on myös mm. yritysostot ja toisen puolesta asiointi.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

Ehdotuksen mukaan pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että säännös koskisi yli 2,8 prosenttia sisältäviä alkoholijuomia. Vain yli 2,8 prosenttisten juomien myynti edellyttää vähittäismyyntilupaa. Prosenttirajan puuttuminen on aiheuttanut ristiriitaisia tulkintoja. MaRa kannattaa tätä ehdotusta.

MaRa toteaa, että vähittäismyyntävän alkoholijuoman luovutus asiakkaalle tapahtuu vähittäismyyntipaikassa. Toimituksissa alkoholijuoma kuitenkin luovutetaan asiakkaalle toimituksen päätteeksi. Toimituksen voi tehdä vähittäismyyntiluvan haltija itse, jos sillä on toimituslupa, tai toimituksen voi suorittaa toinen yritys, jolla on toimituslupa. Alkoholin toimituksissa tapahtuu vain yksi relevantti alkoholijuoman luovutus, joka on se hetki, kun alkoholijuoma luovutetaan toimituksen päätteeksi toimituksen tilanneelle asiakkaalle. Vähittäismyyntipaikan määritelmään ei tule lisätä vähittäismyyntipaikassa tapahtuvia luovutuksia toimitusluvan haltijalle.

Ehdotettu vaatimus tarkistaa toimitusluvan haltijan tiedot, kun juoma annetaan kuljetettavaksi, tarkoittaisi, että jos asiakas tilaa ravintolasta pitsan ja oluen ja kuljetukseen käytetään ruokalähettyyritystä, ravintolan henkilökunnan tulisi jokaisen toimituksen yhteydessä tarkistaa lupa-asiakirjat ruokalähetiltä ja toimittaa nämä tiedot jollakin tavalla pitsan ja oluen ostaneelle asiakkaalle. Tämä on täysin mahdollon vaatimus ravintolan henkilökunnalle. Lisäksi tulee huomioida, että ravintoloista kuljetettavan alkoholin määrä on yleensä hyvin vähäinen. MaRa esittää, että kyseinen virke poistetaan momentista. Vähittäismyyntiluvan haltijan tulee omavalvonta-suunnitelmassa kuvata, mitä toimitusmyyntiluvan haltijoita se käyttää alkoholitoimituksiin.

MaRa esittää, että 1 momentti muutetaan jatkovalmistelussa seuraavaksi:

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntissä myytäviä yli 2,8

tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia voi kuitenkin toimittaa asiakkaalle myös toimitusluvalla.

2 momentti

Ehdotuksen 2 momentissa täsmennettäisiin alkoholijuoman nauttimiskieltoa vähittäismyyntipaikassa siten, että nauttimiskielto olisi voimassa, ellei laissa toisin säädetä. Tämä täsmennys koskee niitä tilanteita, joissa vähittäismyyntipaikalla on myös anniskelulupa. Ehdotetulla lisäyksellä täsmennettäisiin nykytilannetta. MaRa pitää täsmennystä perusteltuna.

3 momentti

MaRa toteaa, että 3 momentissa esitetty vaatimus on kohtuuton ravintoloille, joilla on omia verkkokauppoja tai sovelluksia ruoan ja juoman kotiinkuljetusta ja/tai noutoa varten. Vahvan tunnistautumisoimaisuuden rakentaminen verkkokauppaan alkoholijuomien toimituksen mahdollistamiseksi ei ole taloudellisesti järkevää. Jos verkkokaupassa ei ole vahvaa tunnistautumista, ravintolan pitäisi palvella alkoholijuomia kotiinsa tilaavia asiakkaita puhelimitse. Matkailijat eivät voisi ostaa alkoholijuomia verkkokaupasta, koska heillä ei ole mahdollisuutta vahvaan tunnistautumiseen. Tällaista vaatimusta ei ole silloin, kun suomalainen asiakas ostaa alkoholijuomia ulkomaisesta verkkokaupasta.

MaRa esittää, että velvollisuus vahvaan tunnistautumiseen poistetaan jatkovalmistelussa. Etäyhteysvälineellä tapahtuvissa ostoissa riittää, että ostaja vahvistaa olevansa täysi-ikäinen (tai 20-vuotias väkeviä ostettaessa). Nuorten ikä tarkistetaan joka tapauksessa aina ennen kuin alkoholijuoma luovutetaan toimituksen päätteeksi.

Kesko Oyj:

Vaatimus vähittäismyyjälle ilmoittaa asiakkaalle toimitusluvanhaltijan nimi ja lupanumero etukäteen. Vaatimusta on vaikea toteuttaa vähittäismyyjän toimesta, sillä toimituksen kuljettaja usein valikoituu ajallisesti hyvin lähellä toimitusta. Vaadittujen tietojen toimittamisessa tulisi riittää se, että asiakas saa tiedot joko kuljetuskumppanin kautta tai tarvittaessa erikseen näin pyydettyä. Ylipäätään lakiluonnoksessa esitetyt velvoitteet edellyttävät varsinkin kuljetusliikkeiltä uusia vaativia järjestelmäratkaisuja. Ehdotetun velvoitteen osalta tulisi myös vielä uudelleen arvioida sen tarjoama hyöty asiakkaalle – käytännössä asiakas ei pysty varmistamaan annettujen tietojen paikkansapitävyyttä.

Vahva tunnistautuminen tilauksen yhteydessä. Tällä hetkellä alkoholijuomien tilaukselle verkkokaupasta ei ole vahvaa tunnistautumista koskevaa vaatimusta, vaan ikärajalvonta toteutetaan noudon yhteydessä. Ruoan verkkokaupan asiakaskokemus heikkenisi, mikäli jokaisen ostokerran yhteydessä tulisi erikseen tehdä vahva tunnistautuminen. Näkemyksemme on, että alkoholijuomien toimitus voidaan toteuttaa vastuullisesti tavalla, jossa asiakkaan ensimmäisen ostokerran yhteydessä tehtävä vahva tunnistautuminen tallentuu palveluntarjoajan järjestelmään. Alkoholien luovutuksen yhteydessä puolestaan noudatettaisiin nykyistä 30 vuoden viiteikärajaa, kuten toimitaan tällä hetkellä alkoholien noutotilanteessa. Myös ikärajalvonnan todentaminen tulisi toteuttaa nykymallin mukaisesti.

Valvira:

Ehdotettu 35 §: Ehdotettuun 35 §:ään tulisi lisätä voimassa olevan lain 35 §:n 1 momentin viimeinen virke, joka on ilmeisesti vahingossa jäänyt ehdotuksesta pois, sillä sen poistamista ei ole perusteltu millään tavoin.

Ehdotetun 35 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen alun sanamuodon voisi muuttaa ”Vähittäismyyjän tai hänen henkilökuntansa tulee...”, jolloin kyseinen velvollisuus koskisi selkeästi myös alkoholiyhtiötä silloinkin, kun

kuljetukseen luovutettavat juomat sisältävät vain alkoholiyhtiön yksinoikeudella myymiä juomia. Vastaava muutos olisi hyvä tehdä myös ehdotetun 35 §:n 3 momentin alkuun, joka siten kuuluisi ”Vähittäismyyjän on varmistettava...”.

Ehdotetun 35 §:n 3 momentin ja 40 §:n 2 momentin sanamuodot tulisi yhtenäistää siltä osin, että säännöksissä käytettäisiin joko termiä ”verkko-osto” (kuten 35 § 3 mom.) tai ”etäyhteys” (kuten 40 § 2 mom.).

Poliisihallitus:

35 §:ssä säädetään, että alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarvittaessa todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä. Sana tarvittaessa tulisi poistaa, koska toimittajan tulee etämyynnin yhteydessä, alkoholia toimittaessaan, varmistua vastaanottajan henkilöllisyydestä ikärajavälvalvonnan vuoksi. Toimitettavien alkoholijuomien vastaanottajan ikä sekä humalutila tulisi pystyä selvittämään, eikä tähän suunniteltu koulutus kuljetusta toimittaville henkilöille todennäköisesti riittäisi varmistamaan lainkohdan tarkoitusta ja sen noudattamista. Näiden asioiden selvittäminen esimerkiksi kauppojen kassoille on tälläkin hetkellä ongelmallista. Kuinka alkoholin toimittaja pystyisi esim. vastaanottajan kotiovella toteamaan, että alkoholia ei voi luovuttaa vastaanottajan päihtymyksen vuoksi? Kotiväkivaltilanteisiin liittyy lähes poikkeuksetta päihtyneet, yleisimpänä juuri alkoholi. Mitä tapahtuu kuljetukselle, jos sitä ei voida vastaanottajan päihtymyksen vuoksi luovuttaa ostajan kotiovella? Näissä tilanteissa väkivallan uhka alkoholin toimittajaa kohtaan on ilmeinen. Mikäli alkoholi on tuossa vaiheessa jo maksettu, kenen omaisuutta se on, ja mihin tämä kuljetus tulisi toimittaa, jos sitä ei vastaanottajalle voi antaa, eikä palauttaminen myyjälle syystä tai toisesta ole mahdollista? Alkoholin palauttaminen on kuljetusta toimittavan henkilön näkökulmasta todennäköisesti vähintäänkin hankalaa, eikä se varmasti puolla sitä, että alkoholi jätetään luovuttamatta vastaanottajalle, vaikka laki näin edellyttäisikin.

Toimiluvan saamisen edellytykset ovat esityksessä varsin matalat. Alkoholin toimittaminen ja etämyynti saattaa mahdollistaa järjestäytyneen rikollisuuden toiminnan. Toiminnan tehokas valvonta edellyttää viranomaisilta merkittäviä resursseja. Toimiluvan myöntämisen (ja peruuttamisen) ehtoja tulisi tarkastella myös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kautta.

Delivery Hero Finland Oy (Foodora):

Foodora tukee iän tarkistamista siten, että se toteutetaan vahvalla tunnistautumisella ostotapahtuman yhteydessä.

Alko:

Selvyyden vuoksi pykälään olisi hyvä lisätä maininta alkoholijuoman luovuttamisesta vähittäismyyntipaikassa tai alkoholiyhtiöstä. Perusteluissa on todettu kuitenkin, että ”alkoholijuomien toimituslupa koskee vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myydyn alkoholijuoman kuljetusta”.

Vaatimusta ilmoittaa toimitusluvan haltijan tiedot ostajalle kuljetukseen luovutuksen yhteydessä on käytännössä vaikea toteuttaa koko Suomen kattavissa logistiikkaketjuissa. Toimitusketjussa voi olla useita eri alihankkijoita, joita ei välttämättä luovutushetkessä vielä tiedetä. Alko katsoo, että valvonnan kannalta olisi oleellisinta ja riittävää, että toimitusketju ja siinä toimivien toimitusluvut on jälkikäteen todennettavissa viranomaisille.

3 mom. Vähittäismyyntiluvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias.

län tarkastaminen on osa vastuullista alkoholinmyyntiä. Alko toivoo kuitenkin, että riittävää olisi, että ikä on tarkastettu kertaalleen vahvan tunnistautumisen kautta henkilön tehdessä ensimmäistä tilausta ja ollessa kirjautuneena myyjän verkkokauppaan. Tämän jälkeen tilaukset voisi kirjautuneena tehdä ilman erillistä iän tarkistamista vahvalla tunnistautumisella, sillä tunnistautumiseen riittäisi tilinkäyttöoikeus. Ilman tilinkäyttöoikeutta asioivan asiakkaan ikä tarkistettaisiin aina vahvalla tunnistautumisella jokaisen tilauksen yhteydessä. Maksu tulisi kuitenkin suorittaa aina vahvan tunnistautumisen kautta.

K-Kauppiasliitto:

35 § ensimmäisessä momentissa rajataan alkoholijuomien myynti ja luovutus tapahtumaan hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa, joka rajoittaa verkkokaupan toteutusta tarpeettomasti. Ehdotamme viittauksen hyväksytyyn vähittäismyyntipaikkaan poistettavaksi.

Samassa momentissa viitataan vähittäismyyntiluvanhaltijaan tai tämän henkilökuntaan. Henkilökuntaa ei ole selkeästi määritelty, jolloin vaarana on viranomaisten mielivaltainen tulkintamahdollisuus. Vähittäismyyntiluvan haltija voi nykyisten vakiintuneiden oikeusohjeiden mukaan käyttää myyntitapahtumassa myös muuta kuin omaa henkilökuntaa, joten esitys muuttaisi koko vähittäismyyntin logiikkaa nykyisestä. Esitämme viittauksen ”tämän henkilökuntaan” poistettavaksi. Edelleen esitämme, että momentin lopussa oleva vaatimus toimitusluvanhaltijan nimen ja lupanumeron ilmoittamisesta ostajalle poistetaan tarpeettomana. Ostaja ei käsityksemme mukaan tarvitse toimitusluvanhaltijan yksityiskohtaisia tietoja, eikä toimitusluvan ehtojen valvonta voi kuulua ostajalle.

Pykälän kolmannen momentin vaatimus ostajan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta verkko-oston yhteydessä ei ole teknisesti yksinkertaisesti toteutettavissa ja se johtaa alkoholin ostamisen anonymiteetin murtamiseen verkkokaupassa. Ostajan ikä ja muut myyntin edellytykset tulee myös kotiinkuljetuksissa varmistaa alkoholia luovutettaessa, jolloin ennakkoon tapahtuva vahva tunnistautuminen tilaushetkellä on tarpeetonta. Vahva tunnistautuminen on ongelmallinen myös verrattaessa kotimaisen kaupan toimintaedellytyksiä ulkomaisiin verkkokauppoihin, joiden toimintaan vaatimus ei tulisi vaikuttamaan. Ehdotamme vaatimuksen vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta poistettavaksi tarpeettomana.

Lidl Oy:

Kaksinkertaista ikärajavalvontaa ei tule edellyttää, vaan riittävää tulisi olla nykylainsäädännön mukaisesti tarkastaa ikä tarvittaessa luovutushetkellä (kun tuotteet luovutetaan ostajalle). Myyntitransaktio on kuitenkin täytetty vasta kun tuotteet on toimitettu ostajalle huolimatta siitä, että kuljetuksen hoitaa kolmas osapuoli.

Vähittäismyyjän velvollisuus tarkastaa toimitusluvanhaltijan nimi ja lupanumero ja näiden ilmoittaminen ostajalle jokaisella osto-/toimituskerralla aiheuttaa ylimääräistä työtä, eikä ole tarkoituksenmukaista tai lain tavoitteiden saavuttamiseksi välttämätöntä. Ostaja ei myöskään hyödy millään tavoin näistä tiedoista. Luvanhaltijoiden tulisi voida järjestää keskinäinen toimintansa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Lidl vastustaa lupaviranomaisen oikeutta määrätä harkinnanvaraisia lupaehtoja esitetystä laajuudesta. Lupaehtoja koskevat pääperiaatteet olisi kuvattava lainsäädännön tasolla, jotta niiden soveltaminen eri lupaviranomaisten toimesta olisi yhdenmukaista. Jo nykyisellään eri lupaviranomaisten erilaiset tulkinnat samoista säännöksistä johtavat alueellisesti erilaisiin vaatimuksiin, vaikka vähittäismyyntin käytännöt

kyseisillä alueilla olisivat samat. Lupaehdot olisi yhdenmukaistettava lain tasolla ennakoitavuuden varmistamiseksi.

SOK / S-Ryhmä:

SOK näkee vaatimuksen vähittäismyyntiluvan haltijan ja tämän henkilökunnan velvollisuudesta tarkastaa kuljetukseen luovutuksen yhteydessä toimitusluvan haltijan nimi ja lupanumero sekä ilmoittaa tiedot ostajalle byrokratiaa lisäävänä, raskaana ja tarpeettomana. Kotiinkuljetusten kuljettaja päätetään yleensä vasta viime hetkellä, joten etukäteen ilmoittaminen voi olla mahdotonta käytännössä. Asiakas saa nykyiselläänkin tiedot ruokatoimituksista niin halutessaan ja näin tulisi voida toimia silloinkin, kun toimituksessa on mukana alkoholituotteita.

Lisäksi kohta sitoo tuotteen luovutuksen tiukasti vähittäismyyntipaikkaan. Tuotteen luovutus tulisi sallia luvan haltijan vähittäismyyntipaikan lisäksi luvan haltijan varastolta ja toisesta vähittäismyyntipaikasta kuin mistä tilaus on tehty. Sama koskee kohtia 17 a § ja 35 a §.

35 a § Alkoholijuomien toimitus

Hermannin Viinitila Oy:

Alkoholin toimituslupa tulee ulottaa koskemaan kaikkia vähittäismyyntin omaavia tahoja niiden nykyisten vähittäismyyntilupien kattamille tuotteille. Tämä tarkoittaa, että myös käsityöläispanimot ja tilaviinimymälät tulee sisällyttää toimitusluvan piiriin heidän vähittäismyyntilupiensa mukaisesti – käsityöläispanimoilla enintään 12 til.-% asti ja tilaviinimymälöillä 13 til.-% asti.

Juuri nämä pienet ja paikalliset toimijat kaipaavat eniten toimitusmyyntimahdollisuutta turvatakseen asemansa markkinoilla. Erityisesti tilaviinimymälät, jotka usein sijaitsevat taajamien ulkopuolella, voivat kärsiä asiakasvirtojen vähenemisestä, jos suuremmat vähittäistavarakaupat ja Alkot aloittavat toimitusmyyntin. Tämä tilanne voisi johtaa epäoikeudenmukaiseen kilpailuasetelmaan ja edistää epätasa-arvoa alan toimijoiden kesken.

Lisäksi on tärkeää huomioida, että kotimaiset viinitilat valmistavat pääosin yli 10 til.-% viinejä, joten on olennaista, että laki mahdollistaa myös heidän tuotteidensa toimitusmyyntin. Nykyisen lain mukaiset poikkeamat vähittäismyyntilupaun tulee huomioida myös toimitusluvan myöntämisessä, jotta kaikki toimijat olisivat tasa-arvoisessa asemassa.

On myös huomattava, että tällä hetkellä alkoholin ostaminen ulkomaisilta verkkokaupoilta on täysin mahdollista. Mikäli kotimaiset viinitilat eivät voi myydä tuotteitaan toimitusmyyntinä, tämä johtaa entistä enemmän viinitilausten siirtymiseen ulkomaisille toimijoille. Näin ollen lakiehdotus suosii ulkomaisia viinitiloja kotimaisten kustannuksella, mikä on vastoin hallituksen tavoitetta edistää kotimarkkinoiden kasvua ja suomalaisten hyvinvointia.

Pyydämme, että esitystä muokattaisiin niin, että kaikki vähittäismyyntiluvalliset toimijat, mukaan lukien käsityöläispanimot ja tilaviinimymälät, voisivat hyödyntää toimitusmyyntiä nykyisten lupien mukaisissa rajoissa. Tämä edistäisi reilua kilpailua ja tukisi pienten kotimaisten yritysten elinvoimaisuutta.

Hämeen ammatti-instituutti Oy (elintarvikejalostuksen ammattitutkinto, alkoholijuomien valmistuksen osaamisala):

Ehdotuksessa esitetty rajoitus, joka koskee yli 8 % alkoholijuomien toimitusmyyntiä, asettaa kotimaiset pienvalmistajat, kuten viinitilat ja pienpanimot, epäedulliseen asemaan suhteessa ulkomaisiin toimijoihin. Näiden valmistajien tuotteet, erityisesti viinitiloilla valmistetut marjaviinit, ovat usein yli 8 % alkoholia sisältäviä kuten myös osa pienpanimoiden tuotteista. Tämä rajoitus estää kotimaisia toimijoita myymästä omia tuotteitaan toimitusmyynnillä, mikä on kohtuutonta ja syrjivää. Pienten kotimaisten valmistajien toimintaedellytyksiä on turvattava, jotta alalle olisi houkuttelevaa hakeutua ja siellä olisi mahdollista menestyä.

Kotimaisia alkoholin pienvalmistajia koskiessa rajoitukset voivat myös heikentää kiinnostusta kouluttautua alalle tai jatkaa yrittäjyyttä alkoholituotannon parissa. Kilpailukyvyyn ja kotimaisen alkoholialan kasvun kannalta on olennaista, että valmistajat voisivat myydä kaikkia valmistamia tuotteita toimitusmyynnillä ilman keinotekoisia rajoituksia. Tämä mahdollistaisi myös alalle kouluttautuvien näkemään alan tulevaisuuden positiivisena ja kannustavana. Alkoholin valmistuslupien haltijoiden tulisi saada myös kaikkia tuotteitaan koskeva toimitusmyyntioikeus.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Asiakkaan ikä tulee tarkistaa juomia toimitettaessa ja iän tarkistaminen hyväksytyistä henkilöpapereista, eikä toimitusta saa jättää muuten kuin henkilökohtaisesti.

Nykyisen ehdotuksen mukaisia toimituspaikkoja ei tule hyväksyä. Toimitus sallittaisiin vain kotiosoitteisiin tai yrityksen tiloihin. Ei sallita noutopisteitä.

Iän tarkastaminen henkilötodistuksesta edellyttää huolellisuutta ja vie aikaa. Kotiinkuljetuksessa vaarana on, että juomat luovuttava henkilö jättää helpommin pyytämättä henkilötodistuksen, sillä hänellä saattaa olla jo kiire toimittaa seuraava tilaus perille etenkin, jos hänen palkkionsa on osittainkin sidottu toimitettujen tilausten lukumäärään.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos alkoholijuomaa ei voitaisi luovuttaa 2 momentin tai 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, palautettaisiin alkoholijuoma myyjälle. Tällaisissa tilanteissa alkoholijuomien toimittaja ei siis voisi esimerkiksi varastoida alkoholijuomia itselleen ja yrittää toimitusta myöhemmin, vaan alkoholijuoma tulisi palauttaa suoraan myyjälle.

Suomessa alkoholijuomia kulutetaan tyypillisimmin kotiympäristöissä eli omassa tai toisen kodissa tai muussa yksityisessä tilassa. Tästä syystä alkoholijuomien kotiinkuljetukseen liittyy erityistä huolta myös perheiden hyvinvoinnin kannalta. Kotiinkuljetustoiminnan käynnistäminen voisi lisätä erilaisten alkoholinkäyttöön liittyvien terveyshaittojen lisäksi myös erilaisia sosiaalisia haittoja perheissä, kuten lähisuhdeväkivaltaa ja lasten laiminlyöntiä. Kanta-Hämeessä kouluterveyskyselyn mukaan perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaista noin 40 % hankkii alkoholin perhepiiristä. Kotiinkuljetusten salliminen vaikeuttaisi entisestään välittämiseen liittyvien epäilyjen valvontaa.

Kuluttajaliitto ry:

Alkoholituotteita luovutettaessa tilaajan ikä olisi esityksen mukaan tarkistettava silloin, jos tilaaja vaikuttaa nuorelta tai on syytä epäillä tämän olevan alaikäinen. Ikärajovalvonnan säilyminen vaatisi siis kotiinkuljetuspalvelun työntekijältä edellytyksiä arvioida alkoholituotteita vastaanottavien henkilöiden ikää. Koska alkoholituotteiden luovuttamisen tulisi tapahtua esityksen mukaan aina henkilökohtaisesti kuljettajan

ja tilaajan välillä, voitaisiin ikärajatarkistus käytännössä kuitenkin toteuttaa aina tarkistamalla alkoholituotteiden vastaanottajan henkilöllisyys. Mikäli henkilöllisyyden tarkastaminen on pakollista jokaisessa luovutustilanteessa, ei ikärajavalvonta jää kokonaisuudessaan riippumaan siitä, kokeeko alkoholijuomien kuljettaja tarpeelliseksi tarkastaa vastaanottajan iän.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY katsovat edelleen, että vaatimus noutamisesta vähittäismyyntipaikasta ei täytä tasapuolisten kilpailunedellytysten vaatimusta. Alkoholien toimitus tulee olla mahdollista kotimaisille ja ulkomaisille toimijoille samoilla ehdoilla ja alkoholijuomien nouto tulee olla mahdollista myös esim. luvanhaltijan varastosta tai muusta sovitusta paikasta.

Kaupan liitto ja PTY kannattavat, että ikä tarkastetaan tarvittaessa nimenomaisesti alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä. Kaupat noudattavat 30 vuoden viiteikärajaa ja katsomme sen riittäväksi myös toimitusten osalta. Katsomme, että ikärajavalvonta luovuttamisen yhteydessä toimituspassin suorittaneiden toimesta on riittävää, eikä kaksinkertaista ikärajavalvontaa sähköisen vahvan tunnistautumisen osalta tarvita. Nykyinen todennettavuuden taso on riittävä. Kaupan liitto ja PTY kannattavat mallia, jossa ostajan ei tarvitse olla sama henkilö kuin vastaanottajan. Tämä mahdollistaa esimerkiksi perheen ostokset siten että toinen täysi-ikäinen tekee ostokset ja toinen täysi-ikäinen on vastaanottamassa toimitusta. Mahdollinen vaatimus 37 §:n esteiden tarkastamisesta tulee tehdä alkoholijuomien toimituksen luovutuksen yhteydessä.

Kaupan liitto ja PTY katsovat, että jos toimituskielloista säädetään, on perusteltua, että alkoholijuomat palautetaan myyjälle. Palautus tulee suorittaa kohtuullisessa ajassa ilman, että kyseessä on perusteluissa mainittu varastointi. Ei ole kohtuullista, että palautusta vaadittaisiin esim. samana iltana. Tästä aiheutuisi myös suurella todennäköisyydellä turhaa ajoa, mikä ei ole vastuullisuusnäkökulmasta tavoiteltavaa.

Huomioitava myös, että verkkokauppaostokset maksetaan usein etukäteen, jolloin alkoholijuomat olisi mahdollisen palauttamisen varalta pakattava erikseen ja niistä maksettu hinta olisi palautettava ostajalle. Selvyyden vuoksi olisi syytä säätää myyjän oikeudesta purkaa kauppa alkoholijuomien osalta kyseisissä tapauksissa.

Kaupan liitto ja PTY huomauttavat, että luovuttamisesta kieltäytymiselle tulee kuitenkin olla laissa määritelty peruste.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

MaRa toteaa, että säännös on hallitusohjelmakirjauksen vastainen, kun enintään 5,5 prosenttisten juomien (ei valmistustaparajoitusta) ja enintään 8 prosenttisten juomien (valmistustaparajoitus) toimitus sallitaan vain Alkosta myytävillä tuotteilla. Hallitusohjelmassa todetaan, että maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja.

Ehdotuksen sanamuodon mukaan alkoholijuoman toimitus toimitusluvalla on sallittua, jos alkoholijuoma on ostettu ja noudettu kotimaisesta vähittäismyynnistä. MaRa pitää lakiehdotusta tältäkin osin ongelmallisena. Maksu alkoholijuomasta voidaan suorittaa vasta toimituksen päätteeksi eikä laissa voida vaatia, että juomat on oltava maksettuna ennen toimitusta. Alkoholijuomien toimitusluvan haltijan toimintaa ei voi pitää noutamisena.

MaRa esittää, että 1 momenttia muutetaan niin, että alkoholijuomien toimitus toimitusluvalla on sallittua vain, jos alkoholijuoma toimitetaan asiakkaalle kotimaisesta vähittäismyynnistä tai alkoholiyhtiöstä. Prosenttirajoja

ei tarvitse säännöksessä erikseen mainita, koska vähittäismyyntilupa määrittää, mitä juomia vähittäismyyntiluvan haltija voi myydä ja mitä sieltä voidaan toimittaa asiakkaalle. Kaikille vähittäismyyntiluvan haltijoille tulee sallia alkoholin toimitukset, myös tilaviinin ja käsityöläisölöjen vähittäismyyntipaikoille.

Hallitusohjelmakirjauksen nojalla mahdollistetaan kaikille kotimaisille pien- ja käsityöläispanimoille, pientislaamoille ja viinitiloille niiden tuotteiden myynti valmistuspaikoilta suoraan kuluttajille vähittäismyyntiluvalla. Tätä koskevaa lakiehdotusta ei ole vielä julkaistu. MaRa kiirehtii hallituksen esityksen antamista.

MaRa katsoo, että kun alkoholijuomien vähittäismyyntioikeutta laajennetaan, myös alkoholin toimitusmahdollisuutta tulee laajentaa vastaavasti.

2 momentti

MaRa pitää ehdotusta kannatettavana. Ikärajarikastus tulee tehdä vain, kun siihen on tarve. Perustelujen mukaan ikärajan tarkastaminen alkoholijuoman toimituksen yhteydessä olisi tarpeen erityisesti silloin, jos alkoholijuoman vastaanottaja vaikuttaa nuorelta tai jos on aihetta epäillä vastaanottajan olevan alaikäinen. MaRa kuitenkin toteaa, että ulkomaisista verkkokaupoista ostetuista alkoholijuomista ei ole ikärajavaivontaa.

Ehdotuksen mukaan ikä tulisi tarkistaa todennettavasti. HE-luonnoksen perusteluissa mainitaan, että ikätarkastuksessa voitaisiin käyttää apuna teknisiä apuvälineitä. Lisäksi siinä viitataan velvollisuuteen käsitellä henkilötietoja tietosuojasetuksen mukaisesti.

Ehdotus ikätarkastuksen tekemisestä todennettavasti tarkoittaisi käytännössä sitä, että alkoholitoimituksissa tehtävissä ikätarkastuksissa henkilötodistuksesta pitäisi ottaa valokuva. Valokuvat jäisivät toimittajan puhelimeen, ja ne pitäisi siirtää toimitusluvan haltijan rekisteriin. Toimitusmyyntiluvan haltija joutuisi käsittelemään valtavaa määrää asiakkaiden henkilötodistuksista otettuja valokuvia. Esitys aiheuttaisi toimitusluvan haltijalle merkittävästi hallinnollista taakkaa ja kustannuksia sekä suuria tietosuojariskejä. Varsinkin pienet toimijat, kuten ravintolat, jättäisivät tämän perusteella toimitusluvan hakematta.

MaRa esittää, että velvollisuus ikätarkastuksen tekemisestä todennettavasti poistetaan lakiehdotuksen jatkovalmistelussa. Riittää, että ikä tarkistetaan henkilötodistuksesta, kun siihen on tarve.

Ehdotuksen mukaan alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulisi tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa esimerkiksi selvästi päihtyneelle. MaRa pitää ehdotusta tältä osin perusteltuna.

MaRa esittää, että momentti muutetaan jatkovalmistelussa seuraavasti:

Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarvittaessa tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitetusta asiakirjasta. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikäänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä.

Suomen Viiniryttäjät Ry:

Ehdotuksessa on säädetty, että yli 8 tilavuusprosentin alkoholijuomien toimitusmyynti on sallittu vain Alkolle, kun taas muiden vähittäismyyntiluvan omaavien toimijoiden etämyyntimahdollisuuksia, mukaan lukien kotimaiset viinitilat, rajoitetaan merkittävästi. Tämä rajoitus vaikuttaa olevan epätarkoituksenmukainen ja syrjivä, ja sille täytyy pystyä esittämään tarkemmat ja kattavammat perustelut. Nykyisessä muodossaan lakiluonnos ei tarjoa minkäänlaisia perusteluita, miksi vähittäismyyntiluvan omaavat viinitilat eivät voisi myydä lupiaan vastaavia tuotteita toimitusmyynnillä.

Toimitusmyyntiä koskevassa alkoholilain muutoksessa on useita huomioitavia seikkoja, kotimaisia tilaviinitiloja ajatellen. Viinitilojen toiminta on pitkälti sidottu nykyisessä alkoholilaissa maaseudulle, ja niiden myymälöiden sesonki on pääosin kesäaikaan. Viinitilat ovat merkittäviä maaseutumatkailun edistäjiä, ja niiden toiminta on sidottu maaseutuyrittäjyyteen. Alko ei ole pystynyt tarjoamaan toimivaa ratkaisua viinitilojen tuotteiden myynnissä ympärivuotisesti.

Alkoholin kokonaiskulutuksen näkökulmasta kotimaisten marjaviinien osuus ei ole merkittävä, joten niiden myynnillä ei ole merkittäviä kansanterveydellisiä vaikutuksia. Toimitusmyynnin epääminen tilaviinitiloilta ei näin ollen ole perusteltavissa myöskään tästä näkökulmasta. Tilaviinimyymälöiden verkkokauppa tarjoaisi alan yrityksille mahdollisuuden palvella asiakkaitaan, ja myydä tuotteitaan myös lomasesonkien ulkopuolella. Tämä edesauttaisi alan toimintaedellytyksiä myös jatkossa.

Suomen Viiniryttäjät ry vaatii hallitusta antamaan selkeät perustelut sille, miksi osa kotimaisten viinitilojen valmistamista tuotteista on jätetty lakiluonnoksessa toimitusmyyntiluvan ulkopuolelle, vaikka heillä on voimassa olevat vähittäismyyntiluvat, jotka sallivat myynnin 13 tilavuusprosenttiin asti. Tästä kärsivät erityisesti tilaviinitilat, sillä marjaviinit ovat tuotekategorisesti lähes poikkeuksetta yli 8 tilavuusprosenttisia.

Mielestämme lakiluonnosta täytyy muuttaa siten, että kaikki vähittäismyyntiluvalliset toimijat, mukaan lukien viinitilat, voivat hyödyntää toimitusmyyntiä nykyisten lupien mukaisissa rajoissa. On aika siirtyä kivikaudelta 2020-luvulle ja varmistaa, että kotimaiset toimijat saavat reilun mahdollisuuden markkinoilla samalla, kun ympäristön kestävyys otetaan huomioon.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos:

Yli 8-prosenttiset juomat ovat Suomessa Alkon yksinoikeuden piirissä. Mahdollisuus impulsiivisiin, alkoholinkäyttötilanteita pitkittäviin alkoholin toimituksiin voisi olla erityisen vahingollista tilattaessa yksinoikeuden piirissä olevia väkevämpiä juomia. Alko valtion yksinoikeusjärjestelmänä on ainakin tällä hetkellä vastuullinen myyjä, mutta on syytä pohtia, olisiko lainsäädännössäkin hyvä säätää Alkolle erityinen velvoite toimitusten vastuullisuuden osalta, esimerkiksi asettamalla tilauksen ja toimituksen välinen vähimmäisaika ja mahdollistamalla tilauksen peruutus seuraavana päivänä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Ehdotetun 35 a §:n 2 momentin mukaan juomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarvittaessa todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan todennettavuus on tärkeää, jotta valvova viranomainen voi tarkastaa ikärajakieltoja noudatetaan. Aluehallintovirasto pitää ehdottoman tärkeänä, että alkoholijuomien toimittajat merkkäavat ylös, milloin vastaanottajan ikä on tarkastettu ja että valvontaviranomaisilla on oikeus pyytää näitä tietoja.

Pienpanimoliitto ry:

Lakiesityksessä linjataan, että vähittäismyyjät, esimerkiksi ruokakaupat ja panimot, voisivat toimittaa juomia kahdeksaan prosenttiin saakka. Sitä vahvempia saa esityksen mukaan toimittaa vain Alko.

Tämä on erikoinen rajaus, sillä hallitusohjelmassa sanotaan, että "maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja". Sama muotoilu löytyy myös STM:n omasta lainvalmistelun kuvauksesta.

Hallitusohjelman muotoilu tarkoittaa, että alle 500 000 litraa vuodessa valmistavat käsityöläispanimot saavat jatkossa toimittaa kuluttajille enintään 12-prosenttisia juomia, sillä niitä ne saavat myydä vähittäismyynnissä kuluttajille. Nyt lakiesityksessä raja on kuitenkin niin sanottu uusi kauppavahvuus, kahdeksan.

Esityksessä on myös toinen kummallisuus. Kun tekstiä lukee tarkasti, näyttää siltä, että käsityöläispanimot saavat kyllä jatkossa myydä 12-prosenttisia oluitaan, mutta kuljetusliike ei saa luovuttaa niitä kuluttajille. Laatikot jäävät siis kuljetusliikkeiden varastoihin.

Toivomme siis, että hallitus noudattaa omaa ohjelmaansa ja sallii käsityöläispanimoiden myös enintään 12-prosenttisten oluiden myymisen ja kuljetusliikkeille niiden toimittamisen kuluttajille.

Lapsiasiavaltuutettu:

Ikärajavaltuutettu, joka sisältyy esitysluonnoksen ehdotuksiin, on välttämätöntä. Ikärajavaltuutettu on ollut käytössä vähittäismyymäläliikkeissä ja Alkossa, mutta valitettavasti sekään ei ole aukotonta eikä sillä ole pystytty estämään lasten ja nuorten alkoholin saatavuutta kokonaan. Kuten esitysluonnoksessakin todetaan, jos ikärajavaltuutusta ei toteuteta tehokkaasti, alkoholin toimitus voi lisätä alkoholin saatavuutta nuorille (s. 16).

Esitysluonnoksessa säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan (s. 30), että henkilöllisyyden tarkastaminen olisi mahdollista toteuttaa erilaisia teknisiä apuvälineitä noudattaen, mutta se ei ole säännöstason vaatimus. Jää siis nähtäväksi, kuinka asianmukaisesti henkilöllisyyden tarkastaminen käytännössä tulee toimimaan ja miten väärinkäytöksiin valvonnan keinoin pystytään puuttumaan. Vaikka alkoholin toimitus edellyttää vähittäismyymäläliikkeelle myönnettävää toimilupaa ja sen henkilökuntaan kuuluvien alkoholin toimittajilta toimituspassikokeen suorittamista, se ei vielä ole tae siitä, että toiminta käytännössä tapahtuu lain tarkoittamalla tavalla.

EHYT Ry:

EHYT kiittää, että esityksessä on pidättydytty vähittäismyynnin rajoituksissa, eikä kotikuljetusta avattaisi alkoholilain poikkeusten mukaisesti esimerkiksi tuotteille, jotka ylittävät vähittäismyynnin prosentti- ja valmistustaparajoitukset. Mikäli juomat avataan tiloilta tai panimoilta kotiin kuljetettavaksi, asetetaan alkoholimonopolin kansanterveydellinen asema kaltevalle pinnalle. Tämä olisi vastoin pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaa, jossa todetaan yksiselitteisesti, että ”hallitus ei muuta Alkon kansanterveydellistä asemaa”.

Toimiluvassa tulee säätää tarkat vaatimukset, joita koulutuksessa on oltava. Valviran tulee valvoa osaamista. Lupa tulee säätää määräajaksi, jonka jälkeen se tulee uusiksi. Näin varmistetaan, että luvanhaltijalla on ajantasainen tieto velvoitteista ja lainsäädännöstä.

Valvira:

Alkoholijuomien toimitusta koskevan ehdotetun 35 a §:n 2 momentin mukaan alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulisi tarvittaessa todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan ikärajan tarkastaminen alkoholijuoman toimituksen yhteydessä olisi tarpeen erityisesti silloin, jos alkoholijuoman vastaanottaja vaikuttaa nuorelta tai jos on aihetta epäillä vastaanottajan olevan alaikäinen. Kun iän tarkastaminen olisi tarpeen, tulisi iän tarkastaminen tehdä todennettavasti. Ehdotetussa 40 §:n 3 momentissa säädettäisiin vastaavasti alkoholijuoman toimituksen vastaanottajalle velvollisuus todistaa ikänsä vaadittaessa alkoholijuoman toimittavalle henkilölle.

Valvira katsoo, että edellä mainitut säännökset eivät hallitusohjelmassa edellytetyllä tavalla riittävästi turvaisi ikärajavaltontaa alkoholijuomien toimituksessa. Alkoholijuomien toimituksessa vaarana olisi, että juomat luovuttava henkilö jättäisi helpommin pyytämättä henkilötodistuksen, sillä hänellä saattaisi olla jo kiire toimittaa seuraava tilaus perille etenkin, jos hänen palkkionsa olisi osittainkin sidottu toimitettujen tilausten lukumäärään. Velvollisuus tarkastaa ikä todennettavasti voisi entisestään vähentää henkilötodistusten kysymistä, sillä alkoholijuoman toimittaja voisi suorittaa luovutuksen huomattavasti nopeammin ja helpommin jättämällä pyytämättä henkilötodistuksen, koska silloin hänen ei tarvitsisi tehdä mitään merkintöjä järjestelmään.

Ikärajavaltontaan turvaamiseksi Valvira ehdottaa ensisijaisesti, että alkoholijuomat vastaanottavan henkilön olisi aina todistettava ikänsä esittämällä henkilötodistuksensa toimitusta vastaanottaessaan. Tällöin olisi myös perustelua edellyttää, että iän tarkastaminen tulisi tehdä todennettavasti ja täsmentää tämän vaatimuksen tarkempi sisältö vähintään säännöskohtaisissa perusteluissa.

Mikäli Valviran yllä mainittua ehdotusta ei katsottaisi tarkoituksenmukaiseksi, tulisi ehdotettua 35 a §:n 2 momenttia muokata siten, että siitä poistettaisiin ”todennettavasti”-sana, jotta sillä ei käytännössä vähennettäisi henkilötodistusten pyytämistä. Riittävä on, että lupaviranomainen voisi ehdotetun 17 a §:n 2 momentin perusteella tapauskohtaisesti määrätä toimituslupa-ehdotuksia koskien luovutuksessa käytettävää ikärajavaltontaan seuranta.

Ehdotettu 35 a §: Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen viimeinen sana tulisi olla ”vähittäismyyntipaikasta”, kuten säännöskohtaisiin perusteluihin on kirjattu.

Ehdotetun 35 a §:n 1 momentin ensimmäisestä virkkeestä on jäänyt pois jälkimmäinen ”etyylialkoholia”-sana eli ensimmäisen virkkeen alkuosa tulisi muuttua seuraavaksi: ”Alkoholijuomien toimitus toimitusluvalla on sallittua vain, jos käymisteitse valmistettu enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävä ja muulla tavoin valmistettu enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävä alkoholijuoma...”

PAM:

PAM esittää, että alkoholin luovutustilanteessa luovutuksen vastaanottaja todistaa aina henkilöllisyytensä. Henkilöllisyyden tarkastaminen muuttaa luovutustilannetta lähetin näkökulmasta turvallisemmaksi ja antaa tälle selkeämpää juridista selkänöjää, jos esimerkiksi kohteen iän arvioiminen on epäselvää.

Hallituksen esityksen 35a §:ssä lukee, että toimitusluvan haltija ei saisi kohdistaa alkoholijuomaa toimittavaan taloudellisia tai työnjohdollisia seuraamuksia, jos tämä kieltäytyisi luovuttamasta alkoholijuomaa asiakkaalle. Esimerkiksi erilaisissa lähettipalveluissa kuljettajan ansiot voivat perustua hänen toimittamiensa tilausten määrään. Hyvää asiakaspalautetta saaneelle lähetille ohjataan uusia keikkamahdollisuuksia. Esityksen mukaan säännöksellä varmistettaisiin se, ettei työntekijällä olisi taloudellista motivaatiota luovuttaa alkoholijuomaa, vaikka alkoholin ostaja olisi esimerkiksi päihtynyt tai ei kykenisi todistamaan ikäänsä.

Edellä mainittu tavoite on hyvä, mutta vaatisi muutoksia alustojen kautta työskentelevien ei-työsuhteisten lähettien nykyiseen palkkiologiikkaan. Tämä ei koske vain tilanteita, joissa alkoholi pitää palauttaa takaisin myyjälle, vaan myös ansaintamahdollisuuksiin vaikuttavaa asiakaspalautetta.

Lähetin kynnys ilmoittaa esimerkiksi vaaratilanteista voi olla korkea erityisesti, jos negatiivinen asiakaspalautte tai uhka- ja vaaratilanteiden selvittäminen itsessään voivat heikentää lähetin mahdollisuuksia saada toimeksiantoja jatkossa. Tämä tarkoittaisi kohtuutonta sopimusriskiä itsensä työllistäjänä työskentelevälle lähetille.

Olutliitto:

Lakiehdotuksesta käy ilmi, että sieltä on pudonnut pois hallitusohjelmassa ja lainsäädäntöhankkeen kuvauksessa ollut lause, jossa kotimaan toimitusmyynnissä huomioidaan käsityöläispanimo- ja tilaviiniyrityksen ulosmyyntiprosentit (max.12 %). Lakiehdotuksessa kotimainen (käsityöläis)pienpanimo saisi vähittäismyydä verkossa ja luovuttaa kuljetusliikkeelle 12 %:n käsityöläisluen, jonka luvallinen kuljetusliike saisi kuljettaa asiakkaalle tämän kotiovelle asti. Tämän ehdotuksen mukaan kuljetusliike ei kuitenkaan saisi luovuttaa käsityöläisluetta asiakkaalle, kun raja tällöin on 5,5/8 % ellei juomaa ole myynyt Alko. Lainsäädännöllisesti voidaan katsoa olevan erikoista, että prosenttiraja on määritetty erikseen sekä vähittäismyynnin että toimittamisen osalta. Näin alkoholijuomien etämyynnissä virhe voi tapahtua jo vähittäismyyntivaiheessa, jos kuljetusfirmalle luovutetaan liian vahvoja juomia (joita ei luvanhaltija saa ylipäänsä myydä).

Itse hallitusohjelmassa asiasta sanotaan seuraavaa: ”Mahdollistetaan myös Alkolle ja kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille alkoholin verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyynnikonseptit, kuitenkin ikärajalvonta turvaten. Maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja.” Tätä voisi tulkita niin, että ne yritykset jotka saavat myydä ulos maksimissaan 12-prosenttisia alkoholijuomia, saisivat kuljetuttaa niitä myös kuluttajalle asti. Näin lausuntokierroksella oleva ehdotus olisi hallitusohjelman vastainen, jos kuljetus sidotaan maksimissaan kahdeksanprosenttisiin alkoholijuomiin.

Jos mietitään vaihtoehtoista tapaa kirjata ehdotukseen toimituslupa, niin lakiteknisesti voisi säätää siten, että kuljetusfirma saa luovuttaa vain sellaisia juomia, joita myyjä saa laillisesti myydä. Tällöin ei lain kohtaa tarvitsisi muuttaa, kun jo hallitusohjelmassa mainitut alkoholipoliittiset muutokset tulisivat edelleen voimaan.

Sisäministeriö:

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos alkoholijuomaa ei voitaisi luovuttaa 2 momentin tai 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, palautettaisiin alkoholijuoma myyjälle. Tällaisissa tilanteissa alkoholijuomien toimittaja ei siis voisi esimerkiksi varastoida alkoholijuomia itselleen ja yrittää toimitusta myöhemmin, vaan alkoholijuoma tulisi palauttaa suoraan myyjälle.

Sisäministeriön arvion mukaan esityksessä alkoholin palautuksen osalta ei ole säädetty, mihin alkoholi palautetaan, jos alkoholi ei voitaisi luovuttaa tämän pykälän 2 momentin tai 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, ja alkoholia oltaisiin palauttamassa myyjälle toimipaikan aukioloajan ulkopuolella. Tämä lisäisi sitä mahdollisuutta, että kuljetuksen suorittaja luovuttaa alkoholin tilaajalle säännösten vastaisesti, koska hän haluaa päästä suorittamaan mahdollista seuraavaa kuljetusta tai päästä alkoholista eroon.

Alko:

Hallitus ei ohjelmansa mukaan aio muuttaa Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa. Siksi on tärkeää, että alkoholin kotiinkuljetusta ei tässä vaiheessa uloteta alkoholilaissa mainittuihin poikkeuksiin, kuten pienpanimoihin tai tilaviineihin, vaan toimitus koskee alkoholiyhtiön ja kotimaisten vähittäismyyntitoimijoiden myymiä käymisteitse valmistettu enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävä ja muulla tavoin valmistettu enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävä alkoholijuomia. Tilaviinien myyntioikeus on perusteltu ns. Visnapuu (KKO R2017/507) tapauksessa nimenomaan alueellisesti rajattuna ja suhteellisen pienimuotoisena toimintana. Muulla päätöksellä todennäköisesti avattaisiin EU-oikeudellisesti rajat ylittävä etämyyntioikeus

enintään 13 %-tuotteille (tilaviinien vahvuus), mikä saattaisi muuttaa Alkon asemaa. Pientuottajat voivat tällä hetkellä ilmoittaa tuotteensa maksutta enintään 10 Alkon myymälän valikoimaan ja Alkon verkkokauppaan, josta pientuottajien tuotteiden kotiinkuljetus voidaan järjestää.

Ruotsissa pientuottajien kuten pienpanimoiden ja viinitilojen tuotteiden myyntiä suoraan kuluttajille paikan päältä ollaan avaamassa tiukoin ehdoin, mutta lainsäädäntöön ei tule pientuottajille mahdollisuutta tehdä kotiinkuljetuksia. Tilamyynnin ehtona on esimerkiksi myynnin tapahtuminen valmistuspaikasta, ostajan osallistuminen maksulliselle vierailulle pientilalla ennen ostoa, myyntimäärää kerralla rajoitetaan 0,7 litraan väkeviä ja 3 litraan olutta tai muuta käymisteitse valmistettua juomaa, alkoholin minimimyyntihintaa rajoitetaan lainsäädännöllä ja myyntiajat ovat rajattu laajimmillaan klo 10 ja klo 20 välille. Esitys on notifiotavana komissiolle (2024/0388/SE (Sweden)).

Vaatimusta vähittäismyyntiluvan haltijan ja tämän henkilökunnan velvollisuudesta tarkastaa kuljetukseen luovutuksen yhteydessä toimitusluvanhaltijan nimi ja lupanumero sekä ilmoittaa tiedot ostajalle ovat käytännössä vaikea toteuttaa koko Suomen kattavissa logistiikkaketjuissa. Käytännössä on tilanteita, joissa vähittäismyyntiluvan haltijan ja Alkon on mahdotonta tietää lopullista kuljetuksen luovuttajaa silloin, kun toimitus luovutetaan kuljetusliikkeelle. Esimerkiksi kuljetuksen viivästyessä, voi kuljetusta tekevä alihankkija vaihtua tai kuljettaja voidaan päättää vasta viime hetkellä. Valvonnan kannalta olisi oleellista, että toimitusketju ja siinä toimivien toimitusluvut on jälkikäteen todennettavissa viranomaisille.

Selvyyden vuoksi pykälään olisi hyvä lisätä maininta alkoholijuoman luovuttamisesta vähittäismyyntipaikassa tai alkoholiyhtiöstä. Perusteluissa on todettu kuitenkin, että ”alkoholijuomien toimituslupa koskee vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myydyin alkoholijuoman kuljetusta”.

3 mom. Vähittäismyyntiluvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias.

län tarkastaminen on osa vastuullista alkoholimyyntiä. Alko toivoo kuitenkin, että riittävää olisi, että ikä on tarkastettu kertaalleen vahvan tunnistautumisen kautta henkilön tehdessä ensimmäistä tilausta ja ollessa kirjautuneena myyjän verkkokauppaan. Tämän jälkeen tilaukset voisi kirjautuneena tehdä ilman erillistä iän tarkistamista vahvalla tunnistautumisella, sillä tunnistautumiseen riittäisi tilinkäyttöoikeus. Ilman tilinkäyttöoikeutta asioivan asiakkaan ikä tarkistettaisiin aina vahvalla tunnistautumisella jokaisen tilauksen yhteydessä. Maksu tulisi kuitenkin suorittaa aina vahvan tunnistautumisen kautta.

2. mom. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarvittaessa todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiakirjasta. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikäänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä.

Momentti edellyttää luovutustilanteessa iän tarkastamista ”tarvittaessa”, mutta kaikkien 37 §:ssä mainittujen toimituskieltojen, joihin myös ikäraajat kuuluvat, tarkastamista aina (”tulee tarkastaa”). Tässä vaikuttaisi olevan ristiriita.

Perusteluissa todetaan, että alkoholijuoman ”luovutus tapahtuisi aina suoraa kuljettajalta vastaanottajalle henkilökohtaisesti”. Tätä vaatimusta ei kuitenkaan selkeästi todeta itse pykälässä. Lisäksi, jos iän tarkastaminen tehtäisiin vain tarvittaessa, ei myöskään jälkikäteen todennettavaa valvontaa kaikkien luovutusten osalta voitaisi toteuttaa.

Alko esittää, että ikä tulisi tarkistaa aina alkoholikuljetuksia luovutettaessa ja luovutus henkilökohtaisesti todetaan myös pykälätasolla.

4. mom. Toimitusluvan haltija ei saa kohdistaa alkoholijuomaa toimittavaan taloudellisia tai työnjohdollisia seuraamuksia, jos tämä kieltäytyy 2 momentin tai 37 §:n mukaisesti luovuttamasta alkoholijuomaa.

Ruokalähettiläpalveluiden osalta, jotka perustuvat alustapalveluun, on hyvä huomioida, että toimituslupa ja -passi saattavat olla yksittäisellä lähetillä, mutta lähetin ansiot ovat riippuvaisia alustapalvelusta, jota tämän lain mukaiset sanktiot eivät koski. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksellä (337/2024) on todettu lähettien olevan itsenäisiä yrittäjiä, joten toimituslupa ja -passi myönnettäneen yksityisille läheteille, ei alustapalvelulle.

On hyvä huomata, että ansaintamahdollisuuksiin vaikuttaa myös kielteinen asiakaspalaute, mikä voi nostaa kynnystä olla luovuttamatta alkoholia.

K-Kauppiasliitto:

35a § rajaa toimitusluvalla toimitettavien alkoholijuomien vahvuutta. Lainsäädännön yksinkertaistamiseksi ja mahdollisten tulevien muutosten tekniseksi helpottamiseksi esitämme prosenttirajojen poistamista tästä kohdasta. Pykälään voidaan kirjata asia siten, että toimitusluvalla saadaan toimittaa enintään alkoholin vähittäismyyntiluvassa tarkoitettuja alkoholijuomia. Tällöin vähittäiskauppa saisi myydä kotiintoimituksella niitä juomia, joita se saa myydä noudettunakin.

MTK Ry:

MTK korostaa tässä epäkohtaa, että tosiasiallisesti esitys päinvastoin rajoittaa kotimaisten tilaviiniyritysten liiketoimintaa ja tuotejakelua, mikäli yli 8 tilavuusprosentin alkoholijuomia voitaisiin toimittaa toimitusluvalla vain Alkon kautta. Suomalaisten viinitilojen nykyiset vähittäismyyntiluvat ulottuvat enintään 13 tilavuusprosentin marjaviineihin. Nämä ovat heidän päätuotteitaan, joten viinitilojen liiketoiminnan edistämiseksi ja kilpailun tasapuolistamiseksi olisi tärkeää saada kotimaisille viinitiloille myös näihin alkoholijuomiin toimituslupa.

Ahvenanmaan maakuntahallitus:

Ehdotetussa 35 a §:n 3 momentissa säädettäisiin, että säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa juoma, jota ei voida toimittaa, on palautettava myyjälle. Säännöksessä tai sen perusteluissa voitaisiin antaa ohjeita siitä, miten toimittajan on toimittava, jos alkoholijuomien palauttamiselle ilmenee esteitä, esimerkiksi jos toimittaja ei voi palauttaa juomia ennen kuin vähittäismyyntipaikka sulkee päivän.

37 § Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot

Etelä-Karjalan hyvinvointialue:

Esityksessä säädetään, että alkoholia ei saa luovuttaa päihtyneelle. Kuitenkin esityksessä todetaan aivan oikein, että päihtymystilan arviointi on huomattavasti vaikeampaa alkoholijuoman toimituksen yhteydessä, sillä alkoholijuomat luovuttava henkilö ei pysty tarkkailemaan päihtyneen henkilön tuntomerkkejä samalla tavalla kuin myymälässä. Alkoholijuomien toimitus voikin johtaa joillain henkilöillä juomistilanteiden pitkittymiseen ja suurien alkoholimäärien juomiseen tilauskerralla.

Helsingin kaupunki:

Alkoholilain 37 §:n mukaisesti alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle, selvästi päihtyneelle tai häiritsevästi käyttäytyvälle henkilölle. Alkoholin toimituksen yhteydessä näitä ehtoja on kuitenkin erittäin vaikea valvoa, koska päihtymystilaa tai käytöstä ei pystytä arvioimaan kuin lyhyen kohtaamisen ajan. Päihtynyt henkilö voi olla myös uhkaava ja arvaamaton, eikä tietoisuus alkoholilainsäädännöstä tai siihen liittyvä hallituksen esityksen mukainen toimituspassi ole riittävä väline estämään alkoholilain 37 §:n vastaisia luovutuksia, etenkin jos juomia toimittava henkilö on yksin eikä työturvallisuudesta ole erityisesti huolehdittu.

Alkoholilakiin esitetään sääntelyä alkoholijuomien toimituskielloista terveydenhuollon toimintayksikköön, päihdehuollon yksikköön tai varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan silloin, kun paikka on lasten ja nuorten käytössä. Sääntely jättää ulkopuolelle monet sosiaalihuollon toimintayksiköt, kuten lastensuojelulaitokset sekä iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asumis- ja laitospalvelut. Alkoholin toimitus näihin yksiköihin voi vaarantaa palvelussa työskentelevien henkilöiden työturvallisuutta ja muiden yksikössä asuvien asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia. Mikäli lakiesitys hyväksytään, tulisi toimituskielto ulottaa terveydenhuollon toimintayksiköiden lisäksi sosiaalihuollon toimintayksiköihin.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Kotiinkuljetuksen yhteydessä pääasialliseksi keinoksi selvittää asiakkaan päihtymystilaa jää todennäköisesti asiakkaan kanssa käytävät keskustelut. Kotiinkuljetuksen luovutushetki on paljon nopeampi kuin esim. kaupan kassalla. Kuljettajan on vaikea havaita asiakkaan päihtymystilaa tai häiriökäyttäytymistä. Tämänkin johdosta kotiinkuljetusta ei tule sallia.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti alkoholijuoman toimituskielloista. Lakiehdotuksen mukaisia toimituspaikkoja voisi olla esimerkiksi puistot, uimarannat, urheilukentät, urheiluhallit tai koulujen ja oppilaitosten tilat, joilloin ei ole lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa. Toimituskieltopaikat ovat vähittäismyynnille ja kuljettajalle vaikea arvioida, joten lakiin tulee sallia toimitukset vain kotiosoitteisiin tai yrityksen tiloihin.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin erilaisille toiminnanharjoittajille oikeus kieltää alkoholijuomien toimitus hallitsemiinsa tiloihin tai alueelle. Tämä ehdotus on kannatettava, mutta ehdotus olisi tarpeeton, jos sallitaan toimitukset vain kotiosoitteisiin tai yrityksen tiloihin.

Alkoholijuomien kotiinkuljetuksessa juomat luovuttavan henkilön on varmistettava ennen juoman luovutusta, ettei alkoholijuomaa luovuteta, jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä. Mahdolliset välittämistilanteet on vaikea havaita kotiinkuljetusten yhteydessä kuin myymälästä ostettaessa. Kotiinkuljetuksessa ei ole mahdollista samalla tavalla tarkkailla ostajan ja hänen seurassaan olevien henkilöiden toimintaa ja havainnoida välitysepäilyjä kuin myymälässä. Kotiinkuljetus mahdollistaa myös suurien määrien hankkimisen aikaisempaa helpommin esimerkiksi luvaton jälleenmyyntiä tai anniskelua varten, jos kertaostolle ei aseteta rajoitusta. Alkoholijuominen väittämistä on vaikea arvioida, jos lakiehdotuksen mukaiset toimituspaikat sallitaan. Esimerkiksi puistoihin tai urheiluhalleille kuljettavien alkoholijuomien päättämistä alaikäisille on vaikea arvioida. Välittämiseen tai luovuttamiseen liittyvät ongelmat poistuvat osittain, kun ei sallita alkoholilaissa kotiinkuljetusta.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY eivät vastusta pykälän 4 momentissa esitettyjä toimituskieltoja sellaisenaan, mutta niiden käytännön toteutus on erittäin haastavaa. Ostotilanteessa kieltojen havaitsemista on mahdotonta valvoa ja joka tapauksessa valvonta joudutaan tekemään luovutushetkellä. Pykälän 5 momentissa esitetyt yksityisten toimijoiden kiellot tulee poistaa esityksestä, koska näiden noudattamisen käytännön valvonta on mahdotonta.

Kuluttajaliitto ry:

Alkoholituotteita luovutettaessa tulisi kontrolloida sitä, onko vastaanottaja alkoholilain 37 §:n mukaisesti päihtyneessä tilassa tai onko tilanteessa syytä epäillä alkoholijuomien luvatonta välittämistä. Erityisesti näiltä osin kuluttajalta vaaditaan jonkin verran osaamista sekä vastuunkantoa, jonka toteutumista olisi myös jollakin tavalla pystyttävä valvomaan. Lisäksi erityisesti tilanteet, joissa kuljettaja katsoo, ettei alkoholituotteita voida luovuttaa vastaanottajalle esimerkiksi tämän häiritsevän käytöksen vuoksi, perustavat myös mahdollisia vaaratilanteita kuljettajalle. Ruokalähettien sekä muiden kuljettajatahojen turvallisuudesta olisi siis myös syytä huolehtia kotiinkuljetuksen mahdollistamisessa. Turvallisuudesta huolehtimisen keinoja, kuten kameroita tai turvallisuushenkilökunnan kutsumisen mahdollistavia nappeja, olisikin Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan syytä tutkia lisää.

Lastensuojelun Keskusliitto:

Nykyinen sääntely on mahdollistanut tehokkaan viranomaisvalvonnan sekä sen, että alkoholia ei myydä alkoholilain 37 §:n vastaisesti. Alkoholin myyminen luvan saaneessa vähittäismyyntipaikassa on varmistanut sen, että alkoholia ei myydä esimerkiksi alaikäisille tai vahvasti päihtyneille. Alkoholijuomien toimittamisessa on haastavampaa valvoa, että niitä ei luovutettaisi luovutuskieltojen vastaisesti.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, päihtymystilan arviointi on huomattavasti vaikeampaa alkoholijuoman toimituksen yhteydessä, sillä alkoholijuomat luovuttava henkilö ei pysty tarkkailemaan päihtyneen henkilön tuntomerkkejä samalla tavalla kuin myymälässä. Lisäksi kuljettajan työturvallisuus voi vaarantua toimitustilanteissa, sillä kuljettaja toimisi todennäköisesti yksin ja luovutustilanteet voisivat tapahtua yksityisissä tiloissa. Kuten esityksessä todetaan, tilanne toimituksessa on varsin erilainen kuin myymälässä, jossa paikalla on muita kollegoita ja mahdollisesti myös vartijoita. Juomien luovutuksesta on paljon hankalampi kieltäytyä asiakkaan kotiovelle esimerkiksi iän puuttumisen tai päihtymystilan takia. Kuljetukseen vaadittava toimituspassi varmistaa, että kuljettaja tuntee lain edellytykset alkoholijuomien luovutukselle, mutta ei suojele kuljettajaa potentiaalisesti vaarallisilta tilanteilta.

Kesko Oyj:

Esitys toimituskieltopaikoista. Esitystä on hyvin hankala toteuttaa, sillä ajantasaista listaa toimituskieltopaikoista on käytännössä mahdotonta ylläpitää sekä validoida oli kysymys sitten lakiluonnoksessa ennalta tunnistetuista paikoista tai asiakkaan omaehtoisesta toimituskiellosta. Toisaalta toimituskielto olisi myös helposti kierrettävissä, esimerkiksi tekemällä tilaus toimituskieltopaikan läheisyydessä sijaitsevaan osoitteeseen.

Delivery Hero Finland Oy (Foodora):

Tuemme myyntirajoituksia tiettyihin kellonaikoihin, edellyttäen, että ne ovat yhdenmukaisia kivijalkaliikkeitä koskevien myyntiaikarajoitusten kanssa.

Tuemme sitä, että pikatoimitukset sallitaan ja sijaintiin kohdistuvat rajoitukset ovat mahdollisimman vähäisiä. Tämä on tärkeää kilpailun ja teknologian näkökulmasta, ja sen kannalta, että lainsäädännössä vältetään monitulkintaisuuden luomista:

- Alkoholin verkkomyynnin mahdollistaminen ilman pikatoimitusten mahdollisuutta rajoittaisi merkittäväällä tavalla kilpailua ja innovaatioita suomalaisen vähittäismyynnin alalla, ja se hyödyttäisi pääasiallisesti perinteisiä ja vakiintuneita vähittäismyynnin toimijoita.

- Sijaintiin kohdistuvat rajoitukset olisivat tulkinnanvaraisia ja vaikeasti määriteltävissä. Sen lisäksi sijaintiin kohdistuvien rajoitusten toteuttaminen olisi teknisesti haastavaa ja käytännössä vaikeasti valvottavissa jakelijan kannalta. Olemassa oleva lainsäädäntö, joka koskee alkoholin kuluttamista, voisi oletettavasti tukea samaa tarkoitusta, joihin esitetyillä sijaintiin kohdistuvilla rajoituksilla pyrittäisiin.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotukseen, mutta toteaa, että ulkomaisista verkkokaupoista ostettujen alkoholijuomien luovuttamisessa ei ole mitään kontrollia.

5 momentti

MaRa toteaa, anniskelupaikoissa ei voi nauttia kuin luvanhaltijan anniskelemaa alkoholijuomaa ja yleisötilaisuuksissa ja ravitsemisliikkeissä ei saa nauttia alkoholijuomia kuin anniskeluluvalla. On ymmärrettävää, että niillä on jo tällä perusteella oikeus kieltää kaikkien alkoholijuomien toimitus tiloihinsa. Myös muilla toiminnanharjoittajilla voi olla liiketaloudellisista tai toiminnallisista syistä (esimerkiksi liikuntaan tai urheiluun tarkoitettu tila) perusteltu syy kieltää alkoholijuomien toimitukset tiloihinsa.

Ongelmana sääntelyssä on kuitenkin se, että ehdotettu kieltomahdollisuus voi koskea laajasti erilaisia tiloja, joissa voi alkoholilain nojalla nauttia alkoholijuomia. Toimitusluvan haltija ei voi etukäteen tietää, että tilan haltija on kieltänyt alkoholin toimituksen tiloihinsa, kun tilauksen tekee tiloissa oleskeleva yksityishenkilö. Sääntely voi johtaa riitatilanteisiin ja reklamointeihin. Ehdotus mahdollistaisi myös sen, että asunto-osakeyhtiö kieltäisi alkoholijuomien toimitukset rakennukseen.

Sääntelyä on kuitenkin helppo kiertää, siten että luovutus tapahtuisi tilan ulkopuolella. Esimerkiksi asunto-osakeyhtiössä alkoholijuoma luovutettaisiin yhtiön hallitseman tilan ulkopuolella.

Pohjois-Savon hyvinvointialue:

Päihtymystilan arviointi on usein vaikeampaa alkoholijuoman toimituksen yhteydessä, sillä alkoholijuomat luovuttava henkilö ei pysty tarkkailemaan päihtyneen henkilön tuntomerkkejä samalla tavalla kuin myymälässä tai ravintolassa.

Varhaiskasvatuksen järjestämispaikat, esi- tai perusopetus tai lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän paikat on esitetty jäävän alkoholin kuljetuksen ulkopuolelle. Miten toimitaan oppilaitosten eri tilojen tai asuntolan suhteen?

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos:

Ehdotuksen mukaan uudistettu alkoholilaki sallisi sekä pikatoimitukset että toimitukset julkisille paikoille – myös paikkoihin, joissa alkoholin nauttiminen on kiellettyä. Pikaiset alkoholitoimitukset julkisille paikoille

kilpailevat anniskelupaikkojen toiminnan kanssa. Jos seurueella on vaihtoehtona mennä viereiseen ravintolaan juomaan kesäpäivän oluensa tai jos he voivat tilata juomansa lähikaupasta vähittäismyyntihinnalla, tämä saa aikaan epävertettä kilpailua vähittäismyyntiin ja anniskelun välille. Kulutusta olisi hyvä pyrkiä ohjaamaan julkisten paikkojen sijaan juuri ravintoloihin, muun muassa siitä syystä, että niissä on koulutettua henkilökuntaa mahdollisten järjestysongelmien varalta. Anniskelukulutuksen osuus tilastoidusta kulutuksesta on tällä vuosituhannella puolittunut reilusta 20 prosentista noin 10 prosenttiin, ja sellaiset toimet, jotka entisestään pienentävät tätä osuutta, eivät ole kannatettavia.

Alkoholijuomien laillinen toimittaminen paikkoihin, joissa nauttiminen on kiellettyä, johtaa helposti alkoholin nauttimiseen lain kieltämissä paikoissa ja edelleen lisätyöhön poliisille, jolla olisi korkeammalle priorisoitavaa tekemistä kuin valvoa tällaista toimintaa.

Sallittujen ja kiellettyjen toimituspaikkojen rajankäynnissä ”negatiivilista” eli kiellettyjen toimituspaikkojen lista on ongelmallinen. Lakiesityksen tämänhetkisen muotoilun mukaan alkoholia saisi tilata esimerkiksi lukioon, ja täysi-ikäinen nuorisojoukko saisi tilata juomia päiväkodin pihalle ilta-aikaan. Kaiken kaikkiaan alkoholijuomien toimittaminen hankaliin ja vaikeasti tulkittaviin tilanteisiin lisää tarvetta erilaisten riskien analyysiin juomien luovutustilanteissa, jotta alkoholilain tarkoitus alkoholihaittojen vähentämisestä ja ennaltaehkäisystä toteutuisi.

Näistä syistä, mikäli alkoholijuomien toimittaminen halutaan sallia, sen olisi syytä olla sallittua vain koti- ja yritysosoitteisiin. Mikäli tähän ei ole valmiutta, toimittamisen pitäisi vähintäänkin olla kiellettyä niihin paikkoihin, joissa alkoholin nauttiminen on kiellettyä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Alkoholilain 37 §:ään lisättäisiin sääntelyä alkoholijuomien toimituskielloista. Alkoholijuomia ei saisi toimittaa terveydenhuollon tai päihdehuollon toimintayksikköön, ensi- ja turvakotiin, varhaiskasvatuksen ja esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan tai lasten ja nuorten kokoontumispaikoille. Pykälästä on rajattu sosiaalihuollon yksiköt pois, eli näihin saisi lain mukaan toimittaa alkoholijuomia, samoin kuin toisen asteen oppilaitoksiin, jossa opiskelee alaikäisiä. Nämä olisi hyvä lisätä pykälän soveltamisalan piiriin, mikäli toimituskielloista halutaan säätää. Myös alkoholilain 85 §:n mukaiset nauttimiskieltoalueet tulisi olla toimituskiellon piirissä. Alkoholijuoman toimittajan ja aluehallintoviraston on vaikea arvioida, milloin kohde kuuluu toimituskiellon piiriin. Esimerkiksi kaikkien turvakotien osoitteet eivät ole julkista tietoa ja terveydenhuollon ja päihdehuollon yksiköitä saattaa olla samoissa rakennuksissa tavallisten asuinhuoneistojen kanssa. Juomien toimittajalla ei myöskään ole tietoa siitä, millaisessa käytössä nuorisotai kerhotilat ovat, kun juomia luovutetaan. Valvontaviranomaisen näkökulmasta toimituskieltojen noudattamisen valvonta on lähes mahdotonta. Saman pykälän 5 momentin mukaan yritykset, yhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset voivat kieltää alkoholijuomien toimituksen hallinnoimaansa tilaan tai hallinnassaan olevalle alueelle. Laista jää epäselväksi, millaisia sanktioita tämän kiellon noudattamatta jättämisestä voi seurata.

EHYT ry:

EHYT pitää ongelmallisena, että esitetty toimituslupamalli siirtää vastuun ikäraja- ja päihtymysvalvonnasta pois alkoholia myyvältä toimijalta. Ottaen huomioon, että useat pikalähetit ovat itsenäisiä yrittäjiä ja näin ollen heidän vastuunsa kasvaa kohtuuttoman suureksi ja asettaa heille kohtuuttoman turvallisuusriskin. Esityksestä herää myös kysymys, mitä tapahtuu, jos ostaja ja vastaanottaja ovatkin eri henkilöt.

EHYT huomauttaa, että myyntikielloista tai -kellonajoista kiinni pitäminen ei saa johtaa edes epäsuorasti toimituksia hoitavan henkilökunnan tulonmenetyksiin. On epätodennäköistä, että lähetti kuljettaa maksetun alkoholin takaisin esimerkiksi ravintolaan, jos henkilö ei avaa ovea tai on liian päihtynyt tai myyntiaika on päättynyt.

Lakiesityksessä todetaan, että alkoholijuoman ostaja sekä vastaanottaja olisivat velvollisia todistamaan ikänsä joka kerta ostaessaan tai vastaanottaessaan alkoholia. Ikäraja tulisi todentaa aina tilauksen sekä luovutuksen yhteydessä. EHYT esittää, että toimittajan velvollisuus on myös pystyttävä luotettavasti todentamaan jälkikäteen, miten ja kuinka usein ikäraja- ja päihtymysvalvontaa on toteutettu sekä kuinka usein luovutuksesta on kieltäydytty. Tästä tulisi kerätä laajaa dataa esimerkiksi yhtenäisen järjestelmän kautta. Jos tieto on hajallaan ja yrityssalaisuuden piirissä, niin riskinä on, että lain vaikutusten arviointia on mahdotonta tehdä.

EHYT näkee ongelmalliseksi, että lakiesityksessä ei ole juurikaan käsitelty konkreettisesti, kuinka alkoholilain 37 § 2 ja 3 momentin mukaisia myyntikielloja valvotaan. Anniskelutiloissa tai vähittäismyymälöissä henkilökunta voi tarkkailla asiakkaan käyttäytymistä pitkään, jonka pohjalta myynnistä kieltäytyminen tapahtuu. Vastaava ei ole mahdollista verkko-ostoissa tai alkoholin kotiinkuljetuksessa. Esityksessä tulisi ottaa kantaa toimituksen tekijän huolenpitovelvoitteeseen. Kuljetuksen toimittajille tulee säätää velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus ja huoli-ilmoitus, mikäli hänellä herää huoli ihmisen tai perheen tilanteesta.

EHYT korostaa, että ikäraja- ja päihtymysvalvontaa ei voi jättää ainoastaan yritysten omavalvonnanvastuulle.

EHYT huomauttaa, että esityksessä jää avoimeksi alkoholia toimittavan työntekijän vastuu. Alkoholilain 90 § osoittaa rikosoikeudellisen vastuun, mikäli myyjä rikkoo myynti- tai anniskelukielloa. Vastaavat rangaistussäännökset tulisi osoittaa myös toimituskieltoihin.

Esityksen mukaan alkoholia voisi tilata koti- ja yritysosoitteiden lisäksi myös julkisille paikoille. EHYT huomauttaa, että alkoholin kuljettaminen julkisille paikoille lisää todennäköisesti järjestyshäiriöitä. EHYT toteaa myös, että uudistus olisi ristiriidassa järjestyslain toisen luvun 4 §:n kanssa, jonka mukaan päihdyttävän aineen nauttiminen on kiellettyä yleisellä paikalla taajamassa.

Esityksessä tulisikin tarkentaa toimituskiellot koskemaan ainakin seuraavia paikkoja:

- * ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotilat
- * leikkikenttiä, joista on laadittava kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja
- * lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavien laitosten ulkoalueita, jotka on tarkoitettu alle 18-vuotiaille; (13.4.2022/283)
- * kaupungin tai kunnan järjestämiä liikuntapaikkoja tai nuorisotiloja

EHYT kuitenkin esittää huolensa siitä, että käytännössä toimituskieltojen valvominen näihin kohteisiin olisi haastavaa, sillä mitään kattavaa, ajantasaista tietokantaa tällaisista paikoista ei ole saatavilla eikä viranomaisilla ole mahdollisuutta valvoa luovutuksia. Karttapalvelun avulla voidaan toki kieltää tietyt alueet. Mikäli toimituskielto on voimassa ainoastaan nuorten toiminnan aikana, valvonta on vaikeaa edes teknisin toteutuksin.

Valvira:

Ehdotetussa 37 §:n 4 momentissa säädettäisiin tietyistä paikoista, joihin alkoholijuomia ei saisi toimittaa. Valvira katsoo, että alkoholijuomien toimittaminen tulisi olla sallittua ainoastaan koti- ja yritysosoitteisiin pois lukien ehdotetun 37 §:n 4 momentin mukaiset paikat sekä alkoholilain 85 §:n 1 momentissa ja järjestyslain

(612/2003) 4 §:n 1 momentissa säädetty nauttimiskieltojen alaiset paikat. Tämä olisi perusteltua sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskien vähentämiseksi että nauttimiskieltojen rikkomisen ehkäisemiseksi.

Lisäksi Valvira esittää, että alkoholijuomien toimittaminen sosiaalihuollon yksiköihin tulisi kieltää. Sosiaalihuollon yksiköt tulisi siten lisätä ehdotettuun 37 §:n 4 momenttiin. Valvira toteaa, että sosiaalihuollon asiakkaat ovat toimintakyvyltään usein huonokuntoisia ja toimitusten mahdollistamat alkoholin käyttämisen lisääntyminen ja käyttötavat näissä yksiköissä aiheuttaisivat vakavan asiakasturvallisuusvaaran ja todennäköisesti olisivat omiaan heikentämään myös henkilöstön työturvallisuutta. Sosiaalihuollon yksiköt ovat laajasti täysin verrattavissa terveydenhuollon yksiköihin, mitä tulee alkoholin sosiaalihuollon asiakkaalle aiheuttamiin riskeihin.

Ehdotetun lain 37 §:n 5 momentissa säädetään tilojen tai alueiden haltijoiden oikeudesta kieltää alkoholijuomien toimitus hallinnoimaansa tilaan tai hallinnassaan olevalle alueelle. Tällaiset kiellot olisi kuitenkin vaikea selvittää tilausvaiheessa. Lisäksi ehdotetun säännöksen sanamuodon perusteella jäisi epäselväksi, voisiko kiellon vastaisesta toimittamisesta aiheutua seuraamuksia toimitusluvanhaltijalle. Säännöksen sanamuotoa tulisi siten vähintään täsmentää siltä osin, että siitä käy selvästi ilmi, ettei alkoholijuomaa saa toimittaa sellaiseen tilaan tai sellaiselle alueelle, johon olisi asetettu toimituskielto.

Ensi- ja turvakotien liitto:

Hallituksen esityksessä on tehty rajauksia siihen, mihin alkoholijuomia ei saisi toimittaa lainkaan. Näitä rajauksia Ensi- ja turvakotien liitto pitää erittäin tärkeitä, jopa välttämättöminä, jos kotiinkuljetuksen sallimisesta ei luovuta kokonaan, mitä ETKL pitää ensisijaisena.

Alkoholijuomia ei saisi toimittaa varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan, esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan tai lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikkaan aikana, jolloin ne ovat lasten ja nuorten käytössä. Alkoholijuomia ei saisi myöskään toimittaa terveydenhuollon toimintayksikköön eli esimerkiksi sairaalaan tai terveyskeskukseen eikä ensi- ja turvakoteihin tai päihdekuntoutujien yksikköön. ETKL esittää, että tätä rajattavien toimituspaikkojen listaa täsmennetään ja arvioidaan vielä uudelleen lasten, nuorten ja muista syistä haavoittavassa tilanteessa olevien suojaamiseksi.

Erikoiselta tuntuu se, että vaikka alkoholia ei saa nauttia yleisillä paikoilla, alkoholia saisi kuitenkin toimittaa julkisiin paikkoihin, mutta niitä ei saisi nauttia niissä, ellei järjestyslaissa ole sitä sallittu.

Poliisihallitus:

Esityksen mukaan alkoholin toimittaminen julkiselle paikalle esimerkiksi puistoon, olisi mahdollista. Alkoholin nauttiminen näillä julkisilla paikoilla on kuitenkin järjestyksellään mukaan tietyin poikkeuksin kielletty. Todennäköistä olisi, että päihtyneet henkilöt tulisivat tilaamaan alkoholia julkisille paikoille, joka varmuudella lisäisi järjestyshäiriöitä. Koska alkoholi on kiinteästi yhteydessä järjestyshäiriöihin, tulisi sen kuljetuksen salliminen julkisille paikoille erityisesti taajamissa vaikuttamaan myös kansalaisten turvallisuuden tunteeseen negatiivisesti. Alkoholijuomien kuljetus ja myynti julkisille paikoille tulisi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan olla yksiselitteisesti kiellettyä, erityisesti taajama-alueilla.

Lisäksi tulisi säätää siitä, että alkoholin oston ja sen toimittamisen välissä tulisi olla vähintäänkin useiden tuntien ajanjakso, jolla välttyttäisiin tilanteilta, joissa on tarkoitus saada nopeasti lisää nautittavaa esimerkiksi ulkosalla puistossa tapahtuvaan ajanviettoon.

37 §:ssä säädetään esim. julkishallinnon tai yrityksen oikeudesta kieltää alkoholin toimittaminen hallinnoimaansa tilaan tai alueelle. Yksityisellä henkilöllä ei kuitenkaan ole tällaista oikeutta. Mahdollistaisiko

tämä tilanteen, jossa jokamiehenoikeuksin liikutaan jonkun kiinteistön alueella ja tilataan sinne alkoholia toimitettavaksi illanviettoon luonnon keskellä? Alkoholia voisi myös mitä ilmeisimmin tilata toisen henkilön osoitteeseen ilman tilan haltijan tai omistajan suostumusta, koska tätä ei ole erikseen laissa mainittu. Eli tulisi säätää ainakin siitä, että alkoholin tilaamiseen on oltava täysi-ikäisen tilan haltijan suostumus. Tämänkin vuoksi olisi selkeintä säätää siitä, ettei alkoholia voi tilata julkiselle paikalle.

37 §:ssä ei myöskään mainita esim. vankiloita, jossa alkoholin nauttiminen ja hallussapito on tietysti erikseen kielletty. Olisi johdonmukaista, että alkoholijuomaa ei saisi toimittaa sellaiseen paikkaan, jossa sitä ei myöskään saa nauttia tai pitää hallussaan. Voimassa olevassa alkoholilaissa säädetään poliisin oikeudesta kieltää vähittäismyynti, jos paikalla on järjestyshäiriötä. Uudessa laissa ei ole tähän 67 §:ssä säädettyyn kohtaan muutosta. Lainsäädännössä tulisi huolehtia siitä, että poliisilla, tai muulla viranomaisella, olisi oikeus kieltää alkoholin toimittaminen tilapäisesti alueelle, jossa on esimerkiksi järjestyshäiriötä.

Oy Matkahuolto Ab:

37 § 4-5 momentit koskien toimituskieltoja eräisiin kohteisiin, tiloihin tai alueille vaikuttavat hyvin haasteellisilta, erityisesti vaihtuvien kohteiden osalta. Matkahuollon näkemys on, että erityisesti vaihtuvien kohteiden osalta toimituskiellosta tulisi luopua siihen liittyvien käytännön haasteiden vuoksi. Huomioiden, että velvoitteen mahdollinen rikkominen on sisällytetty muun muassa mahdollisen seuraamusmaksun piiriin sekä toimitusluvan peruuttamisen perusteena, pitää Matkahuolto hankalasti valvottavan ja virhealttiin toiminnan sekä mahdollisten seuraamusten suhdetta epäsuhtaisena.

Sisäministeriö:

Sisäministeriön arvion mukaan keskeinen kysymys yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle tulee olemaan se, kuinka hyvin alkoholijuomaa toimittaessa noudatetaan esityksen luovuttamiskieltoa päihtyneille henkilöille, jotta alkoholin saatavuus päihtyneille henkilöille ei lisääntyisi esityksen seurauksena.

Pykälään esitetään lisättäväksi 5 momentti, jossa säädettäisiin erilaisille toiminnanharjoittajille, kuten yksityisille yhteisöille, säätiölle, yksityisille elinkeinonharjoittajille, uskonnollisilla yhdyskunnilla ja julkisoikeudellisilla laitoksilla mahdollisuus kieltää alkoholijuomien toimituksen hallinnoimaansa tilaan tai hallinnassaan olevalle alueelle. Tällöin tilojen tosiasiallisesta hallinnasta vastaavalla taholla olisi kuitenkin laissa säädetty oikeus harkintansa mukaan kieltää alkoholijuomien toimitus hallinnoimiinsa tiloihin tai alueille. Sisäministeriön arvion mukaan esityksestä ei käy ilmi, miten alkoholin toimittamisen yhteydessä selvitettäisiin, että kyseinen toimituskielto on olemassa. Myös yksityisen henkilön oikeus kieltää alkoholijuoman toimittaminen hallinnoimaansa tilaan tulisi arvioida. Lisäksi tulisi säätää selvästi, että 5 momentin mukaisiin paikkoihin ei saisi toimittaa alkoholijuomaa. Nämä tulisi huomioida jatkovalmistelussa.

Esityksen mukaan alkoholin toimittaminen olisi lähtökohtaisesti mahdollista myös paikkoihin, joissa muun lainsäädännön nojalla alkoholin nauttiminen olisi kiellettyä. Esimerkiksi järjestyslain (612/2003) 4 §:n 1 momentin mukaan päihdyttävän aineen nauttiminen on kiellettyä yleisellä paikalla taajamassa, rajavartiolaissa (578/2005) tarkoitettulla rajanylityspaikalla ja julkisessa liikenteessä olevassa kulkuneuvossa. Järjestyslain 4 §:n 2 momentissa säädetään poikkeukset 1 momentissa säädettyyn.

Sisäministeriön arvion mukaan olisi perusteltua, että alkoholin toimittaminen ja luovuttaminen ei olisi mahdollista yleisillä paikoilla ja paikoissa, joissa sen nauttiminen tai hallussapito olisi muutoin kiellettyä. Yleisten paikkojen järjestyshäiriöt liittyvät hyvin usein alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön. Alkoholin toimittaminen ja luovuttaminen yleisillä paikoilla tulisi sisäministeriön arvion mukaan lisäämään järjestyshäiriötä

Alko:

Tällä hetkellä alkoholilaissa määritellään täsmällisesti, missä alkoholin myynti ja luovutus tapahtuu. Myös alkoholin kotiinkuljetuksen osalta olisi syytä täsmentää yksiselitteisesti mihin kaikkialle kotiinkuljetus on mahdollista, jotta pystytään ehkäisemään mahdollisia lieveilmiöitä, selkeyttämään valvontaa ja vähentämään alkoholin myyjiin ja kuljetusyrittäisiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Alkoholin toimittajien ja vähittäismyyjien olisi esityksen mukaan valvottava toimituskieltojen noudattamista, mutta ehdotetussa sääntelyssä mahdollisesti määräaikaiset ja vaihtuvat toimituskieltopaikat voivat olla vähittäismyyjien ja toimittajien kannalta käytännössä mahdotonta selvittää ja valvoa. Samoin viranomaisten valvonnan järjestäminen on haastavaa. Lainsäädännössä on näin myös selkeä ristiriita nauttimiskiellon kanssa, mikä luo tarpeetonta epäselvyyttä. Sääntelyn johdonmukaisuuden ja selkeyden lisäämiseksi olisi syytä rajata toimituskieltoalueiksi paikat, jossa on alkoholin nauttimiskiello.

Mahdollisesti määräaikaiset ja vaihtuvat toimituskieltopaikat voivat olla toimittajan kannalta haasteellisia selvittää ja hallita.

K-Kauppiaслиitto:

37 § 5 momentissa esitetään toimitusmyynnin kiello-oikeutta. Kielto-oikeuden käyttämistä ei ole esityksessä määritelty tarkemmin, mutta lakiesitykseen on lisätty uusi 39 § 3 momentti, jossa kiello-oikeuden valvonta annetaan toimitusluvanhaltijan ja hänen henkilökuntansa valvottavaksi. Onko lainsäätäjän tarkoituksena rakentaa yleinen kaikille toimitusluvanhaltijoille avoin tietokanta kiello-oikeuden käyttäjästä vai edellyttää toimitusluvanhaltijakohtaista kiello-oikeuden valvontaa, jolloin kiello-oikeuden käyttäjän olisi kiellettävä kotiintoimitus erikseen kaikilta toimitusluvanhaltijoilta? Esitämme kiello-oikeutta koskevan maininnan poistamista tarpeettomana. Kielto-oikeuden voi jokainen mainittu taho toteuttaa itse olemalla tilaamatta alkoholia kotiinkuljetuksella.

Oikeusministeriö:

Oikeusministeriön käsityksen mukaan esitysluonnoksen perusteluja olisi syytä täydentää siten, että niistä kävisi ilmi, miksi alkoholijuomia saisi toimittaa eräiden viranomaisten tiloihin, kuten sosiaalihuollon toimintayksikköön, vaikka niitä ei saisi toimittaa terveydenhuollon yksikköön. Esityksen perusteluissa todetaan, että ”Ottaen huomioon, ettei alaikäinen saa nauttia alkoholijuomia olisi perusteltua kieltää alkoholijuomien toimitus lasten ja nuorten toimintaan ja tiloja koskeviin paikkoihin.” Oikeusministeriön käsityksen mukaan säännöksen muotoilu ei kuitenkaan kata esimerkiksi lastensuojelulaitoksia.

Ehdotetun 5 momentin mukaan yksityiset yhteisöt, säätiöt, yksityiset elinkeinonharjoittajat, uskonnolliset yhdyskunnat ja julkisoikeudelliset laitokset voisivat kieltää alkoholijuomien toimituksen hallinnoimaansa tilaan tai hallinnassaan olevalle alueelle. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan ”...Sääntely kuitenkin selkeyttäisi oikeustilaa siltä osin, että vaikka pääsääntöisesti alkoholijuomia saisi toimittaa melko vapaasti erilaisiin tiloihin tai alueille, niin tilojen tosiasiallisesta hallinnasta vastaavalla taholla olisi kuitenkin laissa säädetty oikeus harkintansa mukaan kieltää alkoholijuomien toimitus hallinnoimiinsa tiloihin tai alueille. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi sen, että festivaalien järjestäjillä, kahvilan pitäjillä tai vaikkapa kirjastolla olisi oikeus kieltää alkoholijuomien toimitus tiloihin tai alueelle.”

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että säännöskohtaiset perustelut eivät kaikilta osin vastaa säännöksen sisältöä. Säännös sen nyt ehdotetussa muotoilussaan ei mahdollistaisi sitä, että kaikki ”tilojen

tosiasiallisesta hallinnasta vastaavat tahot” voisivat kieltää alkoholijuomien toimituksen tiloihinsa. Esimerkiksi viranomainen, kuten kunnan ylläpitämä kirjasto, ei säännöksen mukaan voisi sitä kieltää. Esityksen jatkovalmistelussa säännöstä tulee tarvittaessa tarkentaa. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota siihen, että perustelut vastaavat säännöksen sisältöä. Edelleen olisi säännöskohtaisissa perusteluissa syytä avata, mitä säännöksessä käytetyillä käsitteillä, kuten yksityisillä yhteisöillä, tarkoitetaan.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan esityksessä tulisi myös avata, miksi juuri säännöksessä mainituilla toimijoilla olisi oikeus kieltää alkoholijuomien toimittaminen hallinnoimaansa tilaan tai hallinnassaan olevalle alueelle. Esitysluonnoksessa ei ole perusteltu esimerkiksi sitä, miksi julkisoikeudellisilla laitoksilla olisi oikeus kieltää alkoholijuomien toimitus, mutta ei viranomaisilla. Oikeusministeriö toteaa, että säännöksessä ei mainita myöskään esimerkiksi julkisoikeudellisia yhdistyksiä tai valtion liikelaitoksia. Edellä mainittuja valintoja olisi syytä käsitellä myös säätämisyjärjestysperusteluissa perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen kannalta (vrt. edellä mainittu perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 10/2024 vp).

SOK / S-ryhmä:

SOK kyseenalaistaa selvitysvastuun kirjausta ja näkee, että siltä osin, kun vaatimukseen jää kirjaus selvitysvasta, tulisi sen tulisi olla kotiinkuljettajalla.

38 § Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY kyseenalaistavat alkoholijuomien toimituksen lisäämisen 38 §:n 1 momenttiin sellaisenaan. Mitä tarkoittaa riittävä henkilökunta valvonnan ja järjestyksenpidon osalta toimitustoiminnassa? Kuljetus tapahtuu tyypillisesti yhden henkilön toimesta, jolla on toimituspassi suoritettuna, eikä laissa tule muuta edellyttää. Kuljettaja ei ole järjestyksen pitäjä. Jos toimitustilanne ei täytä alkoholilain edellytyksiä mm. päihtymyksen ja ikärajan osalta, alkoholijuomia ei luovuteta. Todettakoon myös, että nykysääntely mahdollistaa alkoholin myymisen pienessä vähittäismyymälässä siten, että vain yksi henkilö on työvuorossa ja vastaa alkoholilain noudattamisesta. Vaikutusten arviointia on syytä korjata tämän osalta.

Kaupan liitto ja PTY kannattavat ja näkevät erittäin tarpeellisena 2 momentin muutoksen, jonka myötä jatkossa lupa voitaisiin myöntää sille ajalle, kun henkilökunta on paikalla ja alkoholia myydään tai nautitaan. Tämä mahdollistaa mm. itsepalvelukaupat, joissa alkoholia myydään vain henkilökunnan paikalla ollessa.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

MaRa katsoo, että ehdotuksen tarpeellisuudelle ei ole esitetty mitään perusteita. MaRa esittää, että 1 momentti pidetään ennallaan.

2 momentti

MaRa toteaa, että voimassa olevassa 2 momentissa ei säädetä henkilökunnan vaan luvanhaltijan edustajan läsnäolosta. Perusteluja tulee tältä osin korjata.

Ehdotuksen mukaan momentissa myös korvattaisiin voimassa olevassa laissa oleva termi ”vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö” luvanhaltijan määräämällä luvanhaltijan edustajalla. Muutoksella yksinkertaistettaisiin ja selkeytettäisiin pykälän sanamuotoa. Selvyyden vuoksi valvontaviranomaiset ovat katsoneet, että alkoholilain termeistä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö olisi tarkoituksenmukaista korvata termillä luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja. MaRa pitää ehdotusta perusteltuna.

3 momentti

MaRa pitää toimituspassin edellyttämistä alkoholin toimittajilta hyväksyttävänä, jos alkoholin toimitukseen liittyvät muut vakavat ongelmat korjataan jatkovalmistelussa.

4 momentti

MaRa pitää perusteltuna, että alkoholien toimittajalta edellytetään täysi-ikäisyyttä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Esityksen mukaan vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, kun paikassa saa myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja paikka on avoinna asiakkaille. Nykyisin edellytetään luvanhaltijan edustajan olevan paikalla, kun paikka on auki asiakkaille. Ehdotus on kannatettava.

Alkoholilain 38 §:n uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että alkoholijuomien toimittajalla tulisi olla alkoholijuomien toimituspassi. Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että jokaisella alkoholijuomien toimittajalla on toimituspassi, jotta toimittajat tuntevat alkoholilain säännökset. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan alkoholijuomien toimittajien tulisi pitää toimituspassiaan mukana toimittaessaan juomia, jotta valvontaviranomaiset voisivat paikan päällä varmistaa, että toimituspassi on suoritettu.

Valvira:

Voimassa olevan alkoholilain perusteella luvanhaltijan edustajalla ei ole 38 §:n 2 momentin mukaan muuta velvollisuutta kuin olla paikalla. Ehdotettuun 38 §:n 2 momenttiin tulisikin lisätä luvanhaltijan määräämälle luvanhaltijan edustajalle velvollisuus huolehtia luvanhaltijan ohella siitä, että vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa noudatetaan tämän lain säännöksiä. Vastaava velvollisuus anniskelupaikkoja koskien sisältyi vanhan alkoholilain (1143/1994) 21 b §:n 1 momenttiin. Lisäksi esimerkiksi säännöksen perusteluissa olisi hyvä tuoda esiin se, että olennaista on se, että henkilökunta tietää, kuka on luvanhaltijan edustajana kulloinkin työvuorossa.

Ehdotettu 38 §: Pykälän 4 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa on käytetty ilmaisua ”toimitettava juoma haettaisiin pääsääntöisesti vähittäismyyntipisteestä”. Tämä olisi hyvä muuttaa muotoon ”toimitettava juoma haettaisiin pääsääntöisesti sellaisesta vähittäismyyntipaikasta”, jotta virkettä ei voisi ymmärtää virheellisesti siten, että toimitettava juoma voitaisiin hakea muualtakin kuin vähittäismyyntipaikasta.

Mieli ry:

Alkoholin toimitusta hoitavalle henkilökunnalle tulee luoda turvalliset olot kieltäytyä alkoholin luovutuksesta tilaajan iän, päihtymystilan tai välitysepäilyn takia. Esitysluonnoksen mukaan (38 §) tulee olla ”riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi”. Alkoholin toimituksen osalta

pykälää tulee tarkentaa niin, että alkoholin toimitusta toteuttaa ainakin kaksi henkilöä. Varmistamalla että toimitusta hoitaa aina työpäri voidaan myös parantaa toimitusta hoitavien henkilöiden työturvallisuutta.

K-Kauppiasliitto:

38 § 2 momentin maininta luvanhaltijan määräämästä luvanhaltijan edustajasta on tarpeeton lisäys, joka ei millään tavalla selvennä tai paranna nykyisin voimassa olevaa ja toimivaa käytäntöä. Momentti voi pahimmillaan johtaa mielivaltaiseen tulkintaan esimerkiksi vuokratyövoimaa käytettäessä. Luvanhaltija vastaa myynnistä lain, lupaehtojen ja omavalvontasuunnitelman mukaisesti. Esitämme 38 § 2 momentin poistamista tarpeettomana ja perustelemattomana.

SOK / S-Ryhmä:

SOK pitää äärimmäisen hyvänä, että esitetysti jatkossa Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja ainoastaan silloin, kun paikassa saa myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja paikka on avoinna asiakkaille.

39 § Yleinen valvonta

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

MaRa toteaa, että kieltojen ja velvoitteiden noudattamista valvovat toimitusluvan haltijan lisäksi toimitusluvan haltijan toimituksia tekevät henkilöt.

MaRa esittää, että säännöstä muutetaan seuraavaan muotoon:

Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan ja alkoholijuomien toimittajien tulee valvoa 35 a, 37 ja 38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista.

Wolt Enterprises Oy:

Hallituksen esityksen 39 § tulisi toimitusten osalta kuulua: "Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan ja alkoholijuomien toimittajien tulee valvoa..."

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Alkoholilain 39 §:ssä säädettäisiin uutena momenttina, että alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan ja hänen henkilökuntansa tulisi valvoa 35 a, 37 ja 38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista. Suomen yleiskielessä termillä "hän" viitataan ihmiseen. Luvanhaltija voi olla luonnollisen henkilön lisäksi myös yhteisö. Selvyyden vuoksi olisi perusteltua muuttaa pykälän muotoilua muotoon luvanhaltijan ja luvanhaltijan henkilökunnan tulisi valvoa kieltojen ja velvoitteiden noudattamista.

Alko:

Pykälä edellyttää myös vähittäismyyjää selvittämään mahdolliset määräaika- ja vaihtuvat toimituskieltopaikat, mikä käytännössä voi olla mahdotonta.

40 § län todistaminen

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Tämä ehdotus on kokonaisuudessaan kannatettava.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY eivät kannata vaatimusta kaksinkertaisesta ikärajalvalvonnasta verkko-ostosten yhteydessä kiristykseenä nykysääntelyyn. Nykyisin alkoholin verkko-ostaminen on sallittua ilman vahvaa sähköistä tunnistautumista, sillä ikäraja tarkastetaan juomia noudettaessa. Ikärajalvalvonnan osalta luovuttamisen yhteydessä toimitusluvan haltijoiden suorittama ikärajalvalvonta on riittävää. Toimituspassin suorittamisella voidaan varmistaa alkoholilain tuntemus, eikä oston tilanteessa tehtävä kaksinkertainen ikärajalvalvonta tuo tähän alkoholihaittojen tai ikärajalvalvonnan osalta lisähyötyä. Laki ei edellytä saman henkilön olevan tilaajana ja vastaanottajana.

Alkoholin verkko-ostokset muodostaisivat kaksinkertaisen ikärajalvalvonnan myötä jatkossa varsin sensitiivisen uudenlaisen rekisterin, jonka perusoikeudellinen oikeutus on kyseenalainen. Tunnistautuminen maksamisen lisäksi myös alkoholiostosten takia kiristäisi verkkokauppakäytäntöjä nykyisestä. Teknologianeutraalius ja ikäihmiset huomioiden tilaus ja toimitus tulisi olla mahdollista tehdä myös esim. puhelimitse. Ongelmallista vahvan tunnistautumisen osalta on myös mm. yritysostot ja toisen puolesta asiointi. Lisävaatimus edellyttäisi todennäköisesti myös järjestelmämuutoksia.

Verkkokaupassa voidaan asettaa ostamisen ehdoksi, että ostaja vakuuttaa olevansa yli 18-vuotias ja tämä tarvittaessa todennetaan henkilökohtaisesti luovutuksen yhteydessä. Mikäli ilmenee, ettei ostaja olekaan ollut 18-vuotias ostohetkellä, kyseessä on olennainen sopimusrikkomus, jolloin myyjällä on oikeus purkaa kauppa.

Ikärajalvalvonnassa sallittujen asiakirjojen listan selkeä määrittäminen on toimijoiden kannalta hyvä asia. Määrittelyssä tulee kuitenkin huomioida myös ulkomaiset asiakirjat ja digitaalisuus kattavasti.

Kuluttajaliitto ry

Kuluttajaliitto pitää erityisen tärkeänä sitä, että kotiinkuljetusta järjestettäessä kiinnitetään huomiota alkoholin myynnin rajoitusten ja valvonnan säilyttämiseen sen nykyisellä tasolla. Erityisesti ikärajalvalvonta tulisi pitää kotiinkuljetuksen mahdollistamisesta huolimatta korkealla tasolla. Kuluttajaliitto kannattaa ehdotettua sääntelyä, jonka mukaisesti tilattaessa alkoholia etäyhteyksin tilaajalta vaadittaisiin vahvaa sähköistä tunnistautumista.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

MaRa toteaa, että ehdotus helpottaisi henkilökunnan työtä ikätarkastuksissa, mutta voisi lisätä henkilökuntaan kohdistuvaa uhkailua ja väkivaltatilanteista sekä syrjintäsyytöksiä, jos aiemmin hyväksytyt todistukset eivät enää kelpaisi ikätarkastustilanteissa.

2 ja 3 momentti

MaRa esittää, että vahva sähköinen tunnistautuminen verkko-ostoksissa ja velvollisuus todistaa ikä tässä yhteydessä poistetaan esityksen jatkovalmistelussa. Alkoholijuomien toimituksissa ikätarkastus tulee tehdä vain kerran, jos siihen on tarvetta, ja se toteutetaan, kun alkoholijuomat luovutetaan toimituksen vastaanottajalle. Alkoholijuomien vastaanottajalla on velvollisuus esittää henkilötodistus, jos toimittaja sitä pyytää. MaRa huomauttaa, että kun alkoholijuomat ostetaan ulkomaisesta verkkokaupasta, ikäkontrollia ei ole.

MaRa esittää, että momentti muutetaan seuraavaksi:

Alkoholijuoman toimituksissa alkoholijuoman vastaanottaja on vaadittaessa velvollinen todistamaan ikänsä alkoholijuoman toimittajalle.

Sisäministeriö:

Alkoholilain 40 §:n 1 momentin mukaan alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja tämän lain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranhaltijalle viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla. Uuden 3 momentin mukaan alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja olisi velvollinen todistamaan vaadittaessa ikänsä 1 momentissa tarkoitetulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittavalle henkilölle.

Sisäministeriö esittää, että iän todentamisen tulisi tapahtua voimassa olevasta kuvallisesta henkilökortista, ajokortista tai passista.

Alko:

Perusteluissa todetaan, että momentissa lueteltaisiin tyhjentävästi asiakirjat, joiden avulla alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva voisivat todistaa ikänsä. Muutoksella on ollut tarkoitus selkeyttää nykytilaa. Selkeyden vuoksi pykälässä olisi hyvä todeta, pitääkö asiakirjan olla voimassa samoin se, että asiakirjan tulee olla ymmärrettävä.

Lidl Oy:

Kaksinkertaista ikärajavaltontaa ei tule edellyttää, vaan riittävää tulisi olla nykylainsäädännön mukaisesti tarkastaa ikä tarvittaessa luovutushetkellä (kun tuotteet luovutetaan ostajalle). Myyntitransaktio on kuitenkin täytetty vasta kun tuotteet on toimitettu ostajalle huolimatta siitä, että kuljetuksen hoitaa kolmas osapuoli.

Vähittäismyyjän velvollisuus tarkastaa toimitusluvanhaltijan nimi ja lupanumero ja näiden ilmoittaminen ostajalle jokaisella osto-/toimituskerralla aiheuttaa ylimääräistä työtä, eikä ole tarkoituksenmukaista tai lain tavoitteiden saavuttamiseksi välttämätöntä. Ostaja ei myöskään hyödy millään tavoin näistä tiedoista. Luvanhaltijoiden tulisi voida järjestää keskinäinen toimintansa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

K-Kauppiaaliitto:

40 § 2 momentissa toistuu vaatimus alkoholijuoman ostotapahtumassa tapahtuvasta vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta. Esitämme kohdan poistamista tarpeettomana, sillä toimitusluvanhaltijan ja tämän henkilökunnan on varmistettava ostajan ikä ja muut lain edellytykset ennen alkoholijuoman luovuttamista.

42 a § Toimitusaika

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Kotiinkuljetuksen enimmäiskellonajat pitää toteutua vähittäismyynnin alkoholin myyntiaikoihin klo 9-21. Jos kuljetus ei toteudu klo 9-21 välillä, tulee juomat palauttaa välittömästi vähittäismyyntipisteeseen. Ei sallita lakiehdotuksen mukaista kuljetuksen toteutumista muuna aikana tai kuljetusyrityksen varastoimista alkoholijuomia omilla tiloillaan ja toimittamista myöhempänä aikana. Tämä tulee olla lakiehdotuksessa 35 a §. Alkoholijuomien toimitus koskevassa pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos alkoholijuomaa ei voitaisi luovuttaa 2 momentin tai 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, palautettaisiin alkoholijuoma myyjälle. Tällaisissa tilanteissa alkoholijuomien toimittaja ei siis voisi esimerkiksi varastoida alkoholijuomia itselleen ja yrittää toimitusta myöhemmin, vaan alkoholijuoma tulisi palauttaa suoraan myyjälle. Tämä ehdotus lisäys tulee tehdä myös toimitusaikaan liittyvään pykälään.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY kannattavat esitettyä toimitusaikojen osalta, vaikka pienet poikkeustilanteissa tehtävät joustot olisivatkin sen näkemyksen mukaan kannatettavia.

Valvira:

Ehdotettu 42 a §: Pykälän 3 momentin ensimmäinen virke on tarpeeton, sillä asiasta säädettäisiin ehdotetun 42 a §:n 1 momentissa. Lisäksi ehdotetun 42 a §:n 3 momentin sanamuodossa tulisi ottaa huomioon myös alkoholiyhtiöstä toimitettavat alkoholijuomat lisäämällä viittaus 1 momentin lisäksi myös 2 momenttiin.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

MaRa katsoo, että alkoholin toimituksen tulee olla sallittua myös klo 21 jälkeen, jos sovittu toimitusaika on ennen kello 21. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun kuljetus viivästyy odottamattoman liikenteen häiriön tai kuljetusvälineen rikkoutumisen takia.

3 momentti

MaRa viittaa aiemmin 42 a §:n 1 momentissa lausumaansa. Luovutus tulee olla mahdollista, jos sovittu toimitusaika on klo 9-21 välillä.

Valvira:

Ehdotetun 42 a §:n mukaan alkoholijuomien toimitusaika vastaisi alkoholijuomien nykyistä vähittäismyyntiaikaa, eikä esityksessä ehdoteta kiellettäviksi alkoholijuomien nopeita toimituksia. Valvira katsoo, että alkoholijuomien nopeita toimituksia olisi perusteltua rajoittaa esimerkiksi siten, että alkoholijuoma

voitaisiin toimittaa aikaisintaan seuraavana päivänä tai tietyn tuntimäärän kuluttua tilauksen tekemisestä. Nopean toimituksen kiellolla voitaisiin vähentää sekä päihtyneiden tekemiä ostoyrityksiä että pitkittyneitä juomistilanteita. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista ehkäistä alkoholijuomien kulutuksen siirtymistä valvonnan ulottumattomiin, sillä nopeat samana päivänä tapahtuvat toimitukset kilpailevat alkoholijuomien ravintolassa nauttimisen kanssa.

Ehdotetussa 42 a §:n 3 momentissa määriteltäisiin, mitä alkoholijuomille tapahtuisi, jos alkoholijuomaa ei voitaisi luovuttaa 1 momentissa määritellyn ajan sisällä. Eesityksen mukaan alkoholijuoman toimittaja voisi yrittää toimitusta asiakkaalle myöhemmin, jos toimitus olisi epäonnistunut muusta kuin 37 §:ssä tarkoitettusta syystä. Valvira katsoo, että tällainen välivarastoinnin mahdollisuus tulisi poistaa ja tulisi edellyttää, että alkoholijuoma kaikissa tilanteissa palautettaisiin myyjälle toimituksen epäonnistuesssa. Jos toimitusluvanhaltija voisi varastoida alkoholijuomia, häivyttäisi se edelleen tukkumyynti- ja toimitustoiminnan välistä rajanvetoa sekä heikentäisi valvontaa, sillä toimitusluvanhaltijan ei välttämättä tarvitsisi aina tehdä elintarvikelain (297/2021) 10 §:n mukaista ilmoitusta elintarviketoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten. Näissä tilanteissa alkoholijuomien välivarastointi ei olisi kenenkään viranomaisen valvottavissa.

Poliisihallitus:

Lisäksi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan esitystä tulisi muuttaa myös siten, että alkoholin toimittamista rajattaisiin niin, että ostohetken ja toimitushetken välissä tulisi olla vähintään joidenkin tuntien mittainen ajanjakso. Tällä yksinkertaisella muutoksella, välittömän toimituksen kiellolla, estettäisiin huomattava määrä mahdollisia häiriötilanteita.

Oikeusministeriö:

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että toimitusajasta ei ole tarpeen säätää kahteen kertaan: riittää, että laissa säädetään joko siitä, milloin alkoholijuoman luovuttaminen on sallittua tai siitä, milloin se on kiellettyä. Edelleen oikeusministeriö toteaa, että ehdotettu 3 momentin säännös alkoholijuomien palauttamisesta ei näytä kattavan alkoholiyhtiöstä ostettuja juomia. Kyseisessä säännöksessä olisi mahdollisesti syytä viitata 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin aikoihin.

46 § Alkoholijuomien hankkiminen

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY kannattavat lakiin tehtyä täsmennystä siitä, että pykälä koskee yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä alkoholijuomia.

51 § Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitolla ja PTY:llä ei ole huomautettavaa asiassa.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

MaRa esittää, että 1 momentista poistetaan anniskelu.

Anniskelun määrä on laskenut voimakkaasti ja suurin osa alkoholijuomista hankitaan ulkomailta, vähittäismyynnistä tai Alkosta. Anniskelussa nautittava alkoholi tuottaa valtiolle paljon enemmän verotuloja kuin vähittäismyynnistä hankittu alkoholi. Anniskelupaikoissa alkoholin nauttiminen tapahtuu valvotusti.

Ravintoloille tulee antaa oikeus tehdä tarjouksia, jossa esimerkiksi kaksi pulloa olutta on halvempi kuin yksittäin ostettuna. Tällaisia tarjouksia voisi hyödyntää esimerkiksi ravintolaan tulevat ruokailijat ja seurueet.

Anniskelua koskeva paljousalennuskielto vaikeuttaa myös syntymäpäivien, hää- ja muiden juhlatilaisuuksien järjestämistä anniskelupaikoissa. Ravintolat ovat menettäneet nämä tilaisuudet ilman anniskelulupaa toimiville ravintoloille, jotka sallivat omien alkoholijuomien tuomien tilaan alkoholilain vastaisesti. Kieltoa ei kuitenkaan valvota. Jos 1 momentti ei koskisi anniskelua, anniskeluravintoloiden kilpailuasema suhteessa anniskeluluvattomiin ravintoloihin paranisi. Ravintola voisi antaa tilaisuuden järjestäjälle alennusta esimerkiksi viinipulloista menekin mukaan. Tämä voisi siirtää juhlatilaisuuksien järjestämistä takaisin ravintoloihin, mikä toisi valtiolle myös lisää verotuloja.

Valvira:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilain 51 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä koskien alkoholijuoman hinnoittelua. Valvira kannattaa ehdotettuja muutoksia tuoden samalla esille, että markkinointisäännökset koskevat voimassa olevan alkoholilain 68 §:n 1 momentin mukaisesti sekä markkinoinnin tilaajaa että toimeenpanijaa ja näiden palveluksessa olevaa. Näin ollen myös alkoholijuomien toimittajien on noudatettava markkinointia koskevia säännöksiä.

Alko:

Kuljetusmaksun ollessa vakio, nousee yhteishinta yhdelle toimitetulle alkoholijuomalle toimituksessa korkeammaksi kuin useamman tuotteen tilatessa. Esim. Tilaus 1: 1 pullo: 1 €, toimitusmaksu 10 € --> yhden pullon hinta toimitusmaksuineen 11 €, Tilaus 2: 24 pulloa 24 €, toimitusmaksu 10 € --> yhden pullon hinta toimitusmaksuineen 1,42 €. Tämä ei lienee pykälän tarkoitus eli selvyden vuoksi tämä olisi hyvä täsmentää.

On kuitenkin tärkeää, että laissa kielletään selvästi alkoholiannosten tai pakkausten alennukset määrän kasvaessa, esimerkiksi 12 pulloa olutta 6 pullon hinnalla.

57 § Henkilökunnan osaaminen

Hämeen ammatti-instituutti Oy (elintarvikejalostuksen ammattitutkinto, alkoholijuomien valmistuksen osaamisala)

Lakiluonnoksessa esitetty ajatus erillisestä toimituspassista on myös kyseenalainen. Nykyinen anniskelupassi kattaa jo laajalti alkoholilain tuntemuksen, ja alan koulutuksen yhtenäistäminen olisi järkevämpää. Ehdotamme, että luodaan yksi yhtenäinen alkoholipassi, joka kattaisi kaikki osa-alueet, mukaan lukien valmistuksen, vähittäismyynnin, anniskelun ja toimitusmyynnin. Tämä yhtenäinen passi parantaisi koulutuksen laatua, alan kokonaisuuden hahmottamista ja selkeyttäisi osaamisen arviointia. Koulutuksen järjestäjät voisivat toimia keskeisessä roolissa tämän koulutuksen ja osaamisen arvioinnin tarjoamisessa, mikä tukisi myös alan kehittymistä ja ammattitaidon varmistamista.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY pitävät vaatimusta toimituspassista tiukkana verrattuna esimerkiksi anniskelupassiin, mutta edellyttäen että byrokratiaa kotiinkuljetuksen osalta muutoin kevennetään, kannatettavana. Aikataulua passin suhteen tulee kiihittää, jotta alkoholin toimitus saadaan tosiasiallisesti voimaan. Passin suorittamista varten tulee varata riittävät resurssit ja sen tulee olla verkossa suoritettavissa koko Suomessa. Pitkän ikärajavaltontaa koskevan kokemuksensa hyödyntämiseksi PTY toivoo mahdollisuutta osallistua passin kehittämiseen.

Kuluttajaliitto ry

Kuluttajaliitto haluaa ottaa esiin ehdotetun toimituspassin saamiseen oikeuttavan koulutuksen ja kokeen tärkeyden. Sekä kokeen että koulutuksen tulisi olla riittävän laaja sekä taata kuljetusta suorittavan tahon riittävä osaaminen erityisesti alkoholituotteiden luovutustilanteissa, joissa vastuu alkoholilain mukaisten kieltojen ja rajoitusten noudattamisesta on suuri. Koulutuksen osalta tulisikin varmistua siitä, tarjoaako se riittävät valmiudet juuri alkoholituotteiden kotiinkuljetuksen vaatimaan osaamiseen. Esityksenkin mukaan alkoholin luovutustilanne tilaajan kotioivella eroaa huomattavasti luovutustilanteesta liikkeessä, ja tämä ero on otettava huomioon koulutusta suunniteltaessa.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

3 momentti

MaRa katsoo, että toimitusluvan haltijan laatima omavalvontasuunnitelma ja toimituksia tekevien henkilöiden perehtyminen siihen varmistaa riittäväällä tavalla toimitusten lain mukaisuuden vastaavalla tavalla kuin anniskelussa ja vähittäismyynnissä. Passia ei edellytetä anniskelussa tai vähittäismyynnissä muilta kuin luvanhaltijan edustajalta.

Ehdotuksen mukaan olisi tärkeä varmistaa, että alkoholijuomien toimitusluvanhaltija tai toimitukseen osallistuva ymmärtäisi alkoholilain mukaiset ikärajatarkastukseen liittyvät velvollisuutensa ja osaisi toimia mahdollisissa haastavissakin tilanteissa lain mukaisesti. Jos laki edellyttää toimituspassia, MaRa viittaa aiemmin 3 §:n kohdalla todettuun. Toimitusluvan haltijan tulee voida käyttää alkoholin toimituksiin myös muita kuin sen omaa henkilökuntaa. Riippumatta siitä, ketä toimitusluvan haltija käyttää alkoholin toimituksissa, tällä tulee olla suoritettuna toimituspassi.

MaRa esittää, että jos toimituspassia vaaditaan, sitä koskeva momentti muutetaan seuraavaan muotoon:

Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että alkoholitoimituksia tekevillä henkilöillä on alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (toimituspassi).

Suomen Viiniryttäjät ry:

Myös ajatus erillisen toimituspassin suorittamisesta on ristiriidassa toiminnan selkeyttämisen periaatteiden kanssa. Nykyinen anniskelupassi sisältää jo varsin kattavasti alkoholilain, alalle voisikin luoda yhtenäisen passin, jolla pystyttäisiin osoittamaan laajamittainen alkoholilain ymmärrys. Tällä vältyisimme usean eri passin suorittamiselta, samaa alaa ja asiaa koskien. Alkoholipassi tulisi kattamaan valmistusluvan, vähittäismyynnin ja toimitusluvan haltijat, koska se osoittaa samaa osaamista ja tuntemusta. Esimerkiksi

suurimmalla osaa kotimaisista tilaviiniyrittäjistä on toiminnassaan valmistuksen lisäksi mukana niin anniskelua, vähittäismyyntiä kuin tulevaisuudessa myös toimitusmyyntiä, yrittäjä voisi yhdellä passilla osoittaa pätevyytensä kaikkiin näistä osa-alueista ilman että jokaisesta täytyisi suorittaa oma erillinen passinsa. Tämä yhdenmukaistaminen helpottaisi toimijoiden lupakäytäntöjä ja vähentäisi hallinnollista taakkaa.

Wolt Enterprises Oy:

Hallituksen esityksen 57 §:ssä tulisi henkilökunnan osaamisen osalta lukea: "Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että alkoholijuoman toimittajalla on (...) mallin mukainen todistus (toimituspassi)."

Valvira:

Voimassa olevan lain 57 §: Pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä käytetty ilmaisu "pidettävä kirjaa toimipaikassa työskentelevien henkilöiden koulutuksesta ja osaamisesta" on ongelmallinen, sillä toimitusluvanhaltijoiden alkoholijuomien toimitukseen osallistuva henkilökunta ei välttämättä työskentele ollenkaan toimipaikassa. Ilmaisun voisi muuttaa esim. seuraavasti "pidettävä kirjaa tässä laissa tarkoitetussa toiminnassa työskentelevien henkilöiden koulutuksesta ja osaamisesta".

PAM:

Hallituksen esityksen 57 §:n mukaan "alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sen henkilökuntaan kuuluvalla alkoholijuoman toimittajalla on alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (toimituspassi)."

PAM kritisoi sitä, että vain itsenäisiä yrittäjiä käyttävällä alustalla ei ole velvollisuutta hankkia toimituslupaa tai huolehtia siitä, että alustaa käyttävillä läheteillä on toimituspassi suoritettuna. On erittäin valitettavaa, että alustataloudelle tyypillisesti itsenäisiä yrittäjiä käyttävällä alustalla ei ole työturvallisuuteen liittyviä velvoitteita alkoholia toimittavia lähetejä kohtaan.

58 § Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Esityksestä ei käy ilmi onko toimituspassista annettavan todistuksen tarkoitus olla paperinen vai sähköinen?

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen nimitys on jo vakiintuneesti ollut anniskelupassi ja sääntelyn selkeyden vuoksi olisi hyvä käyttää myös pykälissä vastaavaa nimitystä. MaRa pitää ehdotusta tältä osin perusteltuna.

Vastaavasti kuin nykyisin anniskelupassin voisi suorittaa anniskelupassikokeella ja siihen rinnastettaisiin myös todistus tutkinnosta, joka on sisältänyt vastaavat tiedot kuin anniskelupassikoe.

2 momentti

MaRa esittää, että momentin ensimmäinen virke muutetaan siten, että toimituspassi vaaditaan vain henkilöltä, joka suorittaa alkoholijuomien toimituksia:

Alkoholijuomia toimittavan henkilön pätevyys voidaan todistaa todistuksella toimituspassista.

Valvira:

Ehdotettu 58 §: Pykälän 1 ja 2 momenteissa käytetään erilaisia sanamuotoja sen osalta, mitkä oppilaitokset voivat myöntää anniskelupassin ja toimituspassin. Jos valtioneuvoston toimiluvalla tarkoitetaan samaa kuin ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettulla toimiluvalla ja opetusministeriön järjestämisluvalla samaa kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettulla tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvalla, niin sanamuodot voisi tältä osin yhtenäistää. Säännösten sanamuotoihin jäisi siten eroksi ainoastaan se, että anniskelupassin voi myöntää vain ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Lisäksi opetusministeriö tulisi vaihtaa opetus- ja kulttuuriministeriöksi. Tällöin ehdotetun 58 §:n 2 momentin toisen virkkeen muotoilu olisi seuraavanlainen: "Toimituspassin myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvalla nojalla koulutusta antava oppilaitos."

Lisäksi ehdotetun 58 §:n sanamuotoa voisi yksinkertaistaa siten, että siitä otettaisiin pois maininnat todistuksesta (todistus anniskelupassista/todistus toimituspassista), sillä ehdotetun 57 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan todistus tarkoittaa samaa kuin anniskelupassi/toimituspassi. Ehdotetun 58 §:n 1 ja 2 momentin sanamuodot voisi siis kokonaisuudessaan olla seuraavat:

58 § 1 mom.: Anniskeluluvan haltijan edustajan pätevyys voidaan todistaa anniskelupassilla tai todistuksella tutkinnosta, joka on sisältänyt vastaavat tiedot kuin anniskelupassikoe. Anniskelupassin myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvalla nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Anniskelupassi myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen.

58 § 2 mom.: Alkoholijuoman toimittajan pätevyys voidaan todistaa toimituspassilla. Toimituspassin myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvalla nojalla koulutusta antava oppilaitos. Toimituspassi myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi toimituspassikokeen.

Ehdotetusta 58 §:n 4 momentista tulisi ottaa pois "koulutuksista" sana 58 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta vastaavasti. Ei ole myöskään tarvetta, että mikään koulutus vastaisi jatkossa toimituspassikoetta. Lisäksi ehdotetun 58 §:n 4 momentin alun sanamuodon voisi muuttaa seuraavaksi: "Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset...". Tämä muotoilu sopisi paremmin, sillä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella ei tarvitse ainakaan alkuvaiheessa säätää toimituspassikoetta vastaavista tutkinnoista.

Opetushallitus:

Esityksen mukaan suunnitteilla on toimituspassi, jonka tarkoituksena on varmistaa alkoholin toimittamisen lainmukaisuus ja vastuullisuus. Toimituspassin järjestäminen suunnitellaan vapautettavaksi niin, että kyseistä koetta voivat järjestää ammatilliset oppilaitokset tai ammattikorkeakoulut. Tältä osin tulisi Opetushallituksen näkemyksen mukaan huomioida, että kokeen järjestäjällä itsellään, tulee olla riittävä osaaminen alkoholilainsäädännöstä. Tämä on erityisesti huomioitava, jos koe toteutetaan vastaavalla tavalla kuin nykyinen anniskelupassi. Anniskelupassin toteutusta ohjaa Valvira, mutta oppilaitoksilla on melko suuri vapaus valita, miten koe toteutetaan käytännössä. Opetushallitus katsoo, että toimituspassissa tulisi olla anniskelupassia tiukempi ohjaus hygieniapassin tavoin.

Opetushallitus kiinnittää huomiota siihen, että tehtävät, joissa toimituspassia tarvitaan, eivät edellytä toisen asteen tutkintokoulutusta eivätkä näin ollen kuulu ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen tai rahoituksen piiriin. Lähtökohtaisesti toimituspassia edeltävä koulutus ja kokeen vastaanottaminen olisivat liiketoimintaa koulutuksen järjestäjien taholta.

Suomen Kuntaliitto:

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että suunnitellun toimituspassin osalta tutkinnon suorittamisen perusteista ei ole säädetty tarkemmin. Mikäli tehtävä tutkinnoista jää kuntien tai kuntapohjaisten toimijoiden varaan, tulee huomioida niiden vaikutus uutena tehtäväkokonaisuutena koulutuksenjärjestäjille. Mahdollisen kysyntäpiikin osalta on jätettävä riittävästi aikaa suunnitella ja järjestää tarvittavat koulutukset ja huomioida esimerkiksi ammatillisen koulutuksen leikkausten vaikutukset mahdollisuuksiin ottaa uusia tehtäviä hoidettavaksi. Kuntaliitto muistuttaa, että uudet ja laajenevat tehtävät tulee korvata täysimääräisesti kunnille ja koulutuksen järjestäjille.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry:

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE painottaa, että ammatillisen koulutuksen uudet tehtävät tulee korvata täysimääräisesti. Toimituspassi ei sovellu suoraan mihinkään nykyisistä ammatillisista tutkinnoista, jolloin koulutuksen järjestäjät eivät saisi vos-rahoitusta toimituspassikoulutuksen ja -kokeen järjestämisestä. Mikäli toimituspassikoe luodaan, sen tulee olla ammatillisen koulutuksen järjestäjille samalla tavalla maksullista palvelutoimintaa kuin anniskelupassi ja hygieniapassi.

Ahvenanmaan maakuntahallitus:

Alkoholilain 17 a §:ään, 38 §:ään, 57 §:ään, 58 §:ään ja 60 §:ään ehdotetaan niin sanottua toimituspassia koskevia säännöksiä. Maakunnan hallituksen arvion mukaan ehdotetut toimituspassia koskevat säännökset, kuten alkoholijuomien toimittaminen kokonaisuudessaan, kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan, koska ne perustuvat vähittäismyyntilupaan eikä niillä ole liityntää anniskelulupaan. Ehdotetun 58 §:n 2 momentin mukaan: "Toimituspassin myöntää oppilaitos, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa, tai oppilaitos, jolla on ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettu järjestämislupa."

Koska maakunnalla on itsehallintolain 18 §:n 14 kohdan mukaisesti lainsäädäntövalta opetusta koskevissa asioissa, Ahvenanmaalla toimivat oppilaitokset toimivat maakuntalainsäädännön perusteella eikä niillä siten ole edellä mainittuja koulutus- ja tutkintolupia. Näin ollen Ahvenanmaalla toimiville oppilaitoksille ei ole oikeudellista perustaa järjestää ja myöntää ehdotettua toimituspassia. Ehdotetussa 58 §:n 4 momentissa säädettäisiin lisäksi Ahvenanmaalla annettujen todistusten hyväksymistä koskevasta asetuksenantovaltuutuksesta seuraavasti: "Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kokeiden ja niitä vastaavien koulutusten ja tutkintojen sisällöstä ja arvioinnista sekä Ahvenanmaan maakunnassa myönnettyjen todistusten hyväksymisestä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuiksi todistuksiksi."

Asetuksenantovaltuuden viittauksen soveltaminen toimituspassia koskevaan 58 §:n 2 momenttiin on epäselvää ottaen huomioon edellä mainittu toimivallan jako: Maakuntapäivät ei voi päättää alkoholijuomien vähittäismyyntitoimitusten sääntelystä, eikä siten myöskään toimituspassista ja sen myöntämisestä Ahvenanmaalla.

Samassa momentissa (58 §:n 4 momentti) oleva viittaus 58 §:n 1 momenttiin Ahvenanmaalla annetun anniskelupassin (todistus alkoholilain tuntemuksesta) hyväksymisestä valtakunnassa on sen sijaan edelleen asiallinen ja käytännöllisesti merkittävä. Maakuntalain 17 §:n 3 momenttiin on otettu vastaava asetuksenantovaltuus valtakunnassa myönnettujen anniskelutodistusten hyväksymisestä Ahvenanmaalla. Nämä anniskelupassia (todistus) koskevat säännökset eroavat nyt ehdotetuista toimituspasia koskevista säännöksistä siten, että anniskelupassin sääntely liittyy suoraan anniskelulupa eli Ahvenanmaan toimivaltaan. Maakunnan hallitus edellyttää mainittujen säännösten tarkistamista ja jatkovalmistelua siten, että Ahvenanmaan elinkeinonharjoittajille voidaan myöntää toimituspasi. Maakunnan hallituksen alustava arvio on, että sopimusasetuksen tekemistä siihen liittyvine sopimuksineen Ahvenanmaan oppilaitoksen kanssa voitaisiin harkita mahdollisena ratkaisuna - vaihtoehtoisesti varmistettaisiin, että ehdotetussa 58 §:n 2 momentissa tarkoitettu valtakunnan oppilaitos järjestäisi toimituspassin myöntämisen niin, että osallistuminen voisi tapahtua myös Ahvenanmaalla. Toimituspassin osalta on myös tarpeen varmistaa, että näytteet ja todistukset voidaan järjestää ruotsin kielellä, mukaan lukien 57 §:n 2 momentissa tarkoitettun kaavan saatavuus ruotsin kielellä. Maakunnan hallitus antaa tarvittaessa lisäpalautetta.

Ehdotetussa 58 §:n 3 momentissa anniskelulupa korvattaisiin anniskelupassilla (oletettu kirjoitusvirhe).

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

Luonnoksessa ehdotetaan koulutuksen järjestäjien uudeksi tehtäväksi toimituspassin kokeen järjestämistä. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan uusi tehtävä oltaisiin siirtämässä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toteutettavaksi, jonne kohdistuu jo nyt säästöjä ilman uusia tehtäviäkin. Koulutuksen järjestäjien ensisijainen perustehtävä on ja tulee vastaisuudessakin olla ammatillisesta koulutuksesta ja ammattikorkeakoulutuksesta annettujen säädösten mukaisen koulutuksen järjestäminen. Mikäli toimittamista koskevien säädösten kanssa edetään, koulutuksen järjestäjillä tulee olla mahdollisuus itse valita, haluavatko järjestää toimituspassin kokeita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa koulutusta ja sen järjestämistä siltä osin, kuin se sisältyy ammatillisesta koulutuksesta tai ammattikorkeakouluista annettuihin säädöksiin. Laadunhallinta tai muut menettelyt muun toiminnan osalta perustuvat koulutuksen järjestäjien omiin linjauksiin ja päätöksiin. Mahdollinen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan ohjaus ja valvonta tulee suunnitella siten, että koulutuksen järjestäjille on eri tilanteissa selvää, minkä ohjauksen mukaan toimia.

Toimituspassin tarvitsevan työntekijän osaaminen ei sisälly nykyiseen koulutusjärjestelmään, ei ammatillisessa koulutuksessa eikä ammattikorkeakouluissa. Ammatillisissa tutkinnoissa tai ammattikorkeakoulututkinnoissakaan ei ole sellaisia tutkintoja, joihin osaaminen voisi luontevasti liittyä. Osaaminen on myös luonteeltaan sellaista, että oletettujen osaamisvaatimusten perusteella osaaminen ei yltäisi ammatillisten tutkintojen (ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot) ja ammattikorkeakoulututkintojen osaamisvaatimusten tasoille siten, että se edes voisi olla osa tutkintoihin sisältyvää osaamista. Näiden tekijöiden näkökulmasta toimituspasia ei voida verrata anniskelupassiin, jossa tutkintovaatimuksiin jo sisältyy tarvittavan osaamisen hankkiminen ja osoittaminen.

Mahdollisesta kokeen järjestämisestä (mm. valmistautuminen, toimeenpano, toiminnan arviointi, kehittäminen) aiheutuvia kustannuksia ei voi sisällyttää ammatillisesta koulutuksesta tai ammattikorkeakoulutuksesta annettujen säädösten mukaiseen rahoitukseen.

Toimituspassin suorittamisen kaikki kustannukset tulee voida määrittää liiketaloudellisin perustein ja täysimääräisesti laskuttaa suorittajilta tai heidän edustamiltaan organisaatioilta. Tällaisia kuluja ovat mm. lisätö ja uuden tehtävän osuudet koulutuksen järjestämisen kiinteisiin kuluihin (mm. tilakustannukset, tietohallinto) koskeviin osuuksiin.

60 § Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Pykälään ei tullut lausuttavaa.

61 § Valvontaohjelma

Pykälään ei tullut lausuttavaa.

62 § Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Viranomaiselle on mahdollistettava tehokkaat keinot valvoa kotiinkuljetustoimintaa, kuten mahdollisuus koeostojen tekemiseen sekä rikkomuksista seurausten antamiseen.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitolla ja PTY:llä ei ole koeostoista sinänsä huomautettavaa, mutta kenellä on todentamisvelvollisuus, jos koeostossa jotain menee pieleen? Miten tilanne käytännössä toteutetaan? Oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden nimissä koeostajien tulee olla etukäteen koulutettuja, jotta he osaavat suorittaa tehtävän objektiivisesti.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

MaRa toteaa, että lakiehdotuksesta ei käy ilmi, millä tavalla viranomainen voi itse tehdä koeostoja. Annettaanko viranomaiselle oikeus tekeytyä kuluttajaksi ja käyttää valehenkilöllisyyttä tai piilottaa valvontaa suorittavan virkamiehen henkilöllisyys vai voiko viranomainen tehdä koeostoja avoimesti, jolloin viranomaisen on koeoston tehdessään ilmoitettava oikeat tiedot tilauksen tekijästä. Valittu ratkaisu vaikuttaa siihen, voidaanko koeosto-oikeutta pitää perustuslain nojalla hyväksyttävänä ja välttämättömänä.

MaRa katsoo, että lähtökohtana viranomaisvalvonnassa on, että se on avointa ja läpinäkyvää eikä valvonnan kohteelta salata sitä, että kyseessä on viranomaisen tekemä yhteydenotto tai tarkastus. Viranomaisvalvonnan peittäminen koeostoissa sopii huonosti Suomen oikeusvaltioperiaatteeseen. Viranomaisvalvonnan peittäminen ja väärien tietojen ja asiakirjojen antaminen viranomaisvalvonnassa heikentää luottamusta viranomaisten toimintaan.

MaRa katsoo, että jatkovalmistelussa on tarkkaan harkittava valvontaviranomaisten oikeutta koeostoihin alkoholilain toimituksia koskevan valvontatehtävän suorittamiseksi, millä tavalla koeostot voidaan suorittaa ja voidaanko koeostoja tehdä rutiininomaisesti ilman, että viranomaisella on perusteltua aihetta epäillä, että toiminnassa ei noudateta lainsäännöksiä. Vapaaehtoisten käyttäminen alkoholitoimitusten viranomaisvalvonnan osana on perustuslain sääntelyn nojalla hyvin kyseenalaista. Perustuslain 2 §:n 3 momentin nojalla julkisen vallan käytön on perustuttava lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Esityksessä ehdotetaan, että alkoholilain 62 §:ää uudistetaan siten, että valvontaviranomaisille annetaan oikeus tehdä koeostoja valvontatehtävien hoitamiseksi, jotta valvontaviranomaiset voivat selvittää, noudatetaanko toimituksissa alkoholilaissa säädettyjä luovutuskieltoja. Toimivaltaisella viranomaisella olisi myös oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa. Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan toimitusmyynnin ja konkreettisten luovutustapahtumien valvonta on haastavaa, sillä viranomaisella ei ole tietoa, missä ja milloin tällaisia luovutuksia tapahtuu. Lisäksi luovutukset tulisivat tapahtumaan usein kotirauhan piirissä, ja valvontaviranomainen ei voi mennä suorittamaan tarkastuksia yksityishenkilöiden koteihin.

Aluehallintovirasto ei pidä tarpeellisena, että koeostojen suorittaminen vapaaehtoisten avulla vaatii erityistä syytä epäillä, ettei lainsäädäntöä noudateta, vaan tällainen mahdollisuus tulisi olla myös ilman erityistä syytä. Koeostoja tehdään aina vain hyvin harkitusti, sen ollessa kuitenkin ainoa keino valvoa tosiasiallisesti lainsäädännön noudattamista. Erityisesti ikärajavaltvonta on hankalaa, jos aluehallintovirastot eivät voi käyttää nuoria vapaaehtoisia. Toimittaja ei voi tietää etukäteen ja yksittäisestä toimittajasta tehty kansalaisilmoitus tai muu epäkohtailmoitus ei johda siten toivottuun lopputulemaan eikä valvonta välttämättä kohdistu oikeaan toimittajaan. Lakiesityksen perusteella on epäselvää, miten vapaaehtoisia koeostajia voidaan rekrytoida, ja voidaanko heille esimerkiksi maksaa palkkaa koeostojen tekemisestä. Epäselvää on myös, miten maksut toimituksista maksetaan ja mitä tehdään alkoholijuomille, jotka on toimitettu koeostajille. Esityksessä ei ole otettu kantaa siihen, täytyykö valvontaviranomaisen olla läsnä juomien luovutushetkellä. Lähtökohtaisesti aluehallintovirastot voivat asettaa seuraamuksia vain sellaisista alkoholilain rikkomuksista, joita he ovat itse todistaneet. Esityksessä ei ole pohdittu tarkemmin koeostajien käyttämisen osalta perustuslain 124 §:n mukaisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan näitä seikkoja tulisi käsitellä hallituksen esityksessä.

Aluehallintovirastojen arvion mukaan alkoholijuomien toimitusmyynnin valvonta tulee olemaan hankalaa koeostoista huolimatta. Esimerkiksi sen valvominen, että alkoholijuomia ei luovuteta selvästi päihtyneille henkilöille, on käytännössä mahdotonta, koska olisi hyvän tavan vastaista, että viranomaiset hyödyntäisivät selvästi päihtyneitä henkilöitä koeostojen tekemiseen. Toimitusmyynnissä ikärajojen tarkistaminen on vaikeampaa kuin myymälässä, mikä voi johtaa alkoholin myymiseen alaikäisille. Alkoholin välittäminen alaikäisille helpottuu ja sen valvominen vaikeutuu. Lisäksi valvonnan ongelmana on se, että valvontaa ei voi helposti kohdistaa tiettyihin toimitusluvanhaltijoihin, sillä viranomaisilla ei välttämättä ole ostovaiheessa tietoa siitä, kuka toimitusluvanhaltijoista suorittaa alkoholin toimituksen. Tällöin valvonta jää satunnaistarkastusten tasolle, eikä viranomaisilla ole mahdollisuuksia kohdistaa valvontaa toimijoihin, joiden se epäilee rikkovan alkoholilain säännöksiä. Esityksen mukaan pykälässä säädettäisiin myös siitä, että toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta tieto, kuka on toimittanut alkoholijuomat koeoston yhteydessä. Tämäkään ei mahdollista sitä, että valvontaa voitaisiin kohdistaa tiettyihin toimijoihin, koska tieto toimittajasta voidaan antaa vasta tilauksen tekemisen jälkeen. Myös viranomaisten suorittamiin koeostoihin liittyy tällä hetkellä epäselvyyttä samalla tavalla kuin vapaaehtoistenkin suorittamiin. Laissa on myös vaatimus vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta alkoholijuomia tilattaessa, jolloin virkamiesten henkilötiedot välittyvät eteenpäin vähittäismyyjille. Virkamiehiä ei pidä velvoittaa suorittamaan koeostoja omilla virkakorteillaan tai verkkopankkitunnuksilla, vaan koeostoja varten tulisi olla mahdollisuus käyttää virastojen yhteisiä koeostoja varten luotuja henkilöllisyyksiä.

Aluehallintovirasto toteaa, että koeosto-oikeus on haasteista huolimatta ehdottomasti välttämätön, sillä ilman tätä mahdollisuutta aluehallintovirastoilla ei käytännössä olisi keinoja valvoa toimitusmyyntiä lainkaan. Alkoholin verkkokauppa ja toimitusmyynti vaativat uudenlaista vastuullisuutta ja valvontaa, jotta alkoholin haittoja voidaan tehokkaasti ehkäistä. Valvonnan turvaamiseksi aluehallintovirastojen riittävät resurssit on varmistettava.

Luvanhaltijalle tulisi asettaa velvollisuus kirjata ylös juomien toimitusajat. Valvontaviranomaisella tulisi olla oikeus pyytää toimitusluvanhaltijalta tieto siitä, milloin juoma on luovutettu asiakkaalle. Näin valvontaviranomainen pystyisi valvomaan, että 42 a §:ssä säädettyä toimitusaikaa noudatetaan. Muuten toimitusaikojen noudattamisen valvonta on hankalaa.

Maa- ja metsätaloustuottajainkeskusliitto MTK ry:

Koeostoiksi nimetty valvontaprosessi herättää kysymyksiä siitä, kuka koeostoja tekisi, miten esimerkiksi riskiperusteisuus selvitetäisiin ja kuinka moneen ostotapahtumaan tällaisia koeostoja voitaisiin tehdä.

EHYT ry:

EHYT korostaa, että viranomaisille on tärkeä myöntää mahdollisuus tehdä koeostoja toiminnan tehokkaaseen valvontaan. Laiminlyöntien mahdollisena lopputuloksena on oltava riittävän merkittävät sanktiomaksut sekä toimitusluvan menetys. Lisäksi viranomaisten resurssit tulee varmistaa, jotta valvontaa pystytään toteuttamaan tehokkaasti ja vaikutuksia arvioimaan.

Valvira:

Valvira kannattaa, että lakiin lisättäisiin mahdollisuus valvontaviranomaisille tehdä tai teettää koeostoja alkoholijuomien toimituksen valvomiseksi. Jotta ehdotettu 62 §:n 4 momentin koeostosäännös olisi ikäraja- ja valvonnan kannalta käyttökelpoinen, alkoholijuomatilauksen vastaanottajan ikä pitäisi kuitenkin todentaa luovutushetkellä aina kuten edellä kohdassa ”ikäraja- ja valvonnan turvaaminen” on esitetty. Ehdotettujen säännösten perusteella alkoholijuoman vastaanottajan ikää ei tarvitsisi aina todentaa, jolloin toimitusluvanhaltija ei myöskään rikkoisi luovutuskieltoja koskevaa säännöstä iän osalta luovuttaessaan alkoholijuoman täysi-ikäiselle vapaaehtoiselle koeostajalle ilman iän varmentamista.

Ehdotettujen säännösten perusteella olisi myös mahdotonta kohdistaa koeostoa tiettyyn toimitusluvanhaltijaan, sillä ehdotetun 35 §:n 1 momentin mukaan vähittäismyyntiluvanhaltija tai tämän henkilökunta olisi velvollinen ilmoittamaan ostajalle toimitusluvanhaltijan nimen sekä lupanumeron vasta alkoholijuoman kuljetukseen luovutuksen yhteydessä. Ostajan olisi saatava tietää kyseiset tiedot jo tilausvaiheessa, jotta koeoston kohdistaminen olisi ylipäänsä mahdollista.

Lisäksi vapaaehtoisten hyödyntäminen koeostojen teettämisessä pitäisi olla mahdollista samoilla edellytyksillä kuin viranomaisella itsellään olisi oikeus tehdä koeostoja. Säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi kuitenkin täsmentää, milloin voitaisiin katsoa, että koeoston tekeminen olisi tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan valvontatehtävän hoitamiseksi.

Lisäksi säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi täsmentää, mitä vapaaehtoisten hyödyntäminen käytännössä tarkoittaisi ja millä edellytyksillä se olisi mahdollista. Jos vapaaehtoisten hyödyntämisen edellytyksiä ei muutettaisi vastaamaan viranomaisen oikeutta tehdä koeostoja, tulisi täsmentää, mitä tarkoitetaan sillä, että viranomaisella tulisi olla perusteltu aihe epäillä, ettei laissa säädettyjä velvollisuuksia noudateta.

Ehdotettu 62 §: Pykälän 4 momentissa käytetään useassa kohdin termiä ”toimivaltainen viranomainen”. Tämä tulisi muuttaa termiksi ”valvontaviranomainen”, jota käytetään muuallakin pykälässä.

Ehdotetun 62 §:n 4 momentin toisessa virkkeessä käytetään termiä ”alkoholijuomien toimitusta harjoittava toimija”. Parempi termi olisi ”alkoholijuomien toimitusta harjoittava toimitusluvanhaltija”.

Poliisihallitus:

62 §:ssä säädetään koeostosta. Tästä on säädetty useammassa laissa mm. kuluttajaviranomaisten osalta ja nyt vireillä on arpajaislain uudistus, jossa ehdotetaan samantyylistä toimivaltuutta. Pykälässä oikeus koeostoon säädettäisiin sekä valvovalle viranomaiselle, että täysi-ikäiselle vapaaehtoiselle. Esityksessä ei ole pohdittu sitä, että jos koeostossa ostettaisiin väkevää alkoholiuomaa, jota saisi myydä ja luovuttaa vain 20-vuotiaalle eikä henkilöllisyyttä tarkistettaisi, niin alkoholin myynyt tai luovuttanut / kuljettanut voisi syyllistyä asiassa rikokseen. Vaikka kyse olisi alkoholilain hallinnollisesta valvonnasta, niin asia voisi johtaa rikosprosessiin, jossa jouduttaisiin arvioimaan sitä, onko tässä (sinänsä sakkojutussa) ollut rikosprovokaatiota. Jos koeosto halutaan säilyttää lainsäädännössä, niin ehkä parempi tapa olisi määritellä vapaaehtoinen ostaja niin, että tämä on alkoholin hankkimiseen oikeutetussa iässä.

Oikeusministeriö:

Oikeusministeriön käsityksen mukaan säännöksen muotoilua olisi perusteltua muuttaa siten, että ”perusteltua aihetta epäillä” –muotoilun sijaan käytettäisiin esimerkiksi muotoilua ”perusteltua aihetta olettaa”, ottaen huomioon, että kyse ei ole rikoksen selvittämisestä.

Esitysluonnoksen mukaan voimassa olevan lain 62 §:n 4 momentti siirtyisi pykälän 5 momentiksi. Sisällöllisesti momenttiin ei tehtäisi muutoksia.

Säännöksen mukaan ”Luvanhaltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.”

Oikeusministeriö toteaa, että edellä mainitusta asetuksenantovaltuudesta on säädetty alkoholilain kokonaisuudistuksen yhteydessä perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Tästä huolimatta oikeusministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko asetuksenantovaltuutta koskevaa perussäännöstä tarkentaa. Voimassa olevan säännöksen muotoilu jättää jossain määrin epäselväksi, minkälaisen ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta voidaan tarkemmin säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

SOK / S-Ryhmä:

Termiä ”vapaaehtoisten” (käyttö koeostojen yhteydessä) tulee tarkentaa. Tärkeää on jo oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden näkökulmasta, että ostokokeen suorittaneet ovat tehtävään etukäteen koulutettuja ja jotka osaavat suorittaa tehtävän objektiivisesti. Jos tästä seuraa sanktioita, niin oikeusturvan kannalta ostokoe tulee toteuttaa yhdenmukaisesti ja objektiivisesti.

63 § Tiedonsaantioikeus

Etelä-Suomen aluehallintovirasto:

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeutta ollaan ulottamassa sakkorekisterin tietoihin. Sakkorekisterin tietojen saaminen nopeuttaa ja helpottaa alkoholilain 13 §:ssä tarkoitettujen luvan edellytysten selvittämiseksi.

EHYT Ry:

EHYT esittää, että lakiin kirjataan viranomaisille ja tutkijoille laajat pääsyoikeudet osto-, myynti-, ikäraja- ja päihtymysvalvonnan tietoihin valvonta- ja tutkimustarkoituksissa.

64 § Tietojen antaminen

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavara- ja elintarvikkeiden kauppa ry:

Valvontaviranomaisten välistä tietojen vaihtoa esitetään lisättäväksi merkittävästi ja aikaisempi välttämättömyys edellytyksenä tietojen luovuttamiselle poistuisi. Kaupan liitto ja PTY vastustavat tietojen antamista koskevia muutoksia.

65 § Virka-apu

Etelä-Karjalan hyvinvointialue:

Positiivisena uudistuksena näemme 65 §:n uudistamisen. Pykälään lisättäisiin edellytys poliisin valvontaviranomaisille antaman virka-avun maksuttomuudesta. Nykyään esimerkiksi poliisin alkoholilain perusteella antama virka-apu on maksullista. Kaiken kaikkiaan lainsäädännössä tulisi säätää viranomaisten toisilleen antaman lakisääteisen virka-avun olevan maksutonta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue:

Lakiehdotuksen mukainen maksuton virka-apu on kannatettava.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Alkoholilain 65 §:ä ehdotetaan muutettavaksi siten, että virka-apu olisi jatkossa maksutonta, mikä on hyvä asia. Valvontaviranomaiset joutuvat suorittamaan tarkastuksia kohteissa, joissa esiintyy runsaasti häiriökäyttäytymistä ja viranomaisvastaisuutta. Tarkastajien oman turvallisuuden vuoksi poliisin antama virka-apu on tällöin välttämätöntä, ja virka-avun maksuttomuus takaa sen, että valvontakäyntejä tehdään myös riskikohteisiin.

Sisäministeriö:

Pykälään lisättäisiin edellytys virka-avun maksuttomuudesta. Nykyään esimerkiksi poliisin alkoholilain perusteella antama virka-apu on maksullista, joten lisäyksellä muutettaisiin nykyistä käytäntöä.

Poliisia koskevia virka-apusäännöksiä on yli 190. Sisäministeriön arvion mukaan poliisin virka-avun tulee olla lähtökohtaisesti maksullista. Maksuton virka-apu on poikkeuksellista. Poliisin antaman virka-avun maksullisuus mahdollistaa tehokkaamman viranomaistoiminnan. Myös hallitusohjelman kirjaus tukee poliisin antaman virka-avun maksullisuuden säilyttämistä. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu, että selvitetään ja siirretään pois poliisilta sellaiset poliisin tehtävät tai tehtäväalueet, joiden ei ole tarpeen kuulua poliisille.

Poliisilaisissa (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä säädetään poliisin antamasta virka-avusta ja sen maksullisuudesta. Virka-avun pyytäjä vastaa 1 §:n 4 momentin mukaan virka-avusta perittävästä maksusta, jollei laissa toisin säädetä. Eduskunnan hallintovaliokunta on poliisilain 9 luvun 1 §:n muutoksen käsittelyn yhteydessä

mietinnössään (HaVM 24/2022 vp - HE 151/2022 vp) sivulla 5 todennut, että maksullisuus säilyy poliisin virka-apun antamisen pääsääntönä.

Sisäministeriö tuo sosiaali- ja terveysministeriön tietoon, että edellä mainitun poliisilain 9 luvun 1 §:n muutoksen yhteydessä hallituksen esityksessä lähdettiin siitä, että virka-apun maksuttomuudesta säätämällä ei saa olla vaikutuksia poliisin talouteen. Tästä syystä poliisin virka-apua saavien (hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuolto) toimintamenomomentilta siirrettiin rahoitusta poliisin toimintamenomomentille.

Edellä todetun perusteella sisäministeriö ei kannata poliisin virka-apun maksuttomuutta ehdotetussa alkoholilain 65 §:ssä. Jos jatkovalmistelussa päädytään poliisin virka-apun maksuttomuuteen, niin poliisin toimintamenomomentille tulee siirtää tehtävien aiheuttamat kustannukset.

66 § Alkoholielinkeinorekisteri

Oikeusministeriö:

Oikeusministeriö kiinnittää alkoholielinkeinorekisteriä koskevan säännöksen osalta huomiota siihen, että yhteisrekisterinpitäjyyttä koskeva säännös on sijoitettu alkoholilain 66 §:n 2 momenttiin ja vaikuttaisi siltä, että 66 §:n 1 momenttiin on sijoitettu sääntelyä Valviralle kuuluvista rekisterinpitovastuista. Jatkovalmistelussa olisi paikallaan vielä arvioida, olisiko yhteisrekisterinpitoa koskeva säännös selvyiden vuoksi sijoittaa pykälän alkuun ja yhteisrekisterinpitäjien vastuuta koskevat säännökset sen perään. Lisäksi jatkovalmistelussa olisi vielä arvioitava uudelleen säännösluonnoksessa käytetyn vastuullinen rekisterinpitäjä -ilmaisun käyttämistä. Säännöksen ja sitä koskevien perusteluiden valossa jää epäselväksi, mihin ilmaisulla viitataan. Ilmaisu ei myöskään ole vakiintunut tapa kuvata rekisterinpitovastuita henkilötietojen käsittelyä koskevassa erityislainsäädännössä.

Alkoholielinkeinorekisteriä koskevien säännöskohtaisten perusteluiden mukaan säännöksestä poistettaisiin tarpeeton viittaus arkaluonteisiin tietoihin, sillä rekisteriin merkittävät tiedot eivät sisällä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja. Tämän maininnan osalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteiset tiedot eivät rajaudu ainoastaan yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin, vaan kyseessä on laajempi käsite, joka kattaa myös esimerkiksi yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaiset rikostuomioita ja rikoksia koskevat tiedot (ks. esim. PeVL 51/2018 vp).

71 § Seuraamusmaksu

Helsingin kaupunki:

Esitetty seuraamusmaksujen ylärajan merkittävä korottaminen todennäköisesti rohkaisee toimittajia tarkkaan valvontaan huomattavasti nykyistä maksua enemmän.

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY näkevät esitetyn lupamaksun korotuksen erittäin merkittävänä ja vastustaa korotusta tässä laajuudessa. Näin suuri sanktio on kohtuuton ja pienelle toimijalle jo pelkkä uhka sanktiosta toimii esteenä luvan hakemiselle. Esityksen tarkoituksena on avata kilpailua eikä mahdollistaa sitä vain

suuremmille toimijoille. Toisaalta mm. omavalvonnan rikkomisesta sanktio on melkoinen. Laissa (56 §) on velvoite mm. huolehtia omavalvontasuunnitelman ajantasaisuudesta. Ilman tarkempaa määritelmää siitä mitä ajantasaisuudella tarkoitetaan, sanktio pienistä virheistä voi muodostua melkoiseksi. Kaupan liitto ja PTY huomauttavat, että omavalvontasuunnitelmia ylläpidetään jatkuvasti.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

Esityksessä ei ole selvitetty, miten yleistä toiminnan rikkominen ja seuraamusmaksun maksaminen on siten, että luvanhaltija harjoittaa lainvastaista toimintaa tai jatkaa sitä seuraamusmaksusta riippumatta. MaRan tiedossa ei ole yhtäkään tällaista tapausta.

MaRa pitää ehdotettua ylärajan nostoa täysin kohtuuttomana. Tämä ei perustu hallitusohjelmaan ja johtaisi kohtuuttomiin tilanteisiin mahdollisissa anniskelurikkomuksissa. Viranomaiset voisivat määrätä täysin suhteettomia rangaistuksia esimerkiksi siitä, että päihtyneille anniskelua koskevia säännöksiä on rikottu tai alaikäinen on erehdyttänyt ravintolaa iästään esittämällä toisen henkilön henkilökortin. Valvontakäytännössä ravintoloille on määrätty seuraamuksia, jos alaikäinen on päässyt ravintolaan täysi-ikäisen henkilötodistuksella henkilökuntaa harhauttaen. Ravintoloiden oikeusturva heikkenisi huomattavasti, jos anniskelusäännöksen rikkominen voisi johtaa seuraamusmaksuun, joka aiheuttaa ravintolalle jopa konkurssiriskin. Seuraamusmaksujen korottaminen lisäisi merkittävästi valituksia ja työllistäisi hallinto-oikeuksia.

MaRa esittää, että seuraamusmaksun suuruus tulee säilyttää nykyisellään, 300–1 000 eurossa.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin myös uusi 8 kohta alkoholijuomien toimituksen seuraamusmaksun määräytymisperusteista. Toimitusluvanhaltija voisi saada seuraamusmaksun, mikäli tämä rikkoisi laissa säädettyjä velvollisuuksiansa, lupaehtojansa tai luvanhaltijan henkilökunnan osaamiseen liittyviä säännöksiä.

MaRa katsoo, että myös alkoholitoimituksissa tapahtuneissa alkoholilain säännösten rikkomuksissa voidaan käyttää seuraamusmaksua. MaRa ei hyväksy, että toimituslupa voisi määrätä ehtoja tai rajoituksia (asiasta tarkemmin aiempaan). MaRa ehdottaa, että 8 kohtaa muutetaan jatkovalmistelussa seuraavasti:

8) alkoholijuomien toimituksessa on rikottu 5 luvussa tai 57 §:ssä luvanhaltijalle säädettyjä velvollisuuksia.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Seuraamusmaksun ylärajaa ollaan nostamassa nykyisestä 1 000 eurosta 20 000 euroon, mikä on kannatettava asia. Suurempi seuraamusmaksu ohjaa paremmin toimijoita noudattamaan alkoholilain säännöksiä. Nykyinen enimmäismäärä on varsinkin isojen toimijoiden kohdalla ollut varsin merkityksetön liikevaihtoon ja tulokseen verrattuna. Siksi lakia tulisi muuttaa niin, että seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa huomioon voidaan ottaa luvanhaltijan toiminnan laajuus.

EHYT ry:

EHYT pitää alkoholilain säännösten vastaisesta toiminnasta määrättävän seuraamusmaksuun suunniteltua 20 000 euron ylärajaa edelleen liian alhaisena verrattuna alkoholikaupan harjoittajien liiketoiminnan arvoon ja volyyymiin sekä alkoholimyynnin laajentamisen mahdollisesti aiheuttamiin haittoihin nähden.

Alkoholia myydään kaikki jakelukanavat huomioiden Suomessa lähes 5 miljardilla eurolla vuodessa ja samaan aikaan yhteiskunnalle koituvat kustannukset lasketaan miljardeissa. Seuraamusmaksun suuruudessa tulisi ottaa mallia valmisteilla olevasta rahapelilaista. Siinä rikemaksu määräytyy välillä 1000–100 000 euroa ja oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu on neljä prosenttia liikevaihdosta, kuitenkin vähintään 10 000 euroa ja enintään viisi miljoonaa euroa. Rahapelilaissa pelkästään yksityishenkilölle suunnitellun seuraamusmaksun rajat ovat 3000–40 000 euroa. Seuraamusmaksussa tulisi myös huomioida, että toimijat ovat eri suuruisia, joten maksun pelotevaikute kohdistuu eri tavalla toimiluvalla toimivaan lähettiin kuin alustan omistavaan yhtiöön sekä alkoholin tosialliseen myyjään, esimerkiksi päivittäistavarakaupan ketjuun. Viranomaisella on oltava selkeä mahdollisuus myös toimitusluvan perumiseen alkoholin myyneeltä toimijalta ja kuljetuspalvelulta.

Valvira:

Valvira kannattaa seuraamusmaksun suuruuden korotusta 20 000 euroon. Seuraamusmaksun suuruuden määrittämisessä tulisi kuitenkin ottaa huomioon voimassa olevan alkoholilain 71 §:n 2 momentissa säädettyjen suuruuteen vaikuttavien arviointiperusteiden lisäksi toiminnanharjoittajan liiketoiminnan laajuus. Tämä olisi tärkeää ennen kaikkea sen takia, että luvanhaltijoiden liiketoiminnan laajuus vaihtelee huomattavasti. Pienimpien liikevaihto saattaa olla vain muutama tuhat euroa, kun taas suurimpien liikevaihto voi nousta yli kahden miljardin euron. Jos liiketoiminnan laajuutta ei voisi ottaa huomioon seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa, se voisi johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen.

Ehdotetussa 62 §:n 4 momentissa säädettäisiin toimivaltaiselle viranomaiselle oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero. Kyseisen velvollisuuden rikkominen tulisi ottaa huomioon alkoholilain seuraamussäännöksissä lisäämällä 62 §:n 4 momentin rikkominen alkoholilain 71 §:n 1 momentin 5 kohdan määräytymisperusteisiin. Samassa yhteydessä tulisi myös lisätä alkoholilain 71 §:n 1 momentin 7 kohdan määräytymisperusteisiin voimassa olevan lain 62 §:n 1 ja 2 momentin rikkomiset, joita ei myöskään nykyisin ole otettu huomioon seuraamussäännöksissä. Seuraamusmaksun määräytymisperusteisiin tulisi lisätä myös alkoholilain markkinointia koskevien alkoholilain 50 ja 51 §:ien rikkominen.

A-klinikkasäätiö:

Alkoholilain säännösten vastaisesta toiminnasta määrättävän seuraamusmaksuun suunniteltu 20 000 euron yläraja on edelleen alhainen verrattuna alkoholikaupan harjoittajien liiketoiminnan arvoon ja volyyymiin sekä alkoholimyynnin laajentamisen mahdollisesti aiheuttamiin haittoihin nähden. Päivittäistavarakaupan keskusurten kauppojen keskimääräinen myynti vuonna 2023 oli yli 10 miljoonaa euroa, suurimmissa yksiköissä jopa 55 miljoonaa euroa(7. Jos seuraamusmaksulla tavoitellaan aitoa ohjausvaikutusta, sen suuruus pitäisi yhdistää alkoholia myyvien yritysten liikevaihtoon ja määritellä maksulle korkeampi yläraja. Esimerkiksi valmisteilla olevassa rahapelilaissa, joka myös säätelee riippuvuutta aiheuttavan tuotteen markkinoita kansanterveydellisestä näkökulmasta, rikemaksu määräytyy välillä 1000–100 000 euroa ja oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu on neljä prosenttia liikevaihdosta, kuitenkin vähintään 10 000 euroa ja enintään viisi miljoonaa euroa. Rahapelilaissa pelkästään yksityishenkilölle suunnitellun seuraamusmaksun rajat ovat 3000–40 000 euroa.

Erityisesti päivittäistavarakauppa tulee saamaan merkittävää myynninlisää muuttuvan alkoholilainsäädännön myötä: niin käsillä oleva verkkokaupan ja toimitusmyynnin mahdollistava lakimuutos kuin aiemmin voimaantullut enintään 8,0-tilavuusprosenttisten käymisteitse valmistettujen juomien myyntioikeus vähittäiskaupoissa tulevat lisäämään päivittäistavarakaupan liikevaihtoa. Ottaen huomioon

alkoholinkulutuksen väestötasolla aiheuttamat sosiaaliset ja terveydelliset haitat, lisääntyneestä valvonnantarpeesta aiheutuvat julkistalouden kustannukset sekä kaupan alan toimijoiden saavuttama lisähyöty, on seuraamusmaksun rajat perusteltua määritellä korkeammiksi.

Alko

Perustelussa todetaan, että toimitusluvan haltija voisi saada seuraamusmaksun, mikäli tämä rikkoisi laissa säädettyjä velvollisuuksiansa, lupaehtojansa tai luvan haltijan henkilökunnan osaamiseen liittyviä säännöksiä. Tämä ei ota kantaa esim. ruokalähettiläpalveluihin, joissa toimituslupa olisi todennäköisesti yksittäisellä, itsenäisellä kuskilla, mutta alustapalvelu välttyisi kaikelta sanktioinnilta, vaikka toiminta kuluttajalle näyttäytyisi sen kautta.

Lidl Oy:

Seuraamusmaksujen korottaminen ei ole perusteltua, eikä korotus ole oikeasuhtainen tavoiteltuun päämäärään nähden. Alkoholijuomien kotiinkuljetuksen mahdollistaminen ei muuta toimintaympäristöä siinä määrin haitallisemmaksi tai vahingollisemmaksi, että esitetyn suuruinen korotus olisi perusteltu. Korotus olisi myös omiaan vaarantamaan toimijoiden oikeusturvaa lupaviranomaisten epäyhtenäisen tulkintakäytännön takia.

SOK / S-Ryhmä:

Viranomaisohjeissa pitää olla tarkempi määrittely siitä, mitä omavalvontasuunnitelman ajantasaisuudella tarkoitetaan, jos pykälän mukaisen seuraamusmaksun voi saada myös, jos kehoituksista huolimatta omavalvontasuunnitelma ei ole ajan tasalla. Yhdenvertainen kohtelu eri toimijoille tulee varmistaa.

72 § Luvan peruuttaminen

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

1 momentti

Alkoholilain uudistamisessa vuonna 2018 muutettiin seuraamusjärjestelmä niin, että määräaikainen luvan peruuttaminen voidaan määrätä vain, jos luvan haltijalle on määrätty aikaisempi seuraamus ja kyseessä on olennainen rikkomus. Seuraamusten porrastaminen lievemmästä ankarampaan on osoittautunut toimivaksi ja se on myös vähentänyt hallinto-oikeuksiin tehtyjä valituksia.

Seuraamusten porrastaminen ei ole lisännyt myöskään anniskelurikkomuksia. Suurin osa anniskelurikkomuksista on asiakirjapuutteita tai mainontasäännösten rikkomisia. Alaikäisille anniskelua tapahtuu harvoin ja näissäkin tapauksissa useimmiten syynä on, että henkilökunta on tehnyt virheen eikä ole toiminut luvan haltijan laatiman omavalvontasuunnitelman mukaisesti tai alaikäinen on onnistunut harhauttamaan henkilökuntaa täysi-ikäisen henkilön henkilötodistuksella. Vain harva ravintola toimii piittaamattomasti lain säännöksiä kohtaan.

Lakiehdotuksen mukaan lupaviranomainen voisi peruuttaa luvan määräajaksi ilman aiemmin määrättyä seuraamusta silloin, jos toiminnanharjoittaja rikkoisi tai laiminlöisi tässä laissa säädettyä olennaista velvollisuuttaan. Olennaisen velvollisuuden rikkomisena voitaisiin pitää tapauskohtaisesti esimerkiksi

alkoholijuoman myyntiä tai luovuttamista alle 18-vuotiaalle tai henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa.

MaRa toteaa, että jos viranomainen voisi määrätä heti ensimmäiseksi seuraamukseksi määräaikaisen luvan peruutuksen, tämä johtaisi siihen, että alkoholilupaviranomaiset määräisivät vuorokausien tai viikonkin pituisia anniskelukielloja omavalvontaa hyvin hoitavalla ravintolalle, jossa on tapahtunut olennainen anniskelurikkomus henkilökunnan inhimillisen virheen tai erehdyksen takia tai jos alaikäinen on onnistunut erehdyttämään henkilökuntaa täysi-ikäisen henkilön henkilötodistuksella. Ehdotus vesittää alkoholilain seuraamusten porrastamisen eikä huomioi, mikä on ollut rikkomuksen syynä ja onko luvanhaltijan ohjeistuksissa tai omavalvonnassa ollut puutteita.

MaRa vastustaa ehdotusta, jonka mukaan määräaikainen anniskeluluvan peruutus voitaisiin tehdä ilman luvanhaltijalle määrättyä aikaisempaa seuraamusmaksua lukuun ottamatta tilanteita, joissa kyse on ilmeisestä piittaamattomuudesta.

Voimassa olevan alkoholilain 72 §:n 3 momentin nojalla lupa voidaan peruuttaa määräajaksi, vaikka huomautusta ei ole annettu tai seuraamusmaksua määrätty, jos luvanhaltija rikkoo tässä laissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta 56 §:ssä tarkoitettuja velvollisuuksiaan kohtaan. Tämä mahdollistaa edelleen sen, että piittaamattomasti toimivalle ravintolalla voidaan määrätä heti määräaikainen luvan peruutus olennaisista velvollisuuksien rikkomisesta.

Ehdotuksen mukaan luvan määräaikainen peruutus laajennettaisiin koskemaan myös 71 §:n 7 - kohdassa tarkoitettuja rikkomuksia. Seuraamusten ankaroitumista ei ole lainkaan perusteltu. Lakiehdotuksessa todetaan vain, että myös 71 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädettyjen velvollisuuksien rikkominen tai laiminlyönti voisi johtaa luvan määräaikaiseen peruuttamiseen pykälän 1 momentin 1 kohdan edellytysten täytyessä. MaRa esittää, että 71 §:n 7 - kohta poistetaan 72 §:n 1 momentin 1 kohdasta.

MaRa ymmärtää sen, että alkoholin toimituksissa tapahtuvat rikkomukset (71 § 8 kohta) voivat johtaa määräaikaisen luvan peruuttamiseen, jos luvanhaltija seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena.

MaRa esittää, että jatkovalmistelussa 1 momentti muutetaan seuraavasti:

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan määräajaksi, jos:

- 1) toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa 71 §:n 1 momentin 1–6 tai 8 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena
- 2) vaikka huomautusta ei ole annettu tai seuraamusmaksua määrätty, jos luvanhaltija rikkoo tässä laissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta 56 §:ssä tarkoitettuja velvollisuuksiaan kohtaan.

3 momentti

MaRa toteaa, että ehdotuksella madalletaan kynnystä luvan pysyvälle peruuttamiselle. Voimassa olevan lain mukaan lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi vain, jos menettelyä jatketaan seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen tahallisesti ja se on myös kokonaisuutena arvostellen törkeää.

MaRa vastustaa ehdotettua 72 §:n 3 momentin 1 kohtaa ja esittää, että se muutetaan jatkovalmistelussa voimassa olevaa alkoholilakia vastaavaksi.

Ehdotetun 72 §:n 3 momentin 2 kohdan nojalla lupa tai hyväksyntä voidaan peruuttaa pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää. Ehdotus vastaa nykyistä lakia ja MaRa kannattaa sitä.

Ehdotetun 72 §:n 3 momentin 3 kohdan nojalla lupa tai hyväksyntä voidaan peruuttaa pysyvästi, jos luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa. MaRa toteaa, että ehdotus kiristää nykytilaa ja MaRa vastustaa sitä.

Voimassa olevan lain nojalla lupa tai hyväksyminen tulee peruuttaa, jos hakemuksessa annettujen virheellisten tietojen tai olosuhteiden muutoksen vuoksi luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa, eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa. MaRa katsoo, että luvanhaltijalle tulee antaa aina oikeus korjata lupaedellytysten puutteet sille annetussa määräajassa. Taloudellisia edellytyksiä koskevat puutteet voivat aiheutua esimerkiksi siitä, että asiakkaiden määrä on vähentynyt olennaisesti Venäjän sodan takia. Vain jos luvanhaltija ei ole korjannut puutteita määräajassa, lupa voidaan peruuttaa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta):

Luvan peruuttamista koskevan 72 §:n muuttaminen ehdotettuun muotoon on perusteltua. Määräajan asettamisesta luopuminen on kannatettava asia, kun luvan saannin edellytykset puuttuvat. Nyt lyhyen elinkaaren sarjayrittäjät ovat voineet välttyä viranomaisten toimilta määräajan asettamisen vuoksi. Lisäksi osa luvan myöntämisen edellytyksistä ovat sellaisia, että ne eivät voi korjaantua, vaikka määräaika asetettaisiin. Luvan lopettamista koskevan pykälän eriyttäminen omaan pykälään selkeyttää sääntelyä.

A-klinikkasäätiö:

Alkoholilain mukaisen luvan peruuttaminen jää esityksessä liian moniportaiseksi ja siihen sisältyy huomattavasti harkinnanvaraisuutta (72 §). Lakiesityksessä olisi otettava tarkemmin kantaa siihen, mitkä seikat tekevät luvanvastaisesta toiminnasta vakavaa, mitkä teko-olosuhteet ovat raskauttavia, mitkä toimet ovat ihmiselle vakavaa vaaraa aiheuttavia, ja miten toiminnasta tulee kokonaisuutena arvioiden törkeää. Alkoholikauppaan ja toimitukseen myönnetyn luvan määräaikaisen ja pysyvän peruuttamisen kriteerit olisi määriteltävä yksiselitteisemmin ja luvan peruuttamisprosessiin lisättävä velvoittavuutta. Sen lisäksi, että lupaviranomainen voi peruuttaa toimiluvan, olisi tarpeen määritellä, missä olosuhteissa lupaviranomaisen on lain mukaan peruutettava toimilupa.

72 a § Luvan lopettaminen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta)

Luvan lopettamista koskevan pykälän eriyttäminen omaan pykälään selkeyttää sääntelyä.

75 § Aluehallintoviraston perimät maksut

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

Toimitusluvan haltijalta perittävä valvontamaksu

MaRa pitää valvontamaksun perimistä ja sen määrää kohtuullisena.

Anniskelun yhteyteen myönnetyn vähittäismyynnin valvontamaksu

MaRa katsoo, että ravintoloiden hallinnollisen taakan ja kustannusten pitämiseksi nykyisellä tasolla anniskelun yhteyteen myönnetyn vähittäismyyntiluvan vuotuinen valvontamaksu tulisi alentaa 200 eurosta 100 euroon. Tämä on perusteltua, koska ravintoloiden alkoholin vähittäismyynnin määrä on huomattavasti pienempi kuin kaupoilla ja ravintola maksaa vähittäismyynnin valvontamaksun lisäksi jo anniskelun valvontamaksun ja jatkoaikaravintolat lisäksi anniskelun jatkoajan valvontamaksun.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kaikkien aluehallintovirastojen puolesta)

Valvontamaksun suuruudeksi on esitetty 100 euroa vuodessa. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan valvontamaksun suuruus ei ole riittävä kattamaan valvonnasta aiheutuvia kustannuksia. Valvontamaksun suuruus ei myöskään ole tasapuolinen muihin valvontamaksuihin nähden. Esimerkiksi vähittäismyynnissä valvontamaksu on 200 euroa. Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan kotiinkuljetus on vähittäismyyntiä työläämpi valvoa, jonka vuoksi suurempi valvontamaksu olisi perusteltua. Tällä hetkellä vähittäismyynnissä käytössä oleva kiinteä valvontamaksu ei ole tasapuolinen eri kokoiselle ja eri liikevaihtoa tekeville yrityksille, kuten ei myöskään ehdotettu toimituksen valvontamaksu. Olisi hyvä, jos valvontamaksun suuruus määräytyisi liikevaihdon suuruuden mukaan. Valvontamaksun suuruutta arvioitaessa on huomioitava laskutuksesta syntyvät hallintokulut, jotka on myös katettava valvontamaksuilla. Aluehallintovirasto ehdottaa valvontamaksun suuruudeksi vähintään 200 euroa.

84 § Alkoholijuomien välittäminen ja luovuttaminen

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

Pykälään tehtäisiin täsmennys kielletyn välittämisen osalta. Pykälän mukaan alkoholijuomaa ei saisi välittää eikä luovuttaa palkkiota vastaan, ellei laissa toisin säädettäisi. Alkoholijuomien välittäminen ja luovuttaminen palkkiota vastaan ei olisi kiellettyä, mikäli kyseessä on alkoholilain mukainen toimitusluvanhaltijan harjoittama toimitus. Pykälän tarkoittama kiello ei koskisi tätä luvanvaraista toimintaa.

MaRa pitää täsmennystä tarpeellisena.

85 § Kielto nauttia alkoholijuomia

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:

MaRa katsoo, että vaikka alkoholilain nimenomainen säännös kieltää vain yli 2,8 prosenttisten alkoholijuomien nauttimisen yleisötilaisuudessa tai ravitsemisliikkeessä, yleisötilaisuuden järjestäjällä ja ravitsemisliikkeellä tulee olla oikeus kieltää alkoholijuomien tuominen yleisötilaisuuteen tai ravitsemisliikkeeseen, vaikka niihin ei ole myönnetty anniskelulupaa. Esimerkiksi anniskeluluvattoman yleisötilaisuuden järjestäjän on mahdotonta valvoa nauttimiskiellon noudattamista. Asiakas voi väittää

tuovansa yleisötilaisuuteen ykkösolutta, mutta jos ykkösolut on muussa astiassa kuin avaamattomassa vähittäismyyntipullossa tai tölkissä ei ole käytännössä mahdollista todentaa miten vahvaa juoma on. Tästä syystä toiminnanharjoittajalla tulee olla oikeus kieltää omalla päätöksellään kaikkien alkoholijuomien tuominen tilaan tai alueelle.

MaRa toteaa, että anniskelupaikoissa ja anniskelualueella on sallittua nauttia vain anniskeluluvan haltijan anniskelemaa alkoholijuomaa. Anniskelualueelle ei saa tuoda mitään alkoholijuomia. Alkoholijuomalla tarkoitetaan sellaista ainetta ja tuotetta, joka sisältää enemmän kuin 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

Liite: Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitettut valvontamaksut

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY katsovat valvontamaksujen osalta, että pienet toimijat haja-asutusalueilla tulisi vapauttaa maksuista kokonaan. Maaseudun asuttavuus ja palveluiden yhdenvertaisuus koko maassa puoltavat tätä.

Valvira:

Esityksen mukaan alkoholijuoman toimituksen valvontamaksu jokaiselta toimitusluvanhaltijalta olisi 100 euroa (alkoholilain liitteen 6 a kohta). Ehdotettu valvontamaksu on liian alhainen suhteessa sen perimiskustannuksiin ja valvonnan tarvitsemiin resursseihin. Valvontamaksun tulisi kattaa muuttuvan valvonnan ja toiminnan kulut Valvirassa ja aluehallintovirastoissa. Samassa yhteydessä olisi syytä selkeästi säätää, että kerätyt valvontamaksut tilitetään suoraan virastoille alkoholilain mukaisen viranomaistoiminnan rahoittamiseksi sekä tarkastaa jo olemassa olevia valvontamaksuja kustannuskehitystä vastaaviksi. Ehdotettu kiinteä toimituksen valvontamaksu ei myöskään kohtelisi tasapuolisesti isoja ja pieniä luvanhaltijoita.

SOK / S-Ryhmä:

SOK näkee hyvänä, että lainsäädännössä määritellään kustannusvastaavuus. Maksun tulisi kuitenkin olla yrityskohtainen.

Voimaantulo

Valvira:

Esityksessä ei oteta kantaa lain voimaantuloaikatauluun. Uusien viranomaismenettelyjen luominen ja niiden vieminen osaksi sähköisiä järjestelmiä ja käytännön toimintaa edellyttää kohtuullista valmistautumisaikaa sekä viranomaisille että alan toimijoille. Alkoholijuomien toimituslupa olisi kokonaan uusi lupatyyppi, joten sekä alkoholiviranomaisten tietojärjestelmämuutokset että ohjeiden luomiset vaatisivat usean kuukauden suunnittelu- ja toteutustyön. Sama koskee myös alkoholijuomien toimitusluvanhaltijoita henkilökunnan koulutuksen ja omavalvontasuunnitelmien laatimisen osalta. Kokemukset alkoholilain kokonaisuudistuksen yhteydestä osoittavat, että mikäli omavalvontasuunnitelmat eivät ole ajantasaisia heti lain voimaan astuessa ja toiminnan alkaessa, niiden laatiminen ja toteuttaminen eivät toteudu kaikkien toimijoiden osalta. Nämä seikat pitäisi ottaa huomioon muutosten voimaan astumisen aikataulua suunniteltaessa, jotta alkoholijuomien toimitukset voitaisiin käynnistää siten, että viranomaisten ja elinkeinon toiminta olisi mahdollisimman hyvin

lainsäädännön tavoitteiden mukaista. Edellä mainituista syistä lakia ei tulisi saattaa voimaan aikaisemmin kuin kahdeksan kuukautta lain hyväksymisestä.

Opetushallitus:

Opetushallitus pitää esityksen aikataulua varsin haasteellisena koulutuksen järjestäjille. Lain on tarkoitus tulla voimaan jo 1.1.2025, jolloin koulutuksen järjestäjillä tulisi olla valmius järjestää liiketoiminnallisin lähtökohdin koulutusta ja vastaanottaa koe todennäköisesti varsin suurelle joukolle eri alojen työntekijöitä. Opetushallitus katsoo, että toimituspassikoulutus sekä toimituspassiin liittyviin käytäntöihin ja lupiin olisi selkeää olla suunniteltuna valtakunnalliset vastuutahot ja toimintatavat ennen toiminnan aloittamista.

Alko:

Lain voimaantulossa on huomioitava, että Alkon yritystoimitukset yritysosoitteisiin toteutetaan voimassaolevan lain pykälällä, joka poistetaan nyt kotiinkuljetusesityksestä tarpeettomana. Mikäli laki tulisi voimaan aikaisemmin, kuin uuden lain mukaiset toimitusluvut ja -passit olisivat voimassa, tulisi siirtymäsäännöksessä huomioida, että tätä pykälää ei kumottaisi ennen kuin uusi toimintamalli on mahdollinen, jotta Alkon toimitukset yrityksille ovat mahdollisia.

Ahvenanmaan maakuntahallitus:

Käsillä olevaan lakimuutosluonnokseen ehdotetut muutokset tarkoittavat alustavan arvion mukaan sitä, että useat maakuntalain viittaukset alkoholilakiin tulisivat virheellisiksi ja siten oikeustila Ahvenanmaalla jäisi näiltä osin puutteelliseksi. Maakunnan hallitus voi käynnistää maakuntalain uudistamisen sen mukauttamiseksi muutoksiin eduskunnan tehtyä asiasta päätöksen. Tällainen lakiehdotus vaatii kuitenkin aikaa valmisteluun, käsittelyyn Ahvenanmaan maakuntapäivillä ja lainsäädäntövalvontaan (itsehallintolain 19 §), ennen julkaisemista Ahvenanmaan säädöskokoelmassa (itsehallintolain 20 §). Näin ollen on erittäin tärkeää, että lakimuutosten voimaantulopäivästä päätettäessä otetaan huomioon ja kunnioitetaan Ahvenanmaan lainsäädäntöprosessin kestoa.

Uusia säännösehdotuksia

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry:

Kaupan liitto ja PTY katsovat myös, että lain 17 §:n lupavaatimus yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloista on vanhentunut ja tulee muuttaa ("vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa"). Vähittäismyyntiluvan ja vähittäismyyntipaikan tulee mahdollistaa asiakkaiden palveleminen siten, että ruoan verkkokauppatilaus, joka sisältää alkoholia, tulee voida luovuttaa esimerkiksi vähittäismyyntipaikan välittömässä läheisyydessä sijaitsevassa parkkihallissa/parkkipaikalla.

Valvira:

Alkoholijuomien pakkaamiseen liittyvät vaatimukset

Esityksessä ei ehdoteta lakiin otettavan säännöksiä, jotka turvaisivat sen, että alkoholijuoman toimittaja tietäisi luovutettavien tuotteiden sisältävän alkoholijuomia ja luovutuksesta kieltäytyttyessä kyseiset tuotteet saisi helposti erotelluksi muista. Tämä olisi välttämätöntä luovutuskieltojen noudattamisen varmistamiseksi. Laissa tulisivikin edellyttää, että alkoholijuomat on pakattava erilleen mahdollisista muista tuotteista. Pakkaukseen tulisi myös tehdä merkintä, että tuotteet sisältävät alkoholijuomia ja niitä ei voida luovuttaa alle 18-vuotiaalle tai henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi tai jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä. Kieltojen korostaminen olisi tärkeää alkoholilain tarkoituksen toteuttamiseksi.

Toimitusluvanhaltijalle velvollisuus tarkastaa vähittäismyyntiluvan voimassaolo

Toimitusluvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen tulisi säätää velvollisuus tarkastaa ennen alkoholijuomien toimitettavaksi ottamista, että alkoholijuomien myyjällä on voimassa oleva alkoholijuomien vähittäismyyntilupa kyseisessä vähittäismyyntipaikassa. Ehdotettuun 35 §:n 1 momenttiin sisältyy vastaava velvollisuus vähittäismyyntiluvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen tarkastaa alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero.

Elinkeinonharjoittajien tasapuolisen kohtelun varmistaminen

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia voimassa olevan alkoholilain 46 §:n 2 momenttiin, joka oikeuttaa vähittäismyyntiluvanhaltijan myymään alkoholijuomia anniskeluluvanhaltijalle anniskeluun. Jos kyseinen säännös jäisi sellaisenaan voimaan, vähittäismyyntiluvanhaltijat voisivat jatkossa hankittuaan toimitusluvan harjoittaa tukkumyyntitoimintaa ilman tukkumyyjän velvollisuuksia muun muassa raportoinnin osalta. Raportointitietojen perusteella suurin osa anniskeluluvanhaltijoista ei myöskään ole käyttänyt tätä alkoholijuomien hankintamahdollisuutta, joten Valvira ehdottaa ensisijaisesti säännöksen kumoamista kokonaisuudessaan.

Toissijaisesti Valvira ehdottaa, että jos alkoholilain 46 §:n 2 momenttia ei kokonaan kumota, tulisi kieltää alkoholijuomien toimitus anniskelupaikkoihin. Tällöin säännöstä pitäisi muuttaa myös siten, että anniskeluluvanhaltijalla pitäisi olla velvollisuus hankkia juomat lupakohtaisesti kuten ostettaessa valmistusluvanhaltijoilta ja tukkumyyjiltä (alkoholilain 30 § 2 mom.). Lisäksi tulisi edellyttää, että vähittäismyyjän on noudatettava vähittäismyyntisäännöksiä myös myydessään alkoholijuomia anniskeluluvanhaltijalle.

Ehdotetun 17 a §:n 1 momentin mukaan lupa alkoholijuoman toimitukseen voitaisiin myöntää kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myydyn alkoholijuoman kuljetusta varten. Voimassa olevan alkoholilain 17 §:n mukaan vähittäismyyntilupa voidaan myöntää ilman vaatimusta elintarvikevalikoimasta anniskeluluvan yhteyteen sekä valmistusluvan haltijalle valmistuspaikan yhteyteen. Tukkumyyntiluvan haltijoiden osalta tällaista poikkeusta ei alkoholilaissa ole. Olisi tärkeää, että lähtökohtaisesti elinkeinonharjoittajia pyrittäisiin kohtelemaan tasapuolisesti ja kaikkien poikkeusten tulisi olla perusteltuja myös uusissa toimintaolosuhteissa. On mahdollista, että erityiset, aikaisempia olosuhteita varten säädetyt poikkeukset, muodostavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia vain osalle alalla toimivista. Tämä voi yhdessä ulkomailta tapahtuvan myynnin säätelemättömyyden kanssa muuttaa kilpailullisia olosuhteita perusteettomasti huonommaksi joillekin alalla toimiville.

